

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

**UDHËRRËFYES PRAKTIK
PËR PRANUESHMËRINË***

---

* Përkthimi i mëposhtëm i Guidës Praktike për Pranueshmërinë e Çështjeve Gjyqësore është financuar nga Programi HELP, dhe më konkretisht nga projekti i saj “Rritja e kapacitetit të avokatëve për t’iu përbajtur kritereve të pranueshmërisë në dorëzimin e aplikimeve në Gjykatën Evropiane të të Drejtave të Njeriut”, zbatuar nga Drejtoria e Përgjithshme e të Drejtave të Njeriut dhe Shtetit të së Drejtës e Këshillit të Evropës.

Botuesit ose organizatat që dëshirojnë të përkthejnë dhe/ose të riprodhojnë të gjithë ose pjesërisht këtë raport, në formë botimi të shtypur apo elektronike (Ëeb), janë të lutur t'i drejtohen publishing@echr.coe.int për t'u njohur me modalitetet e lejimit të botimit.

© Këshilli i Evropës/Gjykata evropiane e të drejtave të njeriut, 2011

Udhërrëfyesi mund të shkarkohet në adresën e mëposhtme :
www.echr.coe.int (Jurisprudencë – Analizë jurisprudenciale – Udhërrëfyes për pranueshmërinë).

Udhërrëfyesi është përgatitur nga Divizioni i kërkimeve e nuk fut në detyrim Gjykatën. Dorëshkrimi u përfundua në dhjetor të vitit 2009, dhe u përditësua në 31 mars 2011.

TABELA E LËNDËS

HYRJE	7
A. Ankimimi individual	8
1. <i>Objekti i dispozitës</i>	8
2. <i>Cilësia e kërkesës</i>	9
3. <i>Ushtrim i lirë i së drejtës për ankimim</i>	10
4. <i>Detyrimet e shtetit që mbrohet</i>	11
a) <i>Neni 39 i rregullores së Gjykatës</i>	11
b) <i>Përcaktimi i fakteve</i>	11
c) <i>Misioni i hetimit</i>	12
B. Cilësia e viktimës	12
1. <i>Nocioni i viktimës</i>	12
2. <i>Viktima direkte</i>	13
3. <i>Viktima indirekte</i>	13
4. <i>Vdekja e viktimës</i>	14
5. <i>Humbja e cilësisë së viktimës</i>	14
I. PAPANUESHMËRITË QË KANË TË BËJNË ME PROCEDURËN 16	
A. Mos-shterimi i mjeteve të brendshme të ankimimit	16
1. <i>Qëllimi i rregullës</i>	16
2. <i>Zbatimi i rregullës</i>	17
a) <i>Fleksibilitet</i>	17
b) <i>Respektimi i rregullave të brendshme dhe kufizimet</i>	17
c) <i>Ekzistenca e shumë mjeteve të ankimimit</i>	17
d) <i>Ankesë e ngritur në substancë</i>	18
e) <i>Ekzistenca dhe karakteri i përshtatshëm</i>	18
f) <i>Mundësia për akses dhe efektiviteti</i>	18
3. <i>Kufizimet në zbatimin e rregullës</i>	19
4. <i>Ndarja e barrës së provës</i>	19
5. <i>Aspekte procedurale</i>	21
6. <i>Krijimi mjeteve të reja të ankimimit</i>	21
B. Mosrespektimi i afatit prej gjashtë muajsh	22
1. <i>Qëllimi i rregullës</i>	23
2. <i>Datë në të cilën fillon afati prej gjashtë muajsh</i>	23
a) <i>Vendimi përfundimtar</i>	23
b) <i>Fillimi i afatit</i>	24
c) <i>Njoftimi i vendimit</i>	24
d) <i>Mungesa e njoftimit të vendimit</i>	24
e) <i>Mungesa e ankimimit</i>	24
f) <i>Llogaritja e afatit</i>	24
g) <i>Situata në vazhdim</i>	25
3. <i>Data e paraqitjes së një kërkesë</i>	25
a) <i>Letra e parë</i>	25
b) <i>Dallimi midis datës së hartimit të letrës dhe datës së dërgimit</i>	25
c) <i>Dërgimi me faks</i>	25
d) <i>Afati pas komunikimit të parë</i>	25
e) <i>Cilësimi i një ankese</i>	26
f) <i>Ankesa të mëtejshme</i>	26
4. <i>Shembuj</i>	26

a) Zbatueshmëria e kufizimeve të afatit në detyrimin procedural që rrjedh nga neni 2 i Konventës	26
b) Kushtet e aplikimit të rregullës gjashtëmujore në çështjet e privimit të shumëfishtë nga liria sipas nenit 5 § 3 të Konventës	26
C. Kërkesa anonime	27
1. Karakteri anonim i një kërkesë	27
2. Karakteri jo anonim i një kërkesë	27
D. Kërkesë e përsëritur	27
1. Identiteti i kërkuësve	28
2. Identiteti i ankesës	28
3. Identiteti i fakteve	29
E. Kërkesë që i është paraqitur një tjetër instance ndërkombëtare	29
1. Nocioni i instancës	30
a) Instanca duhet të jetë publike	30
b) Instanca duhet të jetë ndërkombëtare	30
c) Instanca duhet të jetë e pavarur	30
d) Instanca duhet të jetë gjyqësore	30
2. Garancitë procedurale	30
a) Kontradikta	30
b) Kërkesa që janë të detyrueshme për organin juridiksional	30
3. Roli i instancës	30
a) Instanca duhet të përcaktojë përgjegjësitë	31
b) Instanca duhet të synojë që të marrë fund shkelja	31
c) Efikasiteti i instancës	31
F. Kërkesa abuzive	32
1. Përkufizim i përgjithshëm	32
2. Dezinformim i Gjykatës	32
3. Gjuha abuzive	33
4. Shkelje e detyrimit për konfidencialitet në zgjidhjen me marrëveshje	33
5. Kërkesë dukshëm shpifëse ose pa asnjë përmbajtje të vërtetë	34
6. Hipoteza të tjera	34
7. Qëndrimi që duhet të mbajë qeveria e paditur	34
II. PAPRANUESHMËRITË QË KANË TË BËJNË ME JURIDIKSIONIN E GJYKATËS	35
A. Papajtueshmëri <i>ratione personae</i>	35
1. Parimet	35
2. Kompetenca	35
3. Përgjegjësi, përfshirje	36
4. Çështje që kanë të bëjnë me përgjegjësinë e mundshme të shteteve që janë palë e Konventës, për shkak të veprimeve ose mosveprimeve, sepse lidhen me përkatësinë e tyre ndaj një organizate ndërkombëtare	37
B. Papajtueshmëri <i>ratione loci</i>	39
1. Parime	39
2. Raste specifike	40
C. Papajtueshmëri <i>ratione temporis</i>	40
1. Parime të përgjithshme	40

2. Zbatimi i këtyre parimeve.....	41
a) Data kritike në raport me ratifikimin e Konventës ose me pranimin e kompetencës së organeve të Konventës.....	41
b) Fakte të çastit të ndodhura më para ose më pas hyrjes në fuqi ose deklaratës	41
3. Situata specifike.....	43
a) Shkelje të vazhdueshme.....	43
b) Detyrimi procedural « i vazhdueshëm » që rrjedh nga neni 2 për të hetuar mbi zhdukje që kanë ndodhur para datës kritike	43
c) Detyrimi procedural që rrjedh nga neni 2 për të hetuar për një vdekje: procedura që lidhen me fakte që i shpëtojnë kompetencës së përkohshme.....	44
d) Marrje në konsideratë e fakteve të mëparshme	44
e) Procedurë ose privim nga liria në vijim	44
f) E drejta e dëmshpërblimit në rast gabimi juridik	45

D. Papajtueshmëri *ratione materiae* 45

1. Nocioni i të « drejtave dhe detyrimeve me karakter civil ».....	46
a) Kushte të përgjithshme të zbatueshmërisë së nenit 6 § 1	46
b) Termi « mosmarrëveshje ».....	46
c) Ekzistenca e një të drejte të njohur në mënyrë që mund të mbrohet në të drejtën e brendshme	47
d) Karakteri « civil » i së drejtës	49
e) E drejta e karakterit privat: përmasa e trashëgimisë	49
f) Shtrirja në të tjera tipe mosmarrëveshjesh	50
g) Lëndë të përjashtuara.....	51
h) Zbatueshmëria e nenit 6 ndaj një procedure të ndryshme nga procedura kryesore	52
2. Nocioni i «akuzës në fushën penale ».....	53
a) Parime të përgjithshme	53
b) Zbatim i parimeve të përgjithshme	54
Procedura disiplinore.....	54
Procedura administrative, fiskale, doganore dhe në fushën e së drejtës së konkurrencës.....	55
Çështje politike.....	56
Dëbimi dhe ekstradimi.....	56
Faza të ndryshme të procedurave penale, procedura shitesë dhe ankimime të mëtejshme	57
c) Marrëdhënie me nene të tjera të Konventës ose të Protokollove të saj.....	58
3. Nocionet e « jetës private » dhe të « jetës familjare »	59
a) Fusha e zbatimit të nenit 8	59
b) Sfera e « jetës private ».....	59
c) Sfera e « jetës familjare »	62
E drejta për t'u bërë prind.....	62
Kur bëhet fjalë për fëmijët	63
Kur bëhet fjalë për çifte	63
Kur bëhet fjalë për marrëdhënie të tjera.....	64
Interesa materiale.....	64
4. Nocione të «banesës » dhe të « korrespondencës »	64
a) Fusha e zbatimit të nenit 8.....	64
b) Rëndësia e nocionit të « banesës »	65
c) Shembuj të ndërhyrjes	66
d) Rëndësia e nocionit të « korrespondencës.....	66
5. Nocioni i « pasurisë ».....	67
a) Pasuritë e mbrojtura.....	67
b) Rëndësi autonome	68
c) Pasuri aktuale.....	68
d) Detyrime	68
e) Kthimi i pronave	69
f) Të ardhurat e pritshme në të ardhmen	69
g) Klientela.....	69
h) Leja e shfrytëzimit në një aktivitet tregëtar	70
i) Inflacion	70
j) Pronësia intelektuale.....	70
k) Aksionet	70
l) Shërbimet e sigurimeve shoqërore	70

III. PAPRANUESHMËRITË QË KANË TË BËJNË ME THEMELIN..... 70**A. Mungesë e dukshme e themelit 70**

1. *Hyrje e përgjithshme* 70
2. « *Instanca e katërt* » 71
3. *Mungesë e dukshme ose e qartë e shkeljes*..... 73
  - a) *Asnjë shfaqje arbitrarieti ose njëanësie*.....73
  - b) *Asnjë shfaqje disproporcioni midis qëllimeve dhe mjeteve*.....74
  - c) *Të tjera çështje themeli relativisht të thjeshta*.....75
4. *Ankesa të paargumentuara : mungesë prove* 75
5. *Ankesa konfuze ose të imagjinuara* 76

B. Mungesë e një dëmi të rëndësishëm 76

1. *Konteksti i adoptimit të një kriteri të ri* 76
2. *Objekti* 77
3. *Lidhur me çështjen që të mësohet nëse kërkuesi ka pësuar ose jo një dëm të rëndësishëm*..... 77
4. *Dy klauzola për mbrojtje* 78
  - a) *Lidhur me çështjen që të mësohet nëse respektimi i te drejtave të njeriut kërkon shqyrtimin e kërkesë në themel* 78
  - b) *Lidhur me çështjen që të mësohet nëse çështja është shqyrtuar tashmë si duhet nga një gjykatë e brendshme* 79

INDEKSI I VENDIMEVE DHE GJYKIMEVE 80

HYRJE

1. Sistemi i mbrojtjes së të drejtave dhe lirive themelore që u vendos nga Konventa evropiane e të drejtave të njeriut (« Konventa ») bazohet mbi parimin e subsidiaritetit. U takon, në radhë të parë, shteteve Palë të Konventës të garantojnë zbatimin e tij, ndërsa Gjykata Evropiane e të drejtave të njeriut (« Gjykata ») ndërhyt vetëm kur shtetet nuk e kanë kryer detyrën e tyre.

Kontrolli i kryer nga Strasburgu vihet në lëvizje kryesisht nëpërmjet kërkesave individuale, me anë të të cilave çdo kush mund t'i drejtohet Gjykatës, qoftë ai person fizik apo moral, që ndodhet në juridiksionet e shteteve Palë të Konventës. Numri i kërkesave potencialë është kështu shumë i madh: përveç tetë qind milionë banorëve të Evropës së Madhe dhe shtetasve të vendeve të treta që banojnë aty ose kalojnë përkohshëm në këto troje, duhen llogaritur këtu edhe miliona shoqata, fundacione, parti politike, ndërmarrje, etj. Pa harruar personat që, me veprimet e tyre jashtë territoreve të shteteve Palë të Konventës, të kryera jashtë territoreve të tyre përkatëse, do të ndodheshin në situata ku kanë nevojë për juridiksionet e tyre.

Qysh prej shumë vitesh, dhe për shkak të faktorëve të ndryshëm, Gjykata është e mbingarkuar nga kërkesat individuale (më shumë se 149 000 ishin në pritje në 31 mars 2011). Mirëpo thuajse të gjitha këto kërkesa (më shumë se 95%) janë hedhur poshtë pa hyrë shqyrtimit të themelit të tyre, sepse nuk kishin plotësuar njërin nga kriteret e pranueshmërisë së parashikuar nga Konventa.

Kjo situatë shkakton një ligështim të dyfishtë. Nga njëra anë, duke pasur detyrimin që çdo kërkesë i duhet dhënë përgjigje, Gjykata nuk është në gjendje të përqendrohet në afatet e arsyeshme lidhur me çështjet që kërkojnë një shqyrtim në themel, dhe pa dobi të vërtetë për personat që janë subjekt i procesit. Nga ana tjetër, me dhjetëra mijëra kërkesues shohin se si u rrëzohet kërkesa në mënyrë të pashmangshme, shpesh pasi kanë pritur edhe shumë vite.

2. Shtetet Palë të Konventës, si dhe Gjykata e sekretariati i saj, nuk kanë reshtur së menduari për të gjetur masa të reja me qëllim që të përballohet ky problem dhe të garantohet një administrim efikas i drejtësisë. Masa më e qartë është adoptimi i [Protokollit nr. 14](#) i Konventës i cili parashikon, mes të tjerash, mundësinë që kërkesat dukshëm të papranueshme të mund të trajtohen, sipas këtij protokollit, nga një gjykatës i vetëm, i ndihmuar nga raportues jo gjyqësorë dhe jo më nga një trupë gjyqësore me tre gjykatës. Ky instrument që ka hyrë në fuqi në 1 qershor 2010, vendos gjithashtu një kriter të ri të pranueshmërisë lidhur me masën e dëmit që ka pësuar kërkesuesi. Ai synon të dekurajojë paraqitjen e kërkesave nga persona që kanë pësuar një dëm të papërfillshëm.

Më 19 shkurt 2010, përfaqësuesit e dyzetë e shtatë shteteve anëtare të Këshillit të Evropës, të gjithë të lidhur me Konventën, u mbledhën në Interlaken të Zvicrës për të diskutuar për të ardhmen e Gjykatës dhe pikërisht për mbingarkesën e saj që vinte nga fluksi i madh i kërkesave të papranueshme. Përmes një [deklarate solemne](#), ata ripohuan vendin qendror që zë Gjykata në sistemin evropian të mbrojtjes së të drejtave dhe lirive themelore dhe u angazhuan që të vepronin në mënyrë të tillë që të forcohej efikasiteti i saj duke ruajtur parimin e ankimimit individual.

3. Ideja për të vënë në dispozicion të kërkesuesve të mundshëm informacione objektive dhe të plota lidhur me procedurat e paraqitjes së ankimimeve dhe kriteret e pranueshmërisë del qartë në pikën C-6 a) dhe b) të Deklaratës së Interlakenit. Ky udhërrëfyes praktik mbi kushtet e pranueshmërisë së kërkesave individuale është pjesë e kësaj qasjeje. Ai u përpilua me qëllim që të mundësojë një lexim më të qartë e të detajuar të kushteve të pranueshmërisë me synimin nga njëra anë, të kufizimit sa më shumë që të jetë e mundur të fluksit të kërkesave të cilat nuk kanë asnjë mundësi të prodhojnë gjykime mbi themelin dhe, nga ana tjetër, të lejojë që kërkesat të cilat meritojnë të shqyrtohen në themel, të kalojnë testin e pranueshmërisë.

Në shumicën e çështjeve që aktualisht e kalojnë këtë test, pranueshmëria shqyrtohet në të njëjtën kohë me themelin, çka thjeshton dhe përshejton procedurën.

Bëhet fjalë për një dokument të pasuruar, që i adresohet kryesisht praktikuesve të drejtësisë, pikërisht avokatëve që marrin përsipër të përfaqësojnë kërkuarit në Gjykatë. Një dokument i dytë, më i lehtë e i hartuar në terma më pak teknike, do të shërbejë si instrument pedagogjik për një publik më të gjerë e më pak të ditur në këtë fushë.

Të gjitha këto kritere pranueshmërie të parashikuara në nenet 34 (kërkesa individuale) dhe 35 (kushtet e pranueshmërisë) të Konventës janë shqyrtuar nën dritën e jurisprudencës së Gjykatës. Natyrisht, disa nocione, si afati i gjashtë muajve dhe, ndonëse në një masë më të vogël, shterimi i rrugëve të brendshme të ankimimit, janë më të thjeshta për t'u kapur se sa të tjerat, si « mungesa e qartë e themelit » e cila mund të shtjellohet gati në pafundësi, ose kompetenca e Gjykatës *ratione materiae* ose *ratione personae*. Nga ana tjetër, disa nene përmenden më shpesh se sa disa të tjera nga kërkuarit ndërsa shumë shtete nuk kanë ratifikuar të gjithë Protokollet shtesë të Konventës ndërkohë që të tjerë kanë shprehur rezerva përse i përket fushës së zbatimit të disa dispozitave. Rastet e rralla të kërkesave ndërshtetërore nuk janë marrë në konsideratë sepse ky tip kërkesash i bindet një logjike shumë të ndryshme. Përse i përket kriterit të ri të pranueshmërisë, duke pasur parasysh faktin që Protokollin nr. 14 ka hyrë në fuqi vetëm prej shumë pak kohësh dhe është ende shumë herët për të ndërtuar një kuadër të saktë të jurisprudencës së Gjykatës në këtë fushë. Ky udhërrëfyes nuk pretendon pra të jetë shterues dhe përqendrohet te rastet më të shpeshta.

4. Ai u përgatit nga Shërbimi « Jurisconsulte » i Gjykatës dhe nuk i krijon asnjë detyrim Gjykatës në interpretimin e saj të kriterëve të pranueshmërisë. Ky udhërrëfyes do të përditësohet rregullisht. I hartuar në frëngjisht dhe në anglisht, do të përkthehet në disa prej gjuhëve duke privilegjuar gjuhët zyrtare të shteteve kundër të cilave drejtohen pjesa më e madhe e kërkesave.

5. Pasi të përkufizohen nocionet e ankimimit individual dhe të cilësisë së viktimës, analiza do të fokusohet te motivet e papranueshmërisë që kanë lidhje me procedurën (I), me ato që kanë të bëjnë me kompetencën (II) dhe ato që kanë të bëjnë më themelin e çështjeve (III)

A. Ankimimi individual

Neni 34 – Kërkesat individuale

« Gjykata mund të marrë kërkesat nga çdo person, organizatë joqeveritare ose grup individësh që pretendojnë të jenë viktimë të një shkeljeje nga një prej Palëve të Larta Kontraktuese të të drejtave të parashtruara në Konventë ose në protokollet e saj. Palët e Larta Kontraktuese zotohen të mos pengojnë në ndonjë mënyrë ushtrimin efektiv të kësaj të drejte. »

1. Objekti i dispozitës

6. Neni 34 që vendos të drejtën për ankimim individual mbart një të drejtë të vërtetë veprimi të individit në planin ndërkombëtar, ai përbën përveç të tjerash një nga shtyllat kryesore të efikasitetit të sistemit të Konventës; ai bën pjesë te « çelësat kryesorë të mekanizmit » të ruajtjes së të drejtave të njeriut (*Mamatkoulou dhe Askarov kundër Turqisë* [DHM], §§ 100 dhe 122 ; *Loizidou kundër Turqisë* (përrjashtime paraprake), § 70).

7. Si një instrument i gjallë, Konventa duhet të interpretohet nën dritën e kushteve të jetës aktuale, kjo jurisprudencë konstante vlen gjithashtu edhe për dispozitat procedurale siç janë neni 34 (*ibidem*, § 71).

2. Cilësia e kërkesës

8. Fusha e zbatimit : Mbrojtjes së Konventës mund t'i referohet çdo person privat kundër shtetit Palë me të konstatuar se shkelja për të cilën ankohet ka ndodhur brenda kufijve të juridiksionit të shtetit dhe kjo në përputhje me nenin 1 të Konventës (*Van der Tang kundër Spanjës*, § 53). Viktima nuk është e detyruar të përcaktojë se cili nen i Konventës është shkelur (*Guzzardi kundër Italisë*, § 61).

9. Titullarët :

- Çdo person fizik ose juridik mund ta ushtrojë ta drejtën e vet për ankimim individual pa llogaritur kombësinë, vendbanimin, gjendjen civile, situatën e vet, aftësinë juridike (nënë e privuar nga autoriteti prindëror (*Scozzari dhe Giunta kundër Italisë* [DHM], § 138); i mitur (*A. kundër Mbretërisë së Bashkuar*); i paaftë juridik pa lejen e tuteses së saj (*Zehentner kundër Austrisë*, §§ 39 e në vazhdim.)).
- Çdo organizatë jo qeveritare, në kuptimin e gjerë, domethënë me përjashtim të organizatave që kanë attribute me fuqi publike, mund ushtrojë të drejtën e vet të ankimimit. Shih për persona juridikë të së drejtës publike që nuk ushtrojnë asnjë prerogativ të pushtetit publik (*Manastirët e shenjtë kundër Greqisë*, § 49, dhe *Radio Franca e të tjerë kundër Francës* (gjk), §§ 24-26) dhe juridikisht e financiarisht e pavarur nga shteti (*Kompania e lundrimit të Republikës islamike të Iranit kundër Turqisë*, §§ 80-81, ose *Unédic kundër Francës*, §§ 48-59).

Nga ana tjetër, një komunë (*Ayuntamiento de Mula kundër Spanjës* (gjk)) ose një seksion i komunës që ushtron një pjesë të pushtetit publik (*Seksioni i komunës së Antilly kundër Francës* (gjk)) nuk kanë cilësinë për të paraqitur një kërkesë të bazuar mbi nenin 34 (shih gjithashtu *Döşemealtı Belediyesi kundër Turqisë* (gjk));

- çdo grup individësh : bëhet fjalë për një shoqatë informale, që përmbledh më së shumti për një kohë të kufizuar shumë persona (çështja «gjuhësore belge»). Megjithatë, as kolektivitetet lokale, as organet e tjera publike nuk mund të paraqesin kërkesa, nëpërmjet personave fizikë që marrin pjesë në to ose që i përfaqësojnë, për çdo lloj veprimi të ndrydhur nga shteti prej të cilit varen ose në emër të të cilit ata ushtrojnë pushtet publik (*Demirbaş e të tjerë kundër Turqisë* (gjk)).

10. Neni 34 nuk lejon ankimimet *in abstracto* të një shkeljeje të Konventës. Nuk mund të ankohemi për një dispozitë të së drejtës së brendshme vetëm se ajo duket se shkel Konventën (*Monnat kundër Zvicrës*, §§ 31-32), dhe Konventa nuk e njeh *actio popularis* (*Klass e të tjerë kundër Gjermanisë*, § 33; *Partia punëtore gjeorgjiane kundër Gjeorgjisë* (gjk); *Burden kundër Mbretërisë së Bashkuar* [DHM], § 33).

11. Kërkesa e paraqitur me ndërmjetësinë e një përfaqësuesi: kur kërkuesi zgjedh ta paraqesë kërkesën me anë të një përfaqësuesi dhe jo vetë, neni 45 § 3 i rregullores së Gjykatës kërkon që ai të përgatisë një prokurë të firmosur sipas rregullave. Është thelbësore që përfaqësuesi të tregojë se ka marrë udhëzimet të posaçme dhe të qarta të personit që pretendohet viktimë sipas nenit 34 të Konventës, në emër të së cilës ai pretendon të veprojë para Gjykatës (*Post kundër Hollandës* (gjk)). Mbi vlefshmërinë e një pushteti përfaqësimi (*Aliev kundër Gjeorgjisë*, §§ 44-49). Mbi autenticitetin e një kërkesë (*Velikova kundër Bullgarisë*, §§ 48-52).

12. Abuzimi i së drejtës të ankimimit individual : bëhet fjalë për sjellje të një kërkuesi në kundërshtim me prirjen e së drejtës për ankimim, shih nocionin e abuzimit me të drejtën për ankimim individual sipas kuptimit të nenit 35 § 3 të Konventës (*Miroļubovs e të tjerë kundër Letonisë*, §§ 62 e në vijim.).

3. Ushtrim i lirë i së drejtës për ankimim

13. E drejta për t'iu drejtuar Gjykatës dhe nuk duron asnjë pengesë. Ky parim përfshin një liri komunikimi me organet e Konventës (korrespondenca në burg (*Peers kundër Greqisë*, § 84 ; *Kornakovs kundër Letonisë*, §§ 157 e në vijim)). Shih në këtë drejtim Marrëveshjen evropiane që ka të bëjë me personat që marrin pjesë në procedurat para Gjykatës evropiane të të drejtave të njeriut të vitit 1996 (*STCE 161*).

14. Autoritetet kombëtare duhet të mos bëjnë asnjë presion që synon çregjistrimin ose ndryshimin e ankesave që janë objekt i kërkesës. Sipas Gjykatës, presionet mund të marrin formën e detyrimit të drejtpërdrejtë dhe të akteve flagrante të frikësimit të kërkuesve të deklaruar ose të mundshëm, të familjeve të tyre apo të përfaqësuesve të tyre juridikë, por edhe veprime ose kontakte të tërthorta me qëllime jo të mira (*Mamatkoulov dhe Askarov kundër Turqisë* [DHM], § 102).

Gjykata shqyrton efektin zhbërës mbi ushtrimin e së drejtës për ankimim individual (*Colibaba kundër Moldovës*, § 68).

Duhet parashikuar dobësia e kërkuesit dhe rreziku se mos ndikohet nga autoritetet (*Iambor kundër Rumanisë (nr. 1)*, § 212). Një kërkues mund të gjendet në një situatë veçanërisht të dobët kur ai është në paraburgim dhe kur kontaktet që ai ka me familjen ose me botën e jashtme janë objekt i kufizimeve (*Cotleț kundër Rumanisë*, § 71).

15. Shembuj që duhen mbajtur mend lidhur me:

- marrje në pyetje nga autoritetet lidhur me kërkesën (*Akdivar e të tjerë kundër Turqisë*, § 105 ; *Tanrikulu kundër Turqisë* [DHM], § 131) ;
- kërcënime për ndjekje penale kundër avokatit të kërkueses (*Kurt kundër Turqisë*, §§ 159-165), ose një ankesë e autoriteteve kundër avokatit në procedurën e brendshme (*McShane kundër Mbretërisë së Bashkuar*, § 151) ;
- një marrje në pyetje e avokatit dhe e përkthyesit të kërkueses nga policia, lidhur me kërkesën për dëmshpërblim të kënaqshëm (*Fedotova kundër Ruisisë*, §§ 49-51), ose për një hetim të urdhëruar nga përfaqësuesi i qeverisë (*Riabov kundër Ruisisë*, §§ 53-65) ;
- pamundësia e avokatit dhe e mjekut për t'u takuar me kërkuesin (*Boicenco kundër Moldovës*, §§ 158-159) ;
- mos respektimi i konfidencialitetit të marrëdhënieve avokat/kërkues në dhomën e takimeve (*Oferta Plus SRL kundër Moldovës*, § 156) ;
- kërcënime të shprehura nga autoritetet e burgut (*Petra kundër Rumanisë*, § 44) ;
- refuzimi nga ana e administratës së burgut për të dërguar një kërkesë në Gjykatë me arsyetimin se nuk qenqëshin shteruar mjetet e brendshme të ankimimit (*Nourmagomedov kundër Ruisisë*, § 61) ;
- presione mbi një dëshmitar në një çështje para Gjykatës, që ka të bëjë me kushtet e privimit nga liria (*Novinski kundër Ruisisë*, §§ 119 e në vijim.) ;
- vërejtje dekurajuese të autoriteteve të burgut të kombinuara me heqjen dhe vonesat e pajustificuara në furnizimet që duhej t'i vinin kërkuesit me materiale për korrespondencat e tij dhe dokumentet që i duheshin për kërkesën e tij para Gjykatës (*Gagiu kundër Rumanisë*, §§ 94 e në vijim.) ;
- refuzimi nga ana e autoriteteve për t'i dhënë kërkuesit të privuar nga liria kopje të dokumenteve të nevojshme për të paraqitur kërkesën e tij para Gjykatës (*Naydyon kundër Ukrainës*, § 68) ;

- masa intimiduese dhe presione që i janë bërë kërkuesit nga autoritetet në lidhje me kërkesën e tij para Gjykatës (*Lopata kundër Ruisë*, §§ 154-160).

16. Rrethanat e rastit mund të zbusin pengesën për të cilën bëhet ankimimi individual (*Sysoyeva e të tjerë kundër Letonisë* (radiacion) [DHM], §§ 118 e në vijim). Shih gjithashtu çështjen *Holland kundër Suedisë* (gjyk), në të cilën Gjykata ka vlerësuar se fshirja e regjistrimit audio i një seance, në zbatim të së drejtës së brendshme, para se të mbarojë afati prej gjashtë muajsh që duhet respektuar për të paraqitur një kërkesë para saj, nuk e kishte penguar ushtrimin efikas nga kërkuesi të së drejtës për ankimim, dhe çështja *Farcaş kundër Rumanisë* (gjyk), në të cilën ajo konsideroi se pamundësia për të cilën ankimohej kërkuesi, i paaftë fizikisht, për të shteruar mjetet e brendshme, si pasojë e mungesës së pajisjeve speciale që i mundësonin aksesin në shërbimet publike, nuk kishte penguar ushtrimin efikas nga i interesuari të së drejtës së tij për ankimim.

4. Detyrimet e shtetit që mbrohet

a) Neni 39 i rregullores së Gjykatës

17. Në përputhje me nenin 39, Gjykata mund të tregojë masa provizore (*Mamatkoulov dhe Askarov kundër Turqisë* [DHM], §§ 99-129). Ka shkelje të nenit 34 të Konventës nëse autoritetet e një shteti kontraktues nuk marrin të gjitha masat që mund të parashikohen në mënyrë të arsyeshme për t'u pajtuar me masën e treguar nga Gjykata (*Paladi kundër Moldovës* [DHM], §§ 87-92).

18. Disa shembuj të fundit :

- mangësi nga autoritetet për të siguruar në kohën e nevojshme një takim midis një kërkuesi për azil të privuar nga liria dhe një avokati, megjithë masën e përkohshme të treguar nga Gjykata në emër ta nenit 39 të rregullores së saj për këtë gjë (*D.B. kundër Turqisë*, § 67) ;
- dorëzimi i të ndaluarve autoriteteve irakiane megjithë masën e përkohshme të treguar nga Gjykata (*Al-Saadoon dhe Mufdhi kundër Mbretërisë së Bashkuar*, §§ 162-165) ;
- dëbim i kërkuesit të parë, megjithë masën e përkohshme të treguar nga Gjykata (*Kamaliyevy kundër Ruisë*, §§ 75-79).

19. Gjykata kontrollon respektimin e masës së përkohshme ; shteti që vlerëson se ka elementë materiale të tilla që e bindin atë për ta anuluar këtë masë duhet të informojë Gjykatën (*Paladi kundër Moldovës* [DHM], §§ 90-92 ; *Olaechea Cahuas kundër Spanjës*, § 70 ; *Groni kundër Shqipërisë*, §§ 181 e në vijim.).

Veç depozitimi i një kërkesë të thjeshtë për zbatimin e nenit 39 nuk është i mjaftueshëm për ta detyruar shtetin që të vendosë një ekstradim (*Al-Moayad kundër Gjermanisë* (gjyk), §§ 122 e në vijim. ; shih detyrimin e shtetit të paditur për të bashkëpunuar në mirëbesim me Gjykatën).

b) Përcaktimi i fakteve

20. Nëse Gjykata është përgjegjëse për përcaktimin e fakteve, u takon palëve ta ndihmojnë atë në mënyre aktive duke i dhënë të gjitha informacionet e duhura, edhe vetë sjellja e tyre merr vlerë gjatë kërkimit të provave (*Irlanda kundër Mbretërisë së Bashkuar*, § 161).

Në kuadrin e funksionimit të sistemit të ankimimit individual, është e rëndësishme që shtetet të japin të gjithë ndihmën e nevojshme për një shqyrtim efektiv të kërkesave. Kur nuk

jepen informacionet e duhura që disponohen dhe pa justifikimin e kënaqshëm, kjo mund të shpjerë në përfundime lidhur se sa të bazuara janë ankesat (*Maslova dhe Nalbandov kundër Ruisisë*, §§ 120-121), por edhe sipas nenit 38 të Konventës (mangësi për të pasur akses në regjistrat e të ndaluarve (*Timurtaş kundër Turqisë*, § 66), ose mangësi për të pasur akses në kopjet e dosjes së hetimit (*Imakaïeva kundër Ruisisë*, § 201). Për mospërcjelljen Gjykatës të një raporti të klasifikuar (*Nolan dhe K. kundër Ruisisë*, §§ 56 e në vijim.)

Kur një avokati nuk i lejohet të ketë akses në dosjen mjekësore të klientit të tij, dosje megjithatë thelbësore në kuadrin e kërkesës së tij para Gjykatës, kjo përbën një pengesë për ushtrimin e së drejtës për ankimim individual sipas nenit 34 (*Boicenco kundër Moldovës*, § 158; takim midis kërkuesit të izoluar në një spital psikiatrik dhe avokatit të tij (*Chtoukatourov kundër Ruisisë*, §§ 138 e në vijim.)). Krahaso me vonesën e qeverisë për të dhënë disa informacione plotësuese të gjykuara « për të ardhur keq » pa përbërë megjithatë një pengesë për ushtrimin e drejtës për ankimim individual në kuptimin e nenit 34 (*Öcalan kundër Turqisë* [DHM], § 201).

Për lidhjen midis neneve 34 dhe 38, shiko çështjen *Bazorkina kundër Ruisisë* (§§ 170 e në vijim., e § 175). Neni 34 që synon të sigurojë një zbatim efektiv të së drejtës për ankimim individual, është një lloj rregulli i përgjithshëm, dhe neni 38 detyron posaçërisht shtetet që të bashkëpunojnë me Gjykatën.

Gjykata mund të arrijë në përfundimin se ka shkelje të nenit 38, edhe në mungesë të vendimit të ndarë mbi pranueshmërinë (neni 29 § 1, shiko çështjen *Enukidze dhe Girvliani kundër Gjeorgjisë*, § 295).

c) Misioni i hetimit

21. Kontributi i shtetit të paditur pritet edhe kur zhvillohen misione hetimi (neni 38) sepse i takon shtetit të ofrojë « lehtësitë e nevojshme » për të mundësuar shqyrtimin efikas të kërkesave (*Çakıcı kundër Turqisë* [DHM], § 76), dhe pengesat në mbajtjen e një misioni hetimi shkelin nenin 38 (*Chamaïev e të tjerë kundër Gjeorgjisë dhe Ruisisë*, § 504).

B. Cilësia e viktimës

Neni 34 – Kërkesat individuale

« Gjykata mund të marrë kërkesat nga çdo person, organizatë joqeveritare ose grup individësh që pretendojnë të jenë viktimë të një shkeljeje nga një prej Palëve të Larta Kontraktuese të të drejtave të parashtuara në Konventë ose në protokollet e saj. (...) »

22. Në zbatim të nenit 34, vetëm një kërkues që konsiderohet viktimë e një shkeljeje të Konventës mund të ankohet para Gjykatës. U takon në radhë të parë autoriteteve kombëtare të ngrenë një shkelje të ankimuar të Konventës. Kështu, për të ditur nëse një kërkues mund të pretendohet viktimë e shkeljes së ankimuar pyetja bëhet në të gjithë statet e procedurës para Gjykatës (*Scordino kundër Italisë (nr. 1)* [DHM], § 179).

1. Nocioni i viktimës

23. Nocioni i « viktimës » interpretohet në mënyrë autonome dhe të pavarur nga rregullat e së drejtës së brendshme ashtu siç si dhe interesi për të vepruar ose cilësia për të vepruar (*Gorraiz Lizarraga e të tjerë kundër Spanjës*, § 35). Nocioni nuk përfshin ekzistencën e një paragjykimi (*Brumărescu kundër Rumanisë* [DHM], § 50). Një akt që ka efekte juridike të përkohshme mund të mjaftojë (*Monnat kundër Zvicrës*, § 33).

24. Nocioni i « viktimës » është bërë objekt i një interpretimit evolutiv nën dritën e kushteve të jetës së sotme dhe zbatimi i tij duhet të bëhet pa shumë formalizëm (*ibidem*, §§ 30-33 ; *Gorraiz Lizarraga e të tjerë kundër Spanjës*, § 38 ; *Stukus e të tjerë kundër Polonisë*, § 35 ; *Ziętal kundër Polonisë*, §§ 54-59). Gjykata ka mundur të vlerësojë se çështja e cilësisë së viktimës mund të preket në themel të çështjes (*Siliadin kundër Francës*, § 63).

2. Viktima direkte

25. Akti ose privacioni që ndodhet në thelb të mosmarrëveshjes duhet të preket në mënyrë direkte kërkuesin (*Amuur kundër Francës*, § 36). Megjithatë ky kriter nuk zbatohet në mënyrë mekanike dhe të palëkundur (*Karner kundër Austrisë*, § 25).

26. Gjykata ka mundur ta pranojë, rast pas rasti, ankimin e një viktime të quajtur « potenciale », domethënë të asaj që s'mund të ankohet për një cënim direkt.

27. Për shembull: Gjykimet që kanë të bëjnë me përgjimet telefonike në Gjermani (*Klass e të tjerë kundër Gjermanisë*, § 34), që kanë të bëjnë me një ekstradim (*Soering kundër Mbretërisë së Bashkuar*), që lidhen me masa kufizuese në shpërndarjen e informacionit lidhur me abortin që mund të prekte gra në moshë riprodhimi (*Open Door dhe Dublin Ëell Ëoman kundër Irlandës*, § 44).

28. Nga ana tjetër dyshimet apo konjunkturaturat nuk janë të mjaftueshme për të arritur cilësinë e viktimës : mungesa e rendit formal në kthimin në kufi (*Vijayanathan dhe Pusparajah kundër Francës*, § 46) ; pasoja të ankimuara për një raport parlamentar (*Fédération chrétienne des témoins de Jehovah de France kundër Francës* (gryk)) ; gjobë eventuale që i imponohet shoqërisë kërkuese (*Senator Lines GmbH kundër pesëmbëdhjetë shteteve anëtare të BE* (gryk) [DHM]) ; pasoja të ankimuara të një vendimi të drejtësisë që lidhet me një person të tretë që ndodhet në koma (*Rossi e të tjerë kundër Italisë* (gryk)). Një kërkues nuk mund të pretendohet viktimë ndërkohë që është pjesërisht personalisht përgjegjës për shkeljen e ankimuar (*Paşa dhe Erkan Erol kundër Turqisë*).

29. Kur bëhet fjalë për një ligj kombëtar, në mungesë të një akti individual ekzekutimi, një individ mund të thotë se ai ligj nuk ia njeh të drejtat, nëse ai është i detyruar të ndryshojë sjellje nën frikën e përndjekjes (*Norris kundër Irlandës* ; *Boëman kundër Mbretërisë së Bashkuar*) ose nëse ai bën pjesë në një kategori personash që rrezikojnë të pësojnë drejtpërsëdrejti pasojat e legjislacionit (*Burden kundër Mbretërisë së Bashkuar* [DHM], § 34 ; *Johnston e të tjerë kundër Irlandës*), ose nëse bëhet fjalë për një kushtetutë (*Sejdić edhe Finci kundër Bosnje-Hercëgovinës* [DHM], § 29).

3. Viktima indirekte

30. Kur ekziston një lidhje e veçantë dhe personale midis viktimës direkte dhe kërkuesit, Gjykata pranon ankimin individual të një personi që konsiderohet si viktimë indirekte.

31. Për shembull : Mbi bazën e nenit 2, ankimimi i gruas së viktimës (*McCann e të tjerë kundër Mbretërisë së Bashkuar* [DHM]), ose ai i nipit të të ndjerit (*Yaşa kundër Turqisë*, § 66). Mbi bazën e nenit 3, ankimimi i nënës së një njeriu të zhdukur gjatë privimit nga liria (*Kurt kundër Turqisë*), por vëllai i një të zhdukuri nuk është konsideruar viktimë (*Çakıcı kundër Turqisë* [DHM], §§ 98-99). Mbi bazën e nenit 5 § 5, rasti i burrit të një kërkueseje të izoluar në një spital psikiatrik (*Houtman dhe Meeus kundër Belgjikës*, § 30). Mbi bazën e nenit 6 § 1 (proces i drejtë), paanësia e gjykatave (*Grădinar kundër Moldovës*), e drejta për të mbrojtur reputacionin e bashkëshortëve të vdekur (*Brudnicka e të tjerë kundër Polonisë*, §§ 26 e në vijim.), për një çështje drejtësie dhe gjatësie të procedurës (*Marie-Louise Loyen dhe Bruneel kundër Francës*). Mbi bazën e nenit 6 § 2, e veja e një të padituri viktimë e cënim të prezumimit të pafajësisë (*Nölkenbockhoff kundër Gjermanisë*, § 33). Mbi bazën e nenit 10, interesi i bashkëshortes së kërkuesit të vdekur (*Dalban kundër Rumanisë* [DHM]),

§ 39). Nga ana tjetër, ortakët nuk mund të pretendojnë se janë viktimë të një shkeljeje të të drejtave të shoqërisë së tyre, e parë nga neni 1 i Protokollit nr. 1 (*Agrotexim e të tjerë kundër Greqisë*, §§ 62 dhe 64), me përjashtim të rrethanave të jashtëzakonshme (*Camberrow MM5 AD kundër Bullgarisë* (gjyk)).

4. Vdekja e viktimës

32. Një kërkesë mund të paraqitet vetëm nga persona të gjallë ose në emër të këtyre; një person i vdekur nuk mundet, as përmes një përfaqësuesi, të paraqesë një kërkesë para Gjykatës (*Kaya dhe Polat kundër Turqisë* (vend)). Vdekja nuk e përmban automatikisht në një çështje çregjistrimin nga Gjykata

33. Në përgjithësi, anëtarët e familjes prej nga vinte kërkuesi mund ta mbanin kërkesën me kusht që ata të kishin një interes të mjaftueshëm për këtë, kur kërkuesi fillestar ka vdekur pasi ka paraqitur kërkesën e vet para Gjykatës. Për rastin e trashëgimtarëve ose të afërmeve siç janë e veja dhe fëmijët (*Raimondo kundër Italisë*, § 2, dhe *Stojkovic kundër « ish-Republikës Jugosllave të Maqedonisë »*, § 25); prindër (*X kundër Francës*, § 26); për një tjetër rast (*Malhous kundër Republikës Çeke* (gjyk) [DHM]) dhe, *a contrario*, *Scherer kundër Zvicrës*, §§ 31-32; bëhet fjalë për një trashëgimtar universal pa lidhje farefisnie (*Thévenon kundër Francës* (déc.)); shih gjithashtu *Léger kundër Francës* (çregjistrim) [DHM], §§ 50-51).

34. Situata është krejt e ndryshme kur viktimë direkte ka vdekur para se t'i drejtoheshin Gjykatës (*Fairfield undërMbretërisë së Bashkuar* (gjyk)).

Për një kërkesë që ka të bëjë me ankesat që lidhen me vdekjen e një të afërmi (*Velikova kundër Bullgarisë* (vend)), ose që lidhen me zhdukjen e një të afërmi (*Varnava e të tjerë kundër Turqisë* [DHM], § 112).

Bëhet fjalë për ankesa sipas nenit 6, shiko *Micallef kundër Maltës* [DHM], §§ 48 në vijim, me referencat që figurojnë aty.

Për të afërm që sipas neneve nga 8 te 11 dhe nenit 3 të Protokollit nr. 1 që synon procedura dhe fakte që kanë të bëjnë me të ndjerin (*Gakiyev dhe Gakiyeva kundër Ruisë*, §§ 164-168 dhe referencat që figurojnë aty). Mbi çështjen e ankesave të transferueshme (*Sanles Sanles kundër Spanjës* (gjyk)).

35. Ndërkohë është Gjykata ajo që mbetet kompetente për të vlerësuar mundësinë e vazhdimit të shqyrtimit për respektimin e të drejtave të njeriut (*Karner kundër Austrisë*, §§ 25 e në vijim.). Kjo kompetencë varet nga ekzistenca e një çështjeje me interes të përgjithshëm (*ibidem*, § 27, dhe *Marie-Louise Loyen dhe Bruneel kundër Francës*, § 29), çështje që mund të dalë, pikërisht, kur kërkesa lidhet me legjislacionin ose me një sistem apo një praktikë juridike të shtetit që duhet të mbrohet (*mutatis mutandis*, *Karner kundër Austrisë*, §§ 26 e 28; shih gjithashtu *Léger kundër Francës* (çregjistrim) [DHM], § 51).

5. Humbja e cilësisë së viktimës

36. Kërkuesi duhet të mund të justifikojë cilësinë e vet si viktimë gjatë gjithë kohëzgjatjes së procedurës (*Bourdov kundër Ruisë*, § 30).

37. Gjithsesi, zbutja e një dënimi apo adoptimi i një vendimi apo i masave të favorshme për kërkuesin nga autoritete kombëtare sjell humbjen e cilësisë së viktimës vetëm në rast se kjo shoqërohet me një njohje të qartë ose, të paktën, në substancë, të ndjekur nga një riparim i shkeljes (*Scordino kundër Italisë (nr. 1)* [DHM], §§ 178 e në vijim § 193). Kjo varet pikërisht, nga natyra e së drejtës për të cilin ka ankimim se është shkelur, nga motivacioni i vendimit (*Jensen kundër Danimarkës* (gjyk)) dhe nga vazhdimësia e pasojave të disfavorshme për të interesuarin pas këtij vendimi (*Freimanis dhe Līdums kundër Letonisë*, § 68).

38. Për shembull :

Dalban kundër Rumanisë [DHM], § 44 (neni 10) ; *Brumărescu kundër Rumanisë* [DHM], § 50 (neni 1 i Protokollit nr. 1 dhe neni 6 i Konventës) ; për ankesat që lidhen me nenin 6 që kanë të bëjnë me një procedurë përfundimisht të anuluar ose që ndiqet nga një çlirim prej saj *Oleksy kundër Polonisë* (gjyk) (krahaso me një ankesë të nxjerrë nga kohëzgjatja e kësaj procedure), të krahasohet me *Arat kundër Turqisë*, § 47, dhe *Bouglame kundër Belgjikës* (gjyk) ; përsa i përket rasteve specifike : *Constantinescu kundër Rumanisë*, §§ 40-44 ; *Guisset kundër Francës*, §§ 66-70 ; *Chevol kundër Francës*, §§ 30 e në vijim. ; (privim lirie) *Moskovets kundër Rusisë*, § 50 ; (gjobë) *Moon kundër Francës*, §§ 29 e në vijim. ; (neni 2 i Protokollit nr. 4) *D.J. dhe A.-K.R. kundër Rumanisë* (déc.), §§ 77 e në vijim. ; (neni 4 i Protokollit nr. 7) *Sergueï Zolotoukhine kundër Rusisë* [DHM], § 115.

39. Riformulimi duhet të jetë i përshtatshëm dhe i mjaftueshëm. Kjo varet nga tërësia e rrethanave të çështjes duke pasur sidomos parasysh natyrën e shkeljes së Konventës për të cilën bëhet fjalë (*Gäfgen kundër Gjermanisë* [DHM], § 116).

40. Kështu, statusi i viktimës mund të varet nga shuma e dëmshpërblimeve që jepen nga gjykatësi kombëtar dhe nga efektiviteti (edhe shpejtësia) e ankimit që mundëson përfundimin e një shume të tillë (*Normann kundër Danimarkës* (gjyk) ; *Scordin kundër Italisë (nr. 1)* [DHM], § 202 ; *Jensen dhe Rasmussen kundër Danimarkës* (gjyk) ; ose *Gäfgen kundër Gjermanisë* [DHM], §§ 118-119 ;).

41. Shembuj të mëparshëm :

Për sa i përket çështjes së masave të përshtatshme të marra nga autoritetet kombëtare, që lidhen me nenin 2 të Konventës (*Nikolova e Velitchkova kundër Bullgarisë*, §§ 49-64).

Lidhur me nenin 3 të Konventës (*Gäfgen kundër Gjermanisë* [DHM], §§ 115-129, *Kopylov kundër Rusisë*, § 150). Lidhur me ankesat për shkelje të nenit 3 për kushtet e burgosjes *Shilbergs kundër Rusisë*, §§ 66-79. Shih gjithashtu çështjen *Ciorap kundër Moldovës (nr. 2)*, §§ 23-25, në të cilën Gjykata ka arritur në përfundimin se kërkuesi mund të pretendohet si viktimë sipas kuptimit të nenit 34 të Konventës, duke qenë se riparimi i dëmit që i është bërë të interesuarit nga juridiksioni kombëtar ka qenë shumë më i ulët se sa minimumi që ajo vetë jep përgjithësisht në çështjet ku konstaton shkelje të nenit 3.

Në fushën e nenit 6 § 1, kohëzgjatja e një procedure (*Scordino kundër Italisë (nr. 1)* [DHM], §§ 182-207 ; *Cocchiarella kundër Italisë* [DHM], §§ 84-107 ; *Delle Cave e Corrado kundër Italisë*, §§ 26 e në vijim), vonesa në ekzekutimin e një vendimi gjyqësor definitiv (*Kudić kundër Bosnje-Hercëgovinës*, §§ 7-18 ; *Bourdiv kundër Rusisë (nr. 2)*).

42. Nga ana tjetër, çregjistrimi ndodh kur humbet cilësia e viktimës *locus standi* (zgjidhje e çështjes në nivel të brendshëm pas vendimit të pranueshmërisë (*Ohlen kundër Danimarkës* (çregjistrim)) ; marrëveshje për lëshimin e të drejtave që bëhen objekt i kërkesave që janë në shqyrtim nga ana e Gjykatës (*Dimitrescu kundër Rumanisë*, §§ 33-34).

43. Për më tepër, Gjykata i kushton vëmendje ngjarjeve që kanë ndodhur pasi është paraqitur kërkesa, për të verifikuar nëse për këtë çështje duhet të bëhet çregjistrim për një ose më shumë arsye të njoftuara në nenin 37 të Konventës pavarësisht faktit se kërkuesi mund të vazhdojë të quhet « viktimë » (*Pisano kundër Italisë* (çregjistrim) [DHM], § 39), madje pavarësisht nga çështja nëse ai mund ta kërkojë apo jo një cilësi të tillë (për zhvillime që kanë ndodhur pas vendimit për çregjistrim në përfitim të Dhomës së Madhe (*El Majjaoui e Stichting Touba Moskee kundër Hollandës* (çregjistrim) [DHM], §§ 28-35) ; kur pranohet kërkesa (*Chevanova kundër Letonisë* (çregjistrim) [DHM], §§ 44 e në vijim) ; në vendimin e dhomës (*Syssoyeva e të tjerë kundër Letonisë* (çregjistrim) [DHM], § 96)).

I. PAPANUESHMËRITË QË KANË TË BËJNË ME PROCEDURËN

A. Mos-shterimi i mjeteve të brendshme të ankimimit

Neni 35 § 1 – Kushtet e pranueshmërisë

« 1. Gjykata mund të trajtojë çështjen vetëm pasi të jenë shteruar të gjitha mjetet e brendshme ligjore sipas rregullave përgjithësisht të pranuarra të të drejtës ndërkombëtare (...) »

44. Kushtet e pranueshmërisë bazohen mbi parimet e së drejtës ndërkombëtare përgjithësisht të pranuarra, siç e tregon teksti i nenit 35. Detyrimi për të shteruar mjetet e brendshme të ankimimit bën pjesë të drejta ndërkombëtare zakonore, e njohur si e tillë nga jurisprudenca e Gjykatës ndërkombëtare të drejtësisë (për shembull çështja *Interhandel (Zvicra kundër SHBA-se)*, gjyk i 21 marsit 1959). Ajo gjendet gjithashtu në të tjera traktate ndërkombëtare që merren me të drejtat e njeriut: Pakti ndërkombëtar lidhur me të drejtat civile dhe politike (neni 41 § 1 c)) dhe protokollin e tij fakultativ (nenet 2 dhe 5 § 2 b)), Konventa amerikane e të drejtave të njeriut (neni 46) dhe Karta afrikane e të drejtave të njeriut dhe të popujve (nenet 50 dhe 56 § 5). Siç e ka vënë në dukje edhe Gjykata në çështjen *De Wilde, Ooms dhe Versyp kundër Belgjikës*, shteti mund të heqë dorë në përfitim të rregullit të shterimit të rrugëve të brendshme, sepse ekziston një praktikë e gjatë ndërkombëtare e përcaktuar mirë lidhur me këtë çështje (§ 55).

45. Gjykata evropiane e të drejtave të njeriut ka për qëllim të luajë një rol subsidiar krahasuar me sistemet kombëtare të mbrojtjes së të drejtave të njeriut, dhe është e dëshirueshme që gjykatat kombëtare të kenë fillimisht mundësinë që të vendosin për çështjet të pajtueshmërisë të së drejtës së brendshme me Konventën (*A, B dhe C kundër Irlandës* [DHM], § 142). Nëse një kërkesë paraqitet megjithatë në Strasburg, Gjykata evropiane duhet të përfitojë nga opinionet e atyre gjykatave, të cilat janë në kontakt direkt dhe të përhershëm me forcat e gjalla të vendeve të tyre (*Burden kundër Mbretërisë së Bashkuar* [DHM], § 42).

46. Ka dalë pyetja nëse ky apo ai mjet ankimimi ishte i brendshëm apo ndërkombëtar. Nëse është e brendshme, do të duhet normalisht që të shterohet para se kërkesa të paraqitet para Gjykatës. Nëse është ndërkombëtare, kërkesa mund të hidhet poshtë në emër të nenit 35 § 2 b) të Konventës (shih pikën I.E.). I takon Gjykatës të përcaktojë natyrën e brendshme ose ndërkombëtare të një juridiksioni të dhënë, duke pasur parasysh të gjithë faktorët që lidhen me të, pikërisht e natyrën e tij juridike, instrumentin që ka parashikuar krijimin e tij, kompetencat e tij, vendin e tij (nëse është e nevojshme) në sistemin gjyqësor ekzistues dhe financimin e tij (*Jeličić kundër Bosnje-Hercegovinës* (gjyk) ; *Peraldi kundër Francës* (gjyk) (shih pikën I.E.)).

1. Qëllimi i rregullës

47. Logjika që përshkon rregullën e shterimit të mjeteve të brendshme është t'u kursejë autoriteteve lokale, dhe para të gjithash, gjykatave, rastin për të parandaluar ose riformuluar shkeljet e ankimuarra të Konventës.

Ajo bazohet mbi hipotezën, e pasqyruar në nenin 13, sipas së cilës rendi juridik i brendshëm do të sigurojë një mjet ankimimi efektiv kundër shkeljeve të të drejtave të sanksionuara nga Konventa (*Selmouni kundër Francës* [DHM], § 74 ; *Kudla kundër Polonisë* [DHM], § 152 ; *Andrášik e të tjerë kundër Sllovakisë* (gjyk)). Kjo hipotezë vlen pavarësisht çështjes së përfshirjes së dispozitave të Konventës në të drejtën kombëtare (*Eberhard dhe kundër M. Sllovënie*). Gjykata edhe së fundi e ka përsëritur se rregulla e shterimit të mjeteve të brendshme të ankimimit është një pjesë e domosdoshme e funksionimit të mekanizmit

mbrojtës të vendosur nga Konventa dhe se bëhet fjalë për një parim themelor (*Demopoulos e të tjerë kundër Turqisë* (gjyk) [DHM], §§ 69 e 97).

2. Zbatimi i rregullës

a) Fleksibilitet

48. Shterimi i mjeteve të brendshme të ankimimit është shumë më tepër një rregull i artë se sa një parim i gdhendur në mermer. Komisioni dhe Gjykata shpesh kanë theksuar se ajo duhej zbatuar me një lloj fleksibiliteti dhe pa formalizma të skajshëm, duke pasur parasysh kontekstin e mbrojtjes së të drejtave të njeriut (*Ringeisen kundër Austrisë*, § 89 ; *Lehtinen kundër Finlandës* (gjyk)). Rregulla, që s'ka asgjë absolute, nuk mund të zbatohet automatikisht (*Kozacioğlu kundër Turqisë* [DHM], § 40). Për shembull, Gjykata ka vendosur se do të ishte tejet formaliste t'u kërkoje të interesuarve që të përdorin një ankimim që as juridiksioni më i lartë i një vendi nuk do t'i detyronte t'i ushtronte (*D.H. e të tjerë kundër Republikës Çeke* [DHM], §§ 116-118). Gjykata ka mundur të marrë në konsideratë në një çështje kohën e shkurtër që është lënë në dispozicion të afateve të caktuara për aplikantin për t'u përgjigjur duke theksuar « ngutin » me të cilin ata ishin detyruar të paraqisnin argumentet e tyre (*Financial Times Ltd e të tjerë kundër Mbretërisë së Bashkuar*, §§ 43-44). Megjithatë, përdorimi i ankimimeve të disponueshme sipas procedurës kombëtare dhe respektimi i formaliteteve të parashkruara në të drejtën kombëtare kanë aq më shumë rëndësi për sa kohë ka konsiderata për qartësi dhe siguri juridike (*Saghinadze e të tjerë kundër Gjeorgjisë*, §§ 83-84).

b) Respektimi i rregullave të brendshme dhe kufizimet

49. Kërkuesit duhet megjithatë të mbajnë parasysh rregulla e procedura të zbatueshme në të drejtën e brendshme, përndryshe kërkesa e tyre rrezikon të hidhet poshtë pasi nuk ka plotësuar kushtin e nenit 35 (*Ben Salah Adraqui dhe Dhaimë kundër Spanjës* (gjyk) ; *Merger dhe Cros kundër Francës* (gjyk) ; *MPP Golub kundër Ukrainë* (gjyk) ; *Agbovi kundër Gjermanisë* (gjyk)). Neni 35 § 1 nuk respektohet kur një ankimim nuk pranohet për shkak të një gabimi procedural që vjen prej aplikantit (*Gäfgen kundër Gjermanisë* [DHM], § 143).

Gjithsesi, duhet vënë në dukje se kur një juridiksion ankimimi shqyrton sa i bazuar është ankimimi, ndonëse ai mund ta konsiderojë si të papranueshme, neni 35 § 1 do të respektohet (*Voggenreiter kundër Gjermanisë*). Është rasti gjithashtu për këdo që nuk ka vëzhguar format e kërkuara në të drejtën e brendshme, të shohë nëse substanca e ankimimit është shqyrtuar nga autoriteti kompetent (*Vladimir Romanov kundër Rusisë*, § 52). E tillë është për një ankimim të formuluar në mënyrë shumë të pjesshme dhe me zor të pajtueshëm me kërkesat ligjore, mbi bazën e të cilave gjykatësi është prononcuar qoftë edhe shkurtimisht (*Verein gegen Tierfabriken Schëeiz (VgT) kundër Zvicrës (nr. 2)* [DHM], §§ 43-45).

c) Ekzistenca e shumë mjeteve të ankimimit

50. Nëse kërkuesi disponon ndoshta më shumë se sa një mjet ankimimi që mund jetë efikas, ai ka vetëm detyrimin të përdorë njërin prej tyre (*Moreira Barbosa kundër Portugalisë* (gjyk) ; *Jeličić kundër Bosnje-Hercegovinës* (gjyk) ; *Karakó kundër Hungarisë*, § 14 ; *Aquilina kundër Maltës* [DHM], § 39). Në fakt, kur është përdorur një mjet ankimimi , përdorimi i një tjetri mjet nuk kërkohet (*Riad dhe Idiab kundër Belgjikës*, § 84 ; *Kozacioğlu kundër Turqisë* [DHM], §§ 40 e në vijim. ; *Micallef kundër Maltës* [DHM], § 58). I takon aplikantit të seleksionojë ankimimin që i përshtatet më mirë në rastin e vet. Si përfundim, nëse e drejta kombëtare parashikon shumë mjete ankimimi paralel nga fusha të ndryshme të së drejtës, aplikanti që është përpjekur të arrijë paraqitjen e një shkeljeje të ankimuar të

Konventës përmes njërit prej këtyre ankimeve nuk duhet domosdoshmërisht të përdorë të tjerë që kanë thelbësisht të njëjtin qëllim (*Jasinskis kundër Letonisë*, §§ 50 e 53-54).

d) Ankesë e ngritur në substancë

51. Nuk është e nevojshme që e drejta e sanksionuar nga Konventa të përmendet në mënyrë eksplicite në procedurën e brendshme, për aq sa ankesa ngrihet « të paktën në substancë » (*Castells kundër Spanjës*, § 32 ; *Ahmet Sadik kundër Greqisë*, § 33 ; *Fressoz dhe Roire kundër Francës*, § 38 ; *Azinas kundër Qipros* [DHM], §§ 40-41). Kjo të thotë që, nëse aplikanti nuk i është referuar dispozitave të Konventës ai duhet të ketë gjetur mjetet me efekt të barasvlerëshëm ose të ngjashëm nga e drejta e brendshme, me qëllim që t'i ketë dhënë rastin juridiksioneve nacionale të korrigjojnë në radhë të parë shkeljen e ankimuar (*Gäffen kundër Gjermanisë* [DHM], §§ 142, 144 e 146 ; *Karapanagiotou e të tjerë kundër Greqisë*, § 29), dhe për një ankesë që nuk është ngritur para nivelit të fundit të juridiksionit, as në mënyrë të tërthortë (*Association Les témoins de Jéhovah kundër Francës* (gjyk)).

e) Ekzistenca dhe karakteri i përshtatshëm

52. Kërkuesve u kërkohet të kenë shtuar mjetet e brendshme të ankimit që disponohen - që ata vetë mund t'i ndërmarrin - dhe që janë efektive si në teori ashtu edhe në praktikë në kohën e fakteve, dmth që janë të mundshme për t'u përdorur, dhe që mund t'u ofrojnë atyre ndërtimin e ankesave dhe paraqitjen e perspektivave të arsyeshme për sukses (*Sejdovic kundër Italisë* [DHM], § 46 ; *Paksas kundër Lituanisë* [DHM], § 75).

53. Nuk është e nevojshme të shterohen mjetet e ankimit diskrecionar ose ato të jashtëzakonshme, për shembull, kur i kërkohet një gjykatë të rishikojë vendimin e saj (*Çinar kundër Turqisë* (gjyk) ; *Prystavka kundër Ukrainës* (gjyk)) ; ose kur kërkohet një rihapje e procedurës, përjashtojë rrethanat e veçanta, kur, për shembull, është përcaktuar sipas të drejtës së brendshme që një kërkesë për rihapje e procedurës përbën në fakt një ankimim efektiv *K.S. dhe K.S. AG kundër Zvicrës* (gjyk)), ose nëse një anulim i një gjykimi që ka vlerën e çështjes së gjykuar, përbën të vetmin mjet që i lejon shtetit të paditur të rindërtojë situatën në kuadrin e sistemit të vet juridik (*Kiiskinen kundër Finlandës* (gjyk) ; *Nikula kundër Finlandës* (gjyk)). Po kështu, një ankimim në rrugë hierarkike nuk përbën një mjet ankimimi efektiv (*Horvat kundër Kroacisë*, § 47 ; *Hartman kundër Republikës Çeke*, § 66), as një mjet i së drejtës që nuk është drejtpërsëdrejti i arritshëm për kërkuesin por që varet nga ushtrimi i pushtetit diskrecionar të një ndërmjetësi (*Tănase kundër Moldovës* [DHM], § 122). Nga ana tjetër, mbi karakterin efikas të një ankimimi në parim për të mos e shterur (avokati i popullit), shih arsyetimin e vendimit *Egmez kundër Qipros*, §§ 66-73. Së fundi, një mjet ankimimi kombëtar që nuk i nënshtrohet asnjë afati të fiksuar dhe që shkakton pra një pasiguri, nuk do të mund të konsiderohej si efektiv (*William kundër Mbretërisë së Bashkuar* (gjyk) dhe referencat e cituara).

Kur një kërkues u përpoq të përdorë një mjet ankimimi që Gjykata e gjykon pak të përshtatshme, koha që u desh për ta bërë këtë nuk e pengoi afatin prej gjashtë muajsh të rrjedhë, çka mund të shpjegë në hedhjen poshtë të kërkesës për mos-respekt të këtij afati (*Rezgui kundër Francës* (gjyk) dhe *Prystavska kundër Ukrainës* (gjyk)).

f) Mundësia për akses dhe efektiviteti

54. Ankimimet duhet të ekzistojnë në një shkallë të mjaftueshme sigurie, në praktikë si në teori. Për të vlerësuar faktin nëse një mjet ankimimi i veçantë e plotëson ose jo kushtin e aksesibilitetit dhe te efektivitetit, duhen mbajtur parasysh rrethanat e veçanta të çështjes në fjalë (shih më poshtë pika 4). Jurisprudenca kombëtare duhet të jetë mjaftueshëm e konsoliduar brenda rendit juridik kombëtar. Kështu, Gjykata ka mundur të vlerësojë se ankimimi në një juridiksion më të lartë e humbet karakterin « efektiv » për shkak të

divergjencave jurisprudenciale në gjirin e këtij juridiksioni, dhe kjo për aq sa këto divergjenca vazhdojnë të ekzistojnë (*Ferreira Alves kundër Portugalisë (nr. 6)*, §§ 28-29).

Gjykata duhet të mbajë parasysh në mënyrë realiste jo vetëm ankimimet e parashikuara në teori brenda sistemit juridik të brendshëm, por edhe kontekstin juridik e politik të përgjithshëm në të cilin ata vendosen si dhe situatën personale të kërkuesit (*Akdivar e të tjerë kundër Turqisë*, §§ 68-69; *Khachiev dhe Akaieva kundër Rusisë*, §§ 116-117). Duhet shqyrtuar gjithashtu nëse, mbështetur në tërësinë e rrethanave të çështjes, kërkuesi ka bërë gjithçka që në mënyrë të arsyeshme mund të pritej prej tij për të shteruar mjetet e brendshme të ankimimit. (*D.H. e të tjerë kundër Reépublikës Çeke* [DHM], §§ 116-122).

Duhet vënë në dukje që kufijtë, *de facto* apo *de jure*, nuk vendosin në vetvete pengesë në shterimin e mjeteve të brendshme; në parim, kërkuesit që banojnë jashtë juridiksionit të një shteti kontraktues, nuk janë të çliruar nga detyrimi për të shteruar rrugët e ankimimit të brendshëm të atij shteti, megjithë vështirësitë praktike që kjo përfaqëson ose ndonjë hezitim personal të kuptueshëm (*Demopoulos e të tjerë kundër Turqisë* (gjyk) [DHM], §§ 98 dhe 101, (bëhet fjalë për kërkues që nuk e kanë zgjedhur me vullnetin e tyre juridiksionin e shtetit që akuzohet)

3. Kufizimet në zbatimin e rregullës

55. Sipas « parimeve të së drejtës ndërkombëtare përgjithësisht të njohur », disa rrethana të veçanta mund ta çlirojnë kërkuesin nga detyrimi për të shteruar mjetet e brendshme të ankimimit që i ofrohen (*Sejdovic kundër Italisë* [DHM], § 55) (shih më poshtë, pika 4).

Ky rregull nuk aplikohet as kur provohet një praktikë administrative që konsiston në përsëritjen e akteve të ndaluara nga Konventa dhe toleranca zyrtare e shtetit, aq sa çdo procedurë do të ishte e kotë ose inefikase (*Aksoy kundër Turqisë*, § 52).

Nëse në një rast të veçantë, t'i kërkosh kërkuesit të formulojë një ankimim do të ishte në praktikë e paarsyeshme dhe do t'i përbente një pengesë të disproporcionuar për ushtrimin efikas të së drejtës për ankimim individual, të garantuar nga neni 34 i Konventës, Gjykata arrin në përfundimin se ai mund të çlirohet nga ky detyrim (*Veriter kundër Francës*, § 27; *Gaglione e të tjerë kundër Italisë*, § 22).

Fakti që t'i caktohet një gjobë në funksion të rezultatit të një ankimimi për të cilin nuk provohet se ai ka qenë i gabuar ose një abuzim, e përjashton këtë ankimim nga ata që duhen shteruar. (*Prencipe kundër Monakos*, §§ 95-97).

4. Ndarja e barrës së provës

56. I takon qeverisë që përfiton nga mos-shterimi i mjeteve të brendshme të ankimimit, të provojë që kërkuesi nuk e ka përdorur një mjet ankimimi të brendshëm që ishte njëherësh efikas dhe i disponueshëm (*Dalia kundër Francës*, § 38; *McFarlane kundër Irlandës* [DHM], § 107).

Mundësia për akses në një mjet ankimimi i kësaj natyre duhet të jetë mjaftueshëm i sigurt në të drejtë dhe në praktikë (*Vernillo kundër Francës*). Baza e mjetit të ankimimit duhet të jetë pra e qartë në të drejtën e brendshme (*Scavuzzo-Hager e të tjerë kundër Zvicrës* (gjyk); *Norbert Sikorski kundër Polonisë*, § 117; *Sürmeli kundër Gjermanisë* [DHM], §§ 110-112). Ankimimi duhet të jetë i tillë që të riparojë ankesat në fjalë e të ofrojë një mundësi të arsyeshme suksesi (*Scoppola kundër Italisë (nr. 2)* [DHM], § 71). Evolucionin dhe gatishmëria e ankimimit të përmendur, përfshi dhe rëndësinë dhe fushën e tij të zbatimit, duhet të jenë të treguara qartësisht dhe të konfirmuara ose të plotësuara nga praktika ose jurisprudenca (*Mikolajová kundër Sllovakisë*, § 34). Kjo vlen edhe në kuadrin e një sistemi juridik të frymëzuar nga *common law* dhe i pajisur me një kushtetutë të shkruar që garanton në mënyrë të nënkuptuar të drejtën e referuar nga kërkuesi (*McFarlane kundër Irlandës* [DHM], §§ 117

e 120) kur bëhet fjalë për një ankimim që ekziston në teori që prej njëzet e pesë vjetësh por që s'është përdorur asnjëherë.)

Argumentet e qeverisë kanë dukshëm më shumë peshë nëse ajo jep shembuj të jurisprudencës kombëtare (*Doran kundër Irlandës* ; *Andrášik e të tjerë kundër Sllovakisë* (gjyk) ; *Di Sante kundër Italisë* (gjyk) ; *Giummarra e të tjerë kundër Francës* (gjyk) ; *Paulino Tomás kundër Portugalisë* (gjyk) ; *Johti Sapmelacat Ry e të tjerë kundër Finlandës*) (gjyk), që janë shpjeguese (*Sakhnovski kundër Rusisë* [DHM], §§ 43-44).

57. Kur qeveria mbështet idenë se kërkuesi mund t'i ishte referuar direkt Konventës para gjykatave kombëtare, ajo duhet të tregojë me shembuj konkretë shkallën e sigurisë së këtij mjeti ankimimi (*Slavgorodski kundër Estonisë* (gjyk)).

58. Gjykata ka qenë më e ndjeshme ndaj argumenteve të referuara kur parlamenti kombëtar kishte ndërtuar një mjet ankimimi specifik për të trajtuar kohëzgjatjen e tepruar të procedurës (*Brusco kundër Italisë* (gjyk) ; *Slaviček kundër Kroacisë* (gjyk)). Shih gjithashtu *Scordino kundër Italisë (nr. 1)* [DHM], §§ 136-148. Krahaso me *Merit kundër Ukrainës*, § 65.

59. Kur qeveria e shlyen detyrimin e provës që tregon se ka pasur një mjet ankimimi të përshtatshëm dhe efektiv, të mundshëm për kërkuesin, i takon këtij të fundit të tregojë se

- ky mjet ankimimi në fakt është shteruar (*Grässer kundër Gjermanisë* (gjyk)) ; ose
- ky mjet ankimimi ishte për një arsye ose një tjetër, i papërshtatshëm në këtë rast (*Selmouni kundër Francës* [DHM], § 76 ; për shembull, në rast afati të tejzgjatur të zhvillimit të hetimit (*Radio France e të tjerë kundër Francës* (gjyk), § 34), ose të një ankimimi të disponueshëm, siç është ankimimi në kasacion, por që sipas jurisprudencës së vënë re në disa çështje të ngjashme del se për këtë rast është jo efikas (*Scordino kundër Italisë* (gjyk) ; *Pressos Compania Naviera S.A. e të tjerë kundër Belgjikës*, §§ 26-27), dhe kjo nëse bëhet fjalë për një jurisprudencë të vonë (*Gas dhe Dubois kundër Francës* (gjyk)).
- Ky është rasti edhe kur kërkuesi nuk mund t'i drejtohej direkt juridiksionit të përmendur (*Tănase kundër Moldovës* [DHM], § 122). Mund të bëhet fjalë gjithashtu, në disa raste të veçanta, për kërkues që ndodhen në situata analoge, disa prej të cilëve nuk i janë drejtuar juridiksionit të përmendur nga qeveria, por me të drejtë, sepse ankimimi i brendshëm ushtruar nga disa ka dalë jo efikas në praktikë, çka duhet të ketë ndodhur edhe për të tjerë (*Vasilkoski e të tjerë kundër « ish-Republikës jugosllave të Maqedonisë »*, §§ 45-46 ; *Laska dhe Lika kundër Shqipërisë*, §§ 45-48). Bëhet fjalë megjithatë për raste të veçuara (krahaso me *Saghinadze e të tjerë kundër Gjeorgjisë*, §§ 81-83) ; ose
- rrethana të veçanta e përjashtojnë nga kjo kërkesë (*Akdivar e të tjerë kundër Turqisë*, §§ 68-75 ; *Sejdovic kundër Italisë* [DHM], § 55 ; *Veriter kundër Francës*, § 60).

60. Njëri nga këta elementë mund të jetë pasiviteti i plotë i autoriteteve kombëtare përballë ankesave serioze sipas të cilave agjentët e shtetit kanë kryer gabime ose shkaktuar një dëm, për shembull kur ato nuk fillojnë asnjë hetim ose nuk propozojnë asnjë ide. Në këto kushte, mund të themi se barra e provës zhvendoset sërish dhe se i takon shtetit që mbrohet të tregojë se çfarë masash ka marrë lidhur me shtrirjen dhe rëndësinë e fakteve të denoncuar (*Demopoulos e të tjerë kundër Turqisë* (gjyk) [DHM], § 70).

61. Thjesht fakti se mund të ketë dyshime nuk e përjashton që kërkuesi të përpiqet të përdorë një mjet ankimimi të caktuar (*Epözdemir kundër Turqisë* (gjyk) ; *Milošević kundër Hollandës* (gjyk) ; *Pellegriti kundër Italisë* (gjyk) ; *MPP Golub kundër Ukrainës* (gjyk)). Përkundrazi, kërkuesi ka interes t'i drejtohet gjykatës kompetente, me qëllim që t'i mundësojë ushtrimin e të drejtave ekzistuese duke përdorur pushtetin e vet interpretues (*Ciupercescu kundër Rumanisë*, § 169). Në një rend juridik ku të drejtat themelore mbrohen nga Kushtetuta, i takon individit të dëmtuar të provojë shtrirjen e kësaj mbrojtjeje, duke qenë se i interesuari duhet, në një sistem të *common law*, t'i japë juridiksioneve kombëtare mundësinë për të zhvilluar këto të drejta nëpërmjet interpretimit (*A, B dhe C kundër Irlandës* [DHM], § 142).

Megjithatë, kur në fakt një mjet ankimimi i propozuar nuk ofron perspektiva të arsyeshme për sukses, për shembull kur ka një jurisprudencë të brendshme të ndërtuar, fakti që kërkuesi nuk ka bërë apelim nuk përbën arsye për të mos u pranuar (*Pressos Compania Naviera S.A. e të tjerë kundër Belgjikës*, § 27 ; *Carson e të tjerë kundër Mbretërisë së Bashkuar* [DHM], § 58).

5. Aspekte procedurale

62. Detyrimi për kërkuenin për të shteruar mjetet e brendshme të ankimimit vlerësohet në parim në datën kur paraqitet kërkesa para Gjykatës (*Baumann kundër Francës*, § 47), me përjashtim të rasteve të justifikuara nga rrethanat e një çështjeje të caktuar (këtu më poshtë, pika 6). Megjithatë, Gjykata toleron që afati i fundit i një ankimimi të arrihet pak pas depozitimit të kërkesës por para se ajo të deklarohet për pranueshmërinë e kësaj të fundit (*Karoussiotis kundër Portugalisë*, § 57).

63. Kur qeveria ka ndër mend të ngrejë një përjashtim të mos-shterimit, ajo duhet ta bëjë, për aq sa natyra e përjashtimit dhe rrethanat e lejojnë një gjë të tillë, brenda vëzhgimeve të veta para adoptimit të vendimit mbi pranueshmërinë; vetëm rrethanat e jashtëzakonshme mund ta çlirojnë nga ky detyrim (*Mooren kundër Gjermanisë* [DHM], § 57, dhe referencat që figurojnë në të, §§ 58-59).

Nuk është e rrallë që përjashtimi i mos-shterimit t'i bashkohet themelit, pikërisht në çështjet lidhur me detyrimet ose garancitë procedurale, për shembull kërkesat e lidhura me aspektin procedural të nenit 2 (*Dink kundër Turqisë*, §§ 56-58) ose të nenit 3 ; kur bëhet fjalë për nenin 6 (*Scoppola kundër Italisë (nr. 2)* [DHM], § 126) ; për nenin 8 (*A, B dhe C kundër Irlandës* [DHM], § 155) ; për nenin 13 (*Sürmeli kundër Gjermanisë* [DHM], § 78 ; *M.S.S. kundër Belgjikës dhe Greqisë* [DHM], § 336).

6. Krijimi mjeteve të reja të ankimimit

64. Shterimi i mjeteve të brendshme të ankimimit vlerësohet normalisht në funksion të gjendjes së procedurës në datën kur kërkesa është depozituar para Gjykatës. Megjithatë ky rregull vuan nga përjashtimet (*İçyer kundër Turqisë* (gjyk), §§ 72 e në vijim.). Gjykata është shmangur nga ky rregull veçanërisht në çështjet që synojnë kohëzgjatje të procedurës në vijim të ankimeve të reja (*Predil Anstalt kundër Italisë* (gjyk) ; *Bottaro kundër Italisë* (gjyk) ; *Andrášik e të tjerë kundër Sllovakisë* (gjyk) ; *Nogolica kundër Kroacisë* (gjyk) ; *Brusco kundër Italisë* (gjyk) ; *Korenjak kundër Sllovenisë* (gjyk), §§ 66-71), ose lidhur me një ankimim të ri dëmshpërblyes për ndërhyrje në të drejtën e pronësisë (*Charzyński kundër Polonisë* (gjyk) ; *Michalak kundër Polonisë* (gjyk) dhe *Demopoulos e të tjerë kundër Turqisë* (gjyk) [DHM]), ose për mosekzekutim të gjykimeve të brendshme (*Nagovitsyn dhe Nalgiyev kundër Ruisë* (gjyk), §§ 36-40), ose në fushën e mbipopullimit në burgje (*Latak kundër Polonisë* (gjyk)).

Gjykata merr parasysh karakterin efektiv dhe mundësinë për akses të mjeteve të reja të ankimimit që ndërhyjnë (*Demopoulos e të tjerë kundër Turqisë* (gjyk) [DHM], § 88).

Për një rast ku një mjet i ri i së drejtës nuk shfaqet efikas në situatën konkrete (*Parizov kundër « ish-Republikës jugosllave të Maqedonisë »*, §§ 41-47).

Për një rast të një ankimimi kushtetues rishtazi efikas (*Cvetković kundër Serbisë*, § 41).

Lidhur me kohën kur fillon të bëhet e drejtë që t'i kundërvihet kërkuetit një mjet ankimimi i futur rishtazi në sistemin juridik të një shteti pasi ka një jurisprudencë të re (*Depauw kundër Belgjikës* (gjyk)), dhe më përgjithësisht (*McFarlane kundër Irlandës* [DHM], § 117) ; për një ankimim të sapo paraqitur pas një vendimi pilot (*Fakhretdinov e të tjerë kundër Ruisë* (gjyk), §§ 36-44) ; dhe mbi ndërhyrjen e një kthese në jurisprudencën kombëtare (*Scordino kundër Italisë (nr. 1)* [DHM], § 147).

Në vendimet *Scordino kundër Italisë (nr. 1)* [DHM] dhe *Cocchiarella kundër Italisë* [DHM] Gjykata ka dhënë tregues lidhur me karakteristikat që duhet të kenë mjetet e brendshme të ankimimit për të qenë efektive në çështjet e kohëzgjatjes së procedurës (e së fundi *Vassilios Athanasiou e të tjerë kundër Greqisë*, §§ 54-56). Në përgjithësi, një mjet ankimimi pa efekt preventiv ose kompensues për sa i përket kohëzgjatjes së procedurës nuk është për t'u shtuar (*Puchstein kundër Austrisë*, § 31). Ndërsa një ankimim që mundëson denoncimi e zgjatjes së një procedure, ai duhet të funksionojë pikërisht pa afat të tepruar dhe të ofrojë një nivel të përshtatshëm të rindërtimit të çështjes (*Scordino kundër Italisë (nr. 1)* [DHM], §§ 195 e 204-207).

65. Kur Gjykata ka konstatuar boshllëqe strukturore ose të përgjithshme në fushën e së drejtës ose në praktikë në nivel kombëtar, ajo mund t'i kërkojë shtetit të paditur të shqyrtojë situatën dhe, nëse është e nevojshme, të marrë masa efektive për të shmangur që të vijnë çështje të së njëjtës natyrë para gjykatës (*Lukenda kundër Sllovenisë*, § 98). Ajo mund të arrijë në përfundimin që shteti duhet ose të ndryshojë gamën aktuale të ankimimeve, ose të krijojë të reja në mënyrë që shkeljet e të drejtave të shprehura në Konventë të mund të paraqiten në mënyrë realisht efektive (për shembull, çështjet pilote *Xenides-Arestis kundër Turqisë*, § 40, e *Bourdov kundër Rusisë (nr. 2)*, §§ 42, 129 e në vijim, e140). Një vëmendje e veçantë duhet t'i kushtohet nevojës për të garantuar ankimime të brendshme efektive

Një vëmendje e veçantë duhet t'i kushtohet nevojës për të garantuar ankimime të brendshme efektive (krahaso vendimin pilot *Vassilios Athanasiou e të tjerë kundër Greqisë*, § 41).

Kur shteti që akuzohet ka ngritur një mjet ankimimi, Gjykata sigurohet nëse është efektive (për shembull, *Robert Lesjak kundër Sllovenisë*, §§ 34-55 ; *Demopoulos e të tjerë kundër Turqisë* (gjyk) [DHM], § 87). Nëse ka rezultuar kështu Gjykata ka pasur mundësinë të vlerësojë që autorët e kërkesave analoge të mund të përdornin këtë mjet të ri, duke pasur parasysh që ata të mos pengohen për arsye afati. Ajo i ka deklaruar kërkesat e tyre të papranueshme në emër të nenit 35 § 1, edhe nëqoftëse ato ishin paraqitur para krijimit të këtij mjeti të ri, por që të mos kishin hasur pengesa për arsye afati. (*Grzinčić kundër Sllovenisë*, §§ 102-110 ; *İçyer kundër Turqisë* (gjyk), §§ 74 e në vijim.).

Pra, bëhet fjalë për ankimim të brendshëm që bëhet i disponueshëm pasi është paraqitur kërkesa. Vlerësimi i rrethanave të jashtëzakonshme që kërkon nga kërkuesi të shterojë këtë ankimim do të marrë padyshim parasysh natyrën e rregullores së re kombëtare dhe kontekstin në të cilin është futur ajo (*Fakhretdinov e të tjerë kundër Rusisë*(gjyk), Në këtë çështje të kohëve të fundit, Gjykata ka vendosur se ankimimi i brendshëm, efektiv, i vendosur pas një vendimi pilot të Gjykatës së Strasburgut e cila kishte urdhëruar vendosjen e një ankimimi të brendshëm efektiv, duhej të ishte shtuar para se t'i drejtohej asaj

Gjykata ka saktësuar gjithashtu se kushtet zbatimit të nenit 35 § 1 sipas datë së hyrjes të kërkesës (*ibidem*, §§ 31-33, gjithashtu *Nagovitsyn dhe Nalgiyev kundër Rusisë* (gjyk), §§ 29 e në vijim, gjithashtu edhe 42).

B. Mosrespektimi i afatit prej gjashtë muajsh

Neni 35 § 1 – Kushtet e pranueshmërisë

« 1. Gjykata mund të trajtojë çështjen [vetëm] brenda një periudhe prej gjashtë muajsh nga data në të cilën është marrë vendimi i formës së prerë. »

1. Qëllimi i rregullës

66. Rregulli i gjashtë muajve ka për qëllim t'i shërbejë sigurisë juridike dhe të kujdeset që çështjet që ngrenë pyetje lidhur me Konventën të shqyrtohen në një afat të arsyeshëm, duke u evituar autoriteteve dhe personave të tjerë të interesuar ndjenjën e gjatë të pasigurisë (*P.M. kundër Mbretërisë së Bashkuar* (gjyk)).

67. Për më tepër, ky rregull i jep kërkuesi potencial, një afat të mjaftueshëm për të reflektuar që të vlerësojë sa e mundur është për të paraqitur një kërkesë dhe, nëse është nevoja, të përcaktojë ankesat dhe argumentet e saktë që do të paraqesë (*O'Loughlin e të tjerë kundër Mbretërisë së Bashkuar* (gjyk)), dhe ajo lehtëson ndërtimin e fakteve në një çështje sepse, me kalimin e kohës, bëhet i vështirë shqyrtimi në mënyrë të drejtë i pyetjeve të ngritura (*Nee kundër Irlandës* (gjyk)).

68. Ajo shënon kufirin kohor të kontrollit të kryer nga Gjykata dhe u tregon si personave ashtu edhe autoriteteve periudhën përtej së cilës ky kontroll nuk mund të kryhet më (*İpek kundër Turqisë* (gjyk) ; *Di Giorgio e të tjerë kundër Italisë* (gjyk)).

69. Gjykata nuk e ka mundësinë që të mos e zbatojë rregullën e gjashtë muajve (për shembull me arsyen se një qeveri nuk e ka formuluar përjashtimin paraprak të bazuar mbi këtë rregull (*Belaousof e të tjerë kundër Greqisë*, § 38).

70. Rregulla e gjashtë muajve nuk mund të kërkojë që një kërkues t'i drejtohet Gjykatës për ankesën e vet para se situata që lidhet me çështjen që ai ngre, të jetë bërë objekt i një vendimi të formës së prerë në juridiksionet e brendshme (*Varnava e të tjerë kundër Turqisë* [DHM], § 157).

2. Datë në të cilën fillon afati prej gjashtë muajsh

a) Vendimi përfundimtar

71. Afati prej gjashtë muajsh fillon të llogaritet që nga vendimi i formës së prerë në kuadrin e shterimit të mjeteve të brendshme të ankimit (*Paul dhe Audrey Edwards kundër Mbretërisë së Bashkuar* (gjyk)). I interesuari duhet të ketë përdorur normalisht ankimitet e brendshme me gjashtë efikase dhe të mjaftueshme me qëllim që riparojë problemet e ankesës së tij (*Moreira Barbosa kundër Portugalsë* (gjyk)).

72. Vetëm ankimitet e brendshme dhe efektive mund të merren parasysh sepse një kërkues nuk mund të shtyjë afatin strikt të detyruar nga Konventa duke u përpjekur të dërgojë kërkesa të papërshtatshme ose abuzive instancave apo institucioneve që nuk kanë pushtetin ose kompetencën e nevojshme për të akordur mbi bazën e Konventës një riparim efektiv lidhur me ankesën në fjalë (*Fernie Mbretërisë së Bashkuar* (gjyk)).

73. Nuk mund të merren parasysh ankimitet ushtrimi i të cilës është lënë në diskrecion të funksionarëve dhe që, për pasojë, nuk janë drejtpërsëdrejti të mundshme për kërkuesit. Po kështu, kërkuesit që nuk shoqërohen me afate të sakta prodhojnë pasiguri dhe e bëjnë jo funksionale rregullën e gjashtë muajve të parashikuar nga neni 35 § 1 (*Williams kundër Mbretërisë së Bashkuar* (gjyk)).

74. Në parim, neni 35 § 1 nuk kërkon që të përdoren procedura rishikimi apo ankime të jashtëzakonshme të të njëjtit lloj dhe nuk lejon shtyrjen e afatit gjashtëmuajor me arsyetimin se të tilla mjete ankimi janë përdorur (*Berdzenichvili kundër Rusisë* (gjyk) ; *Tucka kundër Mbretërisë së Bashkuar (nr. 1)* (gjyk)). Megjithatë, nëse një mjet ankimi i jashtëzakonshëm përbën të vetmin ankim gjyqësor që mund të disponojë interesuari, afati gjashtëmuajor mund të llogaritet duke filluar nga data e vendimit që lidhet me këtë ankim (*Ahtinen kundër Finlandës* (gjyk)).

Një kërkesë në të cilën një kërkues paraqet ankesat e tij brenda gjashtë muajve pas vendimit që i ka hedhur poshtë kërkesën për të rihapur procesin është e papranueshme, duke qenë se ky vendim nuk është vendimi i « formës së prerë » (*Sapeian kundër Armenisë*, § 23).

Në rastin e rihapjes së një procedure ose të rishqyrtimit të një vendimi të formës së prerë, periudha gjashtëmuajore në krahasim me procedurën fillestare ose me vendimin e formës së prerë, ndërpritet vetëm në lidhje me çështjet që kanë të bëjnë me Konventën dhe që kanë shërbyer si bazë për rishqyrtimin ose rihapjen dhe që janë shqyrtuar nga organi i ankimimit të jashtëzakonshëm. (*ibidem*, § 24).

b) Fillimi i afatit

75. Periudha gjashtëmuajore fillon qysh nga data në të cilën kërkuesi dhe/ose përfaqësuesi i tij, ka një njohje të mjaftueshme të vendimit të brendshëm të formës së prerë (*Koç dhe Tosun kundër Turqisë* (gjk)).

76. I takon shtetit që i referohet mosrespektimit të afatit gjashtëmuajor, të përcaktojë datën në të cilën aplikanti është njohur me vendimin e brendshëm të formës së prerë (*Şahmo kundër Turqisë* (gjk)).

c) Njoftimi i vendimit

77. Kërkuesit: kur një aplikant ka të drejtën që t'i shkojë zyrtarisht një kopje e vendimit të brendshëm të formës së prerë, është e përshtatshme me objektin dhe qëllimin e nenit 35 § 1 të Konventës të konsiderojë që afati prej gjashtë muajsh fillon në datën e marrjes së kopjes së vendimit (*Worm kundër Austrisë*, § 33).

78. Avokatit : afati prej gjashtë muajsh fillon me datën kur avokati i kërkuesit është njohur me vendimin që realizon shterimin e mjeteve të brendshme, pavarësisht faktit se kërkuesi është njohur më pas me të (*Çelik kundër Turqisë* (gjk)).

d) Mungesa e njoftimit të vendimit

79. Kur njoftimi nuk është parashikuar në të drejtën e brendshme, është e përshtatshme të merret në konsideratë data e zbardhjes së vendimit, datë prej së cilës palët realisht mund të njihen me përmbajtjen e tij (*Papachelas kundër Greqisë* [DHM], § 30).

80. Kërkuesi ose avokati i tij duhet të tregohen të kujdesshëm për të marrë një kopje të vendimit të depozituar në sekretari (*Ölmez kundër Turqisë* (gjk)).

e) Mungesa e ankimimit

81. Kur është e qartë që në fillim se kërkuesi nuk disponon asnjë ankimim efektiv, afati gjashtëmuajor fillon me datën e akteve ose masave të denoncuar ose me datën në të cilën i interesuari njihet me to ose ua ndjen pasojën apo dëmin (*Dennis e të tjerë kundër Mbretërisë së Bashkuar* (gjk) ; *Varnava e të tjerë kundër Turqisë* [DHM], § 157).

82. Kur një kërkues përdor një ankimim të disponueshëm në dukje dhe vetëm më vonë e kupton se ekzistojnë rrethana që ia bëjnë atë jo efektiv, mund të thuhet se mund të merret si pikënisje e afatit gjashtëmuajor data në të cilën kërkuesi ka pasur ose mund të kishte pasur për të parën herë njohje me këtë situatë (*ibidem*, § 158).

f) Llogaritja e afatit

83. Afati fillon të llogaritet të nesërmen e shpalljes në publik të vendimit të brendshëm të formës së prerë ose, nëse s'ka shpallje publike, të nesërmen e ditës ku ai i është bërë i njohur kërkuesit ose përfaqësuesit të tij, dhe skadon gjashtë muaj kalendarikë më pas cilado që të jetë kohëzgjatja e vërtetë (*Otto kundër Gjermanisë* (gjk)). Respekti i afatit prej gjashtëmuajsh operon sipas kritereve të mirëfillta të Konventës, dhe jo në funksion të modaliteteve të parashikuara për shembull në të drejtën e brendshme të çdo shtetit të paditur (*Benet Praha, spol. s r.o. kundër Republikës Çeke* (gjk) ; *Büyükdere e të tjerë kundër Turqisë*, § 10).

84. Gjykata ka mundësinë të caktojë për skadimin e afatit prej gjashtë muajsh një datë që ndryshon nga ajo e treguar prej shtetit të paditur (*İpek kundër Turqisë* (gjk)).

g) Situata në vazhdim

85. Koncepti « situatë në vazhdim » tregon një gjendje të caktuar që rezulton nga veprime në vazhdim të kryera nga shteti ose në emër të tij, ku kërkuesit janë viktimë. Fakti që një ngjarje mund të ketë pasoja të rëndësishme të shtrira në kohë nuk do të thotë që ai është në zanafillë të një « situatë në vazhdim » (*Jordache kundër Rumanisë*, § 49).

86. Kur shkelja e ankimuar përbën një situatë në vazhdim kundër së cilës nuk ekziston asnjë mjet ankimimi në të drejtën e brendshme, afati prej gjashtë muajsh fillon të rrjedhë që nga momenti kur kjo situatë ka marrë fund (*Ulke kundër Turqisë* (gjyk)). Për sa koha kjo situatë vazhdon, rregulla e gjashtë muajve nuk gjen zbatim (*Jordache kundër Rumanisë*), § 50, shih gjithashtu *Varnava e të tjerë kundër Turqisë* [DHM], §§ 161 e në vijim.).

3. Data e paraqitjes së një kërkesë¹**a) Letra e parë**

87. Sipas praktikës së vendosur nga organet e Konventës dhe nenit 47 § 5 të rregullores së Gjykatës, kërkesa, si rregull i përgjithshëm njihet se është paraqitur në datën kur komunikohet për të parën herë nga kërkuesi i interesuar – qoftë edhe pjesërisht – objekti i saj, me kusht që një formular kërkesë i plotësuar siç duhet të paraqitet në afatet e caktuara nga Gjykata (*Kemevuako kundër Hollandës* (gjyk)).

88. Vula e postës shërben si njoftim zyrtar dhe jo vula e marrjes vendosur mbi kërkesë (*Kipritci kundër Turqisë*, § 18). Për rrethana të veçantë që mund të justifikojnë një qasje të ndryshme (*Bulinëar OOD dhe Hrusanov kundër Bullgarisë*, §§ 30 e në vijim.).

b) Dallimi midis datës së hartimit të letrës dhe datës së dërgimit

89. Në mungesë të shpjegimeve që lidhen me distancën prej më shumë se një ditë midis datës në të cilën është shkruar dhe datën në të cilën është postuar, duhet marrë në konsideratë kjo e fundit si datë e paraqitjes së kërkesës (*Arslan kundër Turqisë* (déc.) ; *Růžičková kundër Republikës Çeke* (gjyk)).

Ky rregull vlen gjithashtu për çështjen e dërgimit të formularit origjinal të kërkesës brenda afatit prej tetë javësh të parashikuar (*Kemevuako kundër Hollandës* (gjyk), § 24), edhe për një dërgim me faks (*Otto kundër Gjermanisë* (gjyk)).

c) Dërgimi me faks

90. Vetëm dërgimi me faks i formularit të kërkesës brenda afatit të parashikuar pa dërguar origjinalin në Gjykatë, nuk mjafton (*Kemevuako kundër Hollandës* (gjyk), §§ 22 e në vijim.).

d) Afati pas komunikimit të parë

91. Do të ishte në kundërshtim me frymën dhe qëllimin e rregullës së gjashtë muajve po të konsiderohej se, nëpërmjet çfarëdolloj komunikimi fillestar, një kërkues mund të fillonte procedurën e parashikuar nga Gjykata pastaj të mbetej joveprues për një periudhë të pashpjegueshme dhe të papërcaktuar. Kërkuesit duhet pra ta ndjekin kërkesën e tyre me kujdes të arsyeshëm pas kontaktit të parë sidoqoftë ai (*P.M. kundër Mbretërisë së Bashkuar* (gjyk)). Në mungesë të respektimit të afatit tetë javor të pandarë, data e hyrjes do të jetë ajo e paraqitjes së formularit të kërkesës së plotë (*Kemevuako kundër Hollandës* (gjyk), §§ 22-24) (shiko për këtë nenin 47 § të rregullores së Gjykatës dhe pikën 4 të udhëzimit praktik mbi paraqitjen në seancë).

1. Shiko rregulloren e Gjykatës dhe udhëzimin praktik për paraqitjen e çështjes.

e) Cilësimi i një ankesë

92. Një ankesë karakterizohet nga faktet që denoncon dhe jo thjesht nga mjetet apo argumentet e së drejtës të cilës i referohet (*Scoppola kundër Italisë (nr. 2)* [DHM], § 54).

f) Ankesa të mëtejshme

93. Përsa i përket ankesave jo të përmbajtura në kërkesën fillestare, rrjedha e afatit prej gjashtë muajsh ndërpritet vetëm në datën ku ankesa paraqitet për të parën herë në një organ të Konventës (*Allan kundër Mbretërisë së Bshkuar* (gjyk)).

94. Ankesa të formuluar pas skadimit të afatit prej gjashtë muajsh mund të shqyrtohen vetëm nëse prekin aspekte të veçantë të ankesave fillestare të ngritura brenda afatit (*Famullia greko-katolike Sâmbata Bihor kundër Rumanisë* (gjyk)).

95. Thjesht fakti që kërkuesi i referohet nenit 6 në kërkesën e vet nuk mjafton për të ndërtuar paraqitjen e të gjitha ankesave të mëtejshme të formuluar në zbatim të kësaj dispozite, kur asnjë tregues nuk është dhënë në fillim përsa i përket bazës faktuale dhe natyrë së shkeljes së ankimuar (*Allan kundër Mbretërisë së Bashkuar* (gjyk) ; *Adam e të tjerë kundër Gjermanisë* (gjyk)).

96. Prodhimi i dokumenteve të procedurës së brendshme nuk mjafton për të ndërtuar hyrjen e të gjitha ankesave të mëtejshme të bazuar mbi këtë procedurë. Duhet të paktën një tregues i pjesshëm i natyrës së shkeljes së ankimuar sipas Konventës për të paraqitur një ankesë dhe ndërprerë rrjedhën e afatit gjashtëmuajor (*Božinovski kundër «i sh-Republikës Jugosllave të Maqedonisë»* (gjyk)).

4. Shembuj

a) Zbatueshmëria e kufizimeve të afatit në detyrimin procedural që rrjedh nga neni 2 i Konventës

97. Në rast vdekjeje, të afërmit kërkues duhet të marrin masa për të qenë në dijeni të zhvillimit të hetimit, ose të ngeljes në vend, dhe të paraqesin kërkesat e tyre me shpejtësinë e duhur sapo e marrin vesh, ose do të duhej të merrnin vesh, se s'ka pasur asnjë hetim penal efikas (*Varnava e të tjerë kundër Turqisë* [DHM], §§ 158 e 162).

98. Në çështjet e humbjeve të të afërmeve, është e domosdoshme që të afërmit e personit të humbur, që kanë ndër mend të ankohen në Strasburg për mungesë efektiviteti të hetimit ose për mungesë të një hetimi, të mos vonojnë për t'iu drejtuar Gjykatës. Ata duhet të tregohen të kujdesshëm dhe të marrin iniciativën për t'i dërguar ankesat e tyre pa e tejkaluar afatin (*ibidem*, § 165, dhe për afatin, §§ 162-166).

b) Kushtet e aplikimit të rregullës gjashtëmuajore në çështjet e periudhave të privimit të shumëfishtë nga liria sipas nenit 5 § 3 të Konventës

99. Periudhat e privimit të shumëfishtë dhe të njëpasnjëshëm duhet të konsiderohen si një e tërë, afati prej gjashtë muajsh fillon vetëm në fund të periudhës së fundit të izolimit (*Solmaz kundër Turqisë*, § 36).

C. Kërkesa anonime

Neni 35 § 2 a) – Kushtet e pranueshmërisë

« 2. Gjykata nuk merr në shqyrtim asnjë kërkesë individuale të paraqitur sipas nenit 34, kur:

a) është anonime; (...)»²

1. Karakteri anonim i një kërkesë

100. Një kërkesë që vjen në Gjykatën Evropiane të të drejtave të njeriut konsiderohet anonime kur dosja e çështjes nuk tregon asnjë element që t'i lejojë Gjykatës të identifikojë kërkuuesin (« *Blondje » kundër Hollandës* (gjyk)). Asnjë nga formularët dhe dokumentet e paraqitur nuk përmend emër, vetëm një referencë dhe nofka, dhe prokurën e përfaqësuesit të nënshkruar me « X » : identiteti i kërkuarit nuk tregohet.

101. Një kërkesë e paraqitur nga një shoqatë në emër të personave të paidentifikuar, ndërsa kjo shoqatë nuk pretendon se është vetë viktimë por ankohet për një shkelje të së drejtës për respektim të jetës private të atyre individëve të paidentifikuar, të cilët ishin kërkuarit që shoqata deklaronte se i përfaqësonte. Kjo kërkesë u konsiderua si anonime (*Konfederata e sindikatave mjeksore franceze dhe Federata kombëtare e infermierëve kundër Francës* (gjyk)).

2. Karakteri jo anonim i një kërkesë

102. Një formular kërkesë i panënshkruar që përmban të gjitha detajet e mjaftueshme për të hequr çdo dyshim mbi identitetin e kërkuarit, i pasuar me një korrespondencë të nënshkruar si duhet nga përfaqësuesi i kërkuarit, nuk është anonim (*Kouznetsova kundër Ruisë* (gjyk)).

103. Kërkesë e paraqitur duke treguar emra fiktivë: raste individësh që përdorin pseudonime duke shpjeguar Gjykatës se konteksti i një konflikti të armatosur i detyronte të mos zbulonin emrat e tyre të vërtetë me qëllim që të mbronin familjet dhe të afërmit. Duke pasur parasysh se « pas taktikave të fshehjes së identiteteve të vërteta për arsye që mund të kuptohen, gjenden persona realë, konkretë dhe të identifikueshëm nga një numër i mjaftueshëm treguesish që s'janë emrat e tyre » dhe « ekzistenca e një lidhjeje mjaftueshëm e ngushtë mes kërkuarve dhe ngjarjeve në fjalë », Gjykata nuk e ka konsideruar kërkesën anonime (*Chamaïev e të tjerë kundër Gjeorgjisë dhe Ruisë* (gjyk); shiko gjithashtu *Chamaïev e të tjerë kundër Gjeorgjisë dhe Ruisë*, § 275).

104. Një kërkesë e paraqitur nga një organ fetar apo nga një shoqatë me qëllime fetare dhe filozofike identiteti i anëtarëve të së cilës nuk zbulohet, nuk hidhet poshtë si anonime (nenet 9, 10 e 11 të Konventës *Omkarananda e Divine Light Zentrum kundër Zvicrës* (gjyk)).

D. Kërkesë e përsëritur

Neni 35 § 2 b) – Kushtet e pranueshmërisë

Gjykata nuk merr në shqyrtim asnjë kërkesë individuale të paraqitur sipas nenit 34, kur:

(...)

2. Kërkesa anonime në kuptimin e nenit 35 § 2 a) të Konventës duhet dalluar nga çështja e mos publikimit të identitetit të një kërkuari në shmangie të rregullës normale të publikimit të procedurës para Gjykatës, dhe nga çështja e konfidencialitetit para Gjykatës (cf. nenet 33 e 47 § 3 të rregullores së Gjykatës dhe institucioneve praktike në aneks).

b) b. është në thelb e njëjtë me një çështje të shqyrtuar më parë nga Gjykata (...) dhe nuk përmban fakte të reja përkatëse³

105. Një kërkesë konsiderohet si të jetë « thelbësisht e njëjta » kur pjesët, ankesat dhe faktet janë identike (*Pauger kundër Austrisë* (gjyk) ; *Verein gegen Tierfabriken Schëeiz (VgT) kundër Zvicrës (nr. 2)* [DHM], § 63).

Kur ky identitet konstatohet, kërkesa deklarohet e papranueshme

1. Identiteti i kërkuësve

106. Kërkesa që kanë të njëjtin objekt por paraqiten njëkohësisht nga persona fizikë që i janë drejtuar Gjykatës dhe një shoqatë që i ka drejtuar një komunikatë Komitetit të drejtave të njeriut të OKB -së, nuk mund të konsiderohen si të bëra nga të njëjtët autorë (*Folgerø e të tjerë kundër Norvegjisë* (gjyk)) ose një komunikatë drejtuar Komisionerit të Lartë të drejtave të njeriut të OKB nga një organizatë joqeveritare dhe jo nga kërkuësit (*Celniku kundër Greqisë*, §§ 36-41). E njëjta gjë është me një kërkesë të paraqitur para grupit të punës së OKB mbi privimin arbitrar nga liria, nga një organizatë joqeveritare dhe të një kërkesë të paraqitur nga kërkuësit (*Illiu e të tjerë kundër Belgjikës* (gjyk)).

107. Një kërkesë ndërshtetërore e paraqitur nga një qeveri nuk ia heq mundësinë një individi për të paraqitur ose për të ngritur një ankesë (*Varnava e të tjerë kundër Turqisë* [DHM], § 118).

2. Identiteti i ankesës

108. Nocioni i ankesave analizohet si objekt ose themel juridik i kërkesës. Një ankesë karakterizohet nga faktet e denoncuar dhe jo thjesht nga mjetet faktuale apo nga e drejta e referuar (*Guerra e të tjerë kundër Italisë*, § 44 ; *Scoppola kundër Italisë (nr. 2)* [DHM], § 54 ; *Previti kundër Italisë* (gjyk), § 293).

109. Analiza e Gjykatës bëhet ankesë pas ankesë. Vetëm ankesat që janë thelbësisht të njëjtat si ato të shqyrtuarat në një tjetër kërkesë do të hidhen poshtë në zbatim të nenit 35 § 2 (*Dinç kundër Turqisë* (gjyk)).

110. Kur kërkuësi përsërit ankesat që kishte formuluar në një kërkesë të mëparshme, kërkesa në fjalë do të shpallet e papranueshme (*X kundër Gjermanisë* (gjyk) (nr. 1860/63) ; *Duclos kundër Francës* (gjyk) ; *Klinika Mozart Sarl kundër Francës* (gjyk) ; *Rupa kundër Rumanisë* (gjyk), § 52 ; *Coscodar kundër Rumanisë* (gjyk), § 27).

111. Nëse një kërkesë e re, bën fjalë, në të njëjtën ndërtesë, për një tjetër apartament dhe një tjetër qiraxhi, dhe themeli i kësaj kërkesë është thelbësisht i njëjtë me çështjen e mëparshme të deklaruar tashmë të papranueshme, atëherë kjo kërkesë e re, që paraqitet nga i njëjti kërkuës dhe përsërit ankesat e mëparshme të formuluar pa sjellë elemente të reja, është thelbësisht e njëjtë me kërkesën fillestare dhe pra është e papranueshme (*X kundër Gjermanisë* (gjyk) (nr. 2606/65)).

112. Kësisoj, kërkesat nuk janë thelbësisht të njëjtat kur ato kanë të bëjnë me:

- një mosmarrëveshje që ka të bëjë me kushtet e ndalimit të kërkuësit që dallon nga mosmarrëveshja për dënimin nga gjykata e sigurisë së shtetit dhe nga ajo e skadimit të afatit të deputetëve në vijim të shkrirjes së partisë së cilës i përkisnin (*Sadak kundër Turqisë*, §§ 32-33) ;
- një mosmarrëveshje që lidhet me kushtet e ndalimit dhe dënimin e kërkuësit nga gjykata e sigurisë së shteti dallon nga ajo që lidhet me skadimin e deputetëve (*Yurttas kundër Turqisë*, §§ 36-37).

3. Kjo dispozitiv figuronte mw parw nwn nenin 27.

113. Gjykata është ajo që bën cilësimin juridik të fakteve dhe nuk e konsideron veten të lidhur me atë që i atribuon kërkuesit ose qeveritë. Për pasojë, një kërkesë që synon të kërkojë, nga këndi i klauzolave të tjera të Konventës, rivlerësimin e fakteve që ishin në origjinë të një tjetër kërkesë, ka të bëjë me të njëjtën ankesë dhe duhet pra të hidhet poshtë si e papranueshme (*Previti kundër Italisë* (gjk), §§ 293-294).

3. Identiteti i fakteve

114. Identiteti i ankesës, i vetëm, nuk përmban pengesë për pranueshmërinë e kërkesës nëse shoqërohet nga fakte të reja.

115. Kur kërkuesi paraqet fakte të reja, kërkesa nuk do të jetë thelbësisht e njëjta me kërkesën pararendëse (*Chappex kundër Zvicrës* (gjk); *Patera kundër Republikës Çeke* (gjk)) (ankesat që kanë bëjnë me fakte të përmendura para një tjetër instance ndërkombëtare janë të papranueshme, ndërsa, fakte të mëvonshme, të reja janë të pranueshme).

116. Në rastin e kundërt, kërkesa do të deklarohet e papranueshme (*Hokkanen kundër Finlandës* (gjk); *Adesina kundër Francës* (gjk); *Bernardet kundër Francës* (gjk); *Gennari kundër Italisë* (gjk); *Manuel kundër Portugalisë* (gjk)).

E. Kërkesë që i është paraqitur një tjetër instance ndërkombëtare

Neni 35 § 2 b) – Kushte të pranueshmërisë

« 2. Gjykata nuk merr në shqyrtim asnjë kërkesë individuale të paraqitur sipas nenit 34, kur:

(...)

b) është në thelb e njëjtë me një çështje (...) që i është nënshtruar një procedurë tjetër për zgjidhje ose hetim ndërkombëtar dhe nuk përmban fakte të reja përkatëse.

117. Qëllimi i kësaj dispozite konsiston në shmangien e pluralitetit të procedurave ndërkombëtare që lidhen me të njëjtën çështje

118. Kushtet e pranueshmërisë të vendosura nga ky paragraf janë shtuese:

– kërkesa nuk duhet të jetë thelbësisht e njëjta me një tjetër kërkesë domethënë që nuk duhet të ketë identitet faktesh, palësh dhe ankesash (për konstatimin e këtyre elementëve, shiko më sipër pikën I.D « Kërkesë e përsëritur »),

dhe

– kërkesa nuk duhet t'i jetë nënshtruar një instance tjetër ndërkombëtare hetimore ose arbitrazhi

119. Kur Gjykata konstaton, për shkak të ekzistencës së një vendimi të dhënë mbi themelin në momentin ku ajo shqyrton çështjen, se kushtet e vendosura nga neni 35 § 2 b) përmbushen, ajo duhet të shpallë të papranueshme një kërkesë që ka qenë tashmë objekt i një shqyrtimi nga një tjetër instancë ndërkombëtare

120. Për të hyrë në fushën e zbatimit të nenit 35 § 2 b), instanca në fjalë duhet të paraqesë karakteristikë, që mundësojnë asimilimin e saj me një kërkesë individuale në kuptimin e nenit 34.

1. Nocioni i instancës

a) Instanca duhet të jetë publike

121. Komiteti i të drejtave të njeriut i Bashkimit ndërparlamentar, që është një shoqatë private, përbën një organizatë joqeveritare; neni 27 i Konventës (që u bë neni 35 § 2 b)) është i pazbatueshëm nëse synon institucione dhe procedura ndërqeveritare (*Loukanov kundër Bullgarisë* (gjyk)).

b) Instanca duhet të jetë ndërkombëtare

122. Megjithë krijimin e saj nga një traktat ndërkombëtar ose fakti që shumë nga anëtarët e saj janë anëtarë ndërkombëtarë, Dhoma e të drejtave të njeriut e Bosnje-Hercegovinës nuk është një instancë ndërkombëtare (*Jeličić kundër Bosnje-Hercegovinës* (gjyk)).

c) Instanca duhet të jetë e pavarur

123. I tillë është rasti i grupit të punës së OKB lidhur me privimin arbitrar nga liria sepse ai përbëhet nga ekspertë të pavarur, që janë personalitete të shquara të specializuar në fushën e të drejtave të njeriut (*Peraldi kundër Francës* (gjyk)).

124. Nga ana tjetër, Komisioni i të drejtave të njeriut të OKB-së me « procedurën 1503 » është kryesisht një organ ndërqeveritar i përbërë nga përfaqësues të shteteve. Ajo nuk është një « tjetër instancë ndërkombëtare » (*Mikolenko kundër Estonisë* (gjyk)).

d) Instanca duhet të jetë gjyqësore

125. Kërkesa duhet të paraqitet para një instance gjyqësore ose thujse gjyqësore (*Zagaria kundër Italisë* (gjyk)).

126. Nuk është njësoj me Komitetin evropian për parandalimin e torturës, të ndëshkimeve dhe të trajtimeve çnjerëzore ose degraduese (KPT) roli i të cilit është me natyrë parandaluese. Informacionet e mbledhura nga KPT -ja kanë karakter konfidencial. Individët nuk kanë të drejtë pjesëmarrjeje në procedurë dhe as që të informohen për rekomandimet që mund të formulohen nga ky Komitet, me përjashtim të rasteve kur ato bëhen publike (*ibidem*; *Annunziata kundër Italisë* (gjyk); *Genovese kundër Italisë* (gjyk); *Stolder kundër Italisë*, §§ 16-19).

2. Garancitë procedurale

a) Kontradikta

127. Autorët e komunikatave që i paraqiten Komisarariatit të Lartë të OKB-së për të drejtat e njeriut, në përputhje me procedurën 1503, nuk mund të marrin pjesë në procedurën e cila është konfidenciale; ata nuk informohen për masat që mund të merren nga OKB, me përjashtim të rasteve kur ato bëhen publike. Kjo procedurë nuk mund të asimilohet nga një tjetër instancë mbi bazën e një kërkesë individuale siç e thotë neni 34 (*Celniku kundër Greqisë*, §§ 39-41).

b) Kërkesa që janë të detyrueshme për organin juridiksional

128. Vendimet e instancës në fjalë duhet të jenë të motivuara, t'u njoftohen palëve dhe të publikohen (*Peraldi kundër Francës* (gjyk)).

3. Roli i instancës

129. Një institucion që ka një rol parandalues nuk mund të asimilohet me një instancë ndërkombëtare (*Zagaria kundër Italisë* (gjyk); *De Pace kundër Italisë*; ose *Gallo kundër*

Italisë (gjyk), bëhet fjalë për KPT-në). Për më tepër, informacionet e mbledhura nga ky organ janë konfidenciale, individët nuk kanë të drejtën të marrin pjesë në procedurë ose të informohen për rekomandimet e këtij organizmi me përjashtim të rasteve kur ato bëhen publike

130. Është e njëjta gjë me një organ që shqyrton një situatë të përgjithshme (*Mikolenko kundër Estonisë* (gjyk)), ose të një raportuesi të posaçëm që ka për detyrë të hartojë një raport mbi të drejtat e njeriut të personave të privuar nga liria (*Yağmurdereli kundër Turqisë* (gjyk)).

Komisioni evropian që vendos mbi një ankesë të paraqitur nga një individ i cili denoncon një legjislacion të një shteti anëtar, nuk përbën një instancë ndërkombëtare hetimore ose rregulluese. Ajo i lejon Komisionit të fillojë një « procedurë për shkelje » ose « procedurë parakonfliktuale » që ka për qëllim vetëm të arrijë një marrëveshje të vullnetshme të shtetit anëtar në përputhje me detyrimet e së drejtës së BE -së ose një ankimim të munguar, që nuk ka për pasojë rregullimin e një situatë individuale. Kjo ankesë nuk mund të asimilohet, as nga prizmi procedural as nga ai i pasojave të mundshme, me një kërkesë individuale siç e kupton neni 34 i Konventës. Për pasojë, Komisioni nuk vendos si një instancë ndërkombëtare hetimore ose rregulluese mosmarrëveshesh (*Karoussiotis kundër Portugalisë*, §§ 62-77).

a) Instanca duhet të përcaktojë përgjegjësitë

131. Nuk është kështu me :

- Komitetin e personave të zhdukur në Qipro, meqenëse Turqia nuk ishte pjesë e procedurës para këtij komiteti dhe ky i fundit nuk mund të përcaktojë përgjegjësitë lidhur me vdekjet e personave të zhdukur (*Varnava e të tjerë kundër Turqisë* (gjyk)) ;
- grupin e punës për zhdukjet e detyruara ose të pavullnetshme, ngritur nga Komisioni i të drejtave të njeriut të OKB-së, sepse ai nuk mund të prononcohet mbi përgjegjësitë në rast vdekjeje të personave të zhdukur apo të bëjë konstatime lidhur me çështjen e tyre (*Malsagova e të tjerë kundër Rusisë* (gjyk)).

132. Nga ana tjetër, grupi i punës i OKB-së mbi privimin arbitrar nga liria, që mund të japë rekomandime të cilat lejojnë përcaktimin e përgjegjësive shtetërore përsa i përket rasteve të privimit arbitrar mund të shihet si një instancë ndërkombëtare hetimore. (*Peraldi kundër Francës* (gjyk)).

b) Instanca duhet të synojë që të marrë fund shkelja

133. Rekomandimet e grupit të punës të OKB-së mbi privimin arbitrar nga liria, drejtuar qeverive, kanë për synim që me efektet që krijojnë t'u japin fund situatave mosmarrëveshëse (*Peraldi kundër Francës* (gjyk) ; *Illiu e të tjerë kundër Belgjikës* (gjyk)).

134. Viktimat e një shkeljeje duhet të mund të përfitojnë një riparim. I tillë ishte rasti i Komisionit të të drejtave të njeriut nga OKB (*Mikolenko kundër Estonisë* (gjyk)) ose grupi i punës të këtij komisioni mbi zhdukjet e detyruara apo të pavullnetshme (*Malsagova e të tjerë kundër Rusisë* (gjyk)).

c) Efikasiteti i instancës

135. Vendimi duhet të publikohet: para KPT-së individët nuk e kanë të drejtën të informohen për rekomandimet që mund të jepen me përjashtim të rasteve kur ato bëhen publike (*Zagaria kundër Italisë* (gjyk) dhe *De Pace kundër Italisë*).

136. Procedura përpara grupit të punës të OKB-së mbi privimin arbitrar bën të mundur që opinionet, shoqëruar me rekomandime, drejtuar qeverisë, t'i bashkëngjitet raportit vjetor që i

përcillet Komisionit të të drejtëve të njeriut i cili më pas, mund t'i drejtojë rekomandime Asamblesë së përgjithshme të OKB -së; për shkak të efekteve të mundshme, kjo procedurë asimilohet nga një kërkesë individuale (*Peraldi kundër Francës* (gjyk)).

137. Konsiderohen kështu si një « tjetër instance ndërkombëtare »:

- Komiteti i të drejtave të njeriut të OKB-së (*Calcerrada Fornieles dhe Cabeza Mato kundër Spanjës* (gjyk) ; *Pauger kundër Austrisë* (gjyk) ; *C.W. kundër Finlandës* (gjyk)) ;
- Komiteti i lirisë sindikale të Organizatës ndërkombëtare të punës (*Cereceda Martín e të tjerë kundër Spanjës* (gjyk)) ;
- grupi i punës së OKB -së mbi privimin arbitrar (*Peraldi kundër Francës* (gjyk)).

F. Kërkesa abuzive

Neni 35 § 3 a) – Kushte të pranueshmërisë

« 3. Gjykata deklaron çdo kërkesë individuale të bërë në bazë të nenit 34 të papranueshme, kur mendon se:

a) kërkesa është (...) abuzim. »

1. Përkufizim i përgjithshëm

138. Nocioni i « abuzimit », sipas nenit 35§ 3 a), duhet të merret në kuptimin e tij të zakonshëm siç e shpreh teoria e së drejtës - që do të thotë kur një titullar i së drejtës e vë në përdorim jashtë qëllimit të tij e në mënyrë të dëmshme. Kësisoj, është abuzive çdo sjellje e një kërkuesi dukshëm në kundërshtim me prirjen e së drejtës për ankimim vendosur nga Konventa dhe që pengon funksionimin e mirë të procedurës para saj. (*Mirojubovs e të tjerë kundër Letonisë*, §§ 62 e 65).

139. Nga pikëpamja teknike, del nga emërtimi i nenit 35 § 3 a) se një kërkesë abuzive duhet të deklarohet e papranueshme dhe jo t'i vihet viza. Nga ana tjetër, Gjykata ka theksuar se hedhja poshtë e një kërkesë për abuzim të së drejtës është një masë e jashtëzakonshme (*Mirojubovs e të tjerë kundër Letonisë*, § 62). Hipotezat në të cilat Gjykata ka arritur në përfundimin se ka karakter abuziv të një kërkesë, mund të ndahen në pesë kategori tipike: dezinformim i Gjykatës; përdorim i një gjuhe abuzive; shkelje e detyrimit për konfidencialitet të zgjidhjes me marrëveshje; kërkesë dukshëm shpifëse ose pa asnjë përmbajtje reale; si dhe të gjitha hipotezat e tjera, për të cilat nuk mund të bëhet një listë shteruese.

2. Dezinformim i Gjykatës

140. Një kërkesë është abuzive nëse ajo bazohet me vetëdije mbi fakte të sajua me qëllim për të mashtruar Gjykatën (*Varbanov kundër Bullgarisë*, § 36). Shembujt më të rëndë dhe që karakterizohen nga një abuzim i tillë janë, së pari, paraqitja e kërkesës nën një identitet të rremë (*Drijfhout kundër Hollandës* (gjyk), §§ 27-29), dhe, së dyti, falsifikimi i dokumenteve që i dërgohen Gjykatës (*Jian kundër Rumanisë* (gjyk), *Bagheri dhe Maliki kundër Hollandës* (gjyk) dhe *Poznanski e të tjerë kundër Gjermanisë* (gjyk)). Ky tip abuzimi mund ndodhë gjithashtu edhe nga mosveprimi, kur kërkuesi heq dorë që në fillim nga informimi që duhet t'i bëjë Gjykatës për një element thelbësor për shqyrtimin e çështjes (*Al-Nashif kundër Bullgarisë*, § 89, e *Kérétchachvil kundër Gjeorgjisë* (gjyk)). Po ashtu, nëse zhvillime të reja të rëndësishme ndodhin gjatë zhvillimit të procedurës para Gjykatës dhe nëse - pavarësisht detyrimit të qartë që i takon në përputhje me rregulloren- kërkuesi nuk e informon Gjykatën, duke e penguar kështu të shprehet mbi çështjen duke i njohur të gjitha

gjërat, kërkesa e tij mund të hidhet poshtë si abuzive (*Hadrabová e të tjerë kundër Republikës Çeke* (gjk) dhe *Predescu kundër Rumanisë*, §§ 25-27).

141. Qëllimi i të interesuarit për të çuar Gjykatën në gabim duhet të shihet gjithmonë me shumë siguri (*Melnik kundër Ukrainës*, §§ 58-60, *Nold kundër Gjermanisë*, § 87, dhe *Miszczynski kundër Polonisë* (gjk)).

3. Gjuha abuzive

142. Ka abuzim të së drejtës për ankimim kur kërkuesi përdor, në komunikimin e tij me Gjykatën, shprehje veçanërisht fyese, ofenduese, kërcënuese ose provokuese - qoftë ndaj qeverisë së paditur, agjentit të saj, autoriteteve të shtetit që mbrohet, vetë Gjykatës, gjykatësve të saj, sekretarisë apo agjentëve të sekretarisë (*Řehák kundër Republikës Çeke* (déc.), *Düringer e Grunze kundër Francës* (gjk) e *Stamoulakatos kundër Mbretërisë së Bashkuar* (gjk)).

143. Nuk mjafton që gjuha e kërkuesit të jetë thjesht e gjallë, polemike apo sarkastike; ajo duhet të tejkalojë limitet e një kritike normale, qytetare dhe legjitime për t'u cilësuar si abuzive (*Di Salvo kundër Italisë* (gjk) ; për shembullin e kundërt shiko *Alexanian kundër Ruisisë*, §§ 116-118). Nëse, gjatë procedurës, aplikanti nuk i përdor me shprehjet mosmarrveshëse pas një paralajmërimi të qartë nga ana e Gjykatës, i tërheq ato në mënyrë të vullnetshme ose, më mirë akoma, kërkon ndjesë, kërkesa nuk hidhet më poshtë si abuzive (*Tchernitsine kundër Ruisisë*, §§ 25-28).

4. Shkelje e detyrimit për konfidencialitet në zgjidhjen me marrëveshje

144. Një shkelje e qëllimshme, kryer nga një kërkues, e detyrimit për konfidencialitet të negociatave për zgjidhjen me marrëveshje, që i imponohet palëve nga neni 39 § 2 i Konventës dhe neni 62 § 2 i rregullores, mund të cilësohet si abuzim i së drejtës për ankimim dhe të shpjerë në hedhje poshtë të kërkesës (*Mirošubovs e të tjerë kundër Letonisë*, § 66, *Hadrabová e të tjerë kundër Republikës Çeke* (gjk) e *Popov kundër Moldovës*, § 48).

145. Për të ditur nëse kërkuesi e ka shkelur detyrimin e tij për konfidencialitet, duhet së pari të përkufizohen kufijtë e këtij detyrimi. Në fakt, ky duhet interpretuar gjithmonë në dritën e objektivit të tij të përgjithshëm, që është lehtësimi i zgjidhjes me marrëveshje duke mbrojtur palët dhe Gjykatën nga presione të ndryshme. Që nga ky moment, nëse fakti i komunikimit një të treti i përmbajtjes së dokumenteve që lidhen me zgjidhjen me marrëveshje mund, në parim, të përbëjë një abuzim në kuptimin e nenit 35 § 3 a) të Konventës, nuk mund të arrihet në ndalimin e plotë dhe të pakushtëzuar të tregimit të këtyre dokumenteve një personi të tretë ose të faktit që mund të flitet për to. Në fakt, një interpretim aq i gjerë e strikt mund të rrezikojë që të cenojë mbrojtjen e interesave legjitime të kërkuesit - për shembull, kur ai duhet të pikërisht këshillohet me njerëz të fushës për një çështje ku është i autorizuar të paraqitet vetë para Gjykatës. Ndërkohë do të ishte tepër e vështirë, për të mos thënë e pamundur, për Gjykatën që të kontrollojë respektimin e një ndalesë të tillë. Ajo çka nenet 39 § 2 të Konventës dhe 62 § 2 të rregullores u ndalojnë palëve, është publikimi i informacioneve lidhur me mosmarrëveshjen, qoftë nëpërmjet mediave, ose në një korrespondencë e cila mund të lexohet nga një numër i madh njerëzish, ose ndonjë mënyrë tjetër (*Mirošubovs e të tjerë kundër Letonisë*, § 68). Kjo lloj sjelljeje, që ka një shkallë të caktuar rëndësie, është abuzive.

146. Për t'u cilësuar abuzive, përhapja e informacioneve konfidenciale duhet të jetë e qëllimshme. Përgjegjësia direkte e kërkuesit në këtë përhapje duhet të përcaktohet gjithmonë me mjaft siguri, një dyshim i thjeshtë nuk mjafton për këtë gjë (*ibidem*, § 66 *in fine*). Për shembujt konkretë të zbatimit të këtij parimi: shiko, për një shembull pozitiv, çështjen *Hadrabová e të tjerë kundër Republikës Çeke* (gjk), në të cilën kërkuesit kishin cituar shprehimisht propozimet e zgjidhjes me marrëveshje të formuluar nga sekretaria e Gjykatës, në korrespondencën e tyre me ministrinë e Drejtësisë së vendit të tyre, çka solli hedhjen

poshtë të kërkesës së tyre si abuzive, dhe, për një shembull negativ, çështjen *Miroļubovs e të tjerë kundër Letonisë*, në të cilën nuk ishte përcaktuar me siguri që përhapja e informacioneve konfidenciale ishte bërë nga të tre kërkuesit, gjë që e bëri Gjykatën ta hidhte poshtë përjashtimin paraprak të qeverisë.

5. Kërkesë dukshëm shpifëse ose pa asnjë përmbajtje të vërtetë

147. Është abuziv fakti, për një kërkues, që të shumëfishojë, para Gjykatës, kërkesa shpifëse dhe të pabazuara, analoge me kërkesën tashmë të deklaruar të papranueshme në të shkuarën (*M. kundër Mbretërisë së Bashkuar* (déc.) e *Philis kundër Greqisë* (gjk)).

148. Gjykata mund gjithashtu të deklarojë abuzive një kërkesë që dukshëm është e zhveshur nga çdo përmbajtje e vërtetë dhe/ose ka të bëjë me një shumë qesharake parash. Në çështjen *Bock kundër Gjermanisë* (gjk), kërkuesi ankohej për kohëzgjatjen e një procedure civile që ai e kishte filluar për të përfituar kompensimin e çmimit të një produkti plotësues ushqimor të rekomanduar nga mjeku i vet, çmim që arrinte në 7,99 euro. Gjykata theksoi se barra e saj ishte e mbingarkuar me shumë kërkesa që ishin në pritje dhe që ngrinin çështje të rënda të të drejtave të njeriut, dhe kërkuesi kishte përdorur në mënyrë të disproporcionuar sistemin e mbrojtjes të vendosur nga Konventa, duke pasur parasysh sa qesharake ishte shuma në fjalë (edhe krahasuar me rrogën e tij) dhe, nga ana tjetër, se procedura s'kishte të bënte me ndonjë ilaç, por me një plotësues ushqimor. Ajo ka vënë gjithashtu në dukje që procedura të ngjashme me këtë kontribuonin në mbingarkesën e juridiksioneve të brendshme dhe përbënin një nga ato raste të zgjatjes së tejskajshme të procedurave. Pra kërkesa u hodh poshtë si abuzive. Që nga hyrja në fuqi e Protokollit nr. 14, në 1 qershor 2010, kjo kategori kërkesash mbulohet më shumë nga neni 35 § 3 b) i Konventës (mungesë e një dëmi të rëndësishëm).

6. Hipoteza të tjera

149. Ndodh që vendimet e gjykimet e Gjykatës, si dhe çështjet që janë ende në pritje, të përdoren në kuadrin e ligjëratave politike në nivel kombëtar dhe të shteteve kontraktuese. Një kërkesë e frymëzuar nga dëshira për publicitet ose propagandë nuk është, veç për këtë arsye, abuzive (*McFeeley e të tjerë kundër Mbretërisë së Bashkuar* (gjk) dhe gjithashtu *Khadjaliev e të tjerë kundër Rusisë*, §§ 66-67). Megjithatë mund të ketë një abuzim nëse kërkuesi, i motivuar nga interesa politike, të bëjë në shtyp ose në televizion biseda duke dhënë prova të një qëndrimi të papërgjegjshëm dhe dredharak lidhur me procedurat në proces para Gjykatës (*Parti punëtore gjeorgjiane kundër Gjeorgjisë*).

7. Qëndrimi që duhet të mbajë qeveria e paditur

150. Nëse qeveria e paditur konsideron se kërkuesi ka kryer një abuzim të së drejtës për ankimim, ai duhet të paralajmërojë Gjykatën dhe t'i përcjellë informacionet që ai disponon në këtë drejtim, me qëllim që ajo të mund të nxjerrë përfundimet e duhura. Në fakt i takon vetë Gjykatës, dhe jo qeverisë që mbrohet, të mbikëqyrë respektimin e detyrimeve procedurale që i bëhen të detyrueshme nga Konventa dhe rregullorja e saj palës kërkuese. Në të kundërt, kërcënimet, nga ana e qeverisë dhe organeve të saj, për të filluar ndjekje penale ose disiplinore kundër një kërkuesi sepse pretendohet që s'ka respektuar detyrimet procedurale para Gjykatës, mund të nxjerrin probleme në fushën e nenit 34 *in fine* të Konventës, i cili ndalon çdo pengesë për ushtrimin efektiv të së drejtës për ankimim individual (*Miroļubovs e të tjerë kundër Letonisë*, § 70).

II. PAPANUESHMËRITË QË KANË TË BËJNË ME JURIDIKSIONIN E GJYKATËS

A. Papajtueshmëri *ratione personae*

Neni 35 § 3 a) – Kushte pranueshmërie

« 3. Gjykata deklaron çdo kërkesë individuale të bërë në bazë të nenit 34 të papranueshme, kur mendon se:

a) kërkesa është e papajtueshme me dispozitat e Konventës ose protokollet e saj (...);

Neni 32 – Juridiksioni i Gjykatës

« 1. Juridiksioni i Gjykatës shtrihet për të gjitha çështjet në lidhje me interpretimin dhe zbatimin e Konventës dhe të protokolleve që i referohen asaj sikurse parashikohet në nenet 33, 34, 46 dhe 47.

2. Gjykata vendos vetë në rast të mosmarrëveshjeve në lidhje me juridiksionin e saj

1. Parimet

151. Pajtueshmëria *ratione personae* kërkon që shkelja e Konventës të jetë kryer nga një shtet kontraktues ose që t'i atribuohet atij në një mënyrë apo një tjetër.

152. Ndonëse shteti i paditur nuk ka pasur objeksione për sa i përket kompetencës *ratione personae* të Gjykatës, kjo çështje kërkon një shqyrtim kryesisht nga ana e Gjykatës (*Sejdić e Finci kundër Bosnje-Hercegovinës* [DHM], § 27).

153. Të drejtat themelore të mbrojtura nga traktate ndërkombëtare në fushën e të drejtave të njeriut, duhet të jenë në përfitim të individëve që gjenden në territorin e shtetit Palë të atij traktati, pavarësisht shkrirjes ose shpërbërjes së tij të mëtejshme (*Bijelić kundër Malit të Zi dhe Serbisë*, § 69).

154. Një shoqëri shtetërore duhet të gëzojë një pavarësi institucionale dhe operationale të mjaftueshme përkundërt shtetit për ta shkarkuar atë nga përgjegjësia lidhur me Konventën për veprimet dhe mosveprimet e tij (*Mikhailenki e të tjerë kundër Ukrainës*, §§ 43-45 ; *Cooperativa Agricola Slobozia-Hanesei kundër Moldovës*, § 19).

155. Kërkesat shpallen të të papajtueshme *ratione personae* për arsyet e mëposhtme :

- nëse kërkuksi nuk e ka cilësinë për të vepruar në emër të nenit të Konventës (*Seksioni i komunës së Antilly kundër Francës* (gjdk) ; *Döşemealtı Belediyesi kundër Turqisë* (gjdk) ; *Moretti e Benedetti kundër Italisë*) ;
- nëse ai nuk është në gjendje të tregojë se është viktimë e shkeljes së ankimuar
- nëse kërkesa drejtohet kundër një individi (*X kundër Mbretërisë së Bashkuar* (gjdk) ; *Durini kundër Italisë* (gjdk)) ;
- nëse kërkesa drejtohet kundër një shteti që nuk ka ratifikuar Konventën (*E.S. kundër Gjermanisë* (gjdk) ; ose drejtpërsëdrejti kundër një organizate ndërkombëtare që nuk është anëtarësuar në Konventë (*Stephens kundër Qipros, Turqisë dhe OKB-së* (gjdk), paragrafi i fundit) ;
- nëse kërkesa ka të bëjë me një Protokoll të Konventës që shteti i paditur nuk e ka ratifikuar (*Horsham kundër Mbretërisë së Bashkuar* (déc.) ; *De Saedeleer kundër Belgjikës*, § 68).

2. Kompetenca

156. Një konstatim i moskompetencës *ratione loci* nuk ia heq mundësinë Gjykatës për të parë nëse kërkuksit i përkasin kompetencës së një ose shumë shteteve kontraktues në

kuptimin e nenit 1 të Konventës (*Drozd dhe Janousek kundër Francës e Spanjës*, § 90). Për pasojë, përjashtimet sipas të cilave, kërkuesit nuk i takojnë kompetencës së një shteti të paditur duhet, në parim, të bëhen në fushën e moskompetencës *ratione personae* (shiko tezat e mbrojtura nga qeveritë e paditura në çështjet *Banković e të tjerë kundër Belgjikës dhe 16 shtete të tjera kontraktuese* (gjk) [DHM], § 35 ; *Ilaşcu e të tjerë kundër Moldovës e Rosisë* [DHM], § 300 e *Weber e Saravia kundër Gjermanisë* (gjk)).

157. Pajtueshmëria *ratione personae* kërkon veç të tjerash që shkelja e ankimuar t'i takojë një shteti kontraktues (*Gentilhomme, Schaff-Benhadi e Zerouki kundër Francës*, § 20). Megjithatë, në çështjet e fundit, temat e përfshirjes/përgjegjësisë janë shqyrtuar pa referenca të qarta me pajtueshmërinë *ratione personae* (*Assanidzé kundër Géorgie* [DHM], §§ 144 e në vijim. ; *Hussein kundër Albanie e 20 shteteve të tjera kontraktuese* (gjk) ; *Isaak e të tjerë kundër Turqisë* (gjk) ; *Stephens kundër Maltës (nr. 1)*, § 45).

3. Përgjegjësi, përfshirje

158. Shtetet mund të konsiderohen përgjegjës të akteve që vijnë prej autoriteteve të tyre dhe i shtrijnë efektet jashtë territorit, edhe kur kryhen brenda apo jashtë kufijve të tyre kombëtarë (*Drozd e Janousek kundër Francës dhe Spanjës*, § 91 ; *Soering kundër Mbretërisë së Bashkuar*, §§ 86 e 91 ; *Loizidou kundër Turqisë* (përjashtime paraprake), § 62). Megjithatë kjo do të jetë e jashtëzakonshme (*Ilaşcu e të tjerë kundër Moldovës e Rosisë* [DHM], § 314 ; *Banković e të tjerë kundër Belgjikës e 16 shtete të tjera kontraktuese* (gjk) [DHM], § 71). Do të jetë kështu nëse një shtet kontraktues ushtron një kontroll efektiv ose, të paktën, një ndikim vendimtar në një territor (*Ilaşcu e të tjerë kundër Moldovës dhe Rosisë* [DHM], §§ 314-316 e 392 ; *Medvedyev e të tjerë kundër Francës* [DHM], §§ 63-64, e mbi nocionin e « kontrollit global », §§ 315-316 ; *Banković e të tjerë kundër Belgjikës dhe 16 shtetet e tjera kontraktuese* (gjk) [DHM], §§ 67 e në vijim., e §§ 79-82 ; *Qipro kundër Turqisë* [DHM], §§ 75-81 ; *Loizidou kundër Turqisë* (përjashtime paraprake), § 52 ; *Markovic e të tjerë kundër Italisë* [DHM], § 54).

159. Një shtet mund të konsiderohet, në emër të Konventës, përgjegjës për shkelje të së drejtës të personave që ndodhen në territorin e një shteti tjetër por që vërtetohet se janë nën autoritetin apo kontrollin e shtetit të parë me ndërmjetësinë e agjentëve që veprojnë - në mënyrë legale ose ilegale - në shtetin e dytë (*Issa e të tjerë kundër Turqisë*, § 71 ; *Sánchez Ramirez kundër Francës* (gjk) ; *Öcalan kundër Turqisë* [DHM], § 91 ; *Medvedyev e të tjerë kundër Francës* [DHM], § 66-67).

Kur bëhet fjalë për akte që kanë ndodhur në një zonë të mbuluar nga OKB-ja (*Isaak e të tjerë kundër Turqisë* (gjk)).

160. Për territore që mbulohen juridikisht nga juridiksioni i një shteti kontraktues por që nuk janë nën autoritetin/kontrollin efektiv të këtij shteti, kërkesa mund të konsiderohet si e papajtueshme me dispozitat e Konventës (*An e të tjerë kundër Qipros* (gjk)), por duhet të mbahet parasysh detyrimet pozitive të shtetit në përputhje me Konventën (*Ilaşcu e të tjerë kundër Moldovës dhe Rosisë* [DHM], §§ 312-313, §§ 333 e në vijim, e gjithashtu *Stephens kundër Qipros, Turqisë e OKB-s* (gjk)).

161. Ekzistojnë përjashtime nga parimi sipas të cilit prania fizike e një individi në territorin e njëres prej Palëve kontraktuese ka për qëllim ta vendosë atë nën juridiksionin e shtetit në fjalë, për shembull kur bëhet fjalë për një shtet ku ndodhet selia e një organizate ndërkombëtare dhe kur ankesat e kërkuesit drejtohen kundër kësaj të fundit. Veç fakti që selia dhe lokalet e gjykatës penale ndërkombëtare ndodhen në Hollandë nuk përbën një arsye të mjaftueshme që këtij shteti t'i vishet përgjegjësia për veprime apo mosveprime të denoncuar kundër kësaj gjykate ndërkombëtare që kishte dënuar kërkuesit (*Galić kundër Hollandës* (gjk) e *Blagojević kundër Hollandës* (gjk)). Për një kërkesë të drejtuar kundër një shteti të paditur me cilësinë e shtetit ku ndodhet selia e përhershme e një organizate ndërkombëtare

(*Lopez Cifuentes kundër Spanjës* (gjk), §§ 25-26). Për pranimin e një administrate civile ndërkombëtare në territorin e vet (*Berić e të tjerë kundër Bosnje-Hercegovinës* (déc.), § 30).

162. Pjesëmarrja e një shteti në një procedurë drejtuar kundër tij në një tjetër shtet nuk sjell ushtrimin ekstraterritorial prej tij të juridiksionit të vet (*McElhinney kundër Irlandës e Mbretërisë së Bashkuar* (gjk) [DHM]; *Treska kundër Shqipërisë e Italisë* (déc.); *Manoilescu e Dobrescu kundër Rumanisë e Rusisë* (gjk), §§ 99-111).

163. Përgjegjësia e shtetit kontraktues për aktet e personave privatë, ndonëse zakonisht ajo shqyrtohet nga pikëpamja e pajtueshmërisë *ratione personae*, mund të varet gjithashtu nga përmbajtja e të drejtave individuale të garantuara nga Konventa dhe nga rëndësia e detyrimeve pozitive që shoqërojnë këto të drejta (shiko për shembull *Siliadin kundër Francës*, §§ 77-81; *Beganović kundër Kroacisë*, §§ 69-71). Përgjegjësia e shtetit mund të dalë në lidhje me Konventën nëse autoritetet e saj aprovojnë, formalisht ose heshturazi, aktet e individëve që u shkëlin individëve të tjerë që ndodhen nën juridiksionin e atij shteti, të drejtat e garantuara nga Konventa (*Ilaşcu e të tjerë kundër Moldovës e Rusisë* [DHM], § 318).

164. Gjykata ka ngritur gjithashtu parime përsa i përket përgjegjësisë jashtëterritoriale për fakte ndalimi dhe privimi lirie në kontekstin e një procedure ekstradimi (*Stephens kundër Maltës (nr. 1)*, § 52).

4. Çështje që kanë të bëjnë me përgjegjësinë e mundshme të shteteve që janë palë e Konventës, për shkak të veprimeve ose mosveprimeve, sepse lidhen me përkatësinë e tyre ndaj një organizate ndërkombëtare

165. Konventa nuk mund të interpretohet në mënyrë që të përfshijë në kontrollon e Gjykatës veprime ose mosveprime të shteteve kontraktuese të mbuluar nga rezoluta të Këshillit të Sigurisë së OKB -së dhe të kryera para ose gjatë misioneve të OKB-së që kanë për qëllim të ruajnë paqen dhe sigurinë ndërkombëtare, sepse kjo do të analizohej si një ndërhyrje në përmbushjen e një misioni thelbësor të OKB-së (*Behrami e Behrami kundër Francës e Saramati kundër Francës, Gjermanisë dhe Norvegjisë* (gjk) [DHM], §§ 146-152).

166. Kur bëhet fjalë për vendime të juridiksioneve ndërkombëtare, Gjykata në vazhdim e ka hedhur poshtë kompetencën e saj *ratione personae* për të njohur kërkesat që lidhen me procedurën para Gjykatës penale ndërkombëtare për vetë ish-Jugosllavinë, të krijuar në përputhje me një rezolutë të Këshillit të Sigurisë së OKB-së (*Galić kundër Hollandës* (gjk) e *Blagojević kundër Hollandës* (gjk)). Për revokimin e funksionarëve me vendim të përfaqësuesit të Lartë për Bosnje-Hercegovinën, autoriteti i të cilit mbështetet mbi rezolutat e Këshillit të Sigurisë së OKB-së (*Berić e të tjerë kundër Bosnje-Hercegovinës* (gjk), §§ 26 e në vijim.).

167. Një shtet kontraktues nuk mund të jetë përgjegjës për një shkelje të ankimuar të Konventës për shkak të një vendimi apo të një mase që vjen nga një organ i një organizate ndërkombëtare anëtar i të cilit ai është, në masën ku nuk është përcaktuar, as ankimuar që mbrojtja e të drejtave themelore të ofruara globalisht nga kjo organizatë nuk do të ishte « e barasvlefshme » me atë të siguruar nga Konventa dhe ku shteti në fjalë nuk ka ndërhyrë as direkt e as indirekt në komisionin e aktit mosmarrvëshës (*Gasparini kundër Italisë dhe Belgjikës* (gjk)).

168. Kësisoj, Gjykata ka hedhur poshtë kompetencën e saj *ratione personae* kur bëhet fjalë për ankesa kundër vendimeve individuale të marra nga organi kompetent i një organizate ndërkombëtare, në kuadrin e një mosmarrëveshjeje pune që shtjellohet krejtësisht në rendin juridik të brendshëm të organizatës ndërkombëtare e cila ka një personalitet juridik të dallueshëm nga shtetet e saj anëtare, të cilat nuk kanë ndërhyrë fare në mosmarrëveshje dhe asnjë veprim ose mosveprim i të cilave nuk do të përfshinte përgjegjësinë e tyre në lidhje me Konventën (*Boivin kundër 34 shteteve anëtare të Këshillit të Europës* (gjk) – mosmarrëveshje individuale pune në gjirin e Eurocontrol; *Lopez Cifuentes kundër Spanjës*

(gjk) – procedurë disiplinore e filluar brenda Këshillit ndërkombëtar të ulla §§ 28-29 ; *Beygo kundër 46 shteteve anëtare të Këshillit të Europës* (gjk) – procedurë disiplinore brenda Këshillit të Europës). Kur bëhet fjalë për shkelje të ankimuar të Konventës që e kanë origjinën nga revokimin e një funksionari të Komisionit evropian dhe procedura e ankimit para gjykatës së shkallës së parë të Komuniteteve evropiane dhe Gjykatës së drejtësisë (*Connolly kundër 15 shteteve anëtare të Bashkimit Evropian* (gjk)). Nga ana tjetër, për një procedurë para Zyrës evropiane të patentave, *Rambus Inc. kundër Gjermanisë* (gjk).

Të krahasohet me shqyrtimin e kryer nga Gjykatë kur bëhet fjalë për shkelje të mangësive strukturore të një mekanizmi të brendshëm të një organizate ndërkombëtare - që nuk i paska dhënë të drejtave themelore një mbrojtje « të barasvlefshme » me atë që siguron Konventa - të cilës shtetet Palë në fjalë i kanë transferuar një pjesë të pushteteve të tyre sovraane (*Gasparini kundër Italisë e Belgjikës* (gjk)).

169. Gjykata dallon situata që përfshijnë një ndërhyrje direkte ose indirekte të shtetit të paditur në mosmarrëveshjen në fjalë, përgjegjësia ndërkombëtare e së cilës vihet në diskutim (*Bosphorus Hava Yolları Turizm ve Ticaret Anonim Şirketi kundër Irlandës* [DHM], § 153 – krahaso me *Behrami e Behrami kundër Francës e Saramati kundër Francës, Gjermania dhe Norvegjia* (gjk) [DHM], § 151), për shembull :

- vendimi për të përjashtuar kërkuesen nga trupa elektorale mbi bazën e një traktati të hartuar në kuadrin e Komuniteteve evropiane (*Matthews kundër Mbretërisë së Bashkuar* [DHM]) ;
- zbatimi për një kërkues i një ligji francez që rimerr një direktivë komunitare (*Cantoni kundër Francës* [DHM]) ;
- refuzim i aksesit i kundërshtuar nga gjykatat gjermane (*Beer e Regan kundër Gjermanisë* [DHM] e *Waite e Kennedy kundër Gjermanisë* [DHM]) ;
- sekuestrim i kryer në territorin e tij nga autoritetet, me vendim ministerial, në përputhje me vendimet juridike të së drejtës komunitare (*Bosphorus Hava Yolları Turizm ve Ticaret Anonim Şirketi kundër Irlandës*) (rregullim komunitar i bërë edhe ky në zbatim të një rezolute të Këshillit të sigurisë së OKB, §§ 153-154) ;
- procedurë në Gjykatën e drejtësisë së Komuniteteve evropiane filluar nga një gjykatë e brendshme (*Cooperatieve Producentenorganisatie van de Nederlandse Kokkelvisserij U.A. kundër Hollandës* (gjk)).

170. Kësisoj përsa i përket Bashkimit evropian, kërkesat e drejtuara kundër shteteve anëtare lidhur me zbatimin e së drejtës komunitare nuk do të jenë domosdoshmërisht të papranueshme për këtë arsye (*Bosphorus Airëays kundër Irlandës* [DHM], § 137 ; *Mattheës kundër Mbretërisë së Bashkuar* [DHM], §§ 26-35).

171. Përsa i përket kërkesave kundër institucioneve të Komunitetit evropian, jo pjesë e Konventës, një jurisprudencë e mëparshme lejon që të shpallen të papranueshme *ratione personae* (*Konfederata franceze demokratike e punës kundër Komuniteteve evropiane*

(gjk), përndryshe : bashkësia e shteteve të tyre anëtare dhe shtetet e tyre anëtare të marra individualisht, dhe referencat e tjera të cituara në *Bosphorus Airways kundër Irlandës*, § 152 ; së fundi, *Cooperatieve Producentenorganisatie van de Nederlandse Kokkelvisserij U.A. kundër Hollandës* (gjk)). Kjo jurisprudencë vlen gjithashtu për Zyrën evropiane të patentave (*Lenzing AG kundër Gjermanisë* (gjk)).

172. Mbi çështjen që të dihet nëse një vend mund të konsiderohet përgjegjës kur Kushtetuta e tij është një aneks i një traktati ndërkombëtar (*Sejdić e Finci kundër Bosnje-Hercegovinës* [DHM], § 30).

B. Papajtueshmëri *ratione loci*

Neni 35 § 3 a) – Kushtet e pranueshmërisë

« 3. Gjykata deklaron çdo kërkesë individuale të bërë në bazë të nenit 34 të papranueshme, kur mendon se :

a) kërkesa është e papajtueshme me dispozitat e Konventës ose protokollet e saj (...) »

Neni 32 – Juridiksioni i Gjykatës

« 1. Juridiksioni i Gjykatës shtrihet për të gjitha çështjet në lidhje me interpretimin dhe zbatimin e Konventës dhe të protokolleve që i referohen asaj sikurse parashikohet në nenet 33, 34, 46 dhe 47.

2. Gjykata vendos vetë në rast të mosmarrëveshjeve në lidhje me juridiksionin e saj. »

1. Parime

173. Pajtueshmëria *ratione loci* kërkon që shkelja e ankimuar e Konventës të ndodhë në juridiksionin e shtetit të paditur ose në territorin që kontrollohet efektivisht nga ky shtet (*Qipro kundër Turqisë* [DHM], §§ 75-81 ; *Drozd dhe Janousek kundër Francës dhe Spanjës*, §§ 84-90).

174. Kur kërkesat mbështeten mbi fakte që kanë ndodhur në një territor jashtë shtetit kontraktues dhe kur nuk ka asnjë lidhje mes këtyre fakteve dhe një autoriteti nga juridiksioni i shtetit kontraktues, këto kërkesa rrëzohen për papajtueshmëri *ratione loci*.

175. Për kërkesat që lidhen me veprime që janë zhvilluar jashtë territorit të një shteti kontraktues, qeveria mund të lejojë një përjashtim paraprak në lidhje me papajtueshmërinë *ratione loci* të kërkesës (*Loizidou kundër Turqisë* (përjashtime paraprake), § 55 ; *Rantsev kundër Qipros dhe Ruisë*, § 203). Një përjashtim i tillë do të shqyrtohet në lidhje me nenin 1 të Konventës (mbi shtrirjen e nocionit të « juridiksionit » sipas këtij neni, shih *Banković e të tjerë kundër Belgjikës dhe 16 shtete të tjera kontraktuese* (gjyk) [DHM], § 75).

176. Ndodh që qeveria e paditur e trajton si të papranueshme një kërkesë për papajtueshmëri *ratione loci* me dispozitat e Konventës, me motivin se gjatë procedurës, kërkuesi ka banuar në një shtet tjetër kontraktues dhe e ka filluar procedurën në shtetin e paditur për shkak të një rregulloreje më të favorshme. Edhe këto kërkesa Gjykata i shqyrton në lidhje me nenin 1 (*Haas kundër Zvicrës* (gjyk)).

177. Megjithatë, është e qartë që një shtet është përgjegjës për aktet e përfaqësuesve të tij diplomatikë dhe konsullorë jashtë shtetit dhe nuk mund të bëhet fjalë për papajtueshmëri *ratione loci* në misionet diplomatike (*X kundër Gjermanisë* (gjyk) (nr. 1611/62) ; *M. kundër Danimarkës* (gjyk), § 1, dhe referencat që përmban) ose për aktet e kryera në bordin e avionëve të regjistruar në shtetin në fjalë apo në bordin e anijeve të regjistruara po në atë shtet (*Banković e të tjerë kundër Belgjikës dhe 16 shtete të tjera kontraktuese* (gjyk) [DHM], § 73).

178. Së fundi, një konstatim për moskompetencën *ratione loci* nuk e pengon Gjykatën të verifikojë nëse kërkuesi varen nga kompetenca e një ose shumë shteteve kontraktuese, sipas nenit 1 të Konventës (*Drozd dhe Janousek kundër Francës dhe Spanjës*, § 90).

Si rrjedhojë, përjashtimet sipas të cilave kërkuesi nuk varen nga kompetenca e shtetit të paditur, do të trajtoheshin më mirë sipas papajtueshmërisë *ratione personae* (shih tezat e mbrojtura nga qeveritë e paditura në *Banković dhe të tjeë kundër Belgjikës dhe 16 shtete të tjera kontraktuese* (gjyk) [DHM], § 35 ; *Ilaşcu e të tjerë kundër Moldovës dhe Ruisë* [DHM], § 300 ; *Weber dhe Saravia kundër Gjermanisë* (gjyk)).

2. Raste specifike

179. Për kërkesat që lidhen me territoret e varura nga shtetet kryesore, nëse shteti kontraktues nuk ka bërë deklaratë sipas nenit 56 (shih nenin 63) që e shtrin zbatimin e Konventës edhe në këtë territor, kërkesa do të jetë e papajtueshme *ratione loci* (*Gillow kundër Mbretërisë së Bashkuar*, §§ 60-62 ; *Bui Van Thanh e të tjerë kundër Mbretërisë së Bashkuar* (gjyk) ; *Yonghong kundër Portugalisë* (gjyk). Në kuptimin e gjerë, kjo zbatohet gjithashtu edhe për Protokollin e Konventës (*Quark Fishing Ltd kundër Mbretërisë së Bashkuar* (gjyk)).

Nëse shteti kontraktues ka bërë një deklaratë të tillë sipas nenit 56, në këtë rast nuk mund të ketë papajtueshmëri (*Tyrer kundër Mbretërisë së Bashkuar*, § 23).

180. Nëse territori i varur bëhet i pavarur, deklarata bëhet automatikisht e pavlefshme. Kërkesat e mëvonshme kundër shtetit metropolitan deklarohen të papajtueshme *ratione personae* (*Kisha e X. Kundër Mbretërisë së Bashkuar* (gjyk)).

181. Kur territori i varur integrohet në territorin metropolitan të një shteti kontraktues, Konventa zbatohet automatikisht në këtë territor që ka qenë më parë i varur (*Hingitaq 53 e të tjerë kundër Danimarkës* (gjyk)).

C. Papajtueshmëri *ratione temporis*

Neni 35 § 3 a) – Kushtet e pranueshmërisë

« 3. Gjykata deklaron çdo kërkesë individuale të bërë në bazë të nenit 34 të papranueshme, kur mendon se :

a) kërkesa është e papajtueshme me dispozitat e Konventës ose protokollin e saj (...) »

Neni 32 – Juridiksioni i Gjykatës

« 1. Juridiksioni i Gjykatës shtrihet për të gjitha çështjet në lidhje me interpretimin dhe zbatimin e Konventës dhe të protokolleve që i referohen asaj sikurse parashikohet në nenet 33, 34, 46 dhe 47.

2. Gjykata vendos vetë në rast të mosmarrëveshjeve në lidhje me juridiksionin e saj. »

1. Parime të përgjithshme

182. Sipas parimeve të përgjithshme të së drejtës ndërkombëtare (parimi në bazë të të cilit traktatet nuk kanë fuqi prapavepruese), dispozitat e Konventës nuk janë detyruese për një Palë kontraktuese në lidhje me një akt ose një fakt të ndodhur para datës së hyrjes në fuqi të Konventës në lidhje me atë Palë, dhe as për një situatë që kishte pushuar së ekzistuari para kësaj date (*Blečić kundër Kroacisë* [DHM], § 70 ; *Šilih kundër Sllovenisë* [DHM], § 140 ; *Varnava e të tjerë kundër Turqisë* [DHM], § 130).

183. Kompetenca *ratione temporis* mbulon vetëm periudhën pas ratifikimit të Konventës ose të Protokolleve të saj nga Shteti i paditur. Gjithsesi, ajo nuk i vë asnjë detyrim specifik shteteve kontraktuese që të ndreqin një padrejtësi ose një dëm të shkaktuar para kësaj date (*Kopecký kundër Sllovakisë* [DHM], § 38).

184. Duke filluar nga data e ratifikimit, të gjitha aktet ose mungesat që fajësojnë shtetin, duhet të jenë në përputhje me Konventën ose me Protokollin e saj, dhe faktet e mëpasshme nuk mund t'i shpëtojnë juridiksionit të Gjykatës, edhe nëse bëhet fjalë për vazhdimin e situatave paraekzistuese (*Almeida Garrett, Mascarenhas Falcão e të tjerë kundër Portugalisë*, § 43). Megjithatë, Gjykata mund të marrë në konsideratë faktet para ratifikimit, nëse ato mund të konsiderohen si zanafilla e një situatë që vazhdon dhe që ka zgjatur pas kësaj date, ose kur janë fakte të rëndësishme për të kuptuar ato që kanë ndodhur pas kësaj date (*Hutten-Czapska kundër Polonisë* [DHM], §§ 147-153).

185. Gjykata ka të drejtë të verifikojë gjatë gjithë etapave të procedurës kompetencën e saj *ratione temporis*, meqenëse bëhet fjalë më shumë për çështjen e kompetencës së Gjykatës sesa për pranueshmërinë nga ana e saj (*Blečić kundër Kroacisë* [DHM], § 67).

2. Zbatimi i këtyre parimeve

a) Data kritike në raport me ratifikimin e Konventës ose me pranimin e kompetencës së organeve të Konventës

186. Data kritike që synon vendosjen e kompetencës kohore të Gjykatës është në parim data e hyrjes në fuqi të Konventës dhe e Protokolleve të saj për palën e interesuar (shih për shembull *Šilih kundër Sllovenisë* [DHM], § 164).

187. Megjithatë, Konventa e 1950 parashikonte kompetencën e Komisionit për të shqyrtuar kërkesa individuale (neni 25), si edhe kompetencën e Gjykatës (neni 46) në bazë të deklaratave të bëra për këtë qëllim nga Palët kontraktuese. Në fakt, këto deklarata mund të parashikonin disa kufizime, siç janë kufizimet kohore. Për vendet që janë autorë të deklaratave të tilla pas datës së ratifikimit të Konventës, Gjykata dhe Komisioni pranojnë kufizimin kohor të kompetencës së tyre për faktet e zhvilluara mes kohës së hyrjes në fuqi të Konventës dhe deklaratës së duhur (*X kundër Italisë* (gjk) ; *Stamoulakatos kundër Greqisë (nr. 1)*, § 32).

188. Në mungesë të një kufizimi të tillë kohor të parashikuar nga deklarata e qeverisë (shih deklaratën e Francës më 2 tetor 1981), organet e Konventës pranojnë efektin prapaveprues të pranimit të kompetencës së tyre (*X kundër Francës* (gjk)).

Kufizimet kohore të përcaktuara nga këto deklarata mbeten të vlefshme në përcaktimin e kompetencës së Gjykatës për njohjen e kërkesave individuale të paraqitura sipas nenit aktual 34 të Konventës, në bazë të nenit 6 të Protokollit nr. 11⁴ (*Blečić kundër Kroacisë* [DHM], § 72). Duke konsideruar sistemin e vjetër në tërësinë e tij, Gjykata mendon se është kompetente duke filluar nga deklarata e parë që njeh të drejtën e ankimimit individual para Komisionit, pavarësisht kohës që ka kaluar nga kjo deklaratë dhe njohjes së kompetencës nga Gjykata (*Cankoçak kundër Turqisë*, § 26 ; *Yorgiyadis kundër Turqisë*, § 24 ; *Varnava e të tjerë kundër Turqisë* [DHM], § 133).

b) Fakte të çastit të ndodhura më para ose më pas hyrjes në fuqi ose deklaratës

189. Kompetenca kohore e Gjykatës duhet të përcaktohet në raport me faktet përbërëse të ndërhyrjes së ankimuar. Për të vendosur kompetencën e saj kohore, është i rëndësishëm identifikimi për çdo çështje të dhënë të lokalizimit të saktë në kohë të ndërhyrjes së ankimuar. Në lidhje me këtë fakt, ajo duhet të marrë në konsideratë jo vetëm faktet për të cilat ankohet kërkuesi, por edhe rëndësinë e të drejtës së garantuar nga Konventa, shkelja e së cilës ankimohet (*Blečić kundër Kroacisë* [DHM], § 82, dhe *Varnava e të tjerë kundër Turqisë* [DHM], § 131).

190. Kur ajo zbaton këtë kriter për vendimet e ndryshme të drejtësisë para ose pas datës kritike, Gjykata merr në konsideratë vendimin e formës së prerë që mund të çënojë të drejtat e kërkuetit (vendimi i Gjykatës së Lartë që vendos mbi prishjen e kontratës së qirasë së kërkuettes (*Blečić kundër Kroacisë* [DHM], § 85) ose një vendim i gjykatës së apelit, (*Mrkić kundër Kroacisë* (gjk))), megjithë ekzistencën e ankimeve të mëvonshme të cilat kanë pasur si efekt vetëm të bënin të mundur zgjatjen e kësaj ndërhyrjeje (vendimi i mëvonshëm i Gjykatës Kushtetuese që konfirmon vendimin e Gjykatës së Lartë (*Blečić kundër Kroacisë*

4. « Që nga momenti kur një Palë e Lartë nënshkruese ka njohur kompetencën e Komisionit ose juridiksionin e Gjykatës me anë të deklaratës së parashikuar në ish nenin 25 ose në ish nenin 46 të Konventës, vetëm për çështjet e mëpasshme, ose për ato që bazohen në fakte të ndodhura pas kësaj deklaratë, ky kufizim do të vazhdojë të zbatohet në juridiksionin e Gjykatës në bazë të këtij Protokollit. »

[DHM], § 85) ose dy vendime të dhëna nga Gjykata e Lartë dhe Gjykata Kushtetuese (*Mrkić kundër Kroacisë* (gjk)).

Dështimi i mëpasshëm i kërkesave të paraqitura me qëllim ringritjen e çështjes së ndërhyrjes, nuk do të mund ta futnin atë në kompetencën kohore të Gjykatës (*Blečić kundër Kroacisë* [DHM], §§ 77-79). Gjykata ka ripohuar që juridiksionet kombëtare nuk ishin të detyruara të zbatonin në mënyrë prapavepruese Konventën për shkeljet e ndodhura para datës kritike (*Varnava e të tjerë kundër Turqisë* [DHM], § 130).

191. Shembuj çështjesh :

- ndërhyrje para datës kritike dhe vendime gjyqësore pas kësaj date (*Meltex Ltd kundër Armenisë* (gjk));
- ndërhyrje pas datës kritike (*Lepojić kundër Serbisë*, § 45 ; *Filipović kundër Serbisë*, § 33) ;
- përdorimi i elementeve të provës marrë me anë të keqtrajttimeve para datës kritike në vendimet gjyqësore të shpallura pas kësaj date (*Haroutyunian kundër Armenisë*, § 50) ;
- veprim për anulimin e një titulli pronësie filluar para datës kritike, por përfunduar pas kësaj date (*Turgut e të tjerë kundër Turqisë*, § 73) ;
- data e anulimit përfundimtar të një titulli pronësie (*Fener Rum Patrikliği (Patriarkati ekumenik) kundër Turqisë* (gjk)).

192. Shih gjithashtu :

- dënimi në mungesë i shpallur nga gjykatat greke kundrejt një kërkuesi para deklaratës së hartuar nga Greqia sipas nenit 25, megjithë ekzistencën e një ankimi, të rrëzuar më në fund, dënimi i të cilit u bë objekt pas kësaj date (*Stamoulakatos kundër Greqisë (nr. 1)*, § 33) ;
- vendim i nënkuptuar mospranimi nga Komisioni elektoral qendror, para ratifikimit të Konventës, të kërkesës së bërë nga një kërkues për nënshkrimin e një peticioni pa pasur asnjë vulë në pasaportën e tij, ndërkohë që procedura e filluar kundër veprimit të tij ndodhi pas kësaj date (*Kadiķis kundër Letonisë* (gjk)) ;
- pushimi nga puna i kërkuesit dhe hapja e çështjes civile nga ai para ratifikimit, ndjekur nga vendimi i dhënë nga Gjykata Kushtetuese pas kësaj date (*Jovanović kundër Kroacisë* (gjk)) ;
- vendim i ministrisë për transferimin e drejtorisë së ndërmarrjes së kërkuesve te një këshill i emëruar nga Ministria e Ekonomisë, duke i privuar nga e drejta e tyre për t’iu drejtuar një gjykate, ndërkohë që vendimi i Gjykatës së Lartë që kishte rrëzuar kërkesën e kërkuesve ishte shpallur pas datës kritike (*Kefalas e të tjerë kundër Greqisë*, § 45) ;
- dënimi i një kërkuesi pas deklaratës së bërë në bazë të nenit 46, për intervista dhënë gazetarëve para kësaj date (*Zana kundër Turqisë*, § 42) ;
- kontrolli i ambienteve të ndërmarrjes së kërkuesit dhe sekuestrimi i dokumenteve, pavarësisht faktit që procedura e mëpasshme u zhvillua pas ratifikimit (*Veeber kundër Estonisë (nr. 1)*, § 55 ; shih gjithashtu *Kikots dhe Kikota kundër Letonisë* (gjk)).

193. Megjithatë, nëse kërkuesi paraqet një ankesë më vete në lidhje me përputhshmërinë e procedurave të mëpasshme me një nen të Konventës, Gjykata mund ta njohë kompetencën e saj *ratione temporis* në lidhje me këto rrugë ankimi (padi në Gjykatën e Lartë në lidhje me dënimin e dhënë nga gjykata e shkallës së parë për t’i dhënë fund prodhimit dhe shpërndarjes së një gazete, *Kerimov kundër Azerbaxhanit* (gjk)).

194. Parimi dhe kriteret e vendosura në vendimin *Blečić kundër Kroacisë* [DHM] kanë një aspekt të përgjithshëm ; karakteri i veçantë i disa të drejtave, si ato që garantohen nga nenet 2

dhe 3 të Konventës, duhet të merren në konsideratë gjatë zbatimit të këtyre kritereve (*Šilih kundër Sllovenisë* [DHM], § 147).

3. Situata specifike

a) Shkelje të vazhdueshme

195. Organet e Konventës e pranojnë shtrirjen e kompetencës së tyre *ratione temporis* në situatat e shkeljes së vazhdueshme që kanë filluar para hyrjes në fuqi të Konventës, por që vazhdojnë edhe pas kësaj date (*De Becker kundër Belgjikës* (gjyk)).

196. Gjykata e ka mbajtur këtë koncept në shumë çështje që lidhen me të drejtën e pronësisë :

- zënia e paligjshme dhe e vazhdueshme e një trualli që u përket kërkuesve nga Marina, pa dhënë asnjë dëmshpërblim (*Papamichalopoulos e të tjerë kundër Greqisë*, § 40) ;
- pamundësia e kërkuesit për të pasur akses në pronën e tij të patundshme që ndodhet në pjesën veriore të Qipros (*Loizidou kundër Turqisë* (përfshirje paraprake), §§ 46-47) ;
- mungesa e dëmshpërblimit definitiv për pronat e shtetëzuara (*Almeida Garrett, Mascarenhas Falcão e të tjerë kundër Portugalisë*, § 43) ;
- pamundësia e vazhdueshme e kërkueses për të pasur përsëri në zotërim pronën e saj të patundshme dhe për të marrë një qira të përshtatshme nga qiradhënia e shtëpisë së saj. Kjo rrjedh nga një legjislacion në fuqi para dhe pas ratifikimit të Protokollit nr. 1 nga Polonia (*Hutten-Czapska kundër Polonisë* [DHM], §§ 152-153).

197. Kufizime : fakti i thjeshtë që një person privohet nga banesa ose nga prona e tij, përbën në parim një « akt të çastit », i cili nuk çon në një situatë të vazhdueshme « privimi » të personit nga të drejtat e tij (*Blečić kundër Kroacisë* [DHM], § 86 dhe referencat). Për rastin specifik që lidhet me shpronësimet pas vitit 1945 në bazë të një regjimi të mëparshëm, shih referencat e cituara në *Preussische Treuhand GmbH & Co. KG a.A. kundër Polonisë* (gjyk), §§ 55-62.

198. Karakteri i vazhdueshëm i një shkeljeje mund të konstatohet duke pasur parasysh çdo nen tjetër të Konventës (në lidhje me nenin 2 dhe me dënimin me vdekje me të cilin ish-in dënuar kërkuesit para datës kritike, *Ilaşcu e të tjerë kundër Moldovës dhe Rusisë* [DHM], §§ 406-408).

b) Detyrimi procedural « i vazhdueshëm » që rrjedh nga neni 2 për të hetuar mbi zhdukje që kanë ndodhur para datës kritike

199. Zhdukja nuk përbën një akt ose një ngjarje të « çastit ». Përkundrazi, Gjykata mendon që një zhdukje është një fenomen i veçantë, që karakterizohet nga një situatë ku të afërmit përballen në mënyrë të vazhdueshme me pasigurinë dhe mungesën e shpjegimeve dhe informacioneve në lidhje me atë që ka ndodhur. Ndonjëherë, elementet e nevojshme në lidhje me të mund të fshihen apo errësohen qëllimisht. Për më tepër, mungesa e mëtejme në lidhje me atë që i ka ndodhur personit të zhdukur dhe vendit ku gjendet ai, sjell një situatë të vazhdueshme. Kështu, përsa kohë nuk është sqaruar fati i personit të zhdukur, detyrimi procedural për vazhdimin e hetimit qëndron në fuqi ; mungesa e përsëritur e hetimit të duhur do të konsiderohet si shkelje e vazhdueshme, edhe në rastet kur më në fund mund të prezumohet vdekja (*Varnava e të tjerë kundër Turqisë* [DHM], §§ 148-149). Në zbatim të jurisprudencës Varnava (*Palić kundër Bosnje-Hercegovinës*, § 46).

c) Detyrimi procedural që rrjedh nga neni 2 për të hetuar për një vdekje: procedura që lidhen me fakte që i shpëtojnë kompetencës së përkohshme

200. Gjykata bën dallim mes detyrimit për të hetuar për një vdekje të dyshimtë ose një vrasje dhe detyrimit për të hetuar për një zhdukje të dyshimtë.

Kështu, ajo e konsideron detyrimin pozitiv për të kryer një hetim efektiv që rrjedh nga neni 2 i Konventës, si një detyrim të shkëputur që mund të bëhet i detyrueshëm për shtetin edhe kur vdekja ka ndodhur para datës kritike (*Šilih kundër Sllovenisë* [DHM], § 159 – çështja lidhet me një vdekje që ka ndodhur para datës kritike ndërsa mangësitë ose të metat që kanë prekur masat e hetimit kanë ndodhur pas kësaj date). Kompetenca e saj e përkohshme për të verifikuar respektimin e detyrimeve të tilla ushtrohet në kuadrin e disa kufizimeve që ajo ka vendosur duke pasur në konsideratë parimin e sigurisë juridike (*Šilih kundër Sllovenisë* [DHM], §§ 161-163). Së pari, vetëm aktet dhe/ose mangësitë procedurale pas datës kritike mund të lidhen me kompetencën e përkohshme të Gjykatës (§ 162). Së dyti, Gjykata saktëson se për t'u bërë të zbatueshme detyrimet procedurale, duhet të ekzistojë një lidhje e vërtetë mes vdekjes dhe hyrjes në fuqi të Konventës për shtetin e paditur. Kështu, duhet të vendoset që një pjesë e rëndësishme e masave procedurale – jo vetëm një hetim efektiv mbi vdekjen e personit në fjalë, por gjithashtu fillimi i një procedure të përshtatshme që synon të përcaktojë shkakun e vdekjes dhe të detyrojë përgjegjësit që të përgjigjen për aktet e tyre – ishin apo duhet të ishin vënë në zbatim pas ratifikimit të Konventës për shtetin e interesuar. Megjithatë, Gjykata nuk përjashton faktin se në disa rrethana, kjo lidhje mund të mbështetet gjithashtu mbi nevojën për të verifikuar që garancitë e ofruara nga Konventa dhe vlerat e saj mbrohen në mënyrë reale dhe efektive (§ 163). Për zbatimin e mëpasshëm të kriterit të « lidhjes së vërtetë », shih për shembull *Şandru e të tjerë kundër Rumanisë*, § 57. Për zbatimin e vendimit *Šilih*, shih *Çakir e të tjerë kundër Qipros* (gjyk).

201. Në çështjen *Tuna kundër Turqisë*, që lidhet me një vdekje që ka ndodhur për shkak të torturave, Gjykata ka zbatuar për herë të parë parimet e nxjerra nga vendimi *Šilih* duke shqyrtuar ankesat procedurale të kërkuësve nën këndvështrimin e neneve 2 dhe 3 të para së bashku. Kështu, Gjykata ka kujtuar parimet në lidhje me karakterin « ndarës » të detyrimeve procedurale, dhe pikërisht ndaj dy kriterëve që zbatohen me qëllim përcaktimin e kompetencës së saj *ratione temporis*, kur faktet që prekin pjesën lëndore të neneve 2 dhe 3 gjenden, ashtu si dhe në këtë çështje, jashtë periudhës që mbulohet nga kompetenca e Gjykatës, ndërkohë që faktet e anës procedurale, pra procedura e mëpasshme, gjenden pjesërisht brenda kësaj periudhe.

d) Marrje në konsideratë e fakteve të mëparshme

202. Gjykata mendon se mund të « marrë në konsideratë faktet para ratifikimit nëse ato mund të konsiderohen sikur kanë qenë në zanafillën e ngjarjes e cila ka vazhduar përtej kësaj date, ose nëse janë të rëndësishme për të kuptuar faktet që kanë ndodhur pas kësaj date » (*Broniowski kundër Polonisë* (gjyk) [DHM], § 74).

e) Procedurë ose privim nga liria në vijim

203. Një situatë e veçantë lind nga ankesat në lidhje me kohëzgjatjen e procedurës gjyqësore (neni 6 § 1), e filluara para ratifikimit, por që vazhdon edhe pas kësaj date. Megjithëse kompetenca e saj kufizohet për periudhën pas datës kritike, për të qenë sa më e qartë, Gjykata ka marrë disa herë në konsideratë faktet e ndodhura para kësaj date (për shembull, *Humen kundër Polonisë* [DHM], §§ 58-59 ; *Foti e të tjerë kundër Italisë*, § 53).

Kjo vlen gjithashtu për çështjet që lidhen me paraburgimin (neni 5 § 3, *Klyakhin kundër Rusisë*, §§ 58-59) ose me kushtet e burgimit (neni 3, *Kalachnikov kundër Rusisë*, § 36).

204. Në lidhje me rregullsinë e procedurës, Gjykata mund të verifikojë nëse mungesat që u vunë re në proces, mund të kompensohen nga garancitë procedurale të ofruara nga hetimi i zhvilluar para datës kritike (*Barberà, Messegué dhe Jabardo kundër Spanjës*, §§ 61 e 84).

Duke vepruar në këtë mënyrë, gjyqtarët e Strasburgut, vlerësojnë procedurën në tërësinë e saj (shih gjithashtu *Kerojärvi kundër Finlandës*, § 41).

205. Ankesa procedurale nxjerrë nga neni 5 § 5 nuk mund të bëjë pjesë në kompetencën e përkohshme të Gjykatës kur privimi i lirisë ka ndodhur para datës së hyrjes në fuqi të Konventës (*Korizno kundër Letonisë* (gjk)).

f) E drejta e dëmshpërblimit në rast gabimi juridik

206. Gjykata deklarohet kompetente për të njohur një ankesë që lidhet me nenin 3 të Protokollit nr. 7 mbi dënimin e caktuar para datës kritike, kur anulimi i këtij dënimi ndodh pas kësaj date (*Matveiev kundër Rusisë*, § 38).

D. Papajtueshmëri *ratione materiae*

Neni 35 § 3 a) – Kushtet e pranueshmërisë

« 3. Gjykata deklaron çdo kërkesë individuale të bërë në bazë të nenit 34 të papranueshme, kur mendon se :

a) kërkesa është e papajtueshme me dispozitat e Konventës ose protokollet e saj (...) »

Neni 32 – Juridiksioni i Gjykatës

« 1. Juridiksioni i Gjykatës shtrihet për të gjitha çështjet në lidhje me interpretimin dhe zbatimin e Konventës dhe të protokolleve që i referohen asaj sikurse parashikohet në nenet 33, 34, 46 dhe 47.

2. Gjykata vendos vetë në rast të mosmarrëveshjeve në lidhje me juridiksionin e saj. »

207. Pajtueshmëria *ratione materiae* e një kërkesë ose e një ankese me Konventën dhe Protokollet e saj lidhet me kompetencën materiale të Gjykatës. Që një ankesë të konsiderohet si e pajtueshme *ratione materiae* me Konventën, duhet që e drejta e përmendur nga kërkuuesi të mbrohet nga Konventa dhe Protokollet e saj në fuqi. Për shembull, janë të papranueshme kërkesat në lidhje me të drejtën e lëshimit të patentës për drejtimin e automjeteve (*X kundër Gjermanisë* (gjk) (nr. 7462/76), të drejtën e vetëvendosjes (*X kundër Vendeve të Ulëta* (gjk)), si edhe të drejtën për të hyrë dhe qëndruar në një shtet kontraktues persona që nuk janë shtetas të tij (*Peñañiel Salgado kundër Spanjës* (gjk)), të drejta që nuk figurojnë si të tilla në listën e të drejtave dhe lirive të garantuara nga Konventa.

208. Megjithëse Gjykata nuk është kompetente për të shqyrtuar shkeljet e ankimuar për të drejtat që mbrohen nga instrumente të tjera ndërkombëtare, kur ajo përcakton kuptimin e termave dhe nocioneve të Konventës, Gjykata, përveç Konventës, mund dhe duhet të marrë parasysh elementet e së drejtës ndërkombëtare (*Demir dhe Baykara kundër Turqisë* [DHM], § 85).

209. Gjykata duhet të shqyrtojë çështjen e kompetencës së saj *ratione materiae* në çdo stad të procedurës, pavarësisht nëse qeveria është apo jo e privuar nga e drejta për të hartuar një përjashtim në këtë rast (*Tănase kundër Moldova* [DHM], § 131).

210. Deklarohen si të papajtueshme *ratione materiae* kërkesat në lidhje me një dispozitë të Konventës për të cilën shteti i paditur ka paraqitur një rezervë (shih për shembull, *Kozlova dhe Smirnova kundër Letonisë* (gjk)), me kusht që kjo rezervë të konsiderohet si e vlefshme nga Gjykata në bazë të nenit 57 të Konventës (shih : për një deklaratë interpretuese e konsideruar si e pavlefshme, *Belilos kundër Zvicrës*).

211. Nga ana tjetër, Gjykata nuk ka kompetencë *ratione materiae* për të shqyrtuar nëse një Palë kontraktuese ka respektuar detyrimet e caktuara nga një vendim i Gjykatës. Ajo mund ta shqyrtojë këtë lloj ankese pa shkelur kompetencat e Komitetit të Ministrave të Këshillit të

Evropës i cili mbikëqyr zbatimin e vendimeve të Gjykatës në bazë të nenit 46 § 2 të Konventës. Megjithatë, roli i Komiteti të Ministrave në këtë fushë, nuk tregon se masat e marra nga shteti i paditur me qëllim rregullimin e shkeljes së konstatuar nga Gjykata të mos ngrenë një problem të ri, të pazgjidhur nga vendimi dhe që nga ai moment, ai do të jetë objekt i një kërkesë të re që mund të shqyrtohet nga Gjykata (*Verein gegen Tierfabriken Schëeiz (VgT) kundër Zvicrës (nr. 2)* [DHM], § 62). Me fjalë të tjera, Gjykata mund të marrë një ankesë për të cilën, rihapja e një procedure në nivelin e brendshëm, me synim zbatimin e njërit prej vendimeve të saj, të sjellë një shkelje të re të Konventës (*ibidem* ; *Lyons kundër Mbretërisë së Bashkuar* (gjk)).

212. Në këtë mënyrë, pjesa më e madhe e vendimeve të papranueshmërisë për shkak të papajtueshmërisë *ratione materiae* lidhen me kufijtë e fushës së zbatimit të neneve të Konventës ose të Protokolleve të saj, në nenin 6 (E drejta për një proces të rregullt), nenin 8 (E drejta për respektimin e jetës private dhe familjare, banesës dhe korrespondencës), dhe nenit 1 të Protokollit nr. 1 (Mbrojtja e pronës).

1. Nocioni i të « drejtave dhe detyrimeve me karakter civil »

Neni 6 § 1 – E drejta për një proces të rregullt

« 1. Çdo person ka të drejtë që çështja e tij të dëgjohet drejtësisht, publikisht dhe brenda një afati të arsyeshëm nga një gjykatë e pavarur dhe e paanshme, e krijuar me ligj, e cila do të vendosë (...) për mosmarrëveshjet në lidhje me të drejtat dhe detyrimet e tij me karakter civil (...) »

a) Kushte të përgjithshme të zbatueshmërisë së nenit 6 § 1

213. Nocioni i të « drejtave dhe detyrimeve me karakter civil » nuk do të mund të interpretohej duke iu referuar thjesht të drejtës së brendshme të shtetit të paditur; bëhet fjalë për një nocion « autonom » që rrjedh nga Konventa. Neni 6 § 1 i Konventës zbatohet pavarësisht cilësisë së palëve, natyrës së ligjit që përcakton « mosmarrëveshjen » dhe autoritetit kompetent që vendos (*Georgiadis kundër Greqisë*, § 34).

214. Megjithatë, parimi sipas të cilit nocionet e pavarura që gjenden në Konventë duhet të interpretohen nën dritën e kushteve aktuale jetësore, nuk e autorizon Gjykatën të interpretojë nenin 6 § 1 sikur mbiemri « civil », me gjithë kufizimet që sjell detyrimisht ky mbiemër për kategorinë e të « drejtave dhe detyrimeve » ku zbatohet ky nen, të mos figuronte në Konventë (*Ferrazzini kundër Italisë* [DHM], § 30).

215. Zbatueshmëria e nenit 6 § 1 në fushën civile varet pikë së pari nga ekzistenca e një mosmarrëveshjeje (në anglisht « *dispute* »). Më pas, ajo duhet të lidhet me të « drejta dhe detyrime » të cilat, të paktën nga pikëpamja e mbrojtjes, duhet të njihen nga e drejta e brendshme. Së fundi, këto të « drejta dhe detyrime » duhet të vishen me një « karakter civil » sipas Konventës, megjithëse vetë neni 6 nuk iu siguron asnjë përmbajtje materiale të përcaktuar në rendin juridik të shteteve kontraktuese.

b) Termi « mosmarrëveshje »

216. Është mirë të jepet një përkufizim material sesa formal për termin « mosmarrëveshje ». (*Le Compte, Van Leuven dhe De Meyere kundër Belgjikës*, § 40). Përtej paraqitjes dhe fjalorit të përdorur, duhet të përpiqemi të përcaktojmë realitetin ashtu siç del nga rrethanat e çdo çështjeje (*ibidem* ; *Gorou kundër Greqisë (nr. 2)* [DHM], §§ 27 e 29). Neni 6 nuk zbatohet për një procedurë pa palë kundërshtare dhe të njëanshme, e rezervuar vetëm në rast mungese mosmarrëveshjes mbi të drejtat, pra, kur nuk ka interesa kontradiktore (*Alaverdyan kundër Armenisë* (gjk), § 33).

217. « Mosmarrëveshja » duhet të jetë reale dhe serioze (*Sporrong dhe Lönnroth kundër Suedisë*, § 81). Ky kusht përjashton për shembull rastin e një veprimi civil drejtuar kundër administratës së burgut për arsye të thjeshtë se në burg ishin të pranishëm të burgosur të infektuar me HIV (*Skorobogatykh kundër Rusisë* (gjk)). Në këtë mënyrë, Gjykata ka konsideruar si të vërtetë një « mosmarrëveshje » në lidhje me një çështje, ku me anë të një kërkesë, kërkuesja ftonte prokurorin që të hartonte një rekurs në Gjykatën e Kasacionit ; në fakt, ajo mendonte se kjo mënyrë të vepruari ishte pjesë përbërëse e gjithë procedurës që synonte dëmshpërblimin e të interesuarës si palë civile (*Gorou kundër Greqisë (nr. 2)* [DHM], § 35).

218. Mosmarrëveshja mund të lidhet si me ekzistencën e një të drejte, ashtu edhe me shtrirjen e saj apo me modalitetet e ushtrimit (*Bentham kundër Vendve të Ulëta*, § 32). Ajo mund të prekë gjithashtu edhe çështjet konkrete.

219. Përfundimi i procedurës duhet të përcaktojë drejtpërdrejt të drejtën në fjalë (për shembull, *Ulyanov kundër Ukrainës* (gjk)). Si pasojë, një lidhje e dobët ose pasoja të largëta nuk mjaftojnë për të futur në lojë nenin 6 § 1. Për shembull, Gjykata ka vlerësuar se ankimimi me anë të të cilit kërkuesit kanë kundërshtuar ligjshmërinë e zgjatjes së lejes së shfrytëzimit të një centrali bërthamor nuk ka të bëjë me nenin 6 § 1 sepse lidhja mes vendimit të shtyrjes së lejes dhe të drejtës së kërkuesve për mbrojtjen e jetës, të integritetit të tyre fizik dhe të pasurive të tyre ishte « shumë e dobët dhe e largët ». Ishte përgjegjësia e të interesuarve të vërtetonin se gjendeshin personalisht të ekspozuar ndaj një kërcënimi jo vetëm të saktë, por sidomos të afërt (*Balmer-Schafroth e të tjerë kundër Zvicrës*, § 40 ; *Athanassoglou e të tjerë kundër Zvicrës* [DHM], §§ 46-55 ; shih kohët e fundit, *Sdruzeni Jihoceske Matky kundër Republikës Çeke* (gjk) ; një ankimim në lidhje me një uzinë me ndotje akustike të kufizuar (*Zapletal kundër Republikës Çeke* (gjk)), ose impakti hipotetik ekologjik nga shfrytëzimi i një uzine për përpunimin e mbetjeve minerare (*Ivan Atanassov kundër Bullgarisë*, §§ 90-95). Po ashtu, procedura e filluar nga dy funksionarë të administratës publike për të kundërshtuar emërimin e një kolegu të tyre, mund të kishte vetëm pasoja të largëta mbi të drejtat e tyre me karakter civil (më saktësisht, e drejta e tyre për një emërim, *Revel dhe Mora kundër Francës* (gjk)).

220. Nga ana tjetër, Gjykata e ka gjykuar si të zbatueshëm nenin 6 § 1 në një çështje që lidhej me ndërtimin e një dige e cila do të sillte përmytjen e fshatit të kërkueseve (*Gorraiz Lizarraga e të tjerë kundër Spanjës*, § 46), si edhe një çështje tjetër në lidhje me dhënien e një autorizimi për shfrytëzimin e një miniere ari ku përdorej teknika e pastrimit me cianur në afërsi të fshatrave të kërkuesve (*Taşkın e të tjerë kundër Turqisë*, § 133 ; shih gjithashtu *Zander kundër Suedisë*, §§ 24-25). Kohët e fundit, në një çështje që trajton ankimimin e një shoqate lokale për mbrojtjen e mjedisit e cila synonte anulimin e një leje urbanistike, Gjykata mendoi se mosmarrëveshja e ngritur nga personi juridik në fjalë kishte një lidhje të mjaftueshme me të drejtën e kërkuar nga ai, duke marrë në konsideratë cilësinë e kërkuesit dhe të anëtarëve themelues, si edhe të qëllimit të tij të kufizuar materialisht dhe gjeografikisht (*L'Erablière A.S.B.L. kundër Belgjikës*, §§ 28-30).

c) Ekzistenca e një të drejte të njohur në mënyrë që mund të mbrohet në të drejtën e brendshme

221. Neni 6 nuk i siguron një të « drejte » asnjë përmbajtje materiale të përcaktuar në rendin juridik të shteteve kontraktuese dhe si parim, Gjykata duhet t'i referohet të drejtës së brendshme për të vendosur ekzistencën e një të drejte. Gjykata mund të vendosë që disa të drejta si e drejta për jetën, shëndetin, për një mjedis të shëndetshëm dhe për respektimin e të mirave që njihen në të drejtën e brendshme (*Athanassoglou e të tjerë kundër Zvicrës* [DHM], § 44).

222. Kjo e drejtë duhet të ketë një bazë ligjore në rendin e brendshëm juridik. Duke interpretuar nenin 6 § 1. Gjykata nuk do të mund të krijonte një të drejtë materiale me karakter civil e cila nuk ka asnjë bazë ligjore në shtetin në fjalë (*Fayed kundër Mbretërisë së Bashkuar*, § 65).

223. Megjithatë, në planin e brendshëm, që pretendimi i një personi të kthehet në një veprim për drejtësinë, kjo mund të varet jo vetëm nga përmbajtja materiale, nga e drejta me karakter civil ashtu siç e përkufizon e drejta kombëtare, por edhe nga ekzistenca e pengesave procedurale (« *procedural bars* ») të cilat pengojnë ose kufizojnë mundësitë për t'iu drejtuar gjykatës me ankesa të mundshme. Në këtë kategori të fundit të çështjeve mund të zbatohet neni 6 § 1 i Konventës (*Al-Adsani kundër Mbretërisë së bashkuar* [DHM], §§ 46-47 ; *Fogarty kundër Mbretërisë së Bashkuar* [DHM], § 25). Megjithatë, në parim, neni 6 nuk mund të zbatohet kundrejt kufizimeve materiale të një të drejte që janë vendosur nga legjislacioni i brendshëm (*Roche kundër Mbretërisë së Bashkuar* [DHM], § 119).

224. Për të vlerësuar nëse ekziston një « e drejtë » me karakter civil dhe për të përcaktuar cili është cilësimi – material ose procedural – që i duhet dhënë një kufizimi, pikë së pari duhet të merret në konsideratë akti me dispozitat e të drejtës kombëtare dhe mënyrën sesi janë interpretuar nga juridiksionet e brendshme (*Masson dhe Van Zon kundër Vendeve të Ulëta*, § 49). Përtej aparenceve, duhet të përqipemi të shqyrtojmë se si e cilëson kufizimin e veçantë ligji i brendshëm dhe të përcaktojmë realitetin (*Van Droogenbroeck kundër Belgjikës*, § 38). Së fundi, një vendim gjyqësor përfundimtar nuk ia heq gjithmonë në mënyrë prapavepruese karakterin mbrojtës kërkesave të kërkuësve (*Le Calvez kundër Francës*, § 56). Në këtë mënyrë, rëndësia e kufizuar e kontrollit juridiksional të një akti politik të huaj (goditjet ajrore të NATO-s kundër Serbisë) nuk do të mund t'ia hiqte në mënyrë prapavepruese karakterin mbrojtës kërkesave të kërkuësve kundër shtetit, sepse juridiksionet e brendshme ishin thirrur për herë të parë për t'u prononcuar mbi këtë çështje (*Markovic e të tjerë kundër Italisë* [DHM], §§ 100-102).

225. Duke zbatuar dallimin mes kufizimeve materiale dhe detyrimeve procedurale nën dritën e këtyre kriterëve, Gjykata ka pranuar, për shembull që veprimet civile të gabuara drejtuar kundër policisë (*Osman kundër Mbretërisë së Bashkuar*) ose kundër autoriteteve lokale (*Z. e të tjerë kundër Mbretërisë së Bashkuar* [DHM]) lidhen me nenin 6 § 1 dhe ka shqyrtuar nëse një kufizim i veçantë (imunitet kundër ndjekjeve gjyqësore ose përjashtim i përgjegjësisë) përputhet me nenin 6 § 1. Nga ana tjetër, ajo ka thënë që përjashtimi nga përgjegjësia civile e Kurorës përballë anëtarëve të forcave të armatosura rridhte nga një kufizim material dhe që e drejta e brendshme nuk e njihte si të « drejtë » në kuptimin e nenit 6 § 1 të Konventës (*Roche kundër Mbretërisë së Bashkuar* [DHM], § 124 ; shih gjithashtu *Hotter kundër Austrisë* (gjyk) dhe *Andronikashvili kundër Gjeorgjisë* (gjyk)).

226. Kërkuësit duhet gjithashtu të kërkojnë të mbrojnë të drejtat e tyre që njihen nga e drejta kombëtare. Gjykata ka pranuar që disa shoqata mund të përfitonin gjithashtu nga mbrojtja e nenit 6 § 1 kur kërkojnë të mbrojnë të drejta dhe interesa të veçanta të anëtarëve të tyre (*Gorraiz Lizarraga e të tjerë kundër Spanjës*, § 45), madje ato mund të kërkojnë dhe të drejta të veçanta si persona juridikë (siç është e drejta e « publikut » për informacion dhe pjesëmarrje në vendimmarrjet që lidhen me mjedisin – *Collectif national d'information et d'opposition në uzinën Melox – Collectif Stop Melox dhe Mox kundër Francës* (gjyk)), ose kur veprimi i shoqatës nuk mund të merret si një *actio popularis* (*L'Erablière A.S.B.L. kundër Belgjikës*).

227. Kur një ligj cakton disa kushte për pranimin në një vend pune ose në një profesion, i interesuari që i plotëson këto kushte ka të drejtën e pranimit në këtë punë ose në profesionin në fjalë (*De Moor kundër Belgjikës*, § 43). Për shembull, kur një kërkuës mund të pretendojë për t'iu mbrojtur se i plotëson kushtet e përcaktuara nga ligji për tu regjistruar në urdhrin e mjekëve, neni 6 gjen zbatim në këtë rast (*Chevol kundër Francës*, § 55 ; shih, *a contrario*, *Bouilloc kundër Francës* (gjyk)). Sido që të jetë, kur rregullsia e një procedure që ka të bëjë

me karakterin civil bëhet objekt i një ankimi gjyqësor ushtruar nga kërkuesi, është mirë të arrijmë në përfundimin se ka lindur një « kundërshtim » në lidhje me një të « drejtë të karakterit civil », edhe pse autoritetet e brendshme kanë konsideruar se kërkuesi nuk përmbushte kushtet e kërkuara (shembull : e drejta për të vazhduar specializimin në mjekësi që kërkuesja e kishte filluar jashtë shtetit *Kök kundër Turqisë*, § 37).

d) Karakteri « civil » i së drejtës

228. Që një e drejtë të konsiderohet apo jo me karakter civil sipas Konventës, kjo nuk varet nga cilësimi juridik, por nga përmbajtja materiale dhe efektet që i jep asaj e drejta e brendshme e shtetit në fjalë. Gjykata, gjatë ushtrimit të kontrollit të saj, duhet të ketë parasysh gjithashtu objektin dhe qëllimin e Konventës, si edhe sistemet e së drejtës së brendshme të shteteve të tjera kontraktuese (*König kundër Gjermanisë*, § 89).

229. Si parim, zbatueshmëria e nenit 6 § 1 në rastet e mosmarrëveshjeve mes individëve që cilësohen si civile në të drejtën e brendshme, nuk ngre polemika në Gjykatë (për një çështje që lidhet me ndërprerjen e jetesës së bashku, *Airey kundër Irlandës*, § 21).

e) E drejta e karakterit privat: përmasa e trashëgimisë

230. Gjykata konsideron se ndodhen në fushën e zbatimit të nenit 6 § 1 procedurat që në të drejtën e brendshme, kanë të bëjnë me të « drejtën publike » dhe zgjidhja e tyre është vendimtare për të drejtat dhe detyrimet me karakter privat. Këto procedura mund të lidhen për shembull me lejen e shitjes së një trualli (*Ringeisen kundër Austrisë*, § 94), me shfrytëzimin e një klinike private (*König kundër Gjermanisë*, §§ 94-95), me një leje ndërtimi (shih për shembull, *Sporrong dhe Lönnroth kundër Suedisë*, § 79), me pronësinë dhe përdorimin e një ndërtese fetare (*Famullia greko-katolike Sâmbata Bihor kundër Rumanisë*, § 65), me autorizimin administrativ që lidhet me kushtet e ushtrimit të një aktiviteti (*Bentham kundër Vendeve të Ulëta*, § 36), me licencën e shitjes së pijeve alkoolike (*Tre Traktörer Aktiebolag kundër Suedisë*, § 43), ose me një mosmarrëveshje që lidhet me derdhjen e rimbursimeve në rast sëmundjeje profesionale ose aksidenti në punë (*Chaudet kundër Francës*, § 30).

Neni 6 zbatohet në të njëjtën mënyrë për procedurat disiplinore të ndërmarra nga organet korporative ku luhet e drejta e praktikimit të një profesioni (*Le Compte, Van Leuven dhe De Meyere kundër Belgjikës*), ndaj një veprimi të gabuar kundra shtetit (*X kundër Francës*), për shfuqizimin e një vendimi administrativ që cënon të drejtat e kërkuesit (*De Geouffre de la Pradelle kundër Francës*), për një procedurë administrative në lidhje me ndalimin e peshkimit në zonat që u përkasin kërkuesve (*Alatulkkila e të tjerë kundër Finlandës*, § 49), si edhe për një procedurë të vënies në ankand gjatë së cilës vihet në rrezik një e drejtë e karakterit civil – siç është e drejta për të mos qenë objekt i një diskriminimi bazuar në bindjet fetare ose opinionet politike në pranimet e kontratave të punëve publike (*Tinnelly & Sons Ltd e të tjerë dhe McElduff e të tjerë kundër Mbretërisë së Bashkuar*, § 61 ; shih, *a contrario*, *I.T.C. Ltd kundër Maltës* (gjyk)).

231. Neni 6 § 1 zbatohet për një ankesë me formimin e palës civile (*Perez kundër Francës* [DHM], §§ 70-71), përveç rastit të një veprimi civil që angazhohet vetëm për qëllime ndëshkimore ose hakmarrje private (*Sigalas kundër Greqisë*, § 29 ; *Mihova kundër Italisë* (gjyk)). Vetë Konventa nuk e garanton të drejtën e ndjekjes ose dënimit penal të të tretëve. Për të qenë në përputhje me Konventën, një e drejtë e tillë duhet detyrimisht të shkojë paralelisht me ushtrimin e së drejtës nga viktimat për të ngritur padi me natyrë civile, e ofruar nga e drejta e brendshme, duke pasur si qëllim marrjen e një dëmshpërblimi simbolik ose mbrojtjen e një të drejte me karakter civil, si për shembull e drejta për të gëzuar një « reputacion të mirë » (*Perez kundër Francës* [DHM], § 70 ; shih gjithashtu për një shumë simbolike *Gorou kundër Greqisë (nr. 2)* [DHM], § 24). Si pasojë, neni 6 zbatohet për një procedurë me formimin e palës civile, që nga momenti kur personi konsiderohet si palë civile,

vetëm nëse personi ka hequr dorë në mënyrë të parevokueshme nga e drejta për të marrë dëmshpërblimin.

232. Neni 6 § 1 gjen gjithashtu zbatim në një procedurë civile për të përfituar dëmshpërblim në rastet e keqtrajttimeve që supozohen të jenë kryer nga agjentët e shtetit (*Aksoy kundër Turqisë*, § 92).

f) Shtirirja në të tjera tipe mosmarrëveshesh

233. Gjykata e gjykon nenin 6 § 1 si të zbatueshëm në rastin e mosmarrëveshjeve që lidhen me çështjet sociale, sidomos me një procedurë për pushimin nga puna të një nëpunësi nga një ndërmarrje private (*Buchholz kundër Gjermanisë*), në një procedurë që lidhet me dhënien e shërbimeve të sigurimeve shoqërore (*Feldbrugge kundër Vendeve të Ulëta*) ose me dhënien e ndihmës sociale edhe në kuadrin e një regjimi jo kontribues (*Salesi kundër Italisë*), si dhe në një procedurë që lidhet me detyrimin e pagesës së kontributeve për sigurimet shoqërore dhe shëndetësore (*Schouten dhe Meldrum kundër Vendeve të Ulëta*). Në këto çështje, Gjykata ka vlerësuar që elementet e së drejtës private kryesonin mbi ato të së drejtës publike. Përveç kësaj, ajo konsideroi se ekzistonin disa ngjashmëri mes të drejtës për të marrë ndihmën sociale dhe të drejtës për t'u dëmshpërblyer nga një fondacion privat për persekutimet naziste (*Woś kundër Polonisë*, § 76).

234. Si parim, mosmarrëveshjet që lidhen me funksionarët ndodhen në fushën e zbatimit të nenit 6 § 1. Në vendimin *Pellegrin kundër Francës* [DHM], §§ 64-71, Gjykata ka zbatuar një kriter « funksional ». Në vendimin e saj *Vilho Eskelinen e të tjerë kundër Finlandës* [DHM], §§ 50-62, ajo vendosi të ndjekë një qasje tjetër. Sipas këtij parimi do të prezumohet se neni 6 do të gjejë zbatim dhe që do t'i takojë shtetit mbrojtës të provojë, së pari, se sipas të drejtës së brendshme një kërkues funksionar nuk ka të drejtë të ketë akses në gjykatë, dhe, së dyti, përjashtimi i të drejtave të garantuara nga neni 6 është i bazuar në lidhje me këtë funksionar. Nëse sipas të drejtës kombëtare kërkuesi do të kishte akses në një gjykatë, neni 6 zbatohet (edhe për oficerët ushtarakë në shërbim dhe kërkesat e tyre përpara juridiksioneve ushtarake ; shih për këtë rast *Pridatchenko e të tjerë kundër Ruisë*, § 47). Kur bëhet fjalë për kriterin e dytë, përjashtimi duhet të mbështetet në « shkaqe objektive që lidhen me interesin e shtetit », çka detyron shtetin të provojë që objekti i mosmarrëveshjes në fjalë lidhet me ushtrimin e autoritetit publik ose të vërë në dyshim lidhjen e veçantë mes funksionarit dhe shtetit. Kështu, në parim asgjë nuk e justifikon që të hiqen nga garancitë e nenit 6 konfliktet e zakonshme të punës – ato konflikte që lidhen me rrogën, dëmshpërblimin ose të drejta të tjera të këtij lloji – për shkak të karakterit të veçantë të lidhjes mes këtij funksionari dhe shtetit në fjalë (shih për shembull, mosmarrëveshjen në lidhje me të drejtën e personelit të shërbimeve të policisë për një dëmshpërblim të veçantë në çështjen *Vilho Eskelinen e të tjerë kundër Finlandës* [DHM]). Kohët e fundit, nën dritën e kriterëve të hartuara në vendimin *Vilho Eskelinen*, Gjykata e ka deklaruar nenin 6 § 1 të zbatueshëm për procedurën e pushimit abuziv nga puna kryer nga një nëpunëse ambasade (sekretare dhe operatore në Ambasadën e Polonisë, shih *Cudak kundër Lituanisë* [DHM], §§ 44-47), nga një shef policie (*Šikić kundër Kroacisë*, §§ 18-20) ose nga një oficer i ushtrisë përpara gjykatave ushtarake (*Vasilchenko kundër Ruisë*, §§ 34-36), për një procedurë në lidhje me të drejtën për një vend pune si asistent parlamentar (*Savino e të tjerë kundër Italisë*), për një procedurë disiplinore kundër një gjykatësi (*Olujić kundër Kroacisë*), për ankimimin e një prokurori kundër një vendimi presidencial transferimi (*Zalli kundër Shqipërisë* (gjyk) dhe të tjera referenca të cituara), si edhe për një procedurë që lidhet me karrierën profesionale të një administratori doganash (e drejta për të konkurruar për një gradim të brendshëm (*Fiume kundër Italisë*, §§ 33-36)).

235. Mosmarrëveshjet që janë objekt i një juridiksioni kushtetues mund gjithashtu të ndodhen në fushën e zbatimit të nenit 6 nëse procedura kushtetuese ka një pasojë vendimtare në zgjidhjen e mosmarrëveshjeve (në lidhje me një të drejtë me « karakter civil » në juridiksionet e zakonshme (*Ruiz-Mateos kundër Spanjës*). Ky nuk është rasti i

mosmarrëveshjeve që lidhen me një dekret presidencial i cili i jep shtetësinë një të treti për arsye krejtësisht të veçanta ose që synon të përcaktojë nëse shkeljet e betimit që mund të konstatohen tek presidenti nuk lidhen me të drejtat dhe detyrimet me karakter civil (*Paksas kundër Lituanisë* [DHM], §§ 65-66). Për zbatimin e nenit 6 § 1 për një masë të përkohshme marrë nga Gjykata kushtetuese (*Kübler kundër Gjermanisë*, §§ 47-48).

236. Së fundi, neni 6 gjen gjithashtu zbatim në çështje të tjera që nuk lidhen ngushtë me trashëgiminë, siç janë çështjet mjedisore, për të cilat mund të lindin mosmarrëveshje mbi të drejtën e jetës, të shëndetit apo për një mjedis të shëndetshëm (*Taşkın e të tjerë kundër Turqisë*), vendosjen e fëmijëve në një qendër pritjeje (*McMichael kundër Mbretërisë së Bashkuar*), mundësitë për shkollimin e fëmijëve (*Ellès e të tjerë kundër Zvicrës*, §§ 21-23), të drejtën për përcaktimin e atësisë (*Alaverdyan kundër Armenisë* (gjyk), § 33), e drejta për liri (*Laidin kundër Francës (nr 2)*), modalitetet e mbajtjes së të burgosurve (për shembull mosmarrëveshje që lidhen me kufizime të cilave u nënshtrohen të burgosurit e vendosur në burgjet e sigurisë së lartë (*Enea kundër Italisë* [DHM], §§ 97-107) apo në qelitë e sigurisë (*Stegarescu dhe Bahrin kundër Portugalisë*) ose një procedurë disiplinore që ka si pasojë kufizimin e vizitave të anëtarëve të familjes në burg (*Gülmez kundër Turqisë*, § 30)), e drejta për të gëzuar një reputacion të mirë (*Helmers kundër Suedisë*), e drejta për të pasur akses në dokumentet administrative (*Loiseau kundër Francës* (gjyk)), ose një ankimim kundër regjistrimit në skedarët e policisë që mund të ketë pasojë mbi të drejtën e reputacionit, e drejta për mbrojtjen e pasurive dhe mundësia për të gjetur një punë dhe për të fituar kështu bukën e gojës (*Pocius kundër Lituanisë*, §§ 38-46, dhe *Užkauskas kundër Lituanisë*, §§ 32-40), e drejta për tu bërë pjesë e një shoqate (*Sakellaropoulos kundër Greqisë* (gjyk) – gjithashtu, një procedurë për regjistrimin e një shoqate lidhet me të drejtat me karakter civil të kësaj të fundit, edhe pse sipas legjislacionit të brendshëm, çështja e lirisë së organizimit varet nga fusha e të drejtës publike (*APEH Üldözötteinek Szövetsége e të tjerë kundër Hungarisë*, §§ 34-35) – dhe së fundi, e drejta për të vazhduar studimet e larta (*Emine Araç kundër Turqisë*, §§ 18-25), çka vlen akoma më shumë për arsimin fillor (*Oršuš e të tjerë kundër Kroacisë* [DHM], § 104). Kjo shtrirje e zbatimit të nenit 6 i mundëson Gjykatës të nxjerrë nga pjesa civile e kësaj dispozite jo vetëm të drejtat e trashëgimisë, por gjithashtu dhe të drejta subjektive.

g) Lëndë të përjashtuara

237. Vetëm fakti që të provohet se një mosmarrëveshje është me natyrë « trashëgimore », nuk mjafton për të zbatuar nenin 6 § 1 në aspektin e tij civil (*Ferrazzini kundër Italisë* [DHM], § 25).

238. Procedurat fiskale bëjnë pjesë tek fushat që ndodhen jashtë fushës së zbatimit të nenit 6 : fusha fiskale ka shfaqur përsëri prerogativat e pushtetit publik, karakteri publik i raportit mes tatimpaguesit dhe bashkësisë mbetet mbizotërues (*ibidem*, § 29). Përjashtohen gjithashtu procedurat e përshpejtuara në lidhje me pagesën e taksave doganore (*Emesa Sugar N.V. kundër Vendeve të Ulëta* (gjyk)).

239. Është e njëjta gjë në fushën e emigracionit për hyrjen, qëndrimin dhe largimin e të huajve, për procedurat që lidhen me dhënien e azilit politik ose me dëbimin (kërkesë për shfuqizimin e një vendimi për dëbim (*Maaouia kundër Francës* [DHM], § 38) ; me një ekstradim (*Peñañiel Salgado kundër Spanjës* (gjyk) dhe *Mamatkoulov dhe Askarov kundër Turqisë* [DHM], §§ 81-83) ; me një procedurë për të kërkuar dëmshpërblim, e filluar nga një azilkërkuar për shkak të refuzimit të dhënies së azilit (*Panjeheighalehei kundër Danimarkës* (gjyk))), megjithë pasojat e rënda që mund të ketë në jetën private ose familjare apo në perspektivat e punësimit. Kjo pazbatueshmëri shtrihet dhe me sinjalizimin e një të huaji në skedarin e sistemit të informacionit të marrëveshjeve të Schengen-it (*Dalea kundër Francës* (gjyk)). E drejta për një pasaportë dhe e drejta për të marrë kombësinë nuk janë të drejta me karakter civil sipas nenit 6 (*Smirnov kundër Rusisë* (gjyk)). Gjithsesi, e drejta e një të huaji

për të kërkuar një leje punësimi mund të lidhet me nenin 6, si për punëdhënësin ashtu edhe për punëmarrësin, edhe pse, sipas të drejtës së brendshme ky i fundit nuk e ka cilësinë për ta kërkuar lejen, me rezervën që bëhet fjalë vetëm për një pengesë procedurale që nuk ka asnjë pasojë me thelbin e së drejtës (*Jurisc dhe Collegium Mehrerau kundër Austrisë*, §§ 54-62).

240. Sipas vendimit *Vilho Eskelinen e të tjerë kundër Finlandës* [DHM], mosmarrëveshjet që lidhen me funksionarët nuk varen nga fusha e zbatimit të nenit 6 kur të dy kriteret e vendosura janë përmbushur (paragrafi 234 më sipër). I tillë është rasti i një ushtari të shkarkuar nga ushtria për akte mosbindjeje, i cili nuk mund ta kundërshtojë vendimin e shkarkimit në gjykatë meqenëse vihet në dyshim lidhja e veçantë mes atij vetë dhe shtetit (*Suküt kundër Turqisë* (gjyk)). Ndodh e njëjta gjë në rastin e një procedure që lidhet me rikthimin e një gjykatësi pas dorëheqjes së tij (*Apay kundër Turqisë* (gjyk)).

241. Së fundi, të drejtat politike si e drejta e të qenit kandidat në zgjedhje dhe ruajtja e mandatit (çështje gjyqësore elektorale : *Pierre-Bloch kundër Francës*, § 50), e drejta për pension si ish deputet (*Papon kundër Francës* (gjyk)), ose e drejta e një partie politike për tu marrë me aktivitete politike (në rastin e shpërbërjes së një partie : *Refah Partisi (Partia e Prosperitetit) e të tjerë kundër Turqisë* (gjyk)) nuk do të mund të konsiderohen si të drejta me karakter civil sipas nenit 6 § 1 të Konventës. Po ashtu, procedura në kuadrin e të cilës një organizatë jo qeveritare e ngarkuar për vëzhgimin e zgjedhjeve legjislativë i refuzohet aksesin në dokumente që nuk përmbajnë informacione për vetë ankimuesin, kjo nuk lidhet me fushën e zbatimit të nenit 6 § 1 (*Geraguyn Khorhurd Patgamavorakan Akumb kundër Armenisë* (gjyk)).

Nga ana tjetër, Gjykata ka ripohuar kohët e fundit se e drejta për të dhënë shpjegime për çështjet e debatuar në audiencë publike nuk është e natyrës civile (*Mackay dhe BBC Scotland kundër Mbretërisë së Bashkuar*, §§ 20-22).

h) Zbatueshmëria e nenit 6 ndaj një procedure të ndryshme nga procedura kryesore

242. Procedurat paraprake siç janë procedurat e përshpejtuara, zakonisht nuk konsiderohen si « përcaktuese » për mosmarrëveshjet mbi të drejtat ose detyrimet me karakter civil dhe normalisht nuk përfitojnë nga mbrojtja e nenit 6 (shih *Verlagsgruppe Neës GmbH kundër Austrisë* (gjyk) dhe *Libert kundër Belgjikës* (gjyk)). Megjithatë, kohët e fundit Gjykata është shmangur nga jurisprudenca e mëparshme për të zbatuar një qasje të re. Në vendimin *Micallef kundër Maltës* [DHM], §§ 83-86, ajo ka vendosur që zbatueshmëria e nenit 6 ndaj masave të përkohshme varet nga respektimi i disa kushteve. Pikë së pari, e drejta në fjalë si në procedurën kryesore ashtu edhe në atë të thjeshtuar duhet të jetë me « karakter civil » sipas Konventës. Së dyti, natyra, objekti dhe qëllimi i masës së përkohshme, si edhe efektet e së drejtës në fjalë duhet të shqyrtohen nga afër. Sa herë që mund të mendojmë se një masë është përcaktuese për të drejtën ose detyrimin me karakter civil për të cilin bëhet fjalë, pavarësisht kohëzgjatjes gjatë së cilës ka qenë në fuqi, neni 6 do të zbatohet.

Neni 6 zbatohet për një procedurë të përkohshme që ka të njëjtin objekt si procedura kryesore ende e papërfunduar, kur urdhëresa për procedurën e përshpejtuar duhet të zbatohet menjëherë dhe ka si qëllim të prononcohet për të njëjtën të drejtë (*RTBF kundër Belgjikës*, §§ 64-65).

243. Procedurat penale dhe civile konsekuative. Nëse e drejta e brendshme e një shteti parashikon një procedurë që përmban dy faza – atë ku juridiksioni vendos mbi ekzistencën e së drejtës për dëmshpërblime dhe më pas fazën ku ai përcakton shumën - , është e arsyeshme të mendohet se për qëllimet e nenit 6 § 1 të Konventës, e drejta me karakter civil « përcaktohet » vetëm atëherë kur caktohet shuma : të përcaktosh një të drejtë, do të thotë të prononcohesh jo vetëm për ekzistencën e saj, por gjithashtu për shtrirjen apo mënyrat e ushtrimit, çka përfshin sigurisht vlerësimin e dëmshpërblimeve (*Torri kundër Italisë*, § 19).

244. Zbatimi i vendimeve gjyqësore. Neni 6 § 1 i Konventës zbatohet në të gjitha fazat e procedurave gjyqësore që synojnë t'u japin fund « mosmarrëveshjeve mbi të drejtat dhe detyrimet me karakter civil », pa mundur të përjashtohen edhe fazat që vijnë pas vendimit mbi çështjen. Sipas nenit 6, zbatimi i një gjykimi ose një vendimi, nga cilido juridiksion qoftë ai, duhet të konsiderohet si pjesë përbërëse e « procesit » (*Hornsby kundër Greqisë*, § 40 ; *Romańczyk kundër Francës*, § 53, ku bëhet fjalë për zbatimin e një gjykimi që autorizon mbledhjen e një kredie ushqimore). Pavarësisht nga zbatueshmëria e nenit 6 në procedurën fillestare, nuk duhet domosdoshmërisht që vendimi i zbatimit, me anë të të cilit zgjidhet mosmarrëveshja mbi të drejtat me karakter civil, të rrjedhë nga një procedurë ku zbatohet neni 6 (*Buj kundër Kroacisë*, § 19). *Exequatur* i një urdhërese konfiskimi shpallur nga një juridiksion i huaj gjendet në fushën e zbatimit të nenit 6, por vetëm për anën civile (*Saccoccia kundër Austrisë* (gjyk)).

245. Kërkesat për rihapjen e procedurës. Neni 6 nuk zbatohet në një procedurë ku shqyrtohet një kërkesë që synon rishikimin e një procesi civil që ka përfunduar me një vendim të formës së prerë (*Sablon kundër Belgjikës*, § 86). Ky arsyetim vlen gjithashtu për një kërkesë rishikimi paraqitur pas një vendimi të Gjykatës që përfundonte me shkelje (*Verein gegen Tierfabriken Schweiz (VgT) kundër Zvicrës (nr. 2)* [DHM], § 24). Mbetet një rast tepër i jashtëzakonshëm në të cilin një procedurë në rishikim, e quajtur kështu në rendin juridik të brendshëm, ishte e vetmja rrugë e së drejtës së brendshme që përpiquej të ndrejte shkeljen e interesave civile, kështu që, përfundimi i saj u gjykua si vendimtar për të « drejtat dhe detyrimet me karakter civil » të kërkuarit (*Melis kundër Greqisë*, §§ 19-20).

2. Nocioni i «akuzës në fushën penale »

Neni 6 § 1 – E drejta për një proces të rregullt

« 1. Çdo person ka të drejtë që çështja e tij të dëgjohet drejtësisht, publikisht dhe brenda një afati të arsyeshëm nga një gjykatë e pavarur dhe e paanshme, e krijuar me ligj, e cila do të vendosë (...) për bazueshmërinë e çdo akuze penale në ngarkim të tij. (...) »

a) Parime të përgjithshme

246. Koncepti i « akuzës në fushën penale » karakterizohet nga një aspekt « autonom », i pavarur nga kategorizimet e përdorura nga sistemet juridike kombëtare të shteteve anëtare (*Adolf kundër Austrisë*, § 30).

247. Koncepti i « akuzës » duhet të kuptohet sipas Konventës. Kështu, ajo mund të përkufizohet si « lajmërimi zyrtar lëshuar nga autoriteti kompetent, si kritikë për kryerjen e një vepre penale », përkufizim që varet gjithashtu nga ekzistenca ose jo e « pasojave të rëndësishme për gjendjen e të [dyshuarit] » (shih për shembull, *Deweer kundër Belgjikës*, §§ 42 e 46, dhe *Eckle kundër Gjermanisë*, § 73). Kështu për shembull, deklaratat e bëra nga një person gjatë një kontrolli rrugor, ndërkohë që ai nuk ka qenë paralajmëruar për arsyen për të cilën merret në pyetje, për natyrën dhe shkallën e dyshimeve që rëndojnë mbi të, as për faktin se deklaratat e tij mund të përdoren kundra tij, këto mund të kenë « pasoja të rëndësishme » për të, megjithë mungesën e fajësimit formal kundra tij (*Aleksandr Zaichenko kundër Rusisë*, § 43). Gjykata ka gjykuar gjithashtu që një person nën arrest, i detyruar të betohet para se të merret në pyetje në cilësinë e dëshmitarit, ishte tashmë objekt i një « akuze në fushën penale » dhe përfitonte nga e drejta për të qëndruar në heshtje (*Brusco kundër Francës*, §§ 46-50).

248. Në lidhje me nocionin autonom të « penales », Konventa nuk i kundërvihet kalimit tek « mospenalizimi » në shtetet kontraktuese. Megjithatë, shkeljet e klasifikuara si shkelje të « autorizuar » pas mospenalizimit të tyre mund të lidhen me nocionin autonom të veprës

« penale ». Fakti që vetë shtetet kanë kompetencën për të përjashtuar këto shkelje, mund të sillte rezultate të papajtueshme me objektin dhe qëllimin e Konventës (*Öztürk kundër Gjermanisë*, § 49).

249. Pikënisja e shqyrtimit të zbatueshmërisë së nenit 6 të Konventës në pjesën e tij penale mbështetet në kriteret e shprehura në vendimin *Engel e të tjerë kundër Vendeve të Ulëta* (§§ 82-83): (1) cilësimi i të drejtës së brendshme; (2) natyra e shkeljes; (3) ashpërsia e ndëshkimit që rrezikon personi i caktuar.

250. Rëndësia e kriterit të parë është relative dhe shërben vetëm si pikënisje. Vendimtare është të dihet nëse e drejta e brendshme e klasifikon ose jo një shkelje tek veprat penale. Në mungesë të këtij klasifikimi, Gjykata do të shikojë se çfarë ka pas klasifikimit kombëtar duke shqyrtuar realitetin konkret të procedurës në fjalë.

251. Duke studiuar kriterin e dytë që konsiderohet si më i rëndësishmi (*Jussila kundër Finlandës* [DHM], § 38), faktorët e mëposhtëm mund të merren në konsideratë:

- të shqyrtohet nëse rregulli juridik në fjalë i drejtohet vetëm një grupi të veçantë apo me natyrën e tij bëhet i detyrueshëm për të gjithë (*Bendenoun kundër Francës*, § 47);
- të shqyrtohet nëse instanca e duhur është angazhuar nga një autoritet publik në bazë të pushteteve ligjore të zbatimit (*Benham kundër Mbretërisë së Bashkuar* [DHM], § 56);
- të shqyrtohet nëse rregulli juridik ka një funksion shtypës apo bindës (*Öztürk kundër Gjermanisë*, § 53; *Bendenoun kundër Francës*, § 47);
- të shqyrtojë nëse dënimi për çdo ndëshkim varet nga konstatimi i fajësisë (*Benham kundër Mbretërisë së Bashkuar* [DHM], § 56);
- si klasifikohen procedura të ngjashme në shtete të tjera anëtare të Këshillit të Evropës (*Öztürk kundër Gjermanisë*, § 53);
- fakti që një shkelje nuk konsiderohet për t'u regjistruar në regjistrin e gjendjes gjyqësore, kjo mund të përbëjë një element të rëndësishëm, por jo vendimtar sepse në përgjithësi bëhet fjalë për një pasqyrim të klasifikimit të brendshëm (*Ravnsborg kundër Suedisë*, § 38).

252. Kriteri i tretë përcaktohet duke iu referuar dënimit maksimal të mundshëm që parashikon ligji i zbatueshëm (*Campbell dhe Fell kundër Mbretërisë së Bashkuar*, § 72; *Demicoli kundër Maltës*, § 34).

253. Kriteri i dytë dhe i tretë të shprehur në vendimin *Engel e të tjerë kundër Vendeve të Ulëta* janë alternative dhe jo domosdoshmërisht kumulative: që neni 6 të gjykohet si i zbatueshëm, mjafton që natyra e veprës në fjalë të konsiderohet si « penale » nga pikëpamja e Konventës, ose kryerja e kësaj vepre bën që personi të meritojë një sanksion i cili në varësi të natyrës dhe shkallës së ashpërsisë, të bëjë pjesë në sferën « penale » (*Öztürk kundër Gjermanisë*, § 54, dhe *Lutz kundër Gjermanisë*, § 55). Ndonjëherë mund të praktikohet një qasje kumulative kur analiza për çdo kriter nuk mundëson të arrihet në një përfundim të qartë në lidhje me ekzistencën e një akuze në fushën penale (*Bendenoun kundër Francës*, § 47).

254. Duke përdorur shprehjet « akuzë në fushën penale » dhe « i akuzuar për një shkelje », të tre paragrafët e nenit 6 i referohen të njëjtave situata. Si pasojë, kriteri i zbatueshmërisë së nenit 6 për pjesën penale është i njëjtë për të tre paragrafët.

b) Zbatim i parimeve të përgjithshme

Procedura disiplinore

255. Shkeljet e disiplinës ushtarake që sjellin si pasojë caktimin në një njësi disiplinore për një periudhë disa mujore, lidhen me pjesën penale të nenit 6 të Konventës (*Engel e të tjerë kundër Hollandës*, § 85). Nga ana tjetër, ndëshkimet me ndalim kazerme që zgjasin dy ditë u gjykuan si shumë të shkurtra për të qenë pjesë e sferës së të « drejtës penale » (*ibidem*).

256. Neni 6 i Konventës zbatohet qartësisht në procedurat e gjykatës ushtarake (*Findlay kundër Mbretërisë së Bashkuar*, § 69).

257. Në lidhje me procedurat në fushën e disiplinës profesionale, çështja mbetet e hapur sepse Gjykata e ka gjykuar si të panevojshme të marrë vendim në këtë fushë dhe ka arritur në përfundimin që procedura ka të bëjë me sferën civile (*Albert dhe Le Compte kundër Belgjikës*, § 30). Meqenëse bëhet fjalë për një procedurë disiplinore që ka sjellë si pasojë nxjerrjen e parakohshme në pension të një funksionari, Gjykata nuk e ka njohur karakterin e saj « penal » sipas nenit 6, përderisa autoritetet ditën ta mbanin vendimin e tyre vetëm brenda fushës administrative (*Moulet kundër Francës* (gjk)).

258. Duke marrë « shumë në konsideratë » kontekstin penitenciar dhe regjimin e veçantë disiplinor brenda burgjeve, neni 6 mund të zbatohet ndaj shkeljeve së disiplinës penitenciare, nga fakti i natyrës së akuzave si dhe natyra e rëndësia e dënimeve (akuza për kërcënim me vdekje kundër personelit të burgut dhe akuza për përdorim force kundër një roje burgu janë shkak për dhënien e dyzet ditëve burgim shtesë dhe shtatë ditë burgim pikërisht në çështjen *Ezeh dhe Connors kundër Mbretërisë së Bashkuar* [DHM], § 82 ; shih *a contrario Štitić kundër Kroacisë*, §§ 51-63, ku neni 6 nuk u gjykua si i zbatueshëm për procedurat disiplinore që kanë sjellë vendosjen e një dënimi me shtatë ditë izolim dhe kufizime deri në tre muaj për lëvizjet e ankimesit brenda burgut, por pa zgjatur periudhën e burgimit).

259. Megjithatë, konflikti penitenciar nuk futet në pjesën penale të nenit 6. Kështu për shembull, vendosja e një të burgosuri në një sektor me masa të larta sigurie nuk lidhet me bazën e një akuze në fushën penale ; t'i drejtohesh gjykatës për të kundërshtuar një masë të tillë dhe kufizimet që mund ta shoqërojnë atë, duhet të analizohen sipas pjesës civile të nenit 6 § 1 (*Enea kundër Italisë* [DHM], § 98).

260. Masat e urdhëruara nga gjykata në bazë të rregullave që sanksionojnë qëndrimet e papëlqyeshme në seancën e gjyqit (fyerje në gjykatë) nuk konsiderohen se bëjnë pjesë në fushën e zbatimit të nenit 6 sepse ato lidhen me ushtrimin e kompetencave disiplinore (*Ravnsborg kundër Suedisë*, § 34 ; *Putz kundër Austrisë*, §§ 33-37). Megjithatë, natyra e shkeljes dhe rreptësia e dënimit mund ta bëjnë të zbatueshëm nenin 6 për një dënim që jepet për fyerje në gjyq dhe që klasifikohet sipas të drejtës së brendshme tek dënimet penale (*Kyprianou kundër Qipros* [DHM], §§ 61-64, ku bëhej fjalë për një sanksionim me pesë ditë burgim) ose tek kundërvajtjet administrative (*Zaicevs kundër Letonisë*, §§ 31-36, ku trajtohej një masë administrative ndalimi tre ditore).

261. Në lidhje me shkeljen e sekretit të hetimit, duhet bërë një dallim mes personave të cilët, *par excellence*, janë të detyruar të ruajnë sekretin e hetimit, si gjykatësit, avokatët dhe çdo person i lidhur ngushtë me funksionimin e juridiksioneve, dhe palëve të cilët nuk kanë lidhje me sferën disiplinore të sistemit gjyqësor (*Weber kundër Zvicrës*, §§ 33-34).

262. Në lidhje me fyerjet në Parlament, Gjykata ka vendosur një dallim mes pushtetit që ka një trup legjislativ për të miratuar procedurat e veta në fushën e cënimit të privilegjeve që i bëhen anëtarëve të tij, dhe një kompetence të gjerë që konsiston në sanksionimin e të tretëve për aktet e kryera gjetkë. Të parat mund të konsideroheshin si kompetenca disiplinore nga natyra e tyre, kurse Gjykata i konsideron të dytat kompetenca penale duke marrë në konsideratë zbatimin e përgjithshëm dhe ashpërsinë e dënimit që mund të jepet (burgim me një kohëzgjatje që mund të shkojë deri në gjashtëdhjetë ditë, si edhe një gjobë në çështjen *Demicoli kundër Maltës*, § 32).

Procedura administrative, fiskale, doganore dhe në fushën e së drejtës së konkurrencës

263. Shkeljet administrative të mëposhtme mund të lidhen me pjesën penale të nenit 6:

- shkeljet e qarkullimit rrugor që dënohen me gjobë, kufizime në lidhje me patentën, si zbritje të pikëve ose pezullim apo anulim të patentës (*Lutz kundër Gjermanisë*, § 182 ; *Schmautzer kundër Austrisë* ; *Malige kundër Francës*) ;

- kundërvajtje për prishje të qetësisë publike (*Lauko kundër Sllovakisë*) ;
- shkelje e ligjit të sigurimeve shoqërore (mungesë e deklaratës së punësimit, megjithëse gjoha e vënë ishte e pakonsiderueshme, *Hüseyn Turan kundër Turqisë*, §§ 18-21).

264. Në të kundërt, Gjykata mendon se neni 6 nuk zbatohet për masat e kujdesisë siç është heqja e menjëhershme e patentës (*Escoubet kundër Belgjikës* [DHM]).

265. Neni 6 u gjykua si i zbatueshëm në procedurat në lidhje me rritjen e tatimit duke u bazuar në elementet e mëposhtme : (1) ligji përcakton dënimet që zbatohen për të gjithë qytetarët në cilësinë e tatimpaguesit ; (2) rritja nuk synonte rregullimin e shumës së dëmit të shkaktuar, por kryesisht ndëshkimin, në mënyrë që shkelja mos të përsëritej më; (3) ajo u vendos sipas një rregulli të përgjithshëm qëllimi i të cilit ishte në të njëjtën kohë bindës dhe shtypës ; (4) rritja kishte një përhapje të konsiderueshme (*Bendenoun kundër Francës*). Natyra penale e shkeljes mund të mjaftojë që ta bëjë nenin 6 të zbatueshëm, pavarësisht se shumica e rritjes së tatimit është e vogël (10 % e borxhit fiskal në çështjen *Jussila kundër Finlandës* [DHM], § 38).

266. Megjithatë, neni 6 nuk zbatohet as në procedurat që lidhen « vetëm » me rregullimet për qëllime tatimore dhe as me procedurat në lidhje me interesat e vonesave përderisa qëllimi i tyre është të rregullojë dëmin financiar që ka pësuar autoriteti tatimor dhe jo të pengojë përsëritjen e shkeljes (*Mieg de Boofzheim kundër Francës* (gjyk)).

267. Në aspektin e tij penal, neni 6 u gjykua si i zbatueshëm në të drejtën doganore (*Salabiaku kundër Francës*), në të drejtën e konkurrencës (*Shoqëria Stenuit kundër Francës*), dhe në dënimet e dhëna nga një gjykatë kompetente për çështjet financiare (*Guisset kundër Francës*).

Çështje politike

268. Sanksionet zgjedhore, si dënimi për të mos u rizgjedhur dhe detyrimi për t'i paguar thesarin të shtetit një shumë ekuivalente me tepricën e shpenzimeve zgjedhore, nuk lidhen me anën penale të nenit 6 (*Pierre-Bloch kundër Francës*, §§ 53-60).

269. Procedurat për shpërbërjen e partive politike lidhen me të drejtat politike dhe që nga ky moment, nuk futen në fushën e zbatimit të nenit 6 § 1 (*Refah Partisi (Partia e Prosperitetit) e të tjerë kundër Turqisë* (gjyk)).

270. Neni 6 është gjykuar si i pazbatueshëm për komisionet e hetimit parlamentar, meqenëse këto organe hetojnë mbi çështje të interesit të përgjithshëm dhe publik (*Montera kundër Italisë* (gjyk)).

271. Për procedurat e lustracionit, Gjykata ka marrë vendim kohët e fundit se mbizotërimi i aspekteve me konotacione penale (natyra e shkeljes – deklaratë e rreme lustracioni – dhe natyra dhe rëndësia e dënimet – ndalimi i ushtrimit të disa profesioneve për një periudhë të gjatë kohore) mund t'i vendosë këto procedura nën pushtetin e pjesës penale të nenit 6 të Konventës (*Matyjek kundër Polonisë* (gjyk) ; shih *a contrario Sidabras dhe Džiautas kundër Lituanisë* (gjyk)).

272. Neni 6 u gjykua si i pazbatueshëm për procedurën e *impeachment* të Presidentit të Republikës për shkelje të rëndë të Kushtetutës (*Paksas kundër Lituanisë* [DHM], §§ 66-67).

Dëbimi dhe ekstradimi

273. Procedurat e dëbimit të të huajve nuk lidhen me pjesën penale të nenit 6, edhe pse ato mund të angazhohen në kuadrin e instancave penale (*Maaouia kundër Francës* [DHM], § 39). E njëjta qasje zbatohet për procedurat e ekstradimit (*Peñafiel Salgado kundër Spanjës* (gjyk)) ose për procedurat në lidhje me mandatin e arrestit evropian (*Monedero Angora kundër Spanjës* (gjyk)).

274. Por në të kundërt, zëvendësimi i një dënimi me burgim me dëbim dhe ndalim për të hyrë në një territor për një periudhë dhjetë vjeçare, kur i interesuari nuk është dëgjuar dhe nuk ka marrë në konsideratë rrethana të tjera përveç zbatimit pothuajse automatik të një dispozite të re penale, duhet të zëvendësohet me një dënim të njëjtë me atë të përcaktuar gjatë ndëshkimit fillestar (*Gurguchiani kundër Spanjës*, §§ 40 e 47-48).

Faza të ndryshme të procedurave penale, procedura shpesh dhe ankime të mëtejshme

275. Masat e miratuara për të ndaluar trazirat dhe aktet kriminale nuk mbulohen nga garancitë e nenit 6 (një mbikëqyrje e veçantë nga policia, *Raimondo kundër Italisë*, § 43 ; ose paralajmërimi i dhënë nga policia një të mituri për kryerjen e akteve të turpshme me vajzat e shkollës së tij, *R. kundër Mbretërisë së Bashkuar* (gjk)).

276. Neni 6 i Konventës mund të zbatohet edhe në rastin e ushtrimit të një detyrimi që ka si qëllim të marrë dëshmi edhe në mungesë të çdo procedure tjetër, ose kur kërkuesi është shpallur i pafajshëm në kuadrin e një procedure të plotë (për shembull kur një person i regjistruar si pronari i një automjeti dënohet me gjobë se ka refuzuar të japë informacione me qëllim identifikimin e shoferit në rast pranimit të shkeljes së kodit rrugor, edhe pse procedura e plotë nuk ka vazhduar (*O'Halloran dhe Francis kundër Mbretërisë së Bashkuar* [DHM], § 35).

277. Në parim, aspekti penal i nenit 6 § 1 nuk hyn në lojë në procedurat e kërkesës për ndihmë juridike (*Gutfreund kundër Francës*, § 36-37).

278. Në parim, masat e konfiskimit që çenojnë të drejtat e pronësisë së të tretëve, në mungesë të çdo kërcënimi nga instancat penale kundër këtyre të fundit, nuk kanë të njëjtën vlerë në « përcaktimin e akuzës së drejtë në fushën penale » (rrëmbimi i një avioni *Air Canada kundër Mbretërisë së Bashkuar*, § 54 ; konfiskimi i monedhave të arit, *AGOSI kundër Mbretërisë së Bashkuar*, §§ 65-66). Në të kundërt, një paralajmërim administrativ dhe konfiskimi i një botimi (që nxit urrejtjen etnike), duke marrë në konsideratë karakterin e tyre bindës, qëllimin ndëshkimor dhe rëndësinë e sanksionit, kanë lidhje me fushën penale (*Balsytė-Lideikienė kundër Lituanisë*, § 61).

279. Në lidhje me fazën paraprake të procesit (investigimet, hetimet), Gjykata i konsideron procedurat penale si një e tërë. Si pasojë, disa kushte që kërkohen për nenin 6, si afati i arsyeshëm ose e drejta e mbrojtjes, mund të jenë gjithashtu të përshtatshme në këtë fazë të procedurës, përderisa rregullsia e procesit rrezikon të preket rëndë nga mungesa fillestare e këtyre kushteve (*Imbrioscia kundër Zvicrës*, § 36). Megjithatë, mënyra sesi zbatohen këto garanci gjatë hetimit paraprak, varet nga karakteristikat e procedurës dhe nga rrethanat e këtij rasti (*John Murray kundër Mbretërisë së Bashkuar* [DHM], § 62).

280. Nëse hetuesi nuk thirret për t'u shprehur mbi ligjshmërinë e një « akuze në fushën penale », aktet që ai përmbush ndikojnë drejtpërdrejt mbi vazhdimësinë dhe rregullsinë e procedurës së mëpasshme, përfshirë këtu edhe vetë procesin. Që nga ky moment, neni 6 § 1 mund të gjykohet si i zbatueshëm për procedurën e hetimit që kryhet nga një hetues, edhe pse disa nga garancitë procedurale të parashikuara nga neni 6 § 1 mund të mos zbatohen (*Vera Fernández-Huidobro kundër Spanjës*, §§ 108-114).

281. Pezullimi i procedurave penale nga loja e imuniteteve parlamentare. Meqenëse neni 6 i Konventës nuk i kushton asnjë të drejtë arritjes së një rezultati të caktuar në përfundim të procesit penal, dhe si pasojë as shpalljes së vendimit të dënimit ose të pafajësisë për akuzat e formuluar, është pranuar si e pakundërshtueshme e drejta e çdo të akuzuari që çështja e tij të gjykohet brenda një afati të arsyeshëm nga gjykata sapo të ketë filluar procesi. Që nga ky moment, pamundësia e një deputeti për të hequr imunitetin e tij parlamentar për t'u mbrojtur nga procedurat penale të filluara kundër tij, por të pezulluara deri në përfundim të mandatit, hyn në fushën e zbatimit të nenit 6 § 1 (*Kart kundër Turqisë* [DHM], §§ 67-70).

282. Neni 6 § 1 zbatohet gjatë gjithë procedurës që synon të përcaktojë ligjshmërinë e çdo « akuze në fushën penale », përfshirë fazën e përcaktimit të dënimit (për shembull, procedurat

e konfiskimit u mundësojnë gjykatave kombëtare të vlerësojnë shumën që duhet përcaktuar për urdhrin e konfiskimit, në çështjen *Phillips kundër Mbretërisë së Bashkuari*, § 39). Neni 6 mund të zbatohet gjithashtu, për pjesën penale, në një proces që sjell si pasojë prishjen e një shtëpie të ndërtuar pa leje, masë që mund të cilësohet si « dënim » (*Hamer kundër Belgjikës*, § 60 ; shih në lidhje me nenin 7, konfiskimi i trojeve për ndarje të paligjshme në breg të detit, në çështjen *Sud Fondi Srl e të tjerë kundër Italisë* (gjyk)). Megjithatë, ai nuk zbatohet për një procedurë që ka si qëllim përshtatjen e një dënimi fillestar me kodin e ri penal më të favorshëm (*Nourmagomedov kundër Ruisë*, § 50).

283. Procedurat që lidhen me zbatimin e dënimeve – si procedurat e kërimit të amnistisë (*Montcornet de Caumont kundër Francës* (gjyk)), procedurat e lirimit me kusht (*Aldrian kundër Austrisë* (gjyk)), procedurat e transferimit të parashikuara nga Konventa në lidhje me transferimin e personave të dënuar (*Szabó kundër Suedisë* (gjyk), por shih *a contrario Buijen kundër Gjermanisë*, §§ 40-45 duke u bazuar në rrethanat e veçanta të çështjes) – ose procedurat në lidhje me *exequatur* e një urdhërese për konfiskim dhënë nga një gjykatë e huaj (*Saccoccia kundër Austrisë* (gjyk)) nuk bëjnë pjesë në fushën penale të zbatimit të nenit 6.

284. Si parim, garancitë e nenit 6 zbatohen për kërkesat e drejtuara në kasacion (*Meftah e të tjerë kundër Francës* [DHM], § 40), dhe për procedurat kushtetuese (*Gast dhe Popp kundër Gjermanisë*, §§ 65-66 ; *Caldas Ramírez de Arrellano kundër Spanjës* (gjyk)) kur këto instanca përbëjnë një fazë shtesë të procedurës penale respektive dhe që rezultatet e tyre mund të jenë vendimtare për personat e dënuar.

285. Së fundi, neni 6 nuk zbatohet për një procedurë që synon rihapjen e një procedure, sepse personi që është dënuar me vendim të formës së prerë, kërkon përsëri rihapjen dhe në bazë të këtij neni, nuk « akuzohet për shkelje » (*Fischer kundër Austrisë* (gjyk)). Vetëm procedurat e reja, pas autorizimit të rihapjes nga instanca e duhur, mund të konsiderohen se kanë lidhje me përcaktimin e ligjshmërisë së një akuze në fushën penale (*Löffler kundër Austrisë*, § 18-19). Gjithashtu, neni 6 nuk zbatohet për një kërkesë rihapje të një procedure penale pas konstatimit të shkeljes nga Gjykata Evropiane e të drejtave të Njeriut (*Öcalan kundër Turqisë* (gjyk)). Megjithatë, procedurat e rishikimit që sjellin një modifikim të vendimit të dhënë në shkallë të fundit, lidhen me pjesën penale të nenit 6 (*Vaniane kundër Ruisë*, § 58).

c) Marrëdhënie me nene të tjera të Konventës ose të Protokollove të saj

286. Paragrafi c) i nenit 5 § 1 mundëson vetëm rastet e kufizimit të lirisë që janë urdhëruar në kuadrin e një procedure penale. Kjo del nga hartimi i këtij paragrafi i cili duhet lexuar së bashku me paragrafin a), si edhe me paragrafin 3 me të cilin formon një të tërë (*Ciulla kundër Italisë*, § 38). Si pasojë, nocioni i « akuzës në fushën penale » është gjithashtu i përshtatshëm për zbatueshmërinë e garancive të nenit 5 §§ 1 a) dhe c) dhe 3 (shih për shembull *Steel e të tjerë kundër Mbretërisë së Bashkuar*, § 49). Në këtë mënyrë, procedurat në lidhje me burgimin, vetëm për një nga shkaqet e përmendura në paragrafët e tjerë të nenit 5 § 1, si burgosja e një personi të paaftë mendërisht (paragrafi e)), nuk ndodhen në fushën e zbatimit të nenit 6, në aspektin e tij penal (*Aerts kundër Belgjikës*, § 59).

287. Megjithëse ekziston një lidhje e ngushtë mes nenit 5 § 4 dhe nenit 6 § 1 në fushën e procedurave penale, duhet të kihet parasysh që dy nenet kanë qëllime të ndryshme dhe për këtë arsye, pjesa penale e nenit 6 nuk zbatohet për procedurat e kontrollit të ligjshmërisë së burgimit të cilat ndodhen në fushën e zbatimit të nenit 5 § 4, çka përbën një *lex specialis* në raport me nenin 6 (*Reinprecht kundër Austrisë*, §§ 36, 39, 48 e 55).

288. Nocioni i « dënimit » sipas nenit 7 të Konventës mbart gjithashtu një aspekt autonom (*Welch kundër Mbretërisë së Bashkuar*, § 27). Gjykata mendon se pikënisja e çdo vlerësimi për ekzistencën e një « dënimi » konsiston të përcaktojë nëse kjo masë ka qenë urdhëruar si pasojë e një ndëshkimi për një « vepër penale ». Nga kjo pikëpamje, duhet të miratohet kriteri

i trefishtë i vendosur në çështjen *Engel dhe të tjerë (Brown kundër Mbretërisë së Bashkuar (gjk))*).

289. Së fundi, nocionet e « veprës penale » dhe të « dënimit » mund të jenë gjithashtu të përshtatshme për zbatueshmërinë e neneve 2 dhe 4 të Protokollit nr. 7 (*Greco kundër Rumanisë*, § 81 ; *Sergueï Zolotoukhine kundër Rusisë* [DHM], §§ 52-57).

3. Nocionet e « jetës private » dhe të « jetës familjare »

Neni 8 – E drejta për respektimin e jetës private dhe familjare

« 1. Çdokush ka të drejtën e respektimit të jetës së tij private dhe familjare (...)

2. Autoriteti publik nuk mund të ndërhyjë në ushtrimin e kësaj të drejte, përveçse në shkallën e parashikuar nga ligji dhe kur është e nevojshme në një shoqëri demokratike, në interes të sigurisë publike, për mbrojtjen e rendit publik, shëndetit ose moralit ose për mbrojtjen e të drejtave dhe lirive të të tjerëve.»

a) Fusha e zbatimit të nenit 8

290. Megjithëse neni 8 synon të mbrojë katër fusha të lirisë së njeriut – jetën e tij private, familjare, banesën dhe korrespondencën - , këto fusha nuk janë njëkohësisht përjashtuese dhe një masë mund të ndërhyjë në të njëjtën kohë në jetën private dhe në jetën familjare (*Mentes e të tjerë kundër Turqisë*, § 73 ; *Stjerna kundër Finlandës*, § 37 ; *López Ostra kundër Spanjës*, § 51 ; *Burghartz kundër Zvicrës*, § 24 ; *Ploski kundër Polonisë*, § 32).

b) Sfera e « jetës private »

291. Nuk ekziston një përkufizim i plotë mbi nocionin e jetës private (*Niemietz kundër Gjermanisë*, § 29), por bëhet fjalë për një nocion të gjerë (*Peck kundër Mbretërisë së Bashkuar*, § 57 ; *Pretty kundër Mbretërisë së Bashkuar*, § 61) që përfshin elementet e mëposhtme :

- integritetin fizik dhe psikologjik ose moral të një personi (*X dhe Y kundër Vendeve të Ulëta*, § 22), përfshirë trajtimin mjekësor e ekzaminime psikiatrike (*Glass kundër Mbretërisë së Bashkuar*, §§ 70-72 ; *Y.F. kundër Turqisë*, § 33, bëhet fjalë për një ekzaminim gjinekologjik të detyruar ; *Matter kundër Sllovakisë*, § 64 ; *Worwa kundër Polonisë*, § 80), dhe shëndetin mendor (*Bensaid kundër Mbretërisë së Bashkuar*, § 47), integritetin fizik të grave shtatzënë, fushën e abortit (*Tysiq kundër Polonisë*, §§ 107 e 110, dhe *A, B dhe C kundër Irlandës* [DHM], §§ 244-246), dhe integritetin fizik dhe psikologjik të viktimave të dhunës në familje (*Hajduová kundër Sllovakisë*, § 46) ;
- aspekte të identitetit fizik dhe social të një individi (për shembull : e drejta e marrjes së informacioneve për të zbuluar origjinën dhe identitetin e prindërve (*Mikulić kundër Kroacisë*, § 53, dhe *Odièvre kundër Francës* [DHM], § 29) ; lidhet me konfiskimin e dokumenteve të nevojshme për të provuar identitetin (*Smirnova kundër Rusisë*, §§ 95-97) ;
- emrin dhe mbiemrin e personave fizikë (*Mentzen kundër Letonisë* (gjk) ; *Burghartz kundër Zvicrës*, § 24 ; *Guillot kundër Francës*, §§ 21-22 ; *Güzel Erdagöz kundër Turqisë*, § 43 ; *Losonci Rose dhe Rose kundër Zvicrës*, § 26 ;
- statutin martesor të një personi si pjesë përbërëse e identitetit personal dhe social të tij (*Dadouch kundër Maltës*, § 48) ;
- përcaktimin e regjimit juridik të marrëdhënieve mes një babai dhe atij që mendohet si fëmija i tij, për shembull çështjet e kundërshtimit të atësisë (*Rasmussen kundër Danimarkës*, § 33, dhe *Yildirim kundër Austrisë* (gjk)) ;

- të drejtën e imazhit dhe fotografitë e një individi (*Von Hannover kundër Gjermanisë*, §§ 50-53 ; *Sciacca kundër Italisë*, § 29 ; *Reklos dhe Davourlis kundër Greqisë*, § 40) ;
- reputacionin (*Chauvy e të tjerë kundër Francës*, § 70 ; *Pfeifer kundër Austrisë*, § 35 ; *Petrina kundër Rumanisë*, § 28 ; *Polanco Torres dhe Movilla Polanco kundër Spanjës*, § 40) dhe nderin e një individi (*A. kundër Norvegjisë*, § 64) ;
- identitetin seksual (*B. kundër Francës*, §§ 43 à 63), përfshirë të drejtën e njohjes juridike të transseksualëve të operuar (*Christine Goodwin kundër Mbretërisë së Bashkuar* [DHM], § 77) ;
- orientimin seksual (*Dudgeon kundër Mbretërisë së Bashkuar*, § 41) ;
- jetën seksuale (*ibidem* ; *Laskey, Jaggard dhe Broën kundër Mbretërisë së Bashkuar*, § 36 ; *A.D.T. kundër Mbretërisë së Bashkuar*, §§ 21-26) ;
- të drejtën për të krijuar dhe lidhur marrëdhënie me personat e ngjashëm dhe botën e jashtme (*Niemietz kundër Gjermanisë*, § 29) ;
- lidhjet sociale mes emigrantëve të vendosur dhe komunitetit ku ata jetojnë, pavarësisht nëse ekziston apo jo një jetë familjare (*Üner kundër Hollandës* [DHM], § 59) ;
- marrëdhëniet afektive mes dy personave të së njëjtës gjini (*Mata Estevez kundër Spanjës* (gjyk)) ;
- të drejtën për zhvillim personal dhe liri personale (*Pretty kundër Mbretërisë së Bashkuar*, §§ 61 e 67, bëhet fjalë për zgjedhjen e një personi për të shmangur atë që në sytë e tij do të ishte një vdekje e padenjë dhe e dhimbshme). Megjithatë kjo e drejtë nuk mbron çdo lloj aktiviteti publik ku një person dëshiron të marrë pjesë me të tjerë (për shembull, gjuetia e gjitarëve të egër me ndihmën e një lukunie qensh, *Friend e të tjerë kundër Mbretërisë së Bashkuar* (gjyk), §§ 40-43) ;
- të drejtën e një individi për të vendosur në ç'mënyrë dhe në ç'moment duhet t'i japë fund jetës së tij, me kusht që të jetë i aftë të përmbushë lirisht vullnetin e tij në lidhje me këtë çështje dhe të veprojë si pasojë e kësaj të fundit (*Haas kundër Zvicrës*, § 51) ;
- të drejtën për të respektuar vendimin për t'u bërë ose jo prind në kuptimin gjenetik të fjalës (*Evans kundër Mbretërisë së Bashkuar* [DHM], § 71), përfshirë të drejtën për të zgjedhur rrethanat për tu bërë prind (*Ternovszky kundër Hungarisë*, § 22, bëhet fjalë për një lindje të kryer në shtëpi). Nga ana tjetër, Gjykata e ka lënë të hapur çështjen nëse e drejta e adoptimit hyn apo jo në fushën e zbatimit të nenit 8 të marrë veçmas, duke pranuar që e drejta e një personi beqar për të kërkuar miratimin për të adoptuar një fëmijë në përputhje me ligjin vendas është nën « pushtetin e » e nenit 8 (*E.B. kundër Francës* [DHM], §§ 46 e 49 ; në lidhje me procedurën e adoptimit, shih gjithashtu *Schëizgebel kundër Zvicrës*, § 73). Konventa nuk i garanton një personi që ka adoptuar një fëmijë të drejtën për t'i dhënë fund këtij adoptimi (*Goția kundër Rumanisë* (gjyk)) ;
- aktivitetet profesionale ose tregtare (*Niemietz kundër Gjermanisë*, § 29 ; *Halford kundër Mbretërisë së Bashkuar*, § 44 ; *Özpinar kundër Turqisë*, § 46) ; si edhe kufizimet kundrejt aksesit në disa profesione ose vende pune (*Sidabras dhe Džiautas kundër Lituanisë*, §§ 47-50 ; *Bigaeva kundër Greqisë*, §§ 22-25) ;
- dosjet apo të dhënat me karakter personal ose të natyrës publike (për shembull, informacione në lidhje me aktivitetin politik të një personi) të mbledhura dhe të ruajtura nga shërbimet e sigurisë ose organe të tjera të shtetit (*Rotaru kundër Rumanisë* [DHM], §§ 43-44 ; *Amann kundër Zvicrës* [DHM], §§ 65-67 ; *Leander kundër Suedisë*, § 48 ; bëhet fjalë për kampione ADN-je, kultura qelizore dhe shenja gishtërinjsh (*S. dhe Marper kundër*

Mbretërisë së Bashkuar [DHM], §§ 68-86) ; në lidhje me regjistrimin në regjistrin gjyqësor kombëtar të autorëve të krimeve seksuale (*Gardel kundër Francës*, § 58) ;

- informacionet mbi gjendjen shëndetësore të një personi (për shembull, informacionet në lidhje me seropozitivitetin, *Z. kundër Finlandës*, § 71, dhe *C.C. kundër Spanjës*, § 33, ose informacione që lidhen me aftësitë riprodhuese, *K.H. e të tjerë kundër Sllovakisë*, § 44), si edhe informacionet mbi rreziqet e tij shëndetësore (*McGinley dhe Egan kundër Mbretërisë së Bashkuar*, § 97 ; *Guerra e të tjerë kundër Italisë*, § 60) ;
- identitetin etnik (*S. dhe Marper kundër Mbretërisë së Bashkuar* [DHM], § 66 ; *Ciubotaru kundër Moldovës*, § 53), dhe të drejtën e një minoriteti kombëtar për të ruajtur identitetin e tyre dhe për të bërë një jetë private dhe familjare në përputhje me këtë traditë (*Chapman kundër Mbretërisë së Bashkuar* [DHM], § 73) ;
- informacionet në lidhje me bindjet personale fetare dhe filozofike (*Folgerø e të tjerë kundër Norvegjisë* [DHM], § 98) ;
- disa të drejta të personave me aftësi të kufizuara : neni 8 u gjykua si i zbatueshëm për detyrimin e një personi të deklaruar si i paaftë për të derdhur taksën e përjashtimit nga shërbimi ushtarak (*Glor kundër Zvicrës*, § 54), por jo për të drejtën e një personi me aftësi të kufizuara për të pasur akses në plazh dhe në det gjatë pushimeve (*Botta kundër Italisë*, § 35).

292. Nga ndërhyrjet e mundshme në të drejtën për respektimin e jetës private, mund të përmendim :

- kontrollet dhe sekuestrimet (*McLeod kundër Mbretërisë së Bashkuar*, § 36 ; *Funke kundër Francës*, § 48) ;
- marrja në pyetje dhe kontrolli i një personi në rrugë (*Gillan dhe Quinton kundër Mbretërisë së Bashkuar*, §§ 61-65) ;
- përgjimet e komunikimeve dhe bisedave telefonike (*Halford kundër Mbretërisë së Bashkuar*, § 44 ; *Weber dhe Saravia kundër Gjermanisë* (gjyk), §§ 76-79), por jo domosdoshmërisht ndihmën e agjentëve të infiltruar (*Lüdi kundër Zvicrës*, § 40) ;
- mbikëqyrja me kamera e vendeve publike kur të dhënat vizuale regjistrohen, memorizohen dhe shpërndahen në publik (*Peck kundër Mbretërisë së Bashkuar*, §§ 57-63) ;
- mbikëqyrja e një personi nëpërmjet sistemit GPS, si edhe përpunimi dhe përdorimi i të dhënave të marra (*Uzun kundër Gjermanisë*, § 52) ;
- mbikëqyrja me kamera e një punonjësi nga punëdhënësi i tij (*Köpke kundër Gjermanisë* (gjyk), bëhet fjalë për një arkëtare supermarketi që dyshohet për vjedhje) ;
- dëmtimet e mjedisit të cilat mund të prekin mirëqenien e një personi dhe ta pengojnë atë të gëzojë banesën e tij duke i dëmtuar jetën private dhe familjare (*López Ostra kundër Spanjës*, § 51 ; *Tătar kundër Rumanisë*, § 97), përfshirë ndotjet olfaktive që vijnë nga shkarkimi i plehrave që kryhet pranë një burgu dhe që prek qelinë e një të burgosuri, e cila konsiderohet prej vitesh si e vetmja « hapësirë jetese » (*Brândușe kundër Rumanisë*, §§ 64-67), dhe ndotjet akustike (*Deés kundër Hungarisë*, §§ 21-24, bëhet fjalë për zhurmën që vjen nga qarkullimi rrugor ; *Mileva e të tjerë kundër Bullgarisë*, § 97, bëhet fjalë për një klub informatik, burim zhurmash në një ndërtesë) ;
- çështje në lidhje me varrimin e anëtarëve të familjes ku neni 8 gjen përsëri zbatim, ndonjëherë pa përcaktuar nga Gjykata nëse ndërhyrja lidhet me nocionin e jetës private apo të jetës familjare : vonesa e tepruar e autoriteteve për të kthyer trupin e një fëmije pas

autopsisë (*Pannullo dhe Forte kundër Francës*, § 36); refuzimi për të autorizuar transferimin e urnës që mban hirin e burrit të kërkueses (*Elli Poluhas Dödsbo kundër Suedisë*, § 24); çështja për të mësuar nëse një nënë kishte të drejtën e saj që të merrte pjesë në varrimin e fëmijës së saj të lindur të vdekur, shoqëruar ndoshta dhe me një ceremoni, dhe të shihte kufomën e fëmijës të transportuar në automjetin e duhur (*Hadri-Vionnet kundër Zvicrës*, § 52);

- ndalimi i abortit për shkaqe shëndetësore dhe/ose të mirëqenies, pa e interpretuar nenin 8 sikur i jep një të drejtë abortit (*A, B dhe C kundër Irlandës* [DHM], §§ 214 e 216);
- refuzimi arbitrar i kombësisë sipas disa kushteve, megjithëse e drejta për të fituar kombësinë nuk garantohet si e tillë nga Konventa (*Karashev kundër Finlandës* (gjyk)).

293. Megjithëse neni 8 i garanton individit një sferë ku ai mund të ndjekë lirisht zhvillimin dhe shpërthimin e personalitetit të tij (*Brüggemann dhe Scheuten kundër Gjermanisë*, § 55), ai nuk kufizohet me masat që prekin një person në banesën e tij ose në mjediset e tij private: ekziston një zonë ndërveprimi mes individit dhe tjetrit, e cila megjithëse është në një kontekst publik, mund të lidhet me jetën private (*P.G. dhe J.H. kundër Mbretërisë së Bashkuar*, §§ 56-57).

294. Aktet që janë të dëmshme për integritetin fizik ose moral të një personi nuk çenojnë domosdoshmërisht të drejtën për respektimin e jetës private. Megjithatë, një trajtim i cili nuk është aq i rëndë sa të përfshihet në nenin 3, mund të jetë në kundërshtim me nenin 8 në aspektet e tij që lidhen me jetën private, kur ka mjaft efekte që dëmtojnë integritetin fizik dhe moral (*Costello-Roberts kundër Mbretërisë së Bashkuar*, § 36). Mund të ketë situata ku neni 8 mund të japë një mbrojtje në lidhje me kushtet e burgimit kur rëndësia e tyre nuk është ajo që parashikohet në nenin 3 (*Raninen kundër Finlandës*, § 63).

c) Sfera e « jetës familjare »

295. Nocioni i jetës familjare është një koncept autonom (*Marckx kundër Belgjikës*, vendim i Gjykatës, § 31, dhe *Marckx kundër Belgjikës*, raport i Komisionit, § 69). Si pasojë, çështje e ekzistencës ose mosekzistencës së një « jete familjare » është kryesisht një çështje fakti që varet nga ekzistenca e vërtetë në praktikë e lidhjeve të ngushta personale (*K. kundër Mbretërisë së Bashkuar* (gjyk)). Kështu, Gjykata do të shqyrtojë lidhjet familjare *de facto*, si jeta e përbashkët e kërkuesve, në mungesë të çdo njohje ligjore të një jete familjare (*Johnston e të tjerë kundër Irlandës*, § 56). Elementet e tjera përfshijnë kohëzgjatjen e marrëdhënies, dhe, në rastin e çifteve, faktin nëse kanë dhënë provë për angazhimin e tyre me njëri-tjetrin duke pasur fëmijë së bashku (*X, Y dhe Z kundër Mbretërisë së Bashkuar* [DHM], § 36). Edhe në këtë rast, megjithëse nuk ka një përkufizim të gjerë të sferës së jetës familjare, në jurisprudencën e Gjykatës kjo përfshin elementet e mëposhtme:

E drejta për t'u bërë prind

296. Ashtu si nocioni i « jetës private », nocioni i « jetës familjare » përmban të drejtën për respektimin e vendimit për t'u bërë prindër gjenetikë (*Dickson kundër Mbretërisë së Bashkuar* [DHM], § 66). Kështu, e drejta e çiftit për t'iu drejtuar metodës mjekësore për lindjen e një fëmije hyn në fushën e zbatimit të nenit 8, si shprehje e jetës private dhe familjare (*S.H. e të tjerë kundër Austrisë*, § 60). Megjithatë, dispozitat e nenit 8 të marra veçmas, nuk garantojnë as të drejtën për të krijuar një familje, as të drejtën për të adoptuar (*E.B. kundër Francës* [DHM]).

Kur bëhet fjalë për fëmijët

297. Lidhja natyrore mes nënës dhe fëmijës së saj (*Marckx kundër Belgjikës*, § 31 ; *Kearns kundër Francës*, § 72).

298. Një fëmijë i lindur nga një lidhje martesore integrohet me të drejta të plota në këtë marrëdhënie ; duke u nisur vetëm nga momenti dhe nga fakti i vetëm i lindjes së tij, ekziston mes atij dhe prindërve një lidhje përbërëse e « jetës familjare » që ngjarjet e mëvonshme mund ta prishin vetëm në rrethana të jashtëzakonshme (*Ahmut kundër Vendeve të Ulëta*, § 60 ; *Gül kundër Zvicrës*, § 32 ; *Berrehab kundër vendeve të Ulëta*, § 21 ; *Hokkanen kundër Finlandës*, § 54).

299. Për një baba natyror dhe fëmijën e tij të lindur jashtë martese, elementet e përshtatshme mund të përfshijnë bashkëjetesën, natyrën e marrëdhënies mes prindërve dhe interesin e tij për fëmijën (*Keegan kundër Irlandës*, §§ 42-45 ; *M.B. kundër Mbretërisë së Bashkuar* (gjyk) ; *Nylund kundër Finlandës* (gjyk) ; *L. kundër Vendeve të Ulëta*, §§ 37 - 40 ; *Chavdarov kundër Bullgarisë*, § 40).

300. Megjithëse në përgjithësi, bashkëjetesa nuk është një kusht *sine qua non* për një jetë familjare mes prindërve dhe fëmijëve (*Berrehab kundër Vendeve të Ulëta*, § 21).

301. Fëmijët e adoptuar dhe prindërit adoptivë (*X kundër Francës* (gjyk) ; *X kundër Belgjikës dhe Vendeve të Ulëta* (gjyk) ; *Pini e të tjerë kundër Rumanisë*, §§ 139-140 e 143-148). Një adoptim i ligjshëm dhe jo fiktiv mund të përbëjë një « jetë familjare », edhe në mungesë të bashkëjetesës ose të çdo lidhje konkrete mes një fëmije të adoptuar dhe prindërve adoptivë (*ibidem*, §§ 143-148).

302. Gjykata mund të njohë ekzistencën e një « jete familjare » *de facto* mes një familjeje pritëse dhe një fëmije të ardhur aty, në varësi të kohës që kanë kaluar së bashku, të cilësisë së marrëdhënieve, si edhe të rolit që ka marrë përsipër i rrituri kundrejt fëmijës (*Moretti dhe Benedetti kundër Italisë*, §§ 48-52).

303. Lidhjet mes fëmijës dhe njerëzve të afërt siç janë gjyshërit dhe nipërit, pasi këta të afërm mund të luajnë një rol të konsiderueshëm në jetën familjare (*Price kundër Mbretërisë së Bashkuar* (gjyk) ; *Bronda kundër Italisë*, § 51).

304. Jeta familjare nuk përfundon kur fëmija merret në ngarkim nga shërbimet për mbrojtjen e fëmijëve (*Johansen kundër Norvegjisë*, § 52) ose nëse prindërit divorcojnë (*Mustafa dhe Armağan Akın kundër Turqisë*, § 19).

305. Në rastet e emigracionit, nuk do të ketë jetë familjare mes prindërve dhe fëmijëve të rritur, vetëm në rastet kur ata mund të sjellin prova për elemente shtesë që shprehin varësinë, përveç lidhjeve afektive normale (*Kwakyee-Nti dhe Dufie kundër Vendeve të Ulëta* (gjyk) ; *Slivenko kundër Letonisë* [DHM], § 97). Megjithatë, këto lidhje mund të merren në konsideratë në aspektin e « jetës private » (*ibidem*). Gjykata ka pranuar në disa çështje ku bëhet fjalë për të rinj të cilët nuk kanë krijuar ende familjet e tyre, që lidhjet me prindërit dhe anëtarë të tjerë të afërt të familjes konsiderohen gjithashtu si një « jetë familjare » (*Maslov kundër Austrisë* [DHM], § 62).

Kur bëhet fjalë për çifte

306. Nocioni i « familjes » parashikuar nga neni 8 nuk kufizohet vetëm në marrëdhëniet e bazuara në martesë, por mund të përfshijë të tjera « lidhje familjare » *de facto*, kur palët bashkëjetojnë jashtë çdo lidhjeje martesore (*Johnston e të tjerë kundër Irlandës*, § 56).

307. Edhe në mungesë të bashkëjetesës, mund të ketë lidhje të mjaftueshme për të krijuar një jetë familjare (*Kroon e të tjerë kundër Vendeve të Ulëta*, § 30).

308. Martesat që nuk janë në përputhje me të drejtën kombëtare nuk e pengojnë jetën familjare (*Abdulaziz, Cabales dhe Balkandali kundër Mbretërisë së Bashkuar*, § 63). Një çift që ka kryer vetëm një martesë fetare që nuk njihet nga ligji kombëtar, mund të lidhet me

nacionin e «jetës familjare» sipas nenit 8. Megjithatë, kjo dispozitë nuk mund të interpretohet si detyruese për shtetin që të njohë martesën fetare, sidomos në fushën e të drejtave trashëgimore dhe të pensioneve familjare (*Serife Yiğit kundër Turqisë* [DHM], §§ 97-98 e 102).

309. Angazhimi nuk krijon në vetvete një jetë familjare (*Wakefield kundër Mbretërisë së Bashkuar* (gjk)).

310. Fakti që një çift homoseksualësh jetojnë një lidhje të qëndrueshme, përkon me nocionin e «jetës familjare» në të njëjtën mënyrë si marrëdhënia e një çifti heteroseksualësh (*Schalk dhe Kopf kundër Austrisë*, §§ 92-94 ; *P.B. dhe J.S. kundër Austrisë*, § 30).

Kur bëhet fjalë për marrëdhënie të tjera

311. Jeta familjare mund të ekzistojë gjithashtu mes vëllezërve dhe motrave (*Moustaquim kundër Belgjikës*, § 36 ; *Mustafa dhe Armağan Akın kundër Turqisë*, § 19), mes hallave/tezeve dhe xhaxhallarëve/dajave, mes mbesave dhe nipërve (*Boyle kundër Mbretërisë së Bashkuar*, §§ 41-47). Megjithatë, sipas qasjes tradicionale, marrëdhëniet e ngushta jashtë «jetës familjare» hyjnë përgjithësisht në sferën e «jetës private» (*Znamenskaia kundër Rusisë*, § 27, dhe referencat që figurojnë në të).

Interesa materiale

312. «Jeta familjare» nuk përmban vetëm marrëdhëniet me karakter social, moral ose kulturor, por ajo përfshin gjithashtu interesa materiale, siç janë detyrimet ushqimore dhe vendit që i caktohet pasurisë së trashëguar në rendin e brendshëm juridik, në pjesën më të madhe të shteteve kontraktuese. Kështu, Gjykata ka pranuar që të drejtat trashëgimore mes fëmijëve dhe prindërve, si edhe mes nipërve dhe gjyshërve janë aq të lidhura me jetën familjare, sa ndodhen nën pushtetin e nenit 8 (*Marckx kundër Belgjikës*, § 52 ; *Pla dhe Puncernau kundër Andorrës*, § 26). Megjithatë, neni 8 nuk kërkon që për qëllime të trashëgimisë, një fëmijë të ketë të drejtë të njihet si trashëgimtari i një personi të vdekur (*Haas kundër Vendeve të Ulëta*, § 43).

313. Gjykata ka gjykuar tashmë se dhënia e një ndihme familjare i mundëson shtetit të «dëshmojë për respektin e tij për jetën familjare» sipas nenit 8 dhe të hyjë në fushën e zbatimit të këtij neni (*Faësie kundër Greqisë*, § 28).

314. Nocioni i «jetës familjare» nuk zbatohet ndaj një veprimi që synon dëmshpërblimin e një të treti, pas vdekjes së të fejuarës së kërkuesit (*Hofmann kundër Gjermanisë* (gjk)).

4. Nocione të «banesës» dhe të «korrespondencës»

Neni 8 – E drejta për respektimin e jetës private dhe familjare

« 1. Çdokush ka të drejtën e respektimit (...) të banesës dhe korrespondencës së tij.

2. Autoriteti publik nuk mund të ndërhyjë në ushtrimin e kësaj të drejte, përveçse në shkallën e parashikuar nga ligji dhe kur është e nevojshme në një shoqëri demokratike, në interes të sigurisë publike, për mbrojtjen e rendit publik, shëndetit ose moralit ose për mbrojtjen e të drejtave dhe lirive të të tjerëve.»

a) Fusha e zbatimit e nenit 8

315. Megjithëse neni 8 synon të mbrojë katër fusha të lirisë personale – jetën e tij private, familjare, banesën dhe korrespondencën - , këto fusha nuk përjashtojnë njëra-tjetrën dhe një

masë mund të përbëjë në të njëjtën kohë një ndërhyrje në të drejtën e respektimit të jetës private dhe familjare dhe në të drejtën e respektimit të banesës ose të korrespondencës (*Mentes e të tjerë kundër Turqisë*, § 73 ; *Klass e të tjerë kundër Gjermanisë*, § 41 ; *López Ostra kundër Spanjës*, § 51 ; *Margareta dhe Roger Andersson kundër Suedisë*, § 72).

b) Rëndësia e nocionit të « banesës »

316. Nocioni i banesës është një koncept autonom, sa dhe përgjigja e pyetjes nëse njëfarë vendbanimi mund të quhet « banesë » dhe të lidhet me nenin 8 § 1, varet nga rrethanat e faktit dhe pikërisht nga ekzistenca e lidhjeve të mjaftueshme dhe të vazhdueshme me një vend të caktuar (*Prokopovitch kundër Ruisë*, § 36 ; *Gillow kundër Mbretërisë së Bashkuar*, § 46 ; *McKay-Kopecka kundër Polonisë* (gjyk)). Përveç kësaj, fjala « home » që figuron në variantin anglisht të nenit 8 është një termë që nuk është interpretuar *stricto sensu*, meqenëse barasvlerësi i tij në frëngjisht « banesë » ka një konotacion më të gjerë (*Niemietz kundër Gjermanisë*, § 30). Ky nocion :

- përfshin zënien e një shtëpie që i përket dikujt tjetër nëse kjo zgjat me periudha të gjata vjetore (*Mentes e të tjerë kundër Turqisë*, § 73). Një kërkues nuk ka domosdoshmërisht nevojë për të qenë pronar i një « banese » sipas nenit 8 ;
- nuk kufizohet me rezidencat që janë vendosur me ligj (*Buckley kundër Mbretërisë së Bashkuar*, § 54 ; *Prokopovitch kundër Ruisë*, § 36) ;
- mund të zbatohet për një banesë sociale që kërkuesi e kishte zënë në cilësinë e qiramarrësit, edhe pse, sipas të drejtës së brendshme, e drejta e zënies së banesës kishte përfunduar (*McCann kundër Mbretërisë së Bashkuar*, § 46) ;
- nuk kufizohet me rezidencat tradicionale dhe përfshin mes të tjerave edhe karvanët dhe banesat e tjera jo të qëndrueshme (*Buckley kundër Mbretërisë së Bashkuar*, mendim i Komisionit, § 64 ; *Chapman kundër Mbretërisë së Bashkuar* [DHM], §§ 71-74) ;
- mund të zbatohet gjithashtu për rezidencat dytësore dhe shtëpitë për pushime (*Demades kundër Turqisë*, §§ 32-34) ;
- mund të zbatohet gjithashtu për ambientet profesionale në mungesë të një dallimi të qartë mes zyrës dhe rezidencës private ose mes aktiviteteve private dhe profesionale (*Niemietz kundër Gjermanisë*, §§ 29-31) ;
- zbatohet gjithashtu për selinë qendrore, filialet ose ambientet e tjera profesionale të një shoqërie (*Société Colas Este të tjerë kundër Francës*, § 41) ;
- nuk zbatohet në lidhje me qëllimin për të ndërtuar një shtëpi në një truall, dhe as për faktin që dikush ka rrënjët në një rajon të veçantë (*Loizidou kundër Turqisë*, § 66) ;
- nuk zbatohet në rastin e një lavanderie, pasuri e përbashkët e bashkëpronësisë së një ndërtese, që ka një përdorim të rastësishëm (*Chelu kundër Rumanisë*, § 45), në rastin e lozhës së artistit (*Hartung kundër Francës* (gjyk)), apo në tokat ku pronarët e tyre ushtrojnë një sport ose ku ata autorizojnë praktikën e tij (për shembull, gjahun, *Friend e të tjerë kundër Mbretërisë së Bashkuar* (gjyk), § 45).

Kur një kërkues pretendon si « banesë » të tij një vend ku ai nuk ka banuar kurrë ose shumë pak apo që nuk banon prej një periudhe kohe të konsiderueshme, ka të ngjarë që lidhjet që ka ky person me këtë vend janë aq të dobëta sa nuk mund të ngrihet një çështje, madje as një çështje e marrë veçmas nga pikëpamja e nenit 8 (shih për shembull, *Andreou Papi kundër Turqisë*, § 54). Mundësia e trashëgimisë së kësaj pasurie nuk përbën një lidhje konkrete të

mjaftueshme për të arritur në përfundimin se ekziston një « banesë » (*Demopoulos e të tjerë kundër Turqisë* (gjyk) [DHM], §§ 136-137).

c) Shembuj të ndërhyrjes

317. Mes ndërhyrjeve të mundshme në të drejtën e respektimit të banesës, mund të përmendim :

- shkatërrimi i qëllimshëm i banesës (*Selçuk dhe Asker kundër Turqisë*, § 86) ;
- refuzimi për të autorizuar persona të zhvendosur që të kthehen në banesën e tyre (*Qipro kundër Turqisë* [DHM], §§ 165-177) ;
- kontrollet (*Murray kundër Mbretërisë së Bashkuar*, § 88 ; *Chappell kundër Mbretërisë së Bashkuar*, §§ 50-51 ; *Funke kundër Francës*, § 48), dhe të tjera vizita në banesë të kryera nga policia (*Evcen kundër Vendeve të Ulëta* (gjyk) ; *Kanthak kundër Gjermanisë* (gjyk)) ;
- vendimet në fushën e menaxhimit të trojeve (*Buckley kundër Mbretërisë së Bashkuar*, § 60), dhe vendimet e shpronësimit (*Howard kundër Mbretërisë së Bashkuar* (gjyk)) ;
- problemet e mjedisit (*López Ostra kundër Spanjës*, § 51 ; *Powell dhe Rayner kundër Mbretërisë së Bashkuar*, § 40 ; *Deés kundër Hungarisë*, §§ 21-24) ;
- përgjimet telefonike (shih *Klass e të tjerë kundër Gjermanisë*, § 41) ;
- mungesa e mbrojtjes së pasurive personale që janë pjesë e banesës (*Novosseletski kundër Ukrainës*).

318. Megjithatë, ka masa që prekin të drejtën e gëzimit të banesës dhe që duhen shqyrtuar nga këndvështrimi i nenit 1 të Protokollit nr. 1. Mund të bëhet fjalë për :

- çështjet e zakonshme të shpronësimit (*Mehmet Salih dhe Abdülsamet Çakmak kundër Turqisë*, § 22 ; *Mutlu kundër Turqisë*, § 23) ;
- disa aspekte të kontratave të qirasë siç është niveli i çmimit të qirave (*Langborger kundër Suedisë*, § 39).

319. Po ashtu, disa masa që përbëjnë shkelje të nenit 8, nuk sjellin domosdoshmërisht shkeljen e nenit 1 të Protokollit nr. 1 (*Surugiu kundër Rumanisë*).

320. Në lidhje me detyrimet pozitive, respektimi i banesës mund të kërkojë gjithashtu miratimin e disa masave nga pushteti publik që kanë si qëllim respektimin e kësaj të drejte edhe në marrëdhëniet mes individëve, për të penguar hyrjet e padëshiruara të personave dhe ndërhyrjet në banesën e kërkuesit (*ibidem*, § 59, dhe referencat që figurojnë në të ; *Novosseletski kundër Ukrainës*, § 68).

d) Rëndësia e nocionit të « korrespondencës

321. E drejta për të respektuar korrespondencën synon të mbrojë karakterin konfidencial të komunikimeve private (*B.C. kundër Zvicrës* (gjyk)) dhe si e tillë, ajo është interpretuar si e zbatueshme në fushat e mëposhtme :

- korrespondenca mes individëve, përfshirë rastin kur dërguesi ose marrësi është i burgosur (*Silver e të tjerë kundër Mbretërisë së Bashkuar*, § 84 ; *Mehmet Nuri Özen e të tjerë kundër Turqisë*, § 41), si edhe pakot e kontrolluara nga policët doganorë (*X kundër Mbretërisë së bashkuar* (gjyk)) ;
- bisedat telefonike (*Klass e të tjerë kundër Gjermanisë*, §§ 21 e 41 ; *Malone kundër Mbretërisë së Bashkuar*, § 64 ; *Margareta dhe Roger Andersson kundër Suedisë*, § 72),

- përfshirë dhe informacionet që lidhen me këto biseda, si datën, kohëzgjatjen e tyre dhe numrat e formuar (*P.G. dhe J.H. kundër Mbretërisë së Bashkuar*, § 42) ;
- mesazhet me biper (*Taylor-Sabori kundër Mbretërisë së Bashkuar*) ;
  - format më të vjetra të komunikimit elektronik si faksi (*Christie kundër Mbretërisë së Bashkuar* (gjyk)) ;
  - mesazhet elektronike (e-mails), si edhe elementet e mbledhura me anë të mbikëqyrjes së përdorimit të internetit nga një person (*Copland kundër Mbretërisë së Bashkuar*, §§ 41-42) ;
  - një radio private (*X dhe Y kundër Belgjikës* (gjyk)), por jo kur ajo është në një frekuencë publike, e kapshme nga të tjerët (*B.C. kundër Zvicrës* (gjyk)) ;
  - korrespondenca e hapur në kuadrin e aktiviteteve profesionale ose që vijnë nga ambientet profesionale (*Kopp kundër Zvicrës*, § 50 ; *Halford kundër Mbretërisë së Bashkuar* §§ 44-46) ;
  - Të dhënat elektronike të marra gjatë një kontrolli tek një avokat (*Wieser dhe Bicos Beteiligung GmbH kundër Austrisë*, § 45).

322. Përmbajtja e korrespondencës nuk ka asnjë pasojë në çështjen e ndërhyrjes (*A. kundër Francës*, §§ 35-37 ; *Frérot kundër Francës*, § 54).

323. Nuk ka parim *de minimis* që të ketë ndërhyrje : mjafton që të jetë hapur vetëm një letër (*Narinen kundër Finlandës*, § 32).

324. Deri tani Gjykata ka pranuar të mbajë detyrimet pozitive të shprehura më poshtë në kuadrin e korrespondencës :

- detyrimin për ndalimin e përhapjes së bisedave private në publik (*Craxi kundër Italisë (nr. 2)*, §§ 68-76) ;
- detyrimin për të ndihmuar të burgosurit të shkruajnë duke iu furnizuar atë çka është e nevojshme (*Cotlet kundër Rumanisë*, §§ 60-65).

5. Nocioni i « pasurisë »

Neni 1 i Protokollit nr. 1 – Mbrojtja e pronës

« 1. Çdo person fizik ose juridik ka të drejtën e gëzimit paqësor të pasurisë së tij (...) »

a) Pasuritë e mbrojtura

325. Një kërkues mund të ankimojë një shkelje të nenit 1 të Protokollit nr. 1 vetëm nëse vendimet të cilat ai padit lidhen me nocionin e « pasurive » sipas kësaj dispozite. Nocioni i « pasurisë » mund të përfshijë si « pasuritë aktuale », ashtu edhe vlerat trashëgimore, si dhe detyrimet në bazë të të cilave kërkuesi mund të pretendojë të ketë të paktën një « shpresë të ligjshme » që të gëzojë me të vërtetë të drejtën e pronësisë (*J.A. Pye (Oxford) Ltd dhe J.A. Pye (Oxford) Land Ltd kundër Mbretërisë së Bashkuar* [DHM], § 61 ; *Maltzan e të tjerë kundër Gjermanisë* (gjyk) [DHM], § 74 c) ; *Kopecný kundër Sllovakisë* [DHM], § 35 c)).

Një « shpresë » është e « ligjshme » kur ajo bazohet në një dispozitë ligjore ose në një akt juridik në lidhje me interesin trashëgimor në fjalë (*Saghinadze e të tjerë kundër Gjeorgjisë*, § 103).

b) Rëndësi autonome

326. Nocioni i « pasurisë » i parashikuar nga pjesa e parë e nenit 1 të Protokollit nr.1 ka një rëndësi autonome që nuk kufizohet me pronësinë e mallrave të trupëzuar dhe që është i pavarur në raport me cilësimet formale të së drejtës së brendshme : disa të drejta dhe interesa të tjera që përbëjnë aktivet mund të konsiderohen gjithashtu si të « drejta pronësie » dhe si « pasuri » sipas kuptimit të kësaj dispozite. E rëndësishme është të kërkohet nëse rrethanat e një çështjeje të dhënë, të konsideruara në tërësinë e tyre, janë të tilla që ta bëjnë kërkuesin titullar të një interesi të rëndësishëm që mbrohet nga neni 1 i Protokollit nr.1 (*Depalle kundër Francës* [DHM], § 62 ; *Anheuser-Busch Inc. kundër Portugalisë* [DHM], § 63 ; *Öneryıldız kundër Turqisë* [DHM], § 124 ; *Bronioëski kundër Polonisë* [DHM], § 129 ; *Beyeler kundër Italisë* [DHM], § 100 ; *Iatridis kundër Greqisë* [DHM], § 54).

Në lidhje me mallrat e patrupëzuara, Gjykata ka marrë veçanërisht në konsideratë faktin nëse situata juridike në fjalë shkaktonte të drejta dhe interesa financiare dhe kishte në këtë mënyrë një vlerë ekonomike (*Paeffgen GmbH kundër Gjermanisë* (gjk)).

c) Pasuri aktuale

327. Neni 1 i Protokollit nr. 1 vlen vetëm për pasuritë aktuale (*Marckx kundër Belgjikës*, § 50 ; *Anheuser-Busch Inc. kundër Portugalisë* [DHM], § 64). Ai nuk garanton të drejtën për të blerë pasuri (*Slivenko e të tjerë kundër Letonisë* (gjk) [DHM], § 121 ; *Kopecký kundër Sllovakisë* [DHM], § 35 b)).

328. Një person që denoncon një shkelje të së drejtës së tij për respektimin e pasurisë, duhet fillimisht të provojë ekzistencën e kësaj të drejte (*Pištárová kundër Republikës Çeke*, § 38 ; *Des Fours Walderode kundër Republikës Çeke* (gjk); *Zhigalev kundër Rusisë*, § 131).

329. Kur ka kundërshtime në lidhje me çështjen nëse një kërkues ka interesa trashëgimore që mund të pretendojë të mbrohet nga neni 1 i Protokollit nr.1, Gjykata mblidhet për të përcaktuar situatën juridike të të interesuarit (*J.A. Pye (Oxford) Ltd dhe J.A. Pye (Oxford) Land Ltd kundër Mbretërisë së Bashkuar* [DHM], § 61).

d) Detyrime

330. Kur interesi trashëgimor në fjalë ka natyrën e një detyrimi, ai mund të konsiderohet si një « vlerë trashëgimore » vetëm nëse ka një bazë të mjaftueshme në të drejtën e brendshme, për shembull, kur konfirmohet nga jurisprudenca e hartuar nga gjykatat (*Plechanow kundër Polonisë*, § 83 ; *Vilho Eskelinen e të tjerë kundër Finlandës* [DHM], § 94 ; *Anheuser-Busch Inc. kundër Portugalisë* [DHM], § 65 ; *Kopecký kundër Sllovakisë* [DHM], § 52 ; *Draon kundër Francës* [DHM], § 68).

331. Një detyrim i njohur nga një vendim i drejtësisë përbën një « pronë » nëse është i provuar mjaftueshëm për të qenë i kërkueshëm (*Rafineritë greke Stran dhe Stratis Andreadis kundër Greqisë*, § 59 ; *Bourdov kundër Rusisë*, § 40).

332. Jurisprudenca e Gjykatës nuk e parashikon ekzistencën e një « mosmarrëveshje reale » apo të një « pretendimi që mund të mbrohet » si një kriter që mundëson gjykimin e ekzistencës së një « shprese të ligjshme » të mbrojtur nga neni 1 i Protokollit nr.1 (*Kopecký kundër Sllovakisë* [DHM], § 52 ; *Vilho Eskelinen e të tjerë kundër Finlandës* [DHM], § 94).

333. Nuk mund të arrihet në përfundim mbi ekzistencën e një shprese të ligjshme nëse ka kundërshtime mbi mënyrën se si duhet të interpretohet dhe zbatohet e drejta e brendshme dhe argumentet e parashtruara nga kërkuesi në këtë rast janë hedhur poshtë përfundimisht nga juridiksionet kombëtare (*Anheuser-Busch Inc. kundër Portugalisë* [DHM], § 65 ; *Kopecký kundër Sllovakisë* [DHM], § 50).

e) Kthimi i pronave

334. Neni 1 i Protokollit nr.1 nuk mund të interpretohet sikur mbart detyrimin e përgjithshëm për shtetet kontraktuese që të kthejnë pronat që u janë transferuar para ratifikimit të Konventës. Po ashtu, neni 1 i Protokollit nr. 1 nuk u imponon shteteve kontraktuese asnjë kufizim në lirinë e tyre për të përcaktuar fushën e zbatimit të legjislacioneve që mund të miratojnë në fushën e kthimit të pronave dhe të zgjedhin kushtet sipas të cilave ata pranojnë t'u kthejnë të drejtën e pronësisë ish pronarëve.

335. Në mënyrë të veçantë, shtetet kontraktuese disponojnë një hapësirë të gjerë vlerësimi në lidhje me mundësinë për të përjashtuar disa kategori ish pronarësh që kanë të drejtën e kthimit të pronave. Në ato raste ku janë përjashtuar disa kategori pronarësh, një kërkesë për kthimin e pronave e hartuar nga një person që i përket njëres prej këtyre kategorive, nuk mund të përbëjë bazën e një « shprese të ligjshme » që kërkon mbrojtjen e nenit 1 të Protokollit nr.1.

336. Në të kundërt, kur një shtet kontraktues, pas ratifikimit të Konventës, përfshirë dhe Protokollin nr.1, miraton një legjislacion që parashikon kthimin e plotë apo të pjesshëm të pronave të konfiskuara sipas regjimit të mëparshëm, një legjislacion i tillë mund të konsiderohet sikur sjell një të drejtë të re pronësie të mbrojtur nga nenin 1 i Protokollit nr.1 për personat që përmbushin kushtet e kthimit. I njëjti parim mund të zbatohet për dispozitat e kthimit ose të dëmshpërblimit të vendosur sipas një legjislacioni të miratuar para ratifikimit të Konventës, nëse ky legjislacion mbetet në fuqi pas ratifikimit të Protokollit nr.1 (*Maltzan e të tjerë kundër Gjermanisë* (gjyk) [DHM], § 74 d) ; *Kopecký kundër Sllovakisë* [DHM], § 35 d)).

337. Shpresa për të njohur një të drejtë pronësie e cila është e pamundur të ushtrohet efektivisht, nuk mund të konsiderohet si « pronë » sipas kuptimit të nenit 1 të Protokollit nr.1. E njëjta gjë vlen edhe për një detyrim të kushtëzuar i cili shuhet nga fakti i mosrealizimit të kushtit (*Malhous kundër Republikës Çeke* (gjyk) [DHM] ; *Kopecký kundër Sllovakisë* [DHM], § 35 c)).

338. Besimi që një ligj që ka qenë më parë në fuqi të jetë ndryshuar në favor të një kërkuesi, nuk mund të konsiderohet si një formë shprese e ligjshme në lidhje me neni 1 të Protokollit nr. 1. Ka një dallim mes një shprese modeste, sado e kuptueshme qoftë ajo, dhe një shprese të ligjshme që duhet të ketë një natyrë më konkrete dhe të bazohet në një dispozitë ligjore ose një akt juridik, si për shembull një vendim gjyqësor (*Gratzinger dhe Gratzingerova kundër Republikës Çeke* (gjyk) [DHM], § 73 ; *Maltzan e të tjerë kundër Gjermanisë* (gjyk) [DHM], § 112).

f) Të ardhurat e pritshme në të ardhmen

339. Të ardhurat e pritshme në të ardhmen konsiderohen si « pasuri » vetëm atëherë kur janë regjistruar ose kur ekziston kundrejt tyre një detyrim që sanksionohet nga drejtësia (*Ian Edgar (Liverpool) Ltd kundër Mbretërisë së Bashkuar* (gjyk) ; *Wendenburg e të tjerë kundër Gjermanisë* (gjyk) ; *Levänen e të tjerë kundër Finlandës* (gjyk) ; *Anheuser-Busch Inc. kundër Portugalisë* [DHM], § 64).

g) Klientela

340. Neni 1 i Protokollit nr. 1 zbatohet për profesionet e lira dhe klientelën e tyre sepse bëhet fjalë për njësi të cilat kanë një lloj vlere. Duke u dhënë me shumë përkujdesje karakterin e një të drejte private, ato shqyrtohen si një vlerë trashëgimore, pra si një pasuri sipas kuptimit të fjalisë së parë të nenit 1 të Protokollit nr. 1 (*Lederer kundër Gjermanisë* (gjyk) ; *Buzescu kundër Rumanisë*, § 81 ; *Wendenburg e të tjerë kundër Gjermanisë* (gjyk) ; *Olbertz kundër Gjermanisë* (gjyk) ; *Döring kundër Gjermanisë* (gjyk) ; *Van Marle e të tjerë kundër Vendeve të Ulëta*, § 41).

h) Leja e shfrytëzimit në një aktivitet tregëtar

341. Një leje shfrytëzimi për një aktivitet tregëtar përbën një pasuri ; tërheqja e saj konsiderohet si një cënim në të drejtën e respektimit të pasurisë që garantohej nga neni 1 i Protokollit nr.1 (*Megadat.com SH.P.K. kundër Moldovës*, §§ 62-63 ; *Bimer SH.A. kundër Moldovës*, § 49 ; *Rosenzweig dhe Bonded Warehouses Ltd kundër Polonisë*, § 49 ; *Capital Bank AD kundër Bullgarisë*, § 130 ; *Tre Traktörer Aktiebolag kundër Suedisë*, § 53).

i) Inflacion

342. Neni 1 i Protokollit nr. 1 nuk krijon një detyrim të përgjithshëm për shtetet që të mbajnë, me anë të një indeksimi sistematik të kursimit, fuqinë blerëse me shumata e depozituara në organizmat financiarë (*Rudzińska kundër Polonisë* (gjyk) ; *Gayduk e të tjerë kundër Ukrainës* (gjyk) ; *Riabykh kundër Rusisë*, § 63).

Ai nuk e detyron shtetin të mbajë vlerën e kredive ose të zbatojë kredi private me norma interesi me afat duke marrë në konsideratë inflacionin (*Todorov kundër Bullgarisë* (gjyk)).

j) Pronësia intelektuale

343. Neni 1 i Protokollit nr. 1 zbatohet për pronësinë intelektuale (*Anheuser-Busch Inc. kundër Portugalisë* [DHM], § 72).

344. Ai zbatohet gjithashtu për kërkesën e regjistrimit të një marke (*ibidem*, § 78).

k) Aksionet

345. Aksionet me vlerë ekonomike mund të konsiderohen si pasuri (*Olczak kundër Polonisë* (gjyk), § 60 ; *Sovtransavto Holding kundër Ukrainës*, § 91).

l) Shërbimet e sigurimeve shoqërore

346. Asgjë nuk e justifikon kryerjen e një dallimi mes shërbimeve me kontribute dhe atyre pa kontribute sipas qëllimit të zbatueshmërisë së nenit 1 të Protokollit nr.1.

347. Nëse neni 1 i Protokollit nr. 1 nuk përmban asnjë të drejtë për përfitimin e shërbimeve sociale, të çfarëdo lloji qofshin ato, dhe kur një shtet kontraktues vendos një legjislacion që parashikon derdhjen në mënyrë automatike të një shërbimi social – dhënia e këtij shërbimi varet ose jo nga derdhja paraprake e kuotizacioneve – ky legjislacion duhet të konsiderohet si krijues i një interesi trashëgimor që lidhet me fushën e zbatimit të nenit 1 të Protokollit nr. 1 për personat që i plotësojnë kushtet e tij (*Stec e të tjerë kundër Mbretërisë së Bashkuar* (gjyk) [DHM], §§ 53-55 ; *Andrejeva kundër Letonisë* [DHM], § 77 ; *Moskal kundër Polonisë*, § 38).

III. PAPANUESHMËRITË QË KANË TË BËJNË ME THEMELIN**A. Mungesë e dukshme e themelit*****Neni 35 § 3 a) – Kushtet e pranueshmërisë***

« 3. Gjykata deklaron çdo kërkesë individuale të bërë në bazë të nenit 34 të papranueshme, kur mendon se :

a) kërkesa është (...) haptazi e paarsyetuar (...) »

1. Hyrje e përgjithshme

348. Edhe kur një kërkesë është në përputhje me Konventën dhe kur të gjitha kushtet formale të pranueshmërisë janë përmbushur, Gjykata mund ta deklarojë si të papranueshme për shkaqe që lidhen me shqyrtimin e themelit. Nga këto shkaqe, hipoteza më e përhapur

është rrëzimi i kërkesës kur ajo është « haptazi e paarsyetuar », pas një shqyrtimi paraprak të përmbajtjes së saj materiale, e cila në pamje të parë nuk tregon asnjë shkelje të të drejtave të garantuara nga Konventa dhe s'mund të deklarohet përnjëherësh si e papranueshme, pa kaluar në stadin formal të shqyrtimit të themelit të çështjes (që normalisht do të çonte në një vendim).

349. Fakti që për të arritur në përfundimin e mungesës së dukshme të themelit, Gjykata ka ndonjëherë nevojë të mbledhë vëzhgime nga palët dhe të përdorë një arsyetim të gjatë dhe të hollësishëm në vendimin e saj, kjo procedurë nuk i ndryshon asgjë karakterit « haptazi » të paarsyetuar të kërkesës (*Mentzen kundër Letonisë* (gjyk)).

350. Shumica absolute e kërkesave haptazi të paarsyetuara deklarohen të papranueshme *de plano* nga një gjyqtar i vetëm ose nga një komitet i përbërë prej tri gjyqtarësh (nenet 27 dhe 28 të Konventës. Megjithatë, disa kërkesa të këtij lloji shqyrtohen nga dhomat, madje – në raste të jashtëzakonshme – nga Dhoma e Madhe (*Gratzinger dhe Gratzingerova kundër Republikës Çeke* (gjyk) [DHM] ; *Demopoulos e të tjerë kundër Turqisë* (gjyk) [DHM]).

351. Kur flasim për një kërkesë « haptazi të paarsyetuar », mund të bëhet fjalë ose për tërësinë e kërkesës, ose për një ankesë të veçantë hartuar në kuadrin më të gjerë të një çështjeje. Kështu, në disa raste, një pjesë e kërkesës mund të rrëzohet si e instancës së katërt, ndërkohë që pjesa që mbetet e kërkesës mund të deklarohet e pranueshme dhe mund të çojë edhe në konstatimin e shkeljes së Konventës. Në këtë mënyrë, është më e saktë nëse flasim për « ankesa haptazi të paarsyetuara »

352. Për të kuptuar kuptimin dhe rëndësinë e nocionit të mungesës së dukshme të themelit, duhet kujtuar se njëri nga parimet themeltare që përbën bazën e gjithë sistemit të Konventës, është ai i subsidiaritetit. Në kontekstin e veçantë të Gjykatës Evropiane të të Drejtave të Njeriut, do të thotë që detyra për të siguruar respektin e të drejtave të parashikuara nga Konventa, zbatimin e tyre dhe sanksionimin që i takon në radhë të parë autoriteteve të shteteve kontraktuese, dhe jo Gjykatës. Ajo mund të ndërhyjë vetëm në rastin e dështimit të autoriteteve kombëtare (*Scordino kundër Italisë (nr. 1)* [DHM], § 140). Kështu, preferohet që investigimet në lidhje me faktet e çështjes dhe shqyrtimi i pyetjeve që ngrihen duhet të bëhen brenda mundësive në nivelin kombëtar, në mënyrë që autoritetet e brendshme të cilat janë në kontakt të drejtpërdrejt me forcat e vendit të tyre dhe në pozicion më të mirë për ta bërë, të marrin masa për të ngritur çështjet në lidhje me shkeljet e ankimuar ndaj Konventës (*Varnava e të tjerë kundër Turqisë* [DHM], § 164).

353. Ankesat haptazi të paarsyetuara mund të rigrupohen në katër kategori të veçanta : ankesat e « instancës së katërt », ankesa kundrejt të cilave ka një mungesë të dukshme ose evidente të shkeljes, ankesa të paargumentuara dhe së fundi, ankesa konfuze dhe të imagjinuara.

2. « Instanca e katërt »

354. Një kategori e veçantë e ankesave të çuara në Gjykatë quhen zakonisht ankesa të « instancës së katërt ». Ky term – që nuk gjendet në tekstin e Konventës, por që është futur nga organet e Konventës (*Kemmache kundër Francës (nr. 3)*, § 44) – është disi paradoksal sepse insiston në atë që Gjykata nuk është : ajo nuk është një juridiksion apeli, kasacioni apo rishikimi në raport me shtetet palë të Konventës, dhe nuk mund të rishqyrtojë çështjen në të njëjtën mënyrë si një juridiksion i lartë kombëtar. Kështu, çështjet e instancës së katërt rrjedhin nga një konceptim i gabuar nga ana e kërkuësve mbi rolin e Gjykatës dhe natyrën e mekanizmit gjyqësor të vendosur nga Konventa.

355. Në fakt, megjithë veçoritë që e karakterizojnë, Konventa mbetet një traktat ndërkombëtar që u bindet të njëjtave rregulla si traktatet e tjerë ndërshtetërore, sidomos atyre të Konventës së Vienës që lidhen me të drejtën e traktateve (*Demir dhe Baykara kundër Turqisë* [DHM], § 65). Në këtë mënyrë, Gjykata nuk mund të tejkalojë kufijtë e

kompetencave të përgjithshme që shtetet kontraktuese i kanë deleguar me vullnetin e tyre sovran. Mirëpo, këta kufij janë përcaktuar nga neni 19 i Konventës :

« Për të siguruar respektimin e zotimeve të ndërrmarra nga Palët e Larta Kontraktuese të kësaj Konvente dhe nga Protokollet e saj, krijohet Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut (...) »

356. Që nga ky moment, kompetenca e Gjykatës kufizohet në kontrollin e respektimit nga Shtetet kontraktuese të zotimeve të marra në fushën e të drejtave të njeriut me aderimin në këtë Konventë (dhe në Protokollet e saj). Përveç kësaj, meqenëse Gjykatës i mungon pushteti për të ndërhyrë në mënyrë të drejtpërdrejtë në rendin juridik të shteteve kontraktuese, ajo duhet të respektojë autonominë e këtyre rrethave juridike. Kjo do të thotë që ajo nuk është kompetente për të njohur gabimet e faktit ose të së drejtës që pretendohen të jenë kryer nga një juridiksion i brendshëm, vetëm në rastet kur këto gabime mund të kenë cënuar të drejtat dhe liritë e mbrojtura nga Konventa. Ajo vetë nuk mund të vlerësojë elementet e faktit apo të së drejtës që çuan juridiksionin kombëtar të miratojë këtë vendim dhe jo një tjetër, përndryshe ajo do të konsiderohej si një gjykatës i shkallës së tretë apo të katërt dhe nuk do të njihte kufijtë e misionit të saj (*García Ruiz kundër Spanjës* [DHM], § 28 ; *Perlala kundër Greqisë*, § 25).

357. Duke marrë në konsideratë atë që shkruhet më sipër, Gjykata, sipas rregullit të përgjithshëm, nuk mund të kundërshtojë konstatimet dhe përfundimet që rrjedhin nga instancat kombëtare në lidhje me :

- vendosjen e fakteve të çështjes ;
- interpretimin dhe zbatimin e të drejtës së brendshme ;
- pranueshmërinë dhe vlerësimin e provave në proces ;
- drejtësinë e rezultatit të një mosmarrëveshje civile;
- fajësinë ose jo të një të akuzuari në një çështje penale.

358. Në raste të jashtëzakonshme, Gjykata mund të vërë në dyshim këto konstatime dhe përfundime, nëse ato janë të njolllosura nga një arbitraritet flagrant dhe evident, në kundërshtim me drejtësinë dhe me mirëgjykimin, dhe që shkaktojnë shkelje të Konventës (*Sysoyeva e të tjerë kundër Letonisë* (çregjistrim) [DHM], § 89).

359. Një ankesë e instancës së katërt mund të hartohet sipas këndvështrimit të çdo dispozite materiale të Konventës, pavarësisht fushës së të drejtës ku bën pjesë mosmarrëveshja në nivel kombëtar. Doktrina e instancës së katërt zbatohet ndër të tjera edhe në çështjet:

- civile (*García Ruiz kundër Spanjës* [DHM], § 28, dhe *Pla dje Puncernau kundër Andorrës*, § 26) ;
- penale (*Perlala kundër Greqisë*, § 25, si edhe *Khan kundër Mbretërisë së Bashkuar*, § 34) ;
- fiskale (*Dukmedjian kundër Francës*, § 71) ;
- sociale (*Marion kundër Francës*, § 22) ;
- administrative (*Agathos e të tjerë kundër Greqisë*, § 26) ;
- elektorale (*Adamsons kundër Letonisë*, § 118) ;
- në lidhje me hyrjen, qëndrimin dhe largimin e të huajve (*Sysoyeva e të tjerë kundër Letonisë* (çregjistrim) [DHM]).

360. Megjithatë, ankesat e instancës së katërt hartohen në të shumtën e rasteve në fushën e nenit 6 § 1 të Konventës që lidhet me të drejtën për një « proces të rregullt » në fushën civile dhe penale. Duhet të merret parasysh – sepse ky është burimi i shumë keqkuptimeve nga ana e kërkuesve – që rregullsia që kërkohet nga neni 6 § 1 nuk është rregullsia « substanciale », nocion që ndodhet në kufijtë e së drejtës dhe të etikës dhe që vetëm gjyqtari i themelit mund ta zbatojë. Neni 6 § 1 garanton vetëm rregullsinë « procedurale », e cila, nga ana etike, shprehet me një procedurë kontradiktore ku palët dëgjoen dhe vendosen në të njëjtat kushte para gjykatësit (*Star Cate Epilekta Gevmata e të tjerë kundër Greqisë* (gjyk)).

361. Si pasojë, kur një ankesë e instancës së katërt hartohet sipas nenit 6 § 1 të Konventës, Gjykata e rrezon duke konstatuar që kërkuesi ka përfituar nga një procedurë kontradiktore ; në stadi të ndryshme të kësaj procedure, ai ka mundur të paraqesë argumentet dhe provat që ai i gjykon si të përshtatshme për kauzën e tij ; ai ka mundur të kundërshtojë efektivisht argumentet dhe provat e paraqitura nga pala kundërshtare ; argumentet e tij të përshtatshme nga ana objektive për zgjidhjen e mosmarrëveshjes u dëgjuan me kujdes dhe u shqyrtuan nga gjykata ; vendimi mbi mosmarrëveshjen është motivuar gjerësisht, në fakt edhe në të drejtë, dhe si pasojë, procedura e parashikuar në tërësinë e saj ishte e rregullt (*García Ruiz kundër Spanjës* [DHM], dhe *Khan kundër Mbretërisë së Bashkuar*).

3. Mungesë e dukshme ose e qartë e shkeljes

362. Ka gjithashtu mungesë të dukshme të themelit në rastet kur ankesa e kërkuesit plotëson të gjitha kushtet formale të pranueshmërisë, është në përputhje me Konventën dhe nuk përbën një rast të instancës së katërt, ndonëse nuk shfaq asnjë shkelje të të drejtave të garantuara nga Konventa. Sipas kësaj hipoteze, mënyra e veprimit e Gjykatës konsiston në shqyrtimin e themelit të ankesës, në nxjerrjen e përfundimit që nuk ka shkelje dhe në deklarimin e ankesës si të papranueshme pa qenë e nevojshme të vazhdojë më tej. Mund të dallojmë tri lloje ankesash që kërkojnë një procedurë të tillë.

a) Asnjë shfaqje arbitraretiti ose njëanësie

363. Sipas parimit të subsidiaritetit, u takon në fillim autoriteteve kombëtare të sigurojnë respektimin e të drejtave themeltare të Konventës. Në këtë mënyrë, sipas rregullit të përgjithshëm, vendosja e fakteve të çështjes dhe interpretimi i të drejtës së brendshme lidhen me të vetmen kompetencë të juridiksioneve dhe të autoriteteve të tjera kombëtare, ku konstatimet dhe përfundimet e tyre në këto fusha përkojnë me Gjykatën. Megjithatë, sipas parimit të efektivitetit të të drejtave që lidhet me çdo sistem të Konventës, Gjykata mund dhe duhet të sigurohet që procesi vendimmarrës që përfundon me aktin e denoncuar nga kërkuesi ishte i rregullt dhe aspak arbitrar (procesi vendimmarrës për të cilin behët fjalë në këtë rast mund të jetë administrativ ose gjyqësor, apo dhe të dy, sipas rastit).

364. Si pasojë, Gjykata mund të deklarojë si të paarsyetuar një ankesë, e cila është shqyrtuar në thelb nga instancat kombëtare kompetente gjatë një procedure që përmbush *a priori* kushtet e mëposhtme (dhe në mungesë të treguesve që mund të vërtetojnë të kundërtën) :

- procedura u zhvillua nga organet e parashikuara për këtë qëllim nga dispozitat e të drejtës kombëtare ;
- procedura u zhvillua në përputhje me dispozitat procedurale të së drejtës kombëtare ;
- pala e interesuar ka mundur të paraqesë argumentet dhe elementet e provës, të cilat u dëgjuan me kujdes nga autoriteti në fjalë ;
- organet kompetente shqyrtuan dhe morën në konsideratë të gjitha elementet e faktit dhe ato juridike që janë të përshtatshme nga ana objektive për zgjidhjen e rregullt të çështjes ;
- procedura ka përfunduar me një vendim i cili është motivuar ashtu siç duhet.

b) Asnjë shfaqje disproporcioni midis qëllimeve dhe mjeteve

365. Kur e drejta që i referohet Konventës nuk është absolute dhe priret për të pasur kufizime të qarta (të shkruara shprehimisht në Konventë) ose të nënkuptueshme (të përcaktuara nga jurisprudenca e Gjykatës), Gjykata vepron shpesh me analizën e proporcionalitetit të ndërhyrjes së denoncuar.

366. Nga dispozitat që shprehin qartë kufizimet e autorizuara, duhet dalluar një nëngrup të veçantë prej katër nenesh : neni 8 (e drejta për respektimin e jetës private dhe familjare), neni 9 (liria e mendimit, e ndërgjegjes dhe e fesë), neni 10 (liria e shprehjes), neni 11 (liria e tubimit dhe e organizimit). Të gjitha këto nene kanë të njëjtën strukturë : paragrafi i parë paraqet të drejtën themelore në fjalë, ndërkohë që paragrafi i dytë parashikon kushtet sipas të cilave shteti mund të kufizojë ushtrimin e kësaj të drejte. Paragrafët e dytë nuk janë hartuar në mënyrë krejtësisht të njëjtë, por struktura e tyre është identike. Për shembull, për të drejtën e respektimit të jetës private dhe familjare, neni 8 § 2 shprehet :

«Autoriteti publik nuk mund të ndërhyjë në ushtrimin e kësaj të drejte, përveçse në shkallën e parashikuar nga ligji dhe kur është e nevojshme në një shoqëri demokratike, në interes të sigurisë publike, për mbrojtjen e rendit publik, shëndetit ose moralit ose për mbrojtjen e të drejtave dhe lirive të të tjerëve.»

Neni 2 i Protokollit nr. 4 (liria e lëvizjes) i përket gjithashtu kësaj kategorie dispozitash sepse paragrafi i 3 është hartuar në të njëjtën mënyrë.

367. Kur Gjykata thirret për të shqyrtuar ndërhyrjen e pushteteve publike në ushtrimin e njërës prej të drejtave të lartpërmendura, ajo procedon gjithmonë me një analizë që ndahet në tri kohë. Nëse ka pasur me të vërtetë « ndërhyrje » nga ana e shtetit (dhe është një pyetje paraprake për t'u zgjidhur më vete, sepse përgjigjja jo gjithmonë është e qartë), Gjykata përpiket t'u përgjigjet tri pyetjeve të njëpasnjëshme :

- A parashikohet ndërhyrja nga një « ligj » i kuptueshëm dhe i parashikueshëm ashtu siç duhet ?
- Nëse po, a ndjek ajo të paktën një nga « qëllimet e ligjshme » të detajuara në mënyrë të plotë (repertori i cilave mund të ndryshojë paksa sipas neneve) ?
- Nëse po, a është ndërhyrja e « nevojshme në një shoqëri demokratike » për të arritur qëllimin e ligjshëm që ajo ndjek ? E thënë me fjalë të tjera, a ka një raport proporcionaliteti mes këtij qëllimi dhe kufizimeve në fjalë ?

368. Vetëm nëse ka një përgjigje pohuese për secilën nga këto tri pyetje, ndërhyrja konsiderohet si në përputhje me Konventën, ndërsa një përgjigje negative sjell konstatimin e shkeljes. Duke shqyrtuar pyetjen e tretë, Gjykata duhet të marrë në konsideratë marzhin e vlerësimit që disponon shteti, shtrirja e të cilit ndryshon ndjeshëm sipas rrethanave, natyrës së të drejtës së mbrojtur dhe natyrës së ndërhyrjes (*Stoll kundër Zvicrës* [DHM], § 105 ; *Demir dhe Baykara kundër Turqisë* [DHM], § 119 ; *S. dhe Marper kundër Mbretërisë së Bashkuar* [DHM], § 102 ; *Mentzen kundër Letonisë* (gjyk)).

369. E njëjta skemë zbatohet jo vetëm për nenet e përmendura më sipër, por gjithashtu për pjesën më të madhe të dispozitave të tjera të Konventës – përfshirë dhe rastet e kufizimeve të nënkuptueshme që nuk janë shkruar në tekstin e nenit në fjalë. Për shembull, e drejta për t'u drejtuar një gjykate, e njohur nga neni 6 § 1 i Konventës, nuk është absolute : ajo ka kufizime të nënkuptueshme që janë pranuar dhe nga natyra e saj ngjason me rregulloren e shtetit. Në këtë fushë, shtetet kontraktuese gëzojnë një marzh vlerësimi. Nga ana tjetër, i takon Gjykatës të vendosë si shkallë e fundit mbi respektimin e kërkesave të Konventës ; ajo duhet të verifikojë që kufizimet e zbatuara nuk kufizojnë aksesin që i është ofruar individit në atë pikë sa të çenohet e drejta në thelbin e saj. Përveç kësaj, kufizimi i të drejtës për t'u drejtuar një gjykate pajtohet me nenin 6 § 1, vetëm nëse ai ndjek një qëllim të ligjshëm dhe nëse ekziston

një raport i arsyeshëm i proporcionalitetit mes mjeteve të përdorura dhe qëllimit të synuar (*Cudak kundër Lituanisë* [DHM], § 55).

370. Nëse gjatë shqyrtimit paraprak të kërkesës, Gjykata është e bindur që kushtet e paraqitura më sipër janë përmbushur dhe që sipas të gjitha rrethanave të përshtatshme të çështjes, nuk ka disproporcion të qartë mes qëllimeve të ndjekura nga ndërhyrja e shtetit dhe mjeteve të përdorura, ajo deklaron ankesën e papranueshme për mungesë të dukshme të themelit. Atëherë, motivimi për vendimin e papranueshmërisë është i njëjtë ose i ngjashëm me atë që Gjykata do të miratonte në një vendim përfundimtar mbi themelin dhe faktin që nuk ka shkelje (*Mentzen kundër Letonisë* (gjyk)).

c) Të tjera çështje themeli relativisht të thjeshta

371. Përveç situatave të përmendura më sipër, Gjykata e deklaron një ankesë haptazi të paarsyetuar nëse ajo është e bindur që për arsye themeli, nuk shfaqet asnjë shkelje e dispozitës që i referohet Konventës. Kjo ndodh pikërisht në rastin e dy hipotezave :

- kur ekziston një jurisprudencë e qëndrueshme dhe e plotë e Gjykatës, e hartuar për çështje identike ose të ngjashme dhe që mundësojnë të arrihet në përfundimin që nuk ka shkelje të Konventës në rastin në fjalë (*Galev e të tjerë kundër Bullgarisë* (gjyk)) ;
- edhe në mungesë të një jurisprudence që trajton çështjen e ngritur në mënyrë të drejtpërdrejtë dhe të saktë, elementet ekzistuese të jurisprudencës mundësojnë të arrihet në përfundimin që nuk ka asnjë shkelje të Konventës (*Hartung kundër Francës* (gjyk)).

372. Në të dy rastet e sipërpërmendura, Gjykata mund të thirret për të shqyrtuar gjatë dhe me hollësi faktet e çështjes dhe të gjitha elementet e duhura që lidhen me faktet (*Collins dhe Akaziebie kundër Suedisë* (gjyk)).

4. Ankesa të paargumentuara : mungesë prove

373. Procedura në Gjykatë merr një karakter kontradiktor. Kështu, u takon palëve – kërkuarit dhe qeverisë mbrojtëse – të argumentojnë tezat e tyre si ato të faktit (duke i parashtruar Gjykatës elementet e nevojshme të provës) dhe të së drejtës (duke shpjeguar se pse, sipas mendimit të tyre, dispozita që i referohet Konventës është apo nuk është shkelur).

374. Nëse është e nevojshme për rastin në fjalë, neni 47 i rregullores së Gjykatës, i cili përcakton përmbajtjen e kërkesave individuale, thotë :

« 1. Çdo ankim në bazë të Nenit 34 të Konventës duhet bërë sipas një format kërkesë të ofruar nga Sekretaria, përveçse kur Kryetari i Seksionit përkatës vendos ndryshe. Kjo format kërkesë përmban:

(...)

d) parashtrimin e përmbledhur të fakteve ;

e) parashtrim të përmbledhur të shkeljes ose shkeljeve të pretenduara të Konventës dhe argumentat përkatës;

(...)

g) objektin e kërkesës ;

dhe të shoqëruar nga :

h) kopje të çdo dokumenti me rëndësi dhe sidomos të vendimeve, qoftë gjyqësore ose jo, të cilat kanë të bëjnë me objektin e kërkesës.

(...)

4. Mosrespektimi i kërkesave të parashikuara në paragrafin 1 (...) të këtij neni mund të bëjnë që kërkesa të mos merret në shqyrtim nga Gjykata.»

375. Përveç kësaj, sipas nenit 44C § 1 të rregullores së Gjykatës,

« Kur një palë nuk paraqet provat apo informacionet e kërkuara nga Gjykata apo nuk shpërndan informacionin e duhur me nismën e saj, apo kur nuk merr pjesë efektivisht në procedurat e çështjes, Gjykata mund të nxjerrë konkluzione ashtu si ta konsiderojë të përshtatshme. »

376. Kur kushtet e lartpërmendura nuk janë përmbushur, Gjykata e deklaron kërkesën e papranueshmë për mungesë të dukshme të themelit. Veçanërisht, kjo mund të ndodhë në hipotezat e mëposhtme :

- kur kërkuesi kufizohet të citojë një ose disa dispozita nga Konventa pa shpjeguar se ku janë shkelur ato, vetëm nëse shkelja duket shumë qartë nga faktet e çështjes (*Trofimchuk kundër Ukrainës* (gjyk) ; *Baillard kundër Francës* (gjyk)) ;
- kur kërkuesi harron ose refuzon të paraqesë provat dokumentuese në mbështetje të ankesave të tij (bëhet fjalë për vendimet e gjykatave dhe të autoriteteve të tjera kombëtare), përveç rasteve kur ka rrethana të jashtëzakonshme që nuk varen nga vullneti i tij duke e penguar atë t'i bëjë gati (për shembull, kur administrata e burgut refuzon t'i transmetojë Gjykatës dokumentet e dosjes së një të burgosuri).

5. Ankesa konfuze ose të imagjinuara

377. Gjykata rrëzon si haptazi të paarsyetuara ankesat që janë konfuze deri në atë pikë sa nga ana objektive është e pamundur për Gjykatën të kuptojë faktet që denoncon kërkuesi dhe ankesat që ai dëshiron t'i drejtojë asaj. E njëjta gjë ndodh për ankesat e imagjinuara, ato që lidhen me fakte objektivist të pamundura, dukshëm të shpikura dhe në kundërshtim me mirëgjykimin. Në këto raste, mungesa e shkeljes së Konventës është e dukshme për çdo vëzhgues mesatar, edhe pa formim juridik.

B. Mungesë e një dëmi të rëndësishëm

Neni 35 § 3 b) – Kushtet e pranueshmërisë

« 3. Gjykata deklaron çdo kërkesë individuale të bërë në bazë të nenit 34 të papranueshme, kur mendon se :
(...)

b) kërkuesi nuk ka pësuar ndonjë dëm të konsiderueshëm, përveç kur respektimi i të drejtave të njeriut sipas përcaktimit të Konventës dhe Protokolleve të saj kërkon shqyrtimin e kërkesës në lidhje me themelin, me kusht që të mos rrëzojë asnjë çështje për këtë shkak nëse nuk është shqyrtuar si duhet nga një gjykatë kombëtare. »

1. Konteksti i adoptimit të një kriteri të ri

378. Me hyrjen në fuqi të Protokollit nr. 14, më 1 qershor 2010, një kriter i ri i pranueshmërisë iu shtua kriterëve të parashikuara nga neni 35. Sipas nenit 20 të Protokollit, dispozita e re zbatohet për të gjitha kërkesat e pagjykuara ende nga Gjykata, përveç atyre që deklarohen të pranueshme para hyrjes në fuqi të Protokollit. Kështu, Gjykata zbatoi kriterin e ri në nëntë vendimet mbi pranueshmërinë : *Ionescu kundër Rumanisë* (gjyk) ; *Korolev kundër Ruisë* (gjyk) ; *Vasilchenko kundër Ruisë* ; *Rinck kundër Francës* (gjyk) ; *Holub kundër Republikës Çeke* (gjyk) ; *Bratři Zátkové, A.S., kundër Republikës Çeke* (gjyk) ; *Gaftoniuc kundër Rumanisë* (gjyk) ; *Matoušek kundër Republikës Çeke* (gjyk), dhe *Čavajda kundër Republikës Çeke* (gjyk).

Përveç kësaj, në dy vendime, Gjykata ka rrëzuar një përjashtim të papranueshmërisë ngritur nga qeveria mbi bazën e kriterit të ri (*Gaglione e të tjerë kundër Italisë*, §§ 14-19, dhe *Sancho Cruz dhe 14 çështje të tjera « Reforma agrare » kundër Portugalisë*, §§ 22-36).

Hyryja e këtij kriteri të ri u gjykua si e nevojshme duke parë ngarkesën gjithnjë në rritje të Gjykatës. Ai i jep asaj një mjet shtesë që duhet t'i mundësojë Gjykatës të përqëndrohet në

çështjet që justifikojnë shqyrtimin e themelit. Përveç kësaj, ai i mundëson Gjykatës të rrëzojë çështjet e gjykuara si « *de minimis* » në zbatim të parimit që gjyqtarët nuk duhet të njohin të tilla çështje (« *de minimis non curat praetor* »).

379. Nocioni « *de minimis* », ndonëse nuk ka qenë regjistruar në Konventën Evropiane të Drejtave të Njeriut para datës 1 qershor 2010, nuk do të thotë se nuk ka qenë përmendur në shumë opinione disidente të anëtarëve të Komisionit (*Eyoum-Priso kundër Francës* (gjk) ; *H.F. K.-F. kundër Gjermanisë* (gjk) ; *Lechesne kundër Francës* (gjk)) dhe të gjyqtarëve të Gjykatës (shih për shembull, *Dudgeon kundër Mbretërisë së Bashkuar* ; *O'Halloran dhe Francis kundër Mbretërisë së Bashkuar* [DHM], dhe *Micallef kundër Maltës* [DHM]), si edhe nga qeveritë në vëzhgimet e tyre për Gjykatën (shih për shembull, *Koumoutsea e të tjerë kundër Greqisë* (gjk)).

2. Objekti

380. Neni 35 § 3 b) përmban tri elemente të veçanta. Së pari, ai shpreh kriterin e pranueshmërisë : Gjykata mund të deklarojë të pavlefshme çdo kërkesë individuale kur mendon që kërkuesi nuk ka pësuar asnjë dëm të konsiderueshëm. Më pas vijnë dy klauzola për mbrojtje. Së pari, Gjykata nuk mund të deklarojë si të papranueshme një kërkesë nëse respektimi i të drejtave të njeriut kërkon shqyrtimin e themelit të saj. Së dyti, ajo nuk mund të rrëzojë mbi bazën e këtij kriteri të ri një çështje që nuk është shqyrtuar hollësisht nga një gjykatë e brendshme.

381. Vetëm Gjykata është kompetente për të interpretuar këtë kusht të ri të pranueshmërisë dhe për ta zbatuar atë. Gjatë dy viteve pasi ka hyrë në fuqi Protokollin, zbatimi i këtij kriteri të ri të pranueshmërisë do t'i rezervohet dhomave dhe Dhomës së Madhe (neni 20 § 2 i Protokollit nr. 14) që do të vendosin parimet e qarta të juridprudencës në lidhje me funksionimin e kriterit të ri në raste konkrete.

3. Lidhur me çështjen që të mësohet nëse kërkuesi ka pësuar ose jo një dëm të rëndësishëm

382. Shprehja « dëm i rëndësishëm » mund dhe duhet të jetë objekt i një interpretimi që vendos kritere objektive me anë të zhvillimit progresiv të jurisprudencës së Gjykatës. Ajo i jep Gjykatës një lloj fleksibiliteti, përveç atij që ajo ka tashmë nga efekti i kritereve ekzistuese të pranueshmërisë (shih [Raportin shpjegues](#) të Protokollit nr. 14, §§ 78 e 80). Kriteri i ri mbështetet në idenë që shkelja e një të drejte, cilido qoftë realiteti i saj nga pikëpamja juridike, duhet të kapë nivelin minimal të rëndësisë për të justifikuar shqyrtimin e saj nga një juridiksion ndërkombëtar (*Korolev kundër Rusisë* (gjk)).

383. Hartimi i kriterit merr parasysh dëmin që kërkuesi ka pësuar tashmë në nivel kombëtar. Nga faktorët që mund të merren në konsideratë figuron, por jo vetëm ai, impakti financiar për kërkuenin (*Bock kundër Gjermanisë* (gjk) në një shembull të kohëve të fundit që lidhet me një çështje të deklaruar si e papranueshme për shkak të karakterit të parëndësishëm të shumës në fjalë). Në çështjen *Ionescu kundër Rumanisë* (gjk), Gjykata ka dhënë mendimin që dëmi financiar që ka pësuar kërkuesi nuk ishte i rëndësishëm. Në fat, dëmi shkonte deri në 90 euro dhe asgjë nuk tregonte që humbja e kësaj shume do të sillte pasoja të rëndësishme në jetën personale të kërkuetit. Në çështjen *Korolev kundër Rusisë* (gjk), ankesat e kërkuetit ishin shprehimisht të kufizuara tek mospagesa nga autoriteti paditës të një shume më të vogël se një euro, e cila i ishte dhënë të interesuarit nga një juridiksion i brendshëm. Në çështjen *Vasilchenko kundër Rusisë*, kërkuesi ankohej për moszbatimin e një vendimi që i jepte atij një dëmshpërblim prej 12 eurosh. Në çështjen *Rinck kundër Francës* (gjk), ku dëmi i ankimuar shkonte në 150 euro, plus 22 euro shpenzimet e procedurës, Gjykata mendoi se asgjë nuk tregonte që pagesa e kësaj shume do të kishte pasoja të rëndësishme në jetën personale të

kërkuesit. Në çështjen *Gaftoniuc kundër Rumanisë* (gjyk), kërkuesja duhet të merrte shumën prej 25 euro. Megjithatë, Gjykata e ka parasysh faktin që pasojat e një humbje materiale, nuk duhet të maten në mënyrë abstrakte; edhe një dëm i vogël material mund të jetë i rëndësishëm nën varësi të situatës së veçantë të personit dhe të gjendjes ekonomike të vendit apo të rajonit ku jeton ai.

384. Kështu, Gjykata është në të njëjtën kohë e ndërjegjishme për faktin se ana financiare nuk përbën të vetmin element që duhet marrë në konsideratë për të përcaktuar nëse kërkuesi ka pësuar një dëm të rëndësishëm. Në fakt, shkelja e Konventës mund të lidhet me çështje të rëndësishme parimore dhe si pasojë, të shkaktojë një dëm të konsiderueshëm, ndonëse nuk cënon interesin financiar (*Korolev kundër Rusisë* (gjyk)). Mendimi subjektiv i kërkuesit në lidhje me efektet e shkeljes së ankimuar duhet të mund të justifikohet me arsye objektive. Kështu, në çështjen *Rinck kundër Francës* (gjyk), Gjykata ka menduar se heqja e një pike nga patenta e kërkuesit nuk ishte e mjaftueshme për të arritur në konkluzionin që fundi i mosmarrëveshjes të kishte pasojat të rëndësishme për situatën personale të të interesuarit, edhe pse ai e konsideronte si çështje parimore.

Në çështjet *Holub kundër Republikës Çeke* (gjyk), *Matoušek kundër Republikës Çeke* (gjyk) dhe *Čavajda kundër Republikës Çeke* (gjyk), Gjykata i ka bazuar vendimet e saj mbi faktin që vëzhgimet e palëve të tjera të cilat nuk u janë komunikuar kërkuesve, nuk përmbanin asnjë element të ri apo të dobishëm dhe që në secilën çështje, Gjykata Kushtetuese nuk ishte mbështetur në këto vëzhgime dhe si pasojë kërkuesit nuk kishin pësuar dëm të rëndësishëm sipas nenit 35 § 3 b).

Përkundrazi, në çështjen *Gaglione e të tjerë kundër Italisë*, Gjykata nuk pranoi argumentin e qeverisë sipas të cilit kërkuesit nuk kishin pësuar ndonjë dëm të rëndësishëm meqenëse vonesa në derdhjen e dëmshpërblimeve ishte nëntëmbëdhjetë muaj ose më shumë se nëntëmbëdhjetë muaj në 65% të çështjeve. Po ashtu, në çështjen *Sancho Cruz dhe 14 çështje të tjera « Reforma agrare » kundër Portugalisë*, ajo ka menduar se në dy çështjet ku qeveria kishte ngritur një përjashtim bazuar në kriterin e ri, kërkuesit kishin pësuar një dëm të rëndësishëm, duke pasur parasysh shumën e lartë të dëmshpërblimeve.

4. Dy klauzola për mbrojtje

a) Lidhur me çështjen që të mësohet nëse respektimi i te drejtave të njeriut kërkon shqyrtimin e kërkesë në themel

385. Elementi i dytë është një klauzolë për mbrojtje (shih *Raportin shpjegues* të Protokollit nr. 14, § 81) sipas të cilës kërkesa nuk do të deklarohet e papranueshme nëse respektimi i të drejtave të njeriut që garantohet nga Konventa dhe Protokollat e saj kërkon shqyrtimin e çështjes në themel. Hartimi i këtij elementi u frymëzua nga fjalë e dytë e nenit 37 § 1 të Konventës, ku ai përmbush një funksion të ngjashëm në kontekstin e vendimit të çregjistrimit të kërkesës nga Gjykata. I njëjti formulim përdoret gjithashtu për nenin 39 § 1 si bazë për arritjen e një marrëveshjeje me mirëkuptimin e palëve.

386. Organet e Konventës i kanë interpretuar gjithmonë këto dispozita si detyruese për vazhdimin e shqyrtimit të një çështjeje, me gjithë arritjen e marrëveshjes mes palëve apo ekzistencën e çdo motivi tjetër për çregjistrimin e kërkesës nga Gjykata. Gjykata e ka gjykuar të nevojshme të procedojë me një shqyrtim më të thelluar të rastit që lidhet me çështjet e karakterit të përgjithshëm që prekin respektimin e Konventës (*Tyrer kundër Mbretërisë së Bashkuar*, raport i Komisionit, § 2).

387. Çështje të tilla me karakter të përgjithshëm shtrohen, për shembull kur duhen saktësuar detyrimet e shteteve në lidhje me Konventën ose kur duhet nxitur shteti mbrojtës të zgjidhë një problem strukturor që prek persona të tjerë që ndodhen në të njëjtën situatë si kërkuesi. Kështu, shpesh herë Gjykatës i është dashur të verifikojë, nën këndvështrimin e

neneve 37 dhe 38⁵, nëse problemi i përgjithshëm që ngre çështja ishte apo është duke u zgjidhur dhe nëse raste të tjera të ngjashme ishin zgjidhur nga Gjykata në të tjera çështje (shih mes shumë të tjerash, *Can kundër Austrisë*, §§ 15-18, dhe *Léger kundër Francës* (çregjistrim) [DHM], § 51). Kështu, kur Gjykata ka pasur tashmë mundësinë për t'u prononcuar mbi zbatimin e rregullave procedurale nga autoritetet e vendit dhe që ankesa paraqet vetëm një interes historik, respektimi i të drejtave të njeriut nuk do të kërkonte shqyrtimin e kësaj ankese më sipër (*Ionescu kundër Rumanisë* (gjyk)). Në çështjen *Holub kundër Republikës Çeke* (gjyk), çështja e ngritur që lidhet me moskomunikimin e vëzhgimeve të palëve të tjera kërkuetit në procedurën e Gjykatës Kushtetuese, ishte shqyrtuar tashmë në çështje të mëparshme (shih për shembull, *Milatová e të tjerë kundër Republikës Çeke*; *Mareš kundër Republikës Çeke* dhe *Vokoun kundër Republikës Çeke*). Në vendimin që ajo ka dhënë në çështjen *Korolev kundër Ruisë* (gjyk), Gjykata nuk ka gjetur asnjë arsye madhore të rendit publik që justifikon shqyrtimin e çështjes në themel. Ajo ka arritur në këtë përfundim pasi ajo është prononcuar tashmë në shumë raste për çështje të ngjashme me ato të ngritura në rastin në fjalë dhe se Gjykata dhe Komiteti i Ministrave e kishin trajtuar problemin strukturor të moszbatimit të gjykimeve të dhëna nga juridiksionet e brendshme të Federatës së Ruisë.

b) Lidhur me çështjen që të mësohet nëse çështja është shqyrtuar tashmë si duhet nga një gjykatë e brendshme

388. Gjykata nuk do të mund kurrë të rrëzojë një kërkesë për shkak të banalitetit të saj, nëse çështja nuk është shqyrtuar hollësisht nga një gjykatë e brendshme. Kjo dispozitë reflekton parimin e subsidiaritetit, ashtu siç shprehet në nenin 13 të Konventës, që kërkon që rendi i brendshëm të ofrojë një ankimim efektiv në lidhje me shkeljet e ankimuarra (*Korolev kundër Ruisë* (gjyk)). Në çështjen *Holub kundër Republikës Çeke* (gjyk), Gjykata ka saktësuar se shqyrtimi i duhur duhet të kryhet nga gjykata e brendshme mbi « çështjen » në kuptimin e gjerë të fjalës (në anglisht « case ») dhe jo mbi « kërkesën » (në anglisht « application » e paraqitur në të).

389. Në lidhje me interpretimin e termit « i duhur », ky kriter i ri nuk do të jetë objekt i një interpretimi aq strikt sa dhe detyrimi për një proces të rregullt që shtron neni 6 i Konventës (*Ionescu kundër Rumanisë* (gjyk)).

---

5. Teksti i Konventës në zbatim para hyrjes në fuqi të Protokollit nr. 14.

INDEKSI I VENDIMEVE DHE GJYKIMEVE

(shifrat tregojnë numrat e faqeve)

Gjykata i jep vendimet dhe gjykimet e veta në anglishte ose frëngjishte, dy gjuhët e saj zyrtare. Hiperlinket e çështjeve të cituara në udhërrëfytes shpjen në faqet ku ndodhet teksti origjinal i vendimit apo gjykimit. Lexuesi është i ftuar të konsultojë, nëpërmjet faqes së internetit të Gjykatës (www.echr.coe.int), bazën e të dhënave mbi jurisprudencën e Gjykatës (që quhet HUDOC) e cila përmban pikërisht tekstin e plotë të të gjitha vendimeve dhe gjykimeve të dhëna nga kjo e fundit. Baza e të dhënave HUDOC lejon gjithashtu hyrjen në tekstet e përkthyer, jo vetëm në gjuhë zyrtare, edhe në rreth njëzet gjuhë jo zyrtare të disa prej çështjeve kryesore të Gjykatës. Për më tepër, ajo përmban linke që çojnë drejt rreth njëqind përmbledhjeve jurisprudence në linjë të prodhuara nga të tretë.

Përveç citimeve të veçanta të treguara midis kllapash, referenca e cituar është dhënë nga një vendim mbi bazën e themelit të dhënë nga një dhomë e Gjykatës. Citimi « gjyk » shpie në një gjykim ndërsa citimi « [DHM] » do të thotë që çështja është trajtuar nga Dhoma e Madhe.

—A—

<i>A, B dhe C kundër Irlandës</i> [DHM], nr. 25579/05, KEDNJ 2010.....	16, 20, 21, 59, 62
<i>A. kundër Francës</i> , 23 nëntor 1993, seria A nr. 277-B.....	67
<i>A. kundër Norvegjisë</i> , nr. 28070/06, 9 prill 2009.....	60
<i>A. kundër Mbretërisë së Bashkuar</i> , 23 shtator 1998, <i>Përmbledhje vendimesh dhe gjykimesh</i> 1998-VI.....	9
<i>A.D.T. kundër Mbretërisë së Bashkuar</i> , nr. 35765/97, KEDNJ 2000-IX.....	60
<i>Abdulaziz, Cabales dhe Balkandali kundër Mbretërisë së Bashkuar</i> , 28 maj 1985, seria A nr. 94.....	63
<i>Adam e të tjerë kundër Gjermanisë</i> (gjyk), nr. 290/03, 1 ^{er} shtator 2005.....	25
<i>Adamsons kundër Letonisë</i> , nr. 3669/03, 24 qershor 2008.....	72
<i>Adesina kundër Francës</i> (gjyk), nr. 31398/96, 13 shtator 1996.....	28
<i>Adolf kundër Austrisë</i> , 26 mars 1982, seria A nr. 49.....	53
<i>Aerts kundër Belgjikës</i> , 30 korrik 1998, <i>Përmbledhje</i> 1998-V.....	58
<i>Agathos e të tjerë kundër Greqisë</i> , nr. 19841/02, 23 shtator 2004.....	72
<i>Agbovi kundër Gjermanisë</i> (gjyk), nr. 71759/01, 25 shtator 2006.....	17
<i>AGOSI kundër Mbretërisë së Bashkuar</i> , 24 tetor 1986, seria A nr. 108.....	57
<i>Agrotexim e të tjerë kundër Greqisë</i> , 24 tetor 1995, seria A nr. 330-A.....	13
<i>Ahmdhe Sadik kundër Greqisë</i> , 15 nëntor 1996, <i>Përmbledhje</i> 1996-V.....	17
<i>Ahmut kundër Hollandës</i> , 28 nëntor 1996, <i>Përmbledhje</i> 1996-VI.....	63
<i>Ahtinen kundër Finlandës</i> (gjyk), nr. 48907/99, 31 maj 2005.....	23
<i>Air Canada kundër Mbretërisë së Bashkuar</i> , 5 maj 1995, seria A nr. 316-A.....	57
<i>Airey kundër Irlandës</i> , 9 tetor 1979, seria A nr. 32.....	49
<i>Akdivar e të tjerë kundër Turqisë</i> , 16 shtator 1996, <i>Përmbledhje</i> 1996-IV.....	10, 18, 20
<i>Aksoy kundër Turqisë</i> , 18 dhjetor 1996, <i>Përmbledhje</i> 1996-VI.....	19, 49
<i>Al-Adsani kundër Mbretërisë së Bashkuar</i> [DHM], nr. 35763/97, KEDNJ 2001-XI.....	47
<i>Alatulkkila e të tjerë kundër Finlandës</i> , nr. 33538/96, 28 korrik 2005.....	49
<i>Alaverdyan kundër Armenisë</i> (gjyk), nr. 4523/04, 24 gusht 2010.....	46, 50
<i>Albert dhe Le Compte kundër Belgjikës</i> , 10 shkurt 1983, seria A nr. 58.....	54
<i>Aldrian kundër Austrisë</i> , nr. 16266/90, vendim i Komisionit, 7 maj 1990, <i>Vendime dhe raporte</i> (DR) 65.....	58
<i>Aleksandr Zaichenko kundër Rusisë</i> , nr. 39660/02, 18 shkurt 2010.....	53
<i>Alexanian kundër Rusisë</i> , nr. 46468/06, 22 dhjetor 2008.....	32
<i>Aliev kundër Gjeorgjisë</i> , nr. 522/04, 13 janar 2009.....	9
<i>Allan kundër Mbretërisë së Bashkuar</i> (gjyk), nr. 48539/99, 28 gusht 2001.....	25
<i>Almeida Garrdhet, Mascarenhas Falcão e të tjerë kundër Portugalisë</i> , nr. 29813/96 dhe 30229/96, KEDNJ 2000-I.....	40, 43
<i>Al-Moayad kundër Gjermanisë</i> (gjyk), nr. 35865/03, 20 shkurt 2007.....	11
<i>Al-Nashif kundër Bullgarisë</i> , nr. 50963/99, 20 qershor 2002.....	32
<i>Al-Saadoon dhe Mufdhi kundër Mbretërisë së Bashkuar</i> , nr. 61498/08, KEDNJ 2010.....	11
<i>Amann kundër Zvicrës</i> [DHM], nr. 27798/95, KEDNJ 2000-II.....	61

UDHËRRËFYES PRAKTIK PËR PRANUESHMËRINË

<i>Amuur kundër Francës</i> , 25 qershor 1996, <i>Përmbledhje</i> 1996-III.....	13
<i>An e të tjerë kundër Qipros</i> , nr. 18270/91, vendim i Komisionit, 8 tetor 1991	36
<i>Andrásik e të tjerë kundër Sllovakisë</i> (gjyk), nr. 57984/00 e të tjerë, KEDNJ 2002-IX	16, 19, 21
<i>Andrejeva kundër Letonisë</i> [DHM], nr. 55707/00, KEDNJ 2009.....	70
<i>Andreou Papi kundër Turqisë</i> , nr. 16094/90, 22 shtator 2009.....	65
<i>Andronikashvili kundër Gjeorgjisë</i> (gjyk), nr. 9297/08, 22 qershor 2010	48
<i>Anheuser-Busch Inkundër kundër Portugalisë</i> [DHM], nr. 73049/01, KEDNJ 2007-I.....	67, 68, 69, 70
<i>Annunziata kundër Italisë</i> , nr. 24423/03, 7 korrik 2009	30
<i>Apay kundër Turqisë</i> (gjyk), nr. 3964/05, 11 dhjetor 2007.....	51
<i>APEH Üldözötteinek Szövhdesege e të tjerë kundër Hungarisë</i> , nr. 32367/96, KEDNJ 2000-X	51
<i>Aquilina kundër Maltës</i> [DHM], nr. 25642/94, KEDNJ 1999-III.....	17
<i>Arat kundër Turqisë</i> , nr. 10309/03, 10 nëntor 2009	14
<i>Arslan kundër Turqisë</i> (gjyk), nr. 36747/02, KEDNJ 2002-X.....	25
<i>Assanidzé kundër Gjeorgjisë</i> [DHM], nr. 71503/01, KEDNJ 2004-II.....	35
<i>Association Les témoins de Jéhovah kundër Francës</i> (gjyk), nr. 8916/05, 21 shtator 2010	17
<i>Athanassoglou e të tjerë kundër Zvicrës</i> [DHM], nr. 27644/95, KEDNJ 2000-IV.....	47
<i>Ayuntamiento de Mula kundër Spanjës</i> (gjyk), nr. 55346/00, KEDNJ 2001-I	9
<i>Azinas kundër Qipros</i> [DHM], nr. 56679/00, KEDNJ 2004-III	17

—B—

<i>B. kundër Francës</i> , 25 mars 1992, seria A nr. 232-C	60
<i>B.C. kundër Zvicrës</i> (gjyk), nr. 21353/93, vendim i Komisionit, 27 shkurt 1995.....	66
<i>Bagheri dhe Maliki kundër Hollandës</i> (gjyk), nr. 30164/06, 15 maj 2007	32
<i>Baillard kundër Francës</i> (gjyk), nr. 6032/04, 25 shtator 2008	76
<i>Balmer-Schafroth e të tjerë kundër Zvicrës</i> , 26 gusht 1997, <i>Përmbledhje</i> 1997-IV	47
<i>Balsytė-Lideikienė kundër Lituanisë</i> , nr. 72596/01, 4 nëntor 2008	57
<i>Banković e të tjerë kundër Belgjikës dhe 16 Shtete të tjera kontraktuese</i> (gjyk) [DHM], nr. 52207/99, KEDNJ 2001-XII.....	35, 36, 39
<i>Barberà, Messegué dhe Jabardo kundër Spanjës</i> , 6 dhjetor 1988, seria A nr. 146	44
<i>Baumann kundër Francës</i> , nr. 33592/96, KEDNJ 2001-V.....	20
<i>Bazorkina kundër Ruisisë</i> , nr. 69481/01, 27 korrik 2006	12
<i>Beer dhe Regan kundër Gjermanisë</i> [DHM], nr. 28934/95, 18 shkurt 1999	38
<i>Beganović kundër Kroacisë</i> , nr. 46423/06, 25 qershor 2009	36
<i>Behrami dhe Behrami kundër Francës dhe Saramati kundër Francës, Gjermanisë dhe Norvegjisë</i> (gjyk) [DHM], nr. 71412/01 dhe 78166/01, 2 maj 2007.....	37
<i>Belaousof e të tjerë kundër Greqisë</i> , nr. 66296/01, 27 maj 2004.....	22
<i>Belilos kundër Zvicrës</i> , 29 prill 1988, seria A nr. 132	45
<i>Ben Salah Adraqui dhe Dhaima kundër Spanjës</i> (gjyk), nr. 45023/98, KEDNJ 2000-IV	17
<i>Bendenoun kundër Francës</i> , 24 shkurt 1994, seria A nr. 284.....	54, 56
<i>Bendhe Praha, spol. s r.o., kundër Republikës Çeke</i> (gjyk), nr. 38354/06, 28 shtator 2010.....	24
<i>Benham kundër Mbretërisë së Bashkuar</i> [DHM], 10 qershor 1996, <i>Përmbledhje</i> 1996-III.....	54
<i>Bensaid kundër Mbretërisë së Bashkuar</i> , nr. 44599/98, KEDNJ 2001-I.....	59
<i>Benthem kundër Hollandës</i> , 23 tetor 1985, seria A nr. 97	47, 49
<i>Berdzenichvili kundër Ruisisë</i> (gjyk), nr. 31697/03, KEDNJ 2004-II	23
<i>Berić e të tjerë kundër Bosnje-Hercegovinës</i> (gjyk), nr. 36357/04 e të tjerë, 16 tetor 2007	36, 37
<i>Bernardhe kundër Francës</i> (gjyk), nr. 31406/96, 27 nëntor 1996	28
<i>Berrehab kundër Hollandës</i> , 21 qershor 1988, seria A nr. 138	63
<i>Beyeler kundër Italisë</i> [DHM], nr. 33202/96, KEDNJ 2000-I.....	67
<i>Beygo kundër 46 Shteteve anëtare të Këshillit të Europës</i> (gjyk), nr. 36099/06, 16 qershor 2009.....	37
<i>Bigaeva kundër Greqisë</i> , nr. 26713/05, 28 maj 2009	60
<i>Bijelić kundër Malit të Zi dhe Serbisë</i> , nr. 11890/05, 28 prill 2009.....	35
<i>Bimer S.A. kundër Moldovës</i> , nr. 15084/03, 10 korrik 2007.....	69
<i>Blagojević kundër Hollandës</i> (gjyk), nr. 49032/07, 9 qershor 2009	36, 37
<i>Blečić kundër Kroacisë</i> [DHM], nr. 59532/00, KEDNJ 2006-III.....	40, 41, 42, 43
<i>« Blondje » kundër Hollandës</i> (gjyk), nr. 7245/09, KEDNJ 2009	26
<i>Bock kundër Gjermanisë</i> (gjyk), nr. 22051/07, 19 janar 2010.....	33, 77
<i>Boicenco kundër Moldovës</i> , nr. 41088/05, 11 korrik 2006.....	10, 12
<i>Boivin kundër 34 Shteteve anëtare të Këshillit të Europës</i> (gjyk), nr. 73250/01, KEDNJ 2008.....	37
<i>Bosphorus Hava Yolları Turizm ve Ticardhe Anonim Şirkdhei kundër Irlandës</i> [DHM], nr. 45036/98, KEDNJ 2005-VI	37, 38
<i>Botta kundër Italisë</i> , 24 shkurt 1998, <i>Përmbledhje</i> 1998-I.....	61
<i>Bottaro kundër Italisë</i> (gjyk), nr. 56298/00, 23 maj 2002	21
<i>Bouglame kundër Belgjikës</i> (gjyk), nr. 16147/08, 2 mars 2010.....	14
<i>Bouilloc kundër Francës</i> (gjyk), nr. 34489/03, 28 nëntor 2006.....	48
<i>Bourdov kundër Ruisisë</i> (nr. 2), nr. 33509/04, KEDNJ 2009	15, 21
<i>Bourdov kundër Ruisisë</i> , nr. 59498/00, KEDNJ 2002-III.....	14, 68
<i>Bowman kundër Mbretërisë së Bashkuar</i> , 19 shkurt 1998, <i>Përmbledhje</i> 1998-I.....	13

<i>Boyle kundër Mbretërisë së Bashkuar</i> , 28 shkurt 1994, seria A nr. 282-B.....	64
<i>Božinovski kundër « ish-Republikës jugosllave të Maqedonisë »</i> (gjyk), nr. 68368/01, 1 ^{er} shkurt 2005	25
<i>Brândușe kundër Rumanisë</i> , nr. 6586/03, 7 prill 2009	61
<i>Bratři Zátkové, A.S., kundër Republikës Çeke</i> (gjyk), nr. 20862/06, 8 shkurt 2011	77
<i>Bronda kundër Italisë</i> , 9 qershor 1998, <i>Përmbledhje</i> 1998-IV.....	63
<i>Broniowski kundër Polonisë</i> (gjyk) [DHM], nr. 31443/96, KEDNJ 2002-X.....	44
<i>Broniowski kundër Polonisë</i> [DHM], nr. 31443/96, KEDNJ 2004-V	67
<i>Brown kundër Mbretërisë së Bashkuar</i> (gjyk), nr. 38644/97, 24 nëntor 1998.....	59
<i>Brudnicka e të tjerë kundër Polonisë</i> , nr. 54723/00, KEDNJ 2005-II.....	13
<i>Brüggemann dhe Scheuten kundër Gjermanisë</i> , nr. 6959/75, raport i Komisionit, 12 korrik 1977, DR 10	62
<i>Brumărescu kundër Rumanisë</i> [DHM], nr. 28342/95, KEDNJ 1999-VII.....	12, 14
<i>Brusco kundër Francës</i> , nr. 1466/07, 14 tetor 2010	53
<i>Brusco kundër Italisë</i> (gjyk), nr. 69789/01, KEDNJ 2001-IX.....	19, 21
<i>Buchholz kundër Gjermanisë</i> , 6 maj 1981, seria A nr. 42	49
<i>Buckley kundër Mbretërisë së Bashkuar</i> , 25 shtator 1996, <i>Përmbledhje</i> 1996-IV	65, 66
<i>Bui Van Thanh e të tjerë kundër Mbretërisë së Bashkuar</i> , nr. 16137/90, vendim i Komisionit, 12 mars 1990, DR 65	39
<i>Buijen kundër Gjermanisë</i> , nr. 27804/05, 1 ^{er} prill 2010	58
<i>Buj kundër Kroacisë</i> , nr. 24661/02, 1 ^{er} qershor 2006.....	52
<i>Bulinwar OOD dhe Hrusanov kundër Bullgarisë</i> , nr. 66455/01, 12 prill 2007	25
<i>Burden kundër Mbretërisë së Bashkuar</i> [DHM], nr. 13378/05, KEDNJ 2008.....	9, 13, 16
<i>Burghartz kundër Zvicrës</i> , 22 shkurt 1994, seria A nr. 280-B.....	59
<i>Büyükdere e të tjerë kundër Turqisë</i> , nr. 6162/04 e të tjerë, 8 qershor 2010	24
<i>Buzescu kundër Rumanisë</i> , nr. 61302/00, 24 maj 2005	69

—C—

<i>C.C. kundër Spanjës</i> , nr. 1425/06, 6 tetor 2009.....	61
<i>C.W. kundër Finlandës</i> , nr. 17230/90, vendim i Komisionit, 9 tetor 1991	31
<i>Çakıcı kundër Turqisë</i> [DHM], nr. 23657/94, KEDNJ 1999-IV	12, 13
<i>Çakir e të tjerë kundër Qipros</i> (gjyk), nr. 7864/06, 29 prill 2010.....	44
<i>Calcerrada Fornieles dhe Cabeza Mato kundër Spanjës</i> (gjyk), nr. 17512/90, 6 korrik 1992.....	31
<i>Caldas Ramirez de Arrellano kundër Spanjës</i> (gjyk), nr. 68874/01, KEDNJ 2003-I.....	58
<i>Camberrow MM5 AD kundër Bullgarisë</i> (gjyk), nr. 50357/99, 1 ^{er} prill 2004	13
<i>Campbell dhe Fell kundër Mbretërisë së Bashkuar</i> , 28 qershor 1984, seria A nr. 80	54
<i>Can kundër Austrisë</i> , 30 shtator 1985, seria A nr. 96.....	79
<i>Cankoçak kundër Turqisë</i> , nr. 25182/94 dhe 26956/95, 20 shkurt 2001	41
<i>Cantoni kundër Francës</i> [DHM], 15 nëntor 1996, <i>Përmbledhje</i> 1996-V.....	38
<i>Capital Bank AD kundër Bullgarisë</i> , nr. 49429/99, KEDNJ 2005-XII.....	69
<i>Carson e të tjerë kundër Mbretërisë së Bashkuar</i> [DHM], nr. 42184/05, KEDNJ 2010.....	20
<i>Castells kundër Spanjës</i> , 23 prill 1992, seria A nr. 236.....	17
<i>Čavajda kundër Republikës Çeke</i> (gjyk), nr. 17696/07, 29 mars 2011.....	77, 78
<i>Çelik kundër Turqisë</i> (gjyk), nr. 52991/99, KEDNJ 2004-X.....	23
<i>Celniku kundër Greqisë</i> , nr. 21449/04, 5 korrik 2007	27, 30
<i>Cereceda Martín e të tjerë kundër Spanjës</i> , nr. 16358/90, vendim i Komisionit, 12 tetor 1992	31
<i>Chamaïev e të tjerë kundër Gjeorgjisë dhe Rusisë</i> (gjyk), nr. 36378/02, 16 shtator 2003.....	27
<i>Chamaïev e të tjerë kundër Gjeorgjisë dhe Rusisë</i> , nr. 36378/02, KEDNJ 2005-III	12, 27
<i>Chapman kundër Mbretërisë së Bashkuar</i> [DHM], nr. 27238/95, KEDNJ 2001-I.....	61, 65
<i>Chappell kundër Mbretërisë së Bashkuar</i> , 30 mars 1989, seria A nr. 152-A	66
<i>Chappex kundër Zvicrës</i> (gjyk), nr. 20338/92, 12 tetor 1994	28
<i>Charzyński kundër Polonisë</i> (gjyk), nr. 15212/03, KEDNJ 2005-V.....	21
<i>Chaudhe kundër Francës</i> , nr. 49037/06, 29 tetor 2009	49
<i>Chauvy e të tjerë kundër Francës</i> , nr. 64915/01, KEDNJ 2004-VI.....	60
<i>Chavdarov kundër Bullgarisë</i> , nr. 3465/03, 21 dhjetor 2010	63
<i>Chelu kundër Rumanisë</i> , nr. 40274/04, 12 janar 2010.....	65
<i>Chevanova kundër Letonisë</i> (çregjistrim) [DHM], nr. 58822/00, 7 dhjetor 2007	15
<i>Chevol kundër Francës</i> , nr. 49636/99, KEDNJ 2003-III	14, 48
<i>Christie kundër Mbretërisë së Bashkuar</i> , nr. 21482/93, vendim i Komisionit, 27 qershor 1994, DR 78-B	66
<i>Christine Goodwin kundër Mbretërisë së Bashkuar</i> [DHM], nr. 28957/95, KEDNJ 2002-VI.....	60
<i>Choukatourov kundër Rusisë</i> , nr. 44009/05, 27 mars 2008.....	12
<i>Qipros kundër Turqisë</i> [DHM], nr. 25781/94, KEDNJ 2001-IV.....	36, 39, 65
<i>Çinar kundër Turqisë</i> (gjyk), nr. 28602/95, 13 nëntor 2003.....	18
<i>Ciorap kundër Moldovës</i> (nr. 2), nr. 7481/06, 20 korrik 2010	15
<i>Ciubotaru kundër Moldovës</i> , nr. 27138/04, 27 prill 2010	61
<i>Ciulla kundër Italisë</i> , 22 shkurt 1989, seria A nr. 148.....	58
<i>Ciupercescu kundër Rumanisë</i> , nr. 35555/03, 15 qershor 2010	20
<i>Clinique Mozart Sarl kundër Francës</i> (gjyk), nr. 46098/99, 1 ^{er} korrik 2003.....	28
<i>Cocchiarella kundër Italisë</i> [DHM], nr. 64886/01, KEDNJ 2006-V.....	15, 21

UDHËRRËFYES PRAKTIK PËR PRANUESHMËRINË

<i>Colibaba kundër Moldovës</i> , nr. 29089/06, 23 tetor 2007	10
<i>Collectif national d'information dhe d'opposition à l'usine Melox – Collectif Stop Melox dhe Mox kundër Francës</i> (gjyk), nr. 75218/01, 28 mars 2006.....	48
<i>Collins dhe Akaziebie kundër Suedisë</i> (gjyk), nr. 23944/05, 8 mars 2007.....	75
<i>Compagnie de navigation de la République islamique d'Iran kundër Turqisë</i> , nr. 40998/98, KEDNJ 2007-V	9
<i>Confédération des syndicats médicaux français dhe Fédération nationale des infirmiers kundër Francës</i> , nr. 10983/84, vendim i Komisionit, 12 maj 1986, DR 47	26
<i>Confédération française démocratique du travail kundër Komuniteteve europiane</i> , nr. 8030/77, vendim i Komisionit, i 10 korrik 1978, DR 13	38
<i>Connolly kundër 15 Shteteve anëtare të Bashkimit evropian</i> (gjyk), nr. 73274/01, 9 dhjetor 2008	37
<i>Constantinescu kundër Rumanisë</i> , nr. 28871/95, KEDNJ 2000-VIII.....	14
<i>Cooperatieve Producentenorganisatie van de Nederlandse Kokkelvisserij U.A. kundër Hollandës</i> (gjyk), nr. 13645/05, KEDNJ 2009.....	38
<i>Cooperativa Agricola Slobozia-Hanesei kundër Moldovës</i> , nr. 39745/02, 3 prill 2007	35
<i>Copland kundër Mbretërisë së Bashkuar</i> , nr. 62617/00, KEDNJ 2007-I.....	66
<i>Coscodar kundër Rumanisë</i> (gjyk), nr. 36020/06, 9 mars 2010	28
<i>Costello-Roberts kundër Mbretërisë së Bashkuar</i> , 25 mars 1993, seria A nr. 247-C	62
<i>Cotlej kundër Rumanisë</i> , nr. 38565/97, 3 qershor 2003	10, 67
<i>Craxi kundër Italisë</i> (nr. 2), nr. 25337/94, 17 korrik 2003.....	67
<i>Cudak kundër Lituanisë</i> [DHM], nr. 15869/02, KEDNJ 2010	50, 74
<i>Cvdheković kundër Serbisë</i> , nr. 17271/04, 10 qershor 2008.....	21

—D—

<i>D.B. kundër Turqisë</i> , nr. 33526/08, 13 korrik 2010.....	11
<i>D.H. e të tjerë kundër Republikës Çeke</i> [DHM], nr. 57325/00, KEDNJ 2007-IV	17, 18
<i>D.J. dhe A.-K.R. kundër Rumanisë</i> (gjyk), nr. 34175/05, 20 tetor 2009	15
<i>Dadouch kundër Maltës</i> , nr. 38816/07, 20 korrik 2010.....	59
<i>Dalban kundër Rumanisë</i> [DHM], nr. 28114/95, KEDNJ 1999-VI	13, 14
<i>Dalea kundër Francës</i> (gjyk), nr. 964/07, 2 shkurt 2010	51
<i>Dalia kundër Francës</i> , 19 shkurt 1998, <i>Përmbledhje</i> 1998-I	19
<i>De Becker kundër Belgjikës</i> (gjyk), nr. 214/56, 9 qershor 1958.....	42
<i>De Geouffre de la Pradelle kundër Francës</i> , 16 dhjetor 1992, seria A nr. 253-B	49
<i>De Moor kundër Belgjikës</i> , 23 qershor 1994, seria A nr. 292-A	48
<i>De Pace kundër Italisë</i> , nr. 22728/03, 17 korrik 2008.....	30, 31
<i>De Saedeleer kundër Belgjikës</i> , nr. 27535/04, 24 korrik 2007	35
<i>De Wilde, Ooms dhe Versyp kundër Belgjikës</i> , 18 qershor 1971, seria A nr. 12	16
<i>Deés kundër Hungarisë</i> , nr. 2345/06, 9 nëntor 2010.....	61, 66
<i>Delle Cave dhe Corrado kundër Italisë</i> , nr. 14626/03, 5 qershor 2007	15
<i>Demades kundër Turqisë</i> , nr. 16219/90, 31 korrik 2003	65
<i>Demicoli kundër Maltës</i> , 27 gusht 1991, seria A nr. 210	54, 55
<i>Demir dhe Baykara kundër Turqisë</i> [DHM], nr. 34503/97, KEDNJ 2008	45, 71, 74
<i>Demirbaş e të tjerë kundër Turqisë</i> (gjyk), nr. 1093/08 e të tjerë, 9 nëntor 2010.....	9
<i>Demopoulos e të tjerë kundër Turqisë</i> (gjyk) [DHM], nr. 46113/99 e të tjerë, KEDNJ 2010	16, 18, 20, 21, 22, 65, 71
<i>Dennis e të tjerë kundër Mbretërisë së Bashkuar</i> (gjyk), nr. 76573/01, 2 korrik 2002.....	24
<i>Depalle kundër Francës</i> [DHM], nr. 34044/02, KEDNJ 2010.....	67
<i>Depauw kundër Belgjikës</i> (gjyk), nr. 2115/04, 15 maj 2007	21
<i>Des Fours Walderode kundër Republikës Çeke</i> (gjyk), nr. 40057/98, KEDNJ 2004-V	68
<i>Deweer kundër Belgjikës</i> , 27 shkurt 1980, seria A nr. 35.....	53
<i>Di Giorgio e të tjerë kundër Italisë</i> (gjyk), nr. 35808/03, 29 shtator 2009	22
<i>Di Salvo kundër Italisë</i> (gjyk), nr. 16098/05, 11 janar 2007	32
<i>Di Sante kundër Italisë</i> (gjyk), nr. 56079/00, 24 qershor 2004.....	19
<i>Dickson kundër Mbretërisë së Bashkuar</i> [DHM], nr. 44362/04, KEDNJ 2007-V	62
<i>Dimitrescu kundër Rumanisë</i> , nr. 5629/03 dhe 3028/04, 3 qershor 2008	15
<i>Dinç kundër Turqisë</i> (gjyk), nr. 42437/98, 22 nëntor 2001	28
<i>Dink kundër Turqisë</i> , nr. 2668/07 e të tjerë, 14 shtator 2010	21
<i>Doran kundër Irlandës</i> , nr. 50389/99, KEDNJ 2003-X	19
<i>Döring kundër Gjermanisë</i> (gjyk), nr. 37595/97, KEDNJ 1999-VIII	69
<i>Döşemealtı Belediyesi kundër Turqisë</i> (gjyk), nr. 50108/06, 23 mars 2010.....	9, 35
<i>Draon kundër Francës</i> [DHM], nr. 1513/03, 6 tetor 2005	68
<i>Drijfhout kundër Hollandës</i> (gjyk), nr. 51721/09, 22 shkurt 2011	32
<i>Droz dhe Janousek kundër Francës dhe Spanjës</i> , 26 qershor 1992, seria A nr. 240	35, 39
<i>Duclos kundër Francës</i> (gjyk), nr. 23661/94, 6 prill 1995	28
<i>Dudgeon kundër Mbretërisë së Bashkuar</i> , 22 tetor 1981, seria A nr. 45.....	60, 77
<i>Dukmedjian kundër Francës</i> , nr. 60495/00, 31 janar 2006	72
<i>Düringer dhe Grunze kundër Francës</i> (gjyk), nr. 61164/00 dhe 18589/02, KEDNJ 2003-II	32
<i>Durini kundër Italisë</i> , nr. 19217/91, vendim i Komisionit, 12 janar 1994, DR 76-B	35

—E—

<i>E.B. kundër Francës</i> [DHM], nr. 43546/02, 22 janar 2008	60, 62
<i>E.S. kundër Gjermanisë</i> , nr. 262/57, vendim i Komisionit, 28 gusht 1957, <i>Annuaire I</i>	35
<i>Eberhard dhe M. kundër Sllovenisë</i> , nr. 8673/05 dhe 9733/05, 1 ^{er} dhjetor 2009.....	16
<i>Eckle kundër Gjermanisë</i> , 15 korrik 1982, seria A nr. 51	53
<i>Eglise de X. kundër Mbretërisë së Bashkuar</i> , nr. 3798/68, vendim i Komisionit, 17 dhjetor 1968, <i>Përmbledhje de décisions</i> 29	39
<i>Egmez kundër Qipros</i> , nr. 30873/96, KEDNJ 2000-XII.....	18
<i>El Majjaoui dhe Stichting Touba Moskee kundër Hollandës</i> (çregjistrim) [DHM], nr. 25525/03, 20 dhjetor 2007	15
<i>Ellës e të tjerë kundër Zvicrës</i> , nr. 12573/06, 16 dhjetor 2010	50
<i>Ellë Poluhas Dödsbo kundër Suedisë</i> , nr. 61564/00, KEDNJ 2006-I	62
<i>Emesa Sugar N.V. kundër Hollandës</i> (gjyk), nr. 62023/00, 13 janar 2005	51
<i>Emine Araç kundër Turqisë</i> , nr. 9907/02, 23 shtator 2008	51
<i>Enea kundër Italisë</i> [DHM], nr. 74912/01, KEDNJ 2009	51, 55
<i>Engel e të tjerë kundër Hollandës</i> , 8 qershor 1976, seria A nr. 22	53, 54
<i>Enukidze dhe Gürgülani kundër Gjeorgjisë</i> , nr. 25091/07, 26 prill 2011.....	12
<i>Epözdemir kundër Turqisë</i> (gjyk), nr. 57039/00, 31 janar 2002.....	20
<i>Escoubde kundër Belgjikës</i> [DHM], nr. 26780/95, KEDNJ 1999-VII.....	56
<i>Evans kundër Mbretërisë së Bashkuar</i> [DHM], nr. 6339/05, KEDNJ 2007-I.....	60
<i>Evcen kundër Hollandës</i> (gjyk), nr. 32603/96, vendim i Komisionit, 3 dhjetor 1997	66
<i>Eyoun-Priso kundër Francës</i> (gjyk), nr. 24352/94, 4 shtator 1996	77
<i>Ezeh dhe Connors kundër Mbretërisë së Bashkuar</i> [DHM], nr. 39665/98 dhe 40086/98, KEDNJ 2003-X.....	55

—F—

<i>Fairfield kundër Mbretërisë së Bashkuar</i> (gjyk), nr. 24790/04, KEDNJ 2005-VI.....	14
<i>Fakhrdhedinov e të tjerë kundër Rusisë</i> (gjyk), nr. 26716/09, 67576/09 dhe 7698/10 23 shtator 2010	22
<i>Fakhrdhedinov e të tjerë kundër Rusisë</i> (gjyk), nr. 26716/09, 67576/09 dhe 7698/10, 23 shtator 2010	21, 22
<i>Farcaş kundër Rumanisë</i> (gjyk), nr. 32596/04, 14 shtator 2010	11
<i>Fawsie kundër Greqisë</i> , nr. 40080/07, 28 tetor 2010	64
<i>Fayed kundër Mbretërisë së Bashkuar</i> , 21 shtator 1994, seria A nr. 294-B.....	47
<i>Fédération chrétienne des témoins de Jéhovah de Francës kundër Francës</i> (gjyk), nr. 53430/99, KEDNJ 2001-XI.....	13
<i>Fedotova kundër Rusisë</i> , nr. 73225/01, 13 prill 2006.....	10
<i>Feldbrugge kundër Hollandës</i> , 29 maj 1986, seria A nr. 99.....	49
<i>Fener Rum Patrikliği (Patriarcat œcuménique) kundër Turqisë</i> (gjyk), nr. 14340/05, 12 qershor 2007	42
<i>Fernie kundër Mbretërisë së Bashkuar</i> (gjyk), nr. 14881/04, 5 janar 2006.....	23
<i>Ferrazzini kundër Italisë</i> [DHM], nr. 44759/98, KEDNJ 2001-VII	46, 51
<i>Ferreira Alves kundër Portugalisë</i> (nr. 6), nr. 46436/06 dhe 55676/08, 13 prill 2010.....	18
<i>Filipović kundër Serbisë</i> , nr. 27935/05, 20 nëntor 2007.....	42
<i>Financial Times Ltd e të tjerë kundër Mbretërisë së Bashkuar</i> , nr. 821/03, 15 dhjetor 2009.....	17
<i>Findlay kundër Mbretërisë së Bashkuar</i> , 25 shkurt 1997, <i>Përmbledhje 1997-I</i>	54
<i>Fischer kundër Austrisë</i> (gjyk), nr. 27569/02, KEDNJ 2003-VI.....	58
<i>Fiume kundër Italisë</i> , nr. 20774/05, 30 qershor 2009.....	50
<i>Fogarty kundër Mbretërisë së Bashkuar</i> [DHM], nr. 37112/97, KEDNJ 2001-XI	47
<i>Folgerø e të tjerë kundër Norvegjisë</i> (gjyk), nr. 15472/02, 14 shkurt 2006	27
<i>Folgerø e të tjerë kundër Norvegjisë</i> [DHM], nr. 15472/02, KEDNJ 2007-III	61
<i>Foti e të tjerë kundër Italisë</i> , 10 dhjetor 1982, seria A nr. 56.....	44
<i>Freimanis dhe Lidums kundër Letonisë</i> , nr. 73443/01 dhe 74860/01, 9 shkurt 2006	14
<i>Frérot kundër Francës</i> , nr. 70204/01, 12 qershor 2007	67
<i>Fressoz dhe Roire kundër Francës</i> [DHM], nr. 29183/95, KEDNJ 1999-I.....	17
<i>Friend e të tjerë kundër Mbretërisë së Bashkuar</i> (gjyk), nr. 16072/06 dhe 27809/08, 24 nëntor 2009	60, 65
<i>Funke kundër Francës</i> , 25 shkurt 1993, seria A nr. 256-A	61, 66

—G—

<i>Gäfgen kundër Gjermanisë</i> [DHM], nr. 22978/05, KEDNJ 2010	15, 17
<i>Gaftoniuc kundër Rumanisë</i> (gjyk), nr. 30934/05, 22 shkurt 2011	77, 78
<i>Gagiu kundër Rumanisë</i> , nr. 63258/00, 24 shkurt 2009	10
<i>Gaglione e të tjerë kundër Italisë</i> , nr. 45867/07 e të tjerë, 21 dhjetor 2010	19, 77, 78
<i>Gakiyev dhe Gakiyeva kundër Rusisë</i> , nr. 3179/05, 23 prill 2009	14
<i>Galev e të tjerë kundër Bullgarisë</i> (gjyk), nr. 18324/04, 29 shtator 2009	75
<i>Galić kundër Hollandës</i> (gjyk), nr. 22617/07, 9 qershor 2009	36, 37
<i>Gallo kundër Italisë</i> (gjyk), nr. 24406/03, 7 korrik 2009	30
<i>García Ruiz kundër Spanjës</i> [DHM], nr. 30544/96, KEDNJ 1999-I.....	72, 73

UDHËRRËFYES PRAKTIK PËR PRANUESHMËRINË

<i>Gardel kundër Francës</i> , nr. 16428/05, 17 dhjetor 2009	61
<i>Gas dhe Dubois kundër Francës</i> (gjyk), nr. 25951/07, 31 gusht 2010	20
<i>Gasparini kundër Italisë dhe Belgjikës</i> (gjyk), nr. 10750/03, 12 maj 2009	37
<i>Gast dhe Popp kundër Gjermanisë</i> , nr. 29357/95, KEDNJ 2000-II	58
<i>Gayduk e të tjerë kundër Ukrainës</i> (gjyk), nr. 45526/99 e të tjerë, KEDNJ 2002-VI	69
<i>Gennari kundër Italisë</i> (gjyk), nr. 46956/99, 5 tetor 2000	28
<i>Genovese kundër Italisë</i> (gjyk), nr. 24407/03, 10 nëntor 2009	30
<i>Gentilhomme, Schaff-Benhadj dhe Zerouki kundër Francës</i> , nr. 48205/99, 48207/99 dhe 48209/99, 14 maj 2002	35
<i>Georgiadis kundër Greqisë</i> , 29 maj 1997, <i>Përmbledhje</i> 1997-III	46
<i>Geraguyun Khorhurd Patgamavorakan Akumb kundër Armenisë</i> (gjyk), nr. 11721/04, 14 prill 2009	52
<i>Gillan dhe Quinton kundër Mbretërisë së Bashkuar</i> , nr. 4158/05, KEDNJ 2010	61
<i>Gillow kundër Mbretërisë së Bashkuar</i> , 24 nëntor 1986, seria A nr. 109	39, 65
<i>Giummarra e të tjerë kundër Francës</i> (gjyk), nr. 61166/00, 12 qershor 2001	19
<i>Glass kundër Mbretërisë së Bashkuar</i> , nr. 61827/00, KEDNJ 2004-II	59
<i>Glor kundër Zvicrës</i> , nr. 13444/04, KEDNJ 2009	61
<i>Gorou kundër Greqisë</i> (nr. 2) [DHM], nr. 12686/03, 20 mars 2009	46, 47, 49
<i>Gorraiz Lizarraga e të tjerë kundër Spanjës</i> , nr. 62543/00, KEDNJ 2004-III	12, 47, 48
<i>Goția kundër Rumanisë</i> (gjyk), nr. 24315/06, 5 tetor 2010	60
<i>Grădinar kundër Moldovës</i> , nr. 7170/02, 8 prill 2008	13
<i>Grässer kundër Gjermanisë</i> (gjyk), nr. 66491/01, 16 shtator 2004	19
<i>Gratzinger dhe Gratzingerova kundër Republikës Çeke</i> (gjyk) [DHM], nr. 39794/98, KEDNJ 2002-VII	69, 71
<i>Greco kundër Rumanisë</i> , nr. 75101/01, 30 nëntor 2006	59
<i>Grori kundër Shqipërisë</i> , nr. 25336/04, 7 korrik 2009	11
<i>Grzinčić kundër Sllovenisë</i> , nr. 26867/02, 3 maj 2007	22
<i>Guerra e të tjerë kundër Italisë</i> , 19 shkurt 1998, <i>Përmbledhje</i> 1998-I	28, 61
<i>Guillot kundër Francës</i> , 24 tetor 1996, <i>Përmbledhje</i> 1996-V	59
<i>Guissdhe kundër Francës</i> , nr. 33933/96, KEDNJ 2000-IX	14, 56
<i>Gül kundër Zvicrës</i> , 19 shkurt 1996, <i>Përmbledhje</i> 1996-I	63
<i>Gülmez kundër Turqisë</i> , nr. 16330/02, 20 maj 2008	51
<i>Gurguchiani kundër Spanjës</i> , nr. 16012/06, 15 dhjetor 2009	56
<i>Gutfreund kundër Francës</i> , nr. 45681/99, KEDNJ 2003-VII	57
<i>Güzel Erdagöz kundër Turqisë</i> , nr. 37483/02, 21 tetor 2008	59
<i>Guzzardi kundër Italisë</i> , 6 nëntor 1980, seria A nr. 39	9

—H—

<i>H.F. K.-F. kundër Gjermanisë</i> , nr. 25629/94, vendim i Komisionit, 16 janar 1996	77
<i>Haas kundër Hollandës</i> , nr. 36983/97, KEDNJ 2004-I	64
<i>Haas kundër Zvicrës</i> (gjyk), nr. 31322/07, 20 maj 2010	39
<i>Haas kundër Zvicrës</i> , nr. 31322/07, 20 janar 2011	60
<i>Hadrabová e të tjerë kundër Republikës Çeke</i> (gjyk), nr. 42165/02 dhe 466/03, 25 shtator 2007	32, 33
<i>Hadri-Vionndhe kundër Zvicrës</i> , nr. 55525/00, 14 shkurt 2008	62
<i>Hajduová kundër Sllovakisë</i> , nr. 2660/03, 30 nëntor 2010	59
<i>Halford kundër Mbretërisë së Bashkuar</i> , 25 qershor 1997, <i>Përmbledhje</i> 1997-III	60, 61, 67
<i>Hamer kundër Belgjikës</i> , nr. 21861/03, KEDNJ 2007-V	58
<i>Haroutyounian kundër Armenisë</i> , nr. 36549/03, KEDNJ 2007-III	42
<i>Hartman kundër Republikës Çeke</i> , nr. 53341/99, KEDNJ 2003-VIII	18
<i>Hartung kundër Francës</i> (gjyk), nr. 10231/07, 3 nëntor 2009	65, 75
<i>Helmers kundër Suedisë</i> , 29 tetor 1991, seria A nr. 212-A	51
<i>Hingitaq 53 e të tjerë kundër Danimarkës</i> (gjyk), nr. 18584/04, KEDNJ 2006-I	40
<i>Hofmann kundër Gjermanisë</i> (gjyk), nr. 1289/09, 23 shkurt 2010	64
<i>Hokkanen kundër Finlandës</i> (gjyk), nr. 25159/94, 15 maj 1996	28
<i>Hokkanen kundër Finlandës</i> , 23 shtator 1994, seria A nr. 299-A	63
<i>Holland kundër Suedisë</i> (gjyk), nr. 27700/08, 9 shkurt 2010	11
<i>Holub kundër Republikës Çeke</i> (gjyk), nr. 24880/05, 14 dhjetor 2010	76, 78, 79
<i>Hornsby kundër Greqisë</i> , 19 mars 1997, <i>Përmbledhje</i> 1997-II	52
<i>Horsham kundër Mbretërisë së Bashkuar</i> , nr. 23390/94, vendim i Komisionit, 4 shtator 1995	35
<i>Horvat kundër Kroacisë</i> , nr. 51585/99, KEDNJ 2001-VIII	18
<i>Hotter kundër Austrisë</i> (gjyk), nr. 18206/06, 7 tetor 2010	48
<i>Houtman dhe Meeus kundër Belgjikës</i> , nr. 22945/07, 17 mars 2009	13
<i>Howard kundër Mbretërisë së Bashkuar</i> , nr. 10825/84, vendim i Komisionit, 18 tetor 1985, DR 52	66
<i>Humen kundër Polonisë</i> [DHM], nr. 26614/95, 15 tetor 1999	44
<i>Hüseyin Turan kundër Turqisë</i> , nr. 11529/02, 4 mars 2008	55
<i>Hussein kundër Shqipërisë dhe 20 Shteteve të tjera kontraktuese</i> (gjyk), nr. 23276/04, 14 mars 2006	35
<i>Hutten-Czapska kundër Polonisë</i> [DHM], nr. 35014/97, KEDNJ 2006-VIII	40, 43

— I —

<i>I.T.KUNDËR Ltd kundër Maltës</i> (gjyk), nr. 2629/06, 11 dhjetor 2007	49
<i>Iambor kundër Rumanisë (nr. 1)</i> , nr. 64536/01, 24 qershor 2008	10
<i>Ian Edgar (Liverpool) Ltd kundër Mbretërisë së Bashkuar</i> (gjyk), nr. 37683/97, KEDNJ 2000-I.....	69
<i>Iatridis kundër Greqisë</i> [DHM], nr. 31107/96, KEDNJ 1999-II.....	67
<i>Ëçyer kundër Turqisë</i> (gjyk), nr. 18888/02, KEDNJ 2006-I.....	21, 22
<i>Illaşcu e të tjerë kundër Moldovës dhe Ruisë</i> [DHM], nr. 48787/99, KEDNJ 2004-VII.....	35, 36, 39, 43
<i>Illiu e të tjerë kundër Belgjikës</i> (gjyk), nr. 14301/08, 19 maj 2009	27, 31
<i>Imakaieva kundër Ruisë</i> , nr. 7615/02, KEDNJ 2006-XIII	11
<i>Imbrioscia kundër Zvicrës</i> , 24 nëntor 1993, seria A nr. 275	57
<i>Ionescu kundër Rumanisë</i> (gjyk), nr. 36659/04, 1 ^{er} qershor 2010	76, 77, 79
<i>Iordache kundër Rumanisë</i> , nr. 6817/02, 14 tetor 2008	24
<i>Ëpek kundër Turqisë</i> (gjyk), nr. 39706/98, 7 nëntor 2000.....	22, 24
<i>Irlandës kundër Mbretërisë së Bashkuar</i> , 18 janar 1978, seria A nr. 25	11
<i>Isaak e të tjerë kundër Turqisë</i> (gjyk), nr. 44587/98, 28 shtator 2006.....	35, 36
<i>Issa e të tjerë kundër Turqisë</i> , nr. 31821/96, 16 nëntor 2004	36
<i>Ivan Atanassov kundër Bullgarisë</i> , nr. 12853/03, 2 dhjetor 2010.....	47

— J —

<i>J.A. Pye (Oxford) Ltd dhe J.A. Pye (Oxford) Land Ltd kundër Mbretërisë së Bashkuar</i> [DHM], nr. 44302/02, KEDNJ 2007-III	67, 68
<i>Jasinskis kundër Letonisë</i> , nr. 45744/08, 21 dhjetor 2010.....	17
<i>Jeličić kundër Bosnje-Hercegovinës</i> (gjyk) nr. 41183/02, KEDNJ 2005-XII	16, 17, 29
<i>Jensen kundër Danimarkës</i> (gjyk), nr. 48470/99, KEDNJ 2001-X	14
<i>Jensen dhe Rasmussen kundër Danimarkës</i> (gjyk), nr. 52620/99, 20 mars 2003	15
<i>Jian kundër Rumanisë</i> (gjyk), nr. 46640/99, 30 mars 2004.....	32
<i>Johansen kundër Norvegjisë</i> , 7 gusht 1996, Përmbledhje 1996-III.....	63
<i>John Murray kundër Mbretërisë së Bashkuar</i> , 8 shkurt 1996, Përmbledhje 1996-I.....	57
<i>Johnston e të tjerë kundër Irlandës</i> , 18 dhjetor 1986, seria A nr. 112.....	13, 62, 63
<i>Johtti Sappelacat Ry e të tjerë kundër Finlandës</i> (gjyk), nr. 42969/98, 18 janar 2005	19
<i>Jovanović kundër Kroacisë</i> (gjyk), nr. 59109/00, KEDNJ 2002-III.....	42
<i>Jurisc dhe Collegium Mehrerau kundër Austrisë</i> , nr. 62539/00, 27 korrik 2006	51
<i>Jussila kundër Finlandës</i> [DHM], nr. 73053/01, KEDNJ 2006-XIII	54, 56

— K —

<i>K. kundër Mbretërisë së Bashkuar</i> , nr. 11468/85, vendim i Komisionit, 15 tetor 1986, DR 50.....	62
<i>K.H. e të tjerë kundër Sllovakisë</i> , nr. 32881/04, KEDNJ 2009.....	61
<i>K.S. dhe K.S. AG kundër Zvicrës</i> , nr. 19117/91, vendim i Komisionit, 12 janar 1994, DR nr. 76-B.....	18
<i>Kadiķis kundër Letonisë</i> (gjyk), nr. 47634/99, 29 qershor 2000.....	42
<i>Kalachnikov kundër Ruisë</i> , nr. 47095/99, KEDNJ 2002-VI	44
<i>Kamaliyevy kundër Ruisë</i> , nr. 52812/07, 3 qershor 2010.....	11
<i>Kanthak kundër Gjermanisë</i> , nr. 12474/86, vendim i Komisionit, 11 tetor 1988, DR 58	66
<i>Karakó kundër Hungarisë</i> , nr. 39311/05, 28 prill 2009	17
<i>Karapanagiotou e të tjerë kundër Greqisë</i> , nr. 1571/08, 28 tetor 2010.....	17
<i>Karassev dhe familje kundër Finlandës</i> (gjyk), nr. 31414/96, KEDNJ 1999-II	62
<i>Karner kundër Austrisë</i> , nr. 40016/98, KEDNJ 2003-IX	13, 14
<i>Karoussiotis kundër Portugalisë</i> , nr. 23205/08, 1 ^{er} shkurt 2011	20, 30
<i>Kart kundër Turqisë</i> [DHM], nr. 8917/05, 3 dhjetor 2009.....	57
<i>Kaya dhe Polat kundër Turqisë</i> (gjyk), nr. 2794/05 dhe 40345/05, 21 tetor 2008	14
<i>Keams kundër Francës</i> , nr. 35991/04, 10 janar 2008	63
<i>Keegan kundër Irlandës</i> , 26 maj 1994, seria A nr. 290	63
<i>Kefalas e të tjerë kundër Greqisë</i> , 8 qershor 1995, seria A nr. 318-A.....	42
<i>Kemevuako kundër Hollandës</i> (gjyk), nr. 65938/09, 1 ^{er} qershor 2010	24, 25
<i>Kemmache kundër Francës (nr. 3)</i> , 24 nëntor 1994, seria A nr. 296-C.....	71
<i>Kérétchachvili kundër Gjeorgjisë</i> (gjyk), nr. 5667/02, KEDNJ 2006-V	32
<i>Kerimov kundër Azerbaixhanit</i> (gjyk), nr. 151/03, 28 shtator 2006	42
<i>Kerjörvi kundër Finlandës</i> , 19 korrik 1995, seria A nr. 322	44
<i>Khachiev dhe Akaieva kundër Ruisë</i> , nr. 57942/00 dhe 57945/00, 24 shkurt 2005	18
<i>Khadjialiyev e të tjerë kundër Ruisë</i> , nr. 3013/04, 6 nëntor 2008	34
<i>Khan kundër Mbretërisë së Bashkuar</i> , nr. 35394/97, KEDNJ 2000-V.....	72, 73
<i>Kiiskinen kundër Finlandës</i> (gjyk), nr. 26323/95, KEDNJ 1999-V	18
<i>Kikots dhe Kikota kundër Letonisë</i> (gjyk), nr. 54715/00, 6 qershor 2002	42

UDHËRRËFYES PRAKTIK PËR PRANUESHMËRINË

<i>Kipritci kundër Turqisë</i> , nr. 14294/04, 3 qershor 2008	25
<i>Klass e të tjerë kundër Gjermanisë</i> , 6 shtator 1978, seria A nr. 28	9, 13, 64, 66
<i>Klyakhin kundër Rusisë</i> , nr. 46082/99, 30 nëntor 2004	44
<i>Koç dhe Tosun kundër Turqisë</i> (gjyk), nr. 23852/04, 13 nëntor 2008	23
<i>Kök kundër Turqisë</i> , nr. 1855/02, 19 tetor 2006	48
<i>König kundër Gjermanisë</i> , 28 qershor 1978, seria A nr. 27	49
<i>Kopecký kundër Sllovakisë</i> [DHM], nr. 44912/98, KEDNJ 2004-IX	40, 67, 68, 69
<i>Köpke kundër Gjermanisë</i> (gjyk), nr. 420/07, 5 tetor 2010	61
<i>Kopp kundër Zvicrës</i> , 25 mars 1998, <i>Përmbledhje</i> 1998-II	67
<i>Kopylov kundër Rusisë</i> , nr. 3933/04, 29 korrik 2010	15
<i>Korenjak kundër Sllovenisë</i> (gjyk), nr. 463/03, 15 maj 2007	21
<i>Korizno kundër Letonisë</i> (gjyk), nr. 68163/01, 28 shtator 2006	44
<i>Kornakovs kundër Letonisë</i> , nr. 61005/00, 15 qershor 2006	10
<i>Korolev kundër Rusisë</i> (gjyk), nr. 25551/05, 1 ^{er} korrik 2010	76, 77, 78, 79
<i>Koumoutsea e të tjerë kundër Greqisë</i> (gjyk), nr. 56625/00, 13 dhjetor 2001	77
<i>Kouzndhesova kundër Rusisë</i> (gjyk), nr. 67579/01, 19 janar 2006	27
<i>Kozacioğlu kundër Turqisë</i> [DHM], nr. 2334/03, 19 shkurt 2009	16, 17
<i>Kozlova dhe Smirnova kundër Letonisë</i> (gjyk), nr. 57381/00, KEDNJ 2001-XI	45
<i>Kroon e të tjerë kundër Hollandës</i> , 27 tetor 1994, seria A nr. 297-C	63
<i>Kübler kundër Gjermanisë</i> , nr. 32715/06, 13 janar 2011	50
<i>Kudić kundër Bosnje-Hercegovinës</i> , nr. 28971/05, 9 dhjetor 2008	15
<i>Kudla kundër Polonisë</i> [DHM], nr. 30210/96, KEDNJ 2000-XI	16
<i>Kurt kundër Turqisë</i> , 25 maj 1998, <i>Përmbledhje</i> 1998-III	10, 13
<i>Kwakyé-Nti dhe Dufie kundër Hollandës</i> (gjyk), nr. 31519/96, 7 nëntor 2000	63
<i>Kyprianou kundër Qipros</i> [DHM], nr. 73797/01, KEDNJ 2005-XIII	55

—L—

<i>L. kundër Hollandës</i> , nr. 45582/99, KEDNJ 2004-IV	63
<i>L'Erablière A.S.B.L. kundër Belgjikës</i> , nr. 49230/07, KEDNJ 2009	47, 48
<i>Laidin kundër Francës</i> (nr. 2), nr. 39282/98, 7 janar 2003	51
<i>Langborger kundër Suedisë</i> , 22 qershor 1989, seria A nr. 155	66
<i>Laska dhe Lika kundër Shqipërisë</i> , nr. 12315/04 dhe 17605/04, 20 prill 2010	20
<i>Laskey, Jaggard dhe Brown kundër Mbretërisë së Bashkuar</i> , 19 shkurt 1997, <i>Përmbledhje</i> 1997-I	60
<i>Latak kundër Polonisë</i> (gjyk), nr. 52070/08, 12 tetor 2010	21
<i>Lauko kundër Sllovakisë</i> , 2 shtator 1998, <i>Përmbledhje</i> 1998-VI	55
<i>Le Calvez kundër Francës</i> , 29 korrik 1998, <i>Përmbledhje</i> 1998-V	48
<i>Le Compte, Van Leuven dhe De Meyere kundër Belgjikës</i> , 23 qershor 1981, seria A nr. 43	46, 49
<i>Leander kundër Suedisë</i> , 26 mars 1987, seria A nr. 116	61
<i>Lechesne kundër Francës</i> (gjyk), nr. 20264/92, 4 shtator 1996	77
<i>Lederer kundër Gjermanisë</i> (gjyk), nr. 6213/03, KEDNJ 2006-VI	69
<i>Léger kundër Francës</i> (çregjistrim) [DHM], nr. 19324/02, 30 mars 2009	14, 79
<i>Lehtinen kundër Finlandës</i> (gjyk), nr. 39076/97, KEDNJ 1999-VII	16
<i>Lenzing AG kundër Gjermanisë</i> (gjyk), nr. 39025/97, 9 shtator 1998	38
<i>Lepojić kundër Serbisë</i> , nr. 13909/05, 6 nëntor 2007	42
<i>Les saints monastères kundër Greqisë</i> , 9 dhjetor 1994, seria A nr. 301-A	9
<i>Levänen e të tjerë kundër Finlandës</i> (gjyk), nr. 34600/03, 11 prill 2006	69
<i>Libert kundër Belgjikës</i> (gjyk), nr. 44734/98, 8 korrik 2004	52
<i>Löffler kundër Austrisë</i> , nr. 30546/96, 3 tetor 2000	58
<i>Loiseau kundër Francës</i> (gjyk), nr. 46809/99, KEDNJ 2003-XII	51
<i>Loizidou kundër Turqisë</i> (përgjashtime paraprake), 23 mars 1995, seria A nr. 310	8, 35, 36, 39, 43
<i>Loizidou kundër Turqisë</i> (themel), 18 dhjetor 1996, <i>Përmbledhje</i> 1996-VI	65
<i>Lopata kundër Rusisë</i> , nr. 72250/01, 13 korrik 2010	10
<i>Lopez Cifuentes kundër Spanjës</i> (gjyk), nr. 18754/06, 7 korrik 2009	36, 37
<i>López Ostra kundër Spanjës</i> , 9 dhjetor 1994, seria A nr. 303-C	59, 61, 64, 66
<i>Losonci Rose dhe Rose kundër Zvicrës</i> , nr. 664/06, 9 nëntor 2010	59
<i>Loukanov kundër Bullgarisë</i> , nr. 21915/93, vendim i Komisionit, 12 janar 1995, DR 80	29
<i>Lüdi kundër Zvicrës</i> , 15 qershor 1992, seria A nr. 238	61
<i>Lukenda kundër Sllovenisë</i> , nr. 23032/02, KEDNJ 2005-X	21
<i>Lutz kundër Gjermanisë</i> , 25 gusht 1987, seria A nr. 123	54, 55
<i>Lyons kundër Mbretërisë së Bashkuar</i> (gjyk), nr. 15227/03, KEDNJ 2003-IX	46

—M—

<i>M. kundër Danimarkës</i> , nr. 17392/90, vendim i Komisionit, 14 tetor 1992, DR 73	39
<i>M. kundër Mbretërisë së Bashkuar</i> , nr. 13284/87, vendim i Komisionit, 15 tetor 1987, DR 54	33

<i>M.B. kundër Mbretërisë së Bashkuar</i> , nr. 22920/93, vendim i Komisionit, 6 prill 1994, DR 77-B.....	63
<i>M.S.S. kundër Belgjikës dhe Greqisë</i> [DHM], nr. 30696/09, 21 janar 2011.....	21
<i>Maaouia kundër Francës</i> [DHM], nr. 39652/98, KEDNJ 2000-X.....	51, 56
<i>Mackay dhe BBC Scotland kundër Mbretërisë së Bashkuar</i> , nr. 10734/05, 7 dhjetor 2010.....	52
<i>Malhous kundër Republikës Çeke</i> (gjyk) [DHM], nr. 33071/96, KEDNJ 2000-XII.....	14, 69
<i>Malige kundër Francës</i> , 23 shtator 1998, <i>Përmbledhje</i> 1998-VII.....	55
<i>Malone kundër Mbretërisë së Bashkuar</i> , 2 gusht 1984, seria A nr. 82.....	66
<i>Malsagova e të tjerë kundër Ruisë</i> (gjyk), nr. 27244/03, 6 mars 2008.....	31
<i>Maltzan e të tjerë kundër Gjermanisë</i> (gjyk) [DHM], nr. 71916/01, 71917/01 dhe 10260/02, KEDNJ 2005-V.....	67, 69
<i>Mamatkoulov dhe Askarov kundër Turqisë</i> [DHM], nr. 46827/99 dhe 46951/99, KEDNJ 2005-I.....	8, 10, 11, 51
<i>Manoilescu dhe Dobrescu kundër Rumanisë dhe Ruisë</i> (gjyk), nr. 60861/00, KEDNJ 2005-VI.....	36
<i>Manuel kundër Portugalisë</i> (gjyk), nr. 62341/00, 31 janar 2002.....	28
<i>Marckx kundër Belgjikës</i> , 13 qershor 1979, seria A nr. 31.....	62, 63, 64, 68
<i>Marckx kundër Belgjikës</i> , raport i Komisionit, 10 dhjetor 1977, seria B nr. 29.....	62
<i>Mareš kundër Republikës Çeke</i> , nr. 1414/03, 26 tetor 2006.....	79
<i>Margardea dhe Roger Andersson kundër Suedisë</i> , 25 shkurt 1992, seria A nr. 226-A.....	64, 66
<i>Marie-Louise Loyen dhe Bruneel kundër Francës</i> , nr. 55929/00, 5 korrik 2005.....	13, 14
<i>Marion kundër Francës</i> , nr. 30408/02, 20 dhjetor 2005.....	72
<i>Markovic e të tjerë kundër Italisë</i> [DHM], nr. 1398/03, KEDNJ 2006-XIV.....	36, 48
<i>Maslov kundër Austrisë</i> [DHM], nr. 1638/03, KEDNJ 2008.....	63
<i>Maslova dhe Nalbandov kundër Ruisë</i> , nr. 839/02, 24 janar 2008.....	11
<i>Masson dhe Van Zon kundër Hollandës</i> , 28 shtator 1995, seria A nr. 327-A.....	48
<i>Mata Estevez kundër Spanjës</i> (gjyk), nr. 56501/00, KEDNJ 2001-VI.....	60
<i>Matoušek kundër Republikës Çeke</i> (gjyk), nr. 9965/08, 29 mars 2011.....	77, 78
<i>Matter kundër Sllovakisë</i> , nr. 31534/96, 5 korrik 1999.....	59
<i>Matthews kundër Mbretërisë së Bashkuar</i> [DHM], nr. 24833/94, KEDNJ 1999-I.....	37, 38
<i>Matveiev kundër Ruisë</i> , nr. 26601/02, 3 korrik 2008.....	45
<i>Matyjek kundër Polonisë</i> (gjyk), nr. 38184/03, KEDNJ 2006-VII.....	56
<i>McCann kundër Mbretërisë së Bashkuar</i> , nr. 19009/04, 13 maj 2008.....	65
<i>McCann e të tjerë kundër Mbretërisë së Bashkuar</i> , 27 shtator 1995, seria A nr. 324.....	13
<i>McElhinney kundër Irlandës dhe Mbretërisë së Bashkuar</i> (gjyk) [DHM], nr. 31253/96, 9 shkurt 2000.....	36
<i>McFarlane kundër Irlandës</i> [DHM], nr. 31333/06, 10 shtator 2010.....	19, 21
<i>McFeeley e të tjerë kundër Mbretërisë së Bashkuar</i> , nr. 8317/78, vendim i Komisionit, 15 maj 1980, DR 20.....	34
<i>McGinley dhe Egan kundër Mbretërisë së Bashkuar</i> , 9 qershor 1998, <i>Përmbledhje</i> 1998-III.....	61
<i>McKay-Kopecka kundër Polonisë</i> (gjyk), nr. 45320/99, 19 shtator 2006.....	65
<i>McLeod kundër Mbretërisë së Bashkuar</i> , 23 shtator 1998, <i>Përmbledhje</i> 1998-VII.....	61
<i>McMichael kundër Mbretërisë së Bashkuar</i> , 24 shkurt 1995, seria A nr. 307-B.....	50
<i>McShane kundër Mbretërisë së Bashkuar</i> , nr. 43290/98, 28 maj 2002.....	10
<i>Medvedev e të tjerë kundër Francës</i> [DHM], nr. 3394/03, KEDNJ 2010.....	36
<i>Meftah e të tjerë kundër Francës</i> [DHM], nr. 32911/96, 35237/97 dhe 34595/97, KEDNJ 2002-VII.....	58
<i>Megadat.com SRL kundër Moldovës</i> , nr. 21151/04, KEDNJ 2008.....	69
<i>Mehmdhe Nuri Özen e të tjerë kundër Turqisë</i> , nr. 15672/08 e të tjerë, 11 janar 2011.....	66
<i>Mehmdhe Salih dhe Abdulsamde Çakmak kundër Turqisë</i> , nr. 45630/99, 29 prill 2004.....	66
<i>Melis kundër Greqisë</i> , nr. 30604/07, 22 korrik 2010.....	53
<i>Melnik kundër Ukraine</i> , nr. 72286/01, 28 mars 2006.....	32
<i>Meltex Ltd kundër Armenisë</i> (gjyk), nr. 37780/02, 27 maj 2008.....	41
<i>Menteş e të tjerë kundër Turqisë</i> , 28 nëntor 1997, <i>Përmbledhje</i> 1997-VIII.....	59, 64, 65
<i>Mentzen kundër Letonisë</i> (gjyk), nr. 71074/01, KEDNJ 2004-XII.....	59, 71, 74, 75
<i>Merger dhe Cros kundër Francës</i> (gjyk), nr. 68864/01, 11 mars 2004.....	17
<i>Merit kundër Ukraine</i> , nr. 66561/01, 30 mars 2004.....	19
<i>Micallef kundër Maltës</i> [DHM], nr. 17056/06, KEDNJ 2009.....	14, 17, 52, 77
<i>Michalak kundër Polonisë</i> (gjyk), nr. 24549/03, 1 ^{er} mars 2005.....	21
<i>Mieg de Boofzheim kundër Francës</i> (gjyk), nr. 52938/99, KEDNJ 2002-X.....	56
<i>Mihova kundër Italisë</i> (gjyk), nr. 25000/07, 30 mars 2010.....	49
<i>Mikhailenki e të tjerë kundër Ukraine</i> , nr. 35091/02 e të tjerë, KEDNJ 2004-XII.....	35
<i>Mikolajová kundër Sllovakisë</i> , nr. 4479/03, 18 janar 2011.....	19
<i>Mikolenko kundër Estonisë</i> (gjyk), nr. 16944/03, 5 janar 2006.....	29, 30, 31
<i>Mikulic kundër Kroacisë</i> , nr. 53176/99, KEDNJ 2002-I.....	59
<i>Milatová e të tjerë kundër Republikës Çeke</i> , nr. 61811/00, KEDNJ 2005-V.....	79
<i>Mileva e të tjerë kundër Bullgarisë</i> , nr. 43449/02, 25 nëntor 2010.....	61
<i>Milošević kundër Hollandës</i> (gjyk), nr. 77631/01, 19 mars 2002.....	20
<i>Miroļubovs e të tjerë kundër Letonisë</i> , nr. 798/05, 15 shtator 2009.....	9, 32, 33, 34
<i>Miszczyński kundër Polonisë</i> (gjyk), nr. 23672/07, 8 shkurt 2011.....	32
<i>Monedero Angora kundër Spanjës</i> (gjyk), nr. 41138/05, KEDNJ 2008.....	56
<i>Monnat kundër Zvicrës</i> , nr. 73604/01, KEDNJ 2006-X.....	9, 12
<i>Montcornrdhe de Caumont kundër Francës</i> (gjyk), nr. 59290/00, KEDNJ 2003-VII.....	58
<i>Montera kundër Italisë</i> (gjyk), nr. 64713/01, 9 korrik 2002.....	56
<i>Moon kundër Francës</i> , nr. 39973/03, 9 korrik 2009.....	14

UDHËRRËFYES PRAKTIK PËR PRANUESHMËRINË

<i>Mooren kundër Gjermanisë</i> [DHM], nr. 11364/03, 9 korrik 2009	21
<i>Moreira Barbosa kundër Portugalisë</i> (gjyk), nr. 65681/01, KEDNJ 2004-V	17, 23
<i>Mordheti dhe Beneddheti kundër Italisë</i> , nr. 16318/07, 27 prill 2010	35, 63
<i>Moskal kundër Polonisë</i> , nr. 10373/05, 15 shtator 2009	70
<i>Moskovdhes kundër Ruisë</i> , nr. 14370/03, 23 prill 2009	14
<i>Moullthe kundër Francës</i> (gjyk), nr. 27521/04, 13 shtator 2007	54
<i>Moustaquim kundër Belgjikës</i> , 18 shkurt 1991, Seria A nr. 193.....	64
<i>MPP Golub kundër Ukraine</i> (gjyk), nr. 6778/05, KEDNJ 2005-XI.....	17, 20
<i>Mrkić kundër Kroacisë</i> (gjyk), nr. 7118/03, 8 qershor 2006	41
<i>Murray kundër Mbretërisë së Bashkuar</i> , 28 tetor 1994, seria A nr. 300-A	66
<i>Mustafa dhe Armağan Akın kundër Turqisë</i> , nr. 4694/03, 6 prill 2010	63, 64
<i>Mutlu kundër Turqisë</i> , nr. 8006/02, 10 tetor 2006.....	66

—N—

<i>Nagovitsyn dhe Nalgiyev kundër Ruisë</i> (gjyk), nr. 27451/09 dhe 60650/09, 23 shtator 2010.....	21, 22
<i>Narinen kundër Finlandës</i> , nr. 45027/98, 1 ^{er} qershor 2004.....	67
<i>Naydyon kundër Ukraine</i> , nr. 16474/03, 14 tetor 2010	10
<i>Nee kundër Irlandës</i> (gjyk), nr. 52787/99, 30 janar 2003.....	22
<i>Niemidhez kundër Gjermanisë</i> , 16 dhjetor 1992, seria A nr. 251-B	59, 60, 65
<i>Nikolova dhe Velitchkova kundër Bullgarisë</i> , nr. 7888/03, 20 dhjetor 2007	15
<i>Nikula kundër Finlandës</i> (gjyk), nr. 31611/96, 30 nëntor 2000.....	18
<i>Nogolica kundër Kroacisë</i> (gjyk), nr. 77784/01, KEDNJ 2002-VIII.....	21
<i>Nolan dhe K. kundër Ruisë</i> , nr. 2512/04, 12 shkurt 2009	11
<i>Nold kundër Gjermanisë</i> , nr. 27250/02, 29 qershor 2006.....	32
<i>Nölkenbockhoff kundër Gjermanisë</i> , 25 gusht 1987, seria A nr. 123.....	13
<i>Norbert Sikorski kundër Polonisë</i> , nr. 17599/05, 22 tetor 2009	19
<i>Normann kundër Danimarkës</i> (gjyk), nr. 44704/98, 14 qershor 2001	15
<i>Norris kundër Irlandës</i> , 26 tetor 1988, seria A nr. 142.....	13
<i>Nourmagomedov kundër Ruisë</i> , nr. 30138/02, 7 qershor 2007	10, 58
<i>Novinski kundër Ruisë</i> , nr. 11982/02, 10 shkurt 2009.....	10
<i>Novosseldheski kundër Ukraine</i> , nr. 47148/99, KEDNJ 2005-II.....	66
<i>Nylund kundër Finlandës</i> (gjyk), nr. 27110/95, KEDNJ 1999-VI.....	63

—O—

<i>O'Halloran dhe Francis kundër Mbretërisë së Bashkuar</i> [DHM], nr. 15809/02 dhe 25624/02, KEDNJ 2007-III	57, 77
<i>O'Loughlin e të tjerë kundër Mbretërisë së Bashkuar</i> (gjyk), nr. 23274/04, 25 gusht 2005	22
<i>Öcalan kundër Turqisë</i> (gjyk), nr. 5980/07, 6 korrik 2010.....	58
<i>Öcalan kundër Turqisë</i> [DHM], nr. 46221/99, KEDNJ 2005-IV	12, 36
<i>Odièvre kundër Francës</i> [DHM], nr. 42326/98, KEDNJ 2003-III	59
<i>Oferta Plus SRL kundër Moldovës</i> , nr. 14385/04, 19 dhjetor 2006.....	10
<i>Ohlen kundër Danimarkës</i> (çrregjistrim), nr. 63214/00, 24 shkurt 2005.....	15
<i>Olaechea Cahuas kundër Spanjës</i> , nr. 24668/03, KEDNJ 2006-X	11
<i>Olbertz kundër Gjermanisë</i> (gjyk), nr. 37592/97, KEDNJ 1999-V	69
<i>Olczak kundër Polonisë</i> (gjyk), nr. 30417/96, KEDNJ 2002-X	70
<i>Oleksy kundër Polonisë</i> (gjyk), nr. 1379/06, 16 qershor 2009.....	14
<i>Ölmez kundër Turqisë</i> (gjyk), nr. 39464/98, 1 ^{er} shkurt 2005.....	24
<i>Olujić kundër Kroacisë</i> , nr. 22330/05, 5 shkurt 2009.....	50
<i>Omkarananda dhe Divine Light Zentrum kundër Zvicrës</i> , nr. 8118/77, vendim i Komisionit, 19 mars 1981, DR 25.....	27
<i>Öneryıldız kundër Turqisë</i> [DHM], nr. 48939/99, KEDNJ 2004-XII.....	67
<i>Open Door dhe Dublin Well Woman kundër Irlandës</i> , 29 tetor 1992, seria A nr. 246-A	13
<i>Oršuš e të tjerë kundër Kroacisë</i> [DHM], nr. 15766/03, KEDNJ 2010.....	51
<i>Osman kundër Mbretërisë së Bashkuar</i> , 28 tetor 1998, <i>Përmbledhje</i> 1998-VIII	48
<i>Otto kundër Gjermanisë</i> (gjyk), nr. 21425/06, 10 nëntor 2009	24, 25
<i>Özpınar kundër Turqisë</i> , nr. 20999/04, 19 tetor 2010	60
<i>Öztürk kundër Gjermanisë</i> , 21 shkurt 1984, seria A nr. 73	53, 54

—P—

<i>P.B. dhe J.S. kundër Austrisë</i> , nr. 18984/02, 22 korrik 2010.....	64
<i>P.G. dhe J.H. kundër Mbretërisë së Bashkuar</i> , nr. 44787/98, KEDNJ 2001-IX	62, 66
<i>P.M. kundër Mbretërisë së Bashkuar</i> (gjyk), nr. 6638/03, 24 gusht 2004.....	22, 25
<i>Paeffgen GmbH kundër Gjermanisë</i> (gjyk), nr. 25379/04, 21688/05, 21722/05 dhe 21770/05, 18 shtator 2007.....	67
<i>Paksas kundër Lituanisë</i> [DHM], nr. 34932/04, 6 janar 2011	18, 50, 56

UDHËRRËFYES PRAKTIK PËR PRANUESHMËRINË

<i>Paladi kundër Moldovës</i> [DHM], nr. 39806/05, 10 mars 2009	11
<i>Palić kundër Bosnje-Hercegovinës</i> , nr. 4704/04, 15 shkurt 2011.....	43
<i>Panjeheighalehei kundër Danimarkës</i> (gjyk), nr. 11230/07, 13 tetor 2009.....	51
<i>Pannullo dhe Forte kundër Francës</i> , nr. 37794/97, KEDNJ 2001-X.....	62
<i>Papachelas kundër Greqisë</i> [DHM], nr. 31423/96, KEDNJ 1999-II	24
<i>Papamichalopoulos e të tjerë kundër Greqisë</i> , 24 qershor 1993, seria A nr. 260-B.....	43
<i>Papon kundër Francës</i> (gjyk), nr. 344/04, KEDNJ 2005-XI.....	52
<i>Parizov kundër « ish-Republikës jugosllave të Maqedonisë »</i> , nr. 14258/03, 7 shkurt 2008.....	21
<i>Paroisse gréco-catholique Sâmbata Bihor kundër Rumanisë</i> (gjyk), nr. 48107/99, 25 maj 2004.....	25
<i>Paroisse gréco-catholique Sâmbata Bihor kundër Rumanisë</i> , nr. 48107/99, 12 janar 2010.....	49
<i>Parti travailliste Gjeorgjisën kundër Gjeorgjisë</i> (gjyk), nr. 9103/04, 22 maj 2007	9
<i>Parti travailliste Gjeorgjisën kundër Gjeorgjisë</i> , nr. 9103/04, KEDNJ 2008	34
<i>Paşa dhe Erkan Erol kundër Turqisë</i> , nr. 51358/99, 12 dhjetor 2006	13
<i>Patera kundër Republikës Çeke</i> (gjyk), nr. 25326/03, 10 janar 2006	28
<i>Pauger kundër Austrisë</i> , nr. 24872/94, vendim i Komisionit, 9 janar 1995, DR 80-B	27, 31
<i>Paul dhe Audrey Edwards kundër Mbretërisë së Bashkuar</i> (gjyk), nr. 46477/99, 7 qershor 2001.....	23
<i>Paulino Tomás kundër Portugalisë</i> (gjyk), nr. 58698/00, KEDNJ 2003-VIII.....	19
<i>Peck kundër Mbretërisë së Bashkuar</i> , nr. 44647/98, KEDNJ 2003-I.....	59, 61
<i>Peers kundër Greqisë</i> , nr. 28524/95, KEDNJ 2001-III	10
<i>Pellegrin kundër Francës</i> [DHM], nr. 28541/95, KEDNJ 1999-VIII	50
<i>Pellegriti kundër Italisë</i> (gjyk), nr. 77363/01, 26 maj 2005	20
<i>Peñafiel Salgado kundër Spanjës</i> (gjyk), nr. 65964/01, 16 prill 2002	45, 51, 56
<i>Peraldi kundër Francës</i> (gjyk), nr. 2096/05, 7 prill 2009	16, 29, 30, 31
<i>Perez kundër Francës</i> [DHM], nr. 47287/99, KEDNJ 2004-I.....	49
<i>Perlala kundër Greqisë</i> , nr. 17721/04, 22 shkurt 2007	72
<i>Pdhera kundër Rumanisë</i> , 23 shtator 1998, <i>Përmbledhje</i> 1998-VII.....	10
<i>Pdherina kundër Rumanisë</i> , nr. 78060/01, 14 tetor 2008	60
<i>Pfeifer kundër Austrisë</i> , nr. 12556/03, 15 nëntor 2007.....	60
<i>Philis kundër Greqisë</i> , nr. 28970/95, vendim i Komisionit, 17 tetor 1996.....	33
<i>Phillips kundër Mbretërisë së Bashkuar</i> , nr. 41087/98, KEDNJ 2001-VII	57
<i>Pierre-Bloch kundër Francës</i> , 21 tetor 1997, <i>Përmbledhje</i> 1997-VI	52, 56
<i>Pini e të tjerë kundër Rumanisë</i> , nr. 78028/01 dhe 78030/01, KEDNJ 2004-V	63
<i>Pisano kundër Italisë</i> (çregjistrim) [DHM], nr. 36732/97, 24 tetor 2002.....	15
<i>Pištárová kundër Republikës Çeke</i> , nr. 73578/01, 26 tetor 2004.....	68
<i>Pla dhe Puncernau kundër Andorre</i> , nr. 69498/01, KEDNJ 2004-VIII	64, 72
<i>Plechanow kundër Polonisë</i> , nr. 22279/04, 7 korrik 2009	68
<i>Ploski kundër Polonisë</i> , nr. 26761/95, 12 nëntor 2002.....	59
<i>Pocius kundër Lituanisë</i> , nr. 35601/04, 6 korrik 2010	51
<i>Polanco Torres dhe Movilla Polanco kundër Spanjës</i> , nr. 34147/06, 21 shtator 2010.....	60
<i>Popov kundër Moldovës</i> , nr. 74153/01, 18 janar 2005	33
<i>Post kundër Hollandës</i> (gjyk), nr. 21727/08, 20 janar 2009.....	9
<i>Powell dhe Rayner kundër Mbretërisë së Bashkuar</i> , 21 shkurt 1990, seria A nr. 172.....	66
<i>Poznanski e të tjerë kundër Gjermanisë</i> (gjyk), nr. 25101/05, 3 korrik 2007.....	32
<i>Predescu kundër Rumanisë</i> , nr. 21447/03, 2 dhjetor 2008	32
<i>Predil Anstalt kundër Italisë</i> (gjyk), nr. 31993/96, 14 mars 2002	21
<i>Prencipe kundër Monakos</i> , nr. 43376/06, 16 korrik 2009	19
<i>Pressos Compania Naviera S.A. e të tjerë kundër Belgjikës</i> , 20 nëntor 1995, seria A nr. 332	20
<i>Prdhety kundër Mbretërisë së Bashkuar</i> , nr. 2346/02, KEDNJ 2002-III	59, 60
<i>Preussische Treuhand GmbH & Co. KG a.A. kundër Polonisë</i> (gjyk), nr. 47550/06, 7 tetor 2008.....	43
<i>Previti kundër Italisë</i> (gjyk), nr. 45291/06, 8 dhjetor 2009	28
<i>Price kundër Mbretërisë së Bashkuar</i> , nr. 12402/86, vendim i Komisionit, 9 mars 1988, DR 55.....	63
<i>Pridatchenko e të tjerë kundër Ruisë</i> , nr. 2191/03, 3104/03, 16094/03 dhe 24486/03, 21 qershor 2007	50
<i>Prokopovitch kundër Ruisë</i> , nr. 58255/00, KEDNJ 2004-XI.....	65
<i>Prystavska kundër Ukrainë</i> (gjyk), nr. 21287/02, KEDNJ 2002-X.....	18
<i>Puchstein kundër Austrisë</i> , nr. 20089/06, 28 janar 2010	21
<i>Putz kundër Austrisë</i> , 22 shkurt 1996, <i>Përmbledhje</i> 1996-I.....	55

—Q—

<i>Quark Fishing Ltd kundër Mbretërisë së Bashkuar</i> (gjyk), nr. 15305/06, KEDNJ 2006-XIV	39
---	----

—R—

<i>R. kundër Mbretërisë së Bashkuar</i> (gjyk), nr. 33506/05, 4 janar 2007.....	57
<i>Radio Francës e të tjerë kundër Francës</i> (gjyk), nr. 53984/00, KEDNJ 2003-X.....	9, 20
<i>Raffineries grecques Stran dhe Stratis Andreadis kundër Greqisë</i> , 9 dhjetor 1994, seria A nr. 301-B	68

UDHËRRËFYES PRAKTIK PËR PRANUESHMËRINË

<i>Raimondo kundër Italisë</i> , 22 shkurt 1994, seria A nr. 281-A	14, 57
<i>Rambus Inkundër kundër Gjermanisë</i> (gjyk) nr. 40382/04, 16 qershor 2009.....	37
<i>Raninen kundër Finlandës</i> , 16 dhjetor 1997, <i>Përmbledhje</i> 1997-VIII	62
<i>Rantsev kundër Qipros dhe Rusisë</i> , nr. 25965/04, KEDNJ 2010.....	39
<i>Rasmussen kundër Danimarkës</i> , 28 nëntor 1984, seria A nr. 87	60
<i>Ravnsborg kundër Suedisë</i> , 23 mars 1994, seria A nr. 283-B	54, 55
<i>Refah Partisi (Parti de la Prospérité) e të tjerë kundër Turqisë</i> (gjyk), nr. 41340/98, 41342/98, 41343/98 dhe 41344/98, 3 tetor 2000	52, 56
<i>Řehák kundër Republikës Çeke</i> (gjyk), nr. 67208/01, 18 maj 2004	32
<i>Reinprecht kundër Austrisë</i> , nr. 67175/01, KEDNJ 2005-XII.....	58
<i>Reklos dhe Davourlis kundër Greqisë</i> , nr. 1234/05, 15 janar 2009	60
<i>Revel dhe Mora kundër Francës</i> (gjyk), nr. 171/03, 15 nëntor 2005.....	47
<i>Rezgui kundër Francës</i> (gjyk), nr. 49859/99, KEDNJ 2000-XI	18
<i>Riabov kundër Rusisë</i> , nr. 3896/04, 31 janar 2008	10
<i>Riabykh kundër Rusisë</i> , nr. 52854/99, KEDNJ 2003-IX	69
<i>Riad dhe Idiab kundër Belgjikës</i> , nr. 29787/03 dhe 29810/03, 24 janar 2008	17
<i>Rinck kundër Francës</i> (gjyk), nr. 18774/09, 19 tetor 2010.....	76, 78
<i>Ringelsen kundër Austrisë</i> , 16 korrik 1971, seria A nr. 13	16, 49
<i>Robert Lesjak kundër Sllovenisë</i> , nr. 33946/03, 21 korrik 2009.....	22
<i>Roche kundër Mbretërisë së Bashkuar</i> [DHM], nr. 32555/96, KEDNJ 2005-X	48
<i>Romańczyk kundër Francës</i> , nr. 7618/05, 18 nëntor 2010.....	52
<i>Rosenzweig dhe Bonded Warehouses Ltd kundër Polonisë</i> , nr. 51728/99, 28 korrik 2005	69
<i>Rossi e të tjerë kundër Italisë</i> (gjyk), nr. 55185/08 e të tjerë, 16 dhjetor 2008.....	13
<i>Rotaru kundër Rumanisë</i> [DHM], nr. 28341/95, KEDNJ 2000-V	60
<i>RTBF kundër Belgjikës</i> , nr. 50084/06, 29 mars 2011	52
<i>Rudzińska kundër Polonisë</i> (gjyk), nr. 45223/99, KEDNJ 1999-VI.....	69
<i>Ruiz-Mateos kundër Spanjës</i> , 23 qershor 1993, seria A nr. 262	50
<i>Rupa kundër Rumanisë</i> (gjyk), nr. 37971/02, 23 shkurt 2010	28
<i>Růžičková kundër Republikës Çeke</i> (gjyk), nr. 15630/05, 16 shtator 2008.....	25

—S—

<i>S. dhe Marper kundër Mbretërisë së Bashkuar</i> [DHM], nr. 30562/04 dhe 30566/04, 4 dhjetor 2008	61, 74
<i>S.H. e të tjerë kundër Austrisë</i> , nr. 57813/00, 1 ^{er} prill 2010	62
<i>Sablon kundër Belgjikës</i> , nr. 36445/97, 10 prill 2001.....	53
<i>Saccoccia kundër Austrisë</i> (gjyk), nr. 69917/01, 5 korrik 2007	53, 58
<i>Sadak kundër Turqisë</i> , nr. 25142/94 dhe 27099/95, 8 prill 2004.....	28
<i>Saghinadze e të tjerë kundër Gjeorgjisë</i> , nr. 18768/05, 27 maj 2010.....	17, 20, 67
<i>Şahmo kundër Turqisë</i> (gjyk), nr. 37415/97, 1 ^{er} prill 2003	23
<i>Sakellaropoulos kundër Greqisë</i> (déc), nr. 38110/08, 6 janar 2011	51
<i>Sakhmovski kundër Rusisë</i> [DHM], nr. 21272/03, 2 nëntor 2010.....	19
<i>Salabiaku kundër Francës</i> , 7 tetor 1988, seria A nr. 141-A	56
<i>Salesi kundër Italisë</i> , 26 shkurt 1993, seria A nr. 257-E	50
<i>Sánchez Ramirez kundër Francës</i> , nr. 28780/95, vendim i Komisionit, 24 qershor 1996, DR 86-B.....	36
<i>Sancho Cruz dhe 14 çështje të tjera të Reformës agrare kundër Portugalisë</i> , nr. 8851/07 e të tjerë, 18 janar 2011	77, 78
<i>Şandru e të tjerë kundër Rumanisë</i> , nr. 22465/03, 8 dhjetor 2009.....	44
<i>Sanles Sanles kundër Spanjës</i> (gjyk), nr. 48335/99, KEDNJ 2000-XI.....	14
<i>Sapeian kundër Armenisë</i> , nr. 35738/03, 13 janar 2009	23
<i>Savino e të tjerë kundër Italisë</i> , nr. 17214/05, 20329/05 dhe 42113/04, 28 prill 2009	50
<i>Scavuzzo-Hager e të tjerë kundër Zvicrës</i> (gjyk), nr. 41773/98, 30 nëntor 2004.....	19
<i>Schalk dhe Kopf kundër Austrisë</i> , nr. 30141/04, KEDNJ 2010	64
<i>Scherer kundër Zvicrës</i> , 25 mars 1994, seria A nr. 287.....	14
<i>Schmautzer kundër Austrisë</i> , 23 tetor 1995, seria A nr. 328-A	55
<i>Schouten dhe Meldrum kundër Hollandës</i> , 9 dhjetor 1994, seria A nr. 304	50
<i>Schwizgebel kundër Zvicrës</i> , nr. 25762/07, KEDNJ 2010	60
<i>Sciacca kundër Italisë</i> , nr. 50774/99, KEDNJ 2005-I	60
<i>Scoppola kundër Italisë</i> (nr. 2) [DHM], nr. 10249/03, 17 shtator 2009	19, 21, 25, 28
<i>Scordino kundër Italisë</i> (gjyk), nr. 36813/97, KEDNJ 2003-IV.....	20
<i>Scordino kundër Italisë</i> (nr. 1) [DHM], nr. 36813/97, KEDNJ 2006-V	12, 14, 15, 19, 21, 71
<i>Scozzari dhe Giunta kundër Italisë</i> [DHM], nr. 39221/98 dhe 41963/98, KEDNJ 2000-VIII.....	9
<i>Sdruzeni Jihoceske Matky kundër Republikës Çeke</i> (gjyk), nr. 19101/03, 10 korrik 2006	47
<i>Section de commune d'Antilly kundër Francës</i> (gjyk), nr. 45129/98, KEDNJ 1999-VIII	9, 35
<i>Sejdić dhe Finci kundër Bosnje-Hercegovinës</i> [DHM], nr. 27996/06 dhe 34836/06, KEDNJ 2009	13, 35, 38
<i>Sejdovic kundër Italisë</i> [DHM], nr. 56581/00, KEDNJ 2006-II.....	18, 19, 20
<i>Selçuk dhe Asker kundër Turqisë</i> , 24 prill 1998, <i>Përmbledhje</i> 1998-II.....	65
<i>Selmouni kundër Francës</i> [DHM], nr. 25803/94, KEDNJ 1999-V	16, 20
<i>Senator Lines GmbH kundër 15 Shteteve anëtare të Bashkimit evropian</i> (gjyk) [DHM], nr. 56672/00, KEDNJ 2004-IV.....	13

<i>Sergueï Zolotoukhine kundër Rusisë</i> [DHM], nr. 14939/03, KEDNJ 2009	15, 59
<i>Şerifë Yiğit kundër Turqisë</i> [DHM], nr. 3976/05, 2 nëntor 2010	63
<i>Shilbergs kundër Rusisë</i> , nr. 20075/03, 17 dhjetor 2009	15
<i>Sidabras dhe Džiautas kundër Lituanisë</i> (déc), nr. 55480/00 dhe 59330/00, 1 ^{er} korrik 2003	56
<i>Sidabras dhe Džiautas kundër Lituanisë</i> , nr. 55480/00 dhe 59330/00, KEDNJ 2004-VIII	60
<i>Sigalas kundër Greqisë</i> , nr. 19754/02, 22 shtator 2005	49
<i>Šikić kundër Kroacisë</i> , nr. 9143/08, 15 korrik 2010	50
<i>Siliadin kundër Francës</i> , nr. 73316/01, KEDNJ 2005-VII	12, 36
<i>Šilih kundër Sllovenisë</i> [DHM], nr. 71463/01, 9 prill 2009	40, 42, 43
<i>Silver e të tjerë kundër Mbretërisë së Bashkuar</i> , 25 mars 1983, seria A nr. 61	66
<i>Skorobogatykh kundër Rusisë</i> (gjyk), nr. 37966/02, 8 qershor 2006	46
<i>Slavгородski kundër Estonisë</i> (gjyk), nr. 37043/97, KEDNJ 1999-II	19
<i>Slaviček kundër Kroacisë</i> (gjyk), nr. 20862/02, 4 korrik 2002	19
<i>Slivenko kundër Letonisë</i> [DHM], nr. 48321/99, KEDNJ 2003-X	63
<i>Slivenko e të tjerë kundër Letonisë</i> (gjyk) [DHM], nr. 48321/99, KEDNJ 2002-II	68
<i>Smirnov kundër Rusisë</i> (gjyk), nr. 14085/04, 6 korrik 2006	51
<i>Smirnova kundër Rusisë</i> , nr. 46133/99 dhe 48183/99, KEDNJ 2003-IX	59
<i>Société Colas Est e të tjerë kundër Francës</i> , nr. 37971/97, KEDNJ 2002-III	65
<i>Société Stenuit kundër Francës</i> , 27 shkurt 1992, seria A nr. 232-A	56
<i>Soering kundër Mbretërisë së Bashkuar</i> , 7 korrik 1989, seria A nr. 161	13, 35
<i>Solmaz kundër Turqisë</i> , nr. 27561/02, 16 janar 2007	26
<i>Sovtransavto Holding kundër Ukraine</i> , nr. 48553/99, KEDNJ 2002-VII	70
<i>Sporrong dhe Lönnroth kundër Suedisë</i> , 23 shtator 1982, seria A nr. 52	46, 49
<i>Stamoulakatos kundër Greqisë (nr. 1)</i> , 26 tetor 1993, seria A nr. 271	41, 42
<i>Stamoulakatos kundër Mbretërisë së Bashkuar</i> , nr. 27567/95, vendim i Komisionit, 9 prill 1997	32
<i>Star Cate – Epilekta Gevmata e të tjerë kundër Greqisë</i> (gjyk), nr. 54111/07, 6 korrik 2010	72
<i>Stec e të tjerë kundër Mbretërisë së Bashkuar</i> (gjyk) [DHM], nr. 65731/01 dhe 65900/01, KEDNJ 2005-X	70
<i>Steel e të tjerë kundër Mbretërisë së Bashkuar</i> , 23 shtator 1998, <i>Përmbledhje</i> 1998-VII	58
<i>Stegarescu dhe Bahrin kundër Portugalisë</i> , nr. 46194/06, 6 prill 2010	51
<i>Stephens kundër Qipros, Turqisë dhe OKB-së</i> (gjyk), nr. 45267/06, 11 dhjetor 2008	35, 36
<i>Stephens kundër Malitës (nr. 1)</i> , nr. 11956/07, 21 prill 2009	35, 36
<i>Štitić kundër Kroacisë</i> , nr. 29660/03, 8 nëntor 2007	55
<i>Stjerna kundër Finlandës</i> , 25 nëntor 1994, seria A nr. 299-B	59
<i>Stojkovic kundër « ish-Republikës jugosllave të Maqedonisë »</i> , nr. 14818/02, 8 nëntor 2007	14
<i>Stolder kundër Italisë</i> , nr. 24418/03, 1 ^{er} dhjetor 2009	30
<i>Stoll kundër Zvicrës</i> [DHM], nr. 69698/01, KEDNJ 2007-V	74
<i>Stukus e të tjerë kundër Polonisë</i> , nr. 12534/03, 1 ^{er} prill 2008	12
<i>Sud Fondi Srl e të tjerë kundër Italisë</i> (gjyk), nr. 75909/01, 30 gusht 2007	58
<i>Sukiüt kundër Turqisë</i> (gjyk), nr. 59773/00, 11 shtator 2007	51
<i>Sürmeli kundër Gjermanisë</i> [DHM], nr. 75529/01, KEDNJ 2006-VII	19, 21
<i>Surugiu kundër Rumanisë</i> , nr. 48995/99, 20 prill 2004	66
<i>Sysoyeva e të tjerë kundër Letonisë</i> (çrregjistrim) [DHM], nr. 60654/00, KEDNJ 2007-I	10, 15, 72
<i>Szabó kundër Suedisë</i> (gjyk), nr. 28578/03, KEDNJ 2006-VIII	58

—T—

<i>Tănase kundër Moldovës</i> [DHM], nr. 7/08, KEDNJ 2010	18, 20, 45
<i>Tanrikulu kundër Turqisë</i> [DHM], nr. 23763/94, KEDNJ 1999-IV	10
<i>Taşkın e të tjerë kundër Turqisë</i> , nr. 46117/99, KEDNJ 2004-X	47, 50
<i>Tătar kundër Rumanisë</i> , nr. 67021/01, 27 janar 2009	61
<i>Taylor-Sabori kundër Mbretërisë së Bashkuar</i> , nr. 47114/99, 22 tetor 2002	66
<i>Tchernitsine kundër Rusisë</i> , nr. 5964/02, 6 prill 2006	32
<i>Ternovszky kundër Hungarisë</i> , nr. 67545/09, 14 dhjetor 2010	60
<i>Thévenon kundër Francës</i> (gjyk), nr. 2476/02, KEDNJ 2006-III	14
<i>Timurtaş kundër Turqisë</i> , nr. 23531/94, KEDNJ 2000-VI	11
<i>Tinnelly & Sons Ltd e të tjerë dhe McElduff e të tjerë kundër Mbretërisë së Bashkuar</i> , 10 korrik 1998, <i>Përmbledhje</i> 1998-IV	49
<i>Todorov kundër Bullgarisë</i> (gjyk), nr. 65850/01, 13 maj 2008	69
<i>Torri kundër Italisë</i> , 1 ^{er} korrik 1997, <i>Përmbledhje</i> 1997-IV	52
<i>Tre Traktörer Aktiebolag kundër Suedisë</i> , 7 korrik 1989, seria A nr. 159	49, 69
<i>Treska kundër Shqipërisë dhe Italisë</i> (gjyk), nr. 26937/04, KEDNJ 2006-XI	36
<i>Trofimchuk kundër Ukrainës</i> (gjyk), nr. 4241/03, 31 maj 2005	76
<i>Tucka kundër Mbretërisë së Bashkuar (nr. 1)</i> (gjyk), nr. 34586/10, 18 janar 2011	23
<i>Tuna kundër Turqisë</i> , nr. 22339/03, 19 janar 2010	44
<i>Turgut e të tjerë kundër Turqisë</i> , nr. 1411/03, 8 korrik 2008	42
<i>Tyrer kundër Mbretërisë së Bashkuar</i> , 25 prill 1978, seria A nr. 26	39
<i>Tyrer kundër Mbretërisë së Bashkuar</i> , nr. 5856/72, raport i Komisionit, 14 dhjetor 1976, seria B nr. 24	79

UDHËRRËFYES PRAKTIK PËR PRANUESHMËRINË

<i>Tysiq kundër Polonisë</i> , nr. 5410/03, KEDNJ 2007-I	59
--	----

—U—

<i>Ûlke kundër Turqisë</i> (gjyk), nr. 39437/98, 1 ^{er} qershor 2004	24
<i>Ulyanov kundër Ukrainës</i> (gjyk), nr. 16472/04, 5 tetor 2010	47
<i>Unédic kundër Francës</i> , nr. 20153/04, 18 dhjetor 2008	9
<i>Ûner kundër Hollandës</i> [DHM], nr. 46410/99, KEDNJ 2006-XII	60
<i>Užkauskas kundër Lituanisë</i> , nr. 16965/04, 6 korrik 2010	51
<i>Uzun kundër Gjermanisë</i> , nr. 35623/05, KEDNJ 2010	61

—V—

<i>Van der Tang kundër Spanjës</i> , 13 korrik 1995, seria A nr. 321	9
<i>Van Droogenbroeck kundër Belgjikës</i> , 24 qershor 1982, seria A nr. 50	48
<i>Van Marle e të tjerë kundër Hollandës</i> , 26 qershor 1986, seria A nr. 101	69
<i>Vaniane kundër Rusisë</i> , nr. 53203/99, 15 dhjetor 2005	58
<i>Varbanov kundër Bullgarisë</i> , nr. 31365/96, KEDNJ 2000-X	32
<i>Varnava e të tjerë kundër Turqisë</i> (gjyk), nr. 16064/90 e të tjerë, 14 prill 1998	30
<i>Varnava e të tjerë kundër Turqisë</i> [DHM], nr. 16064/90 e të tjerë, KEDNJ 2009	14, 22, 24, 26, 27, 40, 41, 43, 71
<i>Vasilchenko kundër Rusisë</i> , nr. 34784/02, 23 shtator 2010	50, 76, 78
<i>Vasilkoski e të tjerë kundër « ish-Republikës jugosllave të Maqedonisë »</i> , nr. 28169/08, 28 tetor 2010	20
<i>Vassilios Athanasiou e të tjerë kundër Greqisë</i> , nr. 50973/08, 21 dhjetor 2010	21, 22
<i>Veeber kundër Estonisë</i> (nr. 1), nr. 37571/97, 7 nëntor 2002	42
<i>Velikova kundër Bullgarisë</i> (gjyk), nr. 41488/98, KEDNJ 1999-V	14
<i>Velikova kundër Bullgarisë</i> , nr. 41488/98, KEDNJ 2000-VI	9
<i>Vera Fernández-Huidobro kundër Spanjës</i> , nr. 74181/01, 6 janar 2010	57
<i>Verein gegen Tierfabriken Schweiz (VgT) kundër Zvicrës</i> (nr. 2) [DHM], nr. 32772/02, KEDNJ 2009	17, 27, 45, 46, 53
<i>Veriter kundër Francës</i> , nr. 31508/07, 14 tetor 2010	19, 20
<i>Verlagsgruppe News GmbH kundër Austrisë</i> (gjyk), nr. 62763/00, 16 janar 2003	52
<i>Vernillo kundër Francës</i> , 20 shkurt 1991, seria A nr. 198	19
<i>Vijayanathan dhe Pusparajah kundër Francës</i> , 27 gusht 1992, seria A nr. 241-B	13
<i>Vilho Eskelinen e të tjerë kundër Finlandës</i> [DHM], nr. 63235/00, KEDNJ 2007-II	50, 51, 68
<i>Vladimir Romanov kundër Rusisë</i> , nr. 41461/02, 24 korrik 2008	17
<i>Voggenreiter kundër Gjermanisë</i> , nr. 47169/99, KEDNJ 2004-I	17
<i>Vokoun kundër Republikës Çeke</i> , nr. 20728/05, 3 korrik 2008	79
<i>Von Hannover kundër Gjermanisë</i> , nr. 59320/00, KEDNJ 2004-VI	60

—W—

<i>Waite dhe Kennedy kundër Gjermanisë</i> [DHM], nr. 26083/94, KEDNJ 1999-I	38
<i>Wakefield kundër Mbretërisë së Bashkuar</i> , nr. 15817/89, vendim i Komisionit, 1 ^{er} tetor 1990, DR 66	63
<i>Weber kundër Zvicrës</i> , 22 maj 1990, seria A nr. 177	55
<i>Weber dhe Saravia kundër Gjermanisë</i> (gjyk), nr. 54934/00, KEDNJ 2006-XI	35, 39, 61
<i>Welch kundër Mbretërisë së Bashkuar</i> , 9 shkurt 1995, seria A nr. 307-A	58
<i>Wendenburg e të tjerë kundër Gjermanisë</i> (gjyk), nr. 71630/01, KEDNJ 2003-II	69
<i>Wieser dhe Bicos Bdheiligungen GmbH kundër Austrisë</i> , nr. 74336/01, KEDNJ 2007-IV	67
<i>Williams kundër Mbretërisë së Bashkuar</i> (gjyk), nr. 32567/06, 17 shkurt 2009	18, 23
<i>Worm kundër Austrisë</i> , 29 gusht 1997, Përmbledhje 1997-V	23
<i>Worwa kundër Polonisë</i> , nr. 26624/95, KEDNJ 2003-XI	59
<i>Woś kundër Polonisë</i> , nr. 22860/02, KEDNJ 2006-VII	50

—X—

<i>X kundër Gjermanisë</i> , nr. 1611/62, vendim i Komisionit, 25 shtator 1965	39
<i>X kundër Gjermanisë</i> , nr. 1860/63, vendim i Komisionit, 15 dhjetor 1965, Përmbledhje vendimesh 18	28
<i>X kundër Gjermanisë</i> , nr. 2606/65, vendim i Komisionit, 1 ^{er} prill 1968, Përmbledhje vendimesh 26	28
<i>X kundër Gjermanisë</i> , nr. 7462/76, vendim i Komisionit, 7 mars 1977, DR 9	45
<i>X kundër Belgjikës dhe Hollandës</i> , nr. 6482/74, vendim i Komisionit, 10 korrik 1975, DR 7	63
<i>X kundër Francës</i> , 31 mars 1992, seria A nr. 234-C	14, 49
<i>X kundër Francës</i> , nr. 9587/81, vendim i Komisionit, 13 dhjetor 1982, DR 29	41
<i>X kundër Francës</i> , nr. 9993/82, vendim i Komisionit, 5 tetor 1982, DR 31	63
<i>X kundër Italisë</i> , nr. 6323/73, vendim i Komisionit, 4 mars 1976, DR 3	41
<i>X kundër Hollandës</i> , nr. 7230/75, vendim i Komisionit, 4 tetor 1976, DR 7	45

UDHËRRËFYES PRAKTIK PËR PRANUESHMËRINË

<i>X kundër Mbretërisë së Bashkuar</i> , nr. 6956/75, vendim i Komisionit, 10 dhjetor 1976, DR 8	35
<i>X kundër Mbretërisë së Bashkuar</i> , nr. 7308/75, vendim i Komisionit, 12 tetor 1978, DR 16	66
<i>X dhe Y kundër Belgjikës</i> , nr. 8962/80, vendim i Komisionit, 13 maj 1982, DR 28	66
<i>X dhe Y kundër Hollandës</i> , 26 mars 1985, seria A nr. 91	59
<i>X, Y dhe Z kundër Mbretërisë së Bashkuar</i> [DHM], 22 prill 1997, <i>Përmbledhje 1997-II</i>	62
<i>Xenides-Arestis kundër Turqisë</i> , nr. 46347/99, 22 dhjetor 2005	21

—Y—

<i>Y.F. kundër Turqisë</i> , nr. 24209/94, KEDNJ 2003-IX	59
<i>Yağmurdereli kundër Turqisë</i> (gjyk), nr. 29590/96, 13 shkurt 2001	30
<i>Yaşa kundër Turqisë</i> , 2 shtator 1998, <i>Përmbledhje 1998-VI</i>	13
<i>Yıldırım kundër Austrisë</i> (gjyk), nr. 34308/96, 19 tetor 1999	60
<i>Yonghong kundër Portugalisë</i> (gjyk), nr. 50887/99, KEDNJ 1999-IX	39
<i>Yorgiyadis kundër Turqisë</i> , nr. 48057/99, 19 tetor 2004	41
<i>Yurttas kundër Turqisë</i> , nr. 25143/94 dhe 27098/95, 27 maj 2004	28

—Z—

<i>Z. kundër Finlandës</i> , 25 shkurt 1997, <i>Përmbledhje 1997-I</i>	61
<i>Z. e të tjerë kundër Mbretërisë së Bashkuar</i> [DHM], nr. 29392/95, KEDNJ 2001-V	48
<i>Zagaria kundër Italisë</i> (gjyk), nr. 24408/03, 3 qershor 2008	30, 31
<i>Zaicevs kundër Letonisë</i> , nr. 65022/01, 31 korrik 2007	55
<i>Zalli kundër Shqipërisë</i> (gjyk), nr. 52531/07, 8 shkurt 2011	50
<i>Zana kundër Turqisë</i> , 25 nëntor 1997, <i>Përmbledhje 1997-VII</i>	42
<i>Zander kundër Suedisë</i> , 25 nëntor 1993, seria A nr. 279-B	47
<i>Zapldeal kundër Republikës Çeke</i> (gjyk), nr. 12720/06, 30 nëntor 2010	47
<i>Zehentner kundër Austrisë</i> , nr. 20082/02, 16 korrik 2009	9
<i>Zhigalev kundër Rusisë</i> , nr. 54891/00, 6 korrik 2006	68
<i>Ziętal kundër Polonisë</i> , nr. 64972/01, 12 maj 2009	12
<i>Znamenskaia kundër Rusisë</i> , nr. 77785/01, 2 qershor 2005	64